

Warszawa, dnia 29 marca 2023 r.

Zarząd Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej

**Wniosek
do Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia PZU SA**

W sprawie:

zatwierdzenia Skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej za rok zakończony 31 grudnia 2022 roku sporządzonego zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej.

Treść wniosku:

Wnosimy o zatwierdzenie przez Zwyczajne Walne Zgromadzenie PZU SA Skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej za rok zakończony 31 grudnia 2022 roku sporządzonego zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej.

Uzasadnienie:

Przedmiotem obrad Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia powinno być rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania finansowego grupy kapitałowej w rozumieniu przepisów o rachunkowości. Ponadto roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe podlega zatwierdzeniu przez Zwyczajne Walne Zgromadzenie nie później niż w ciągu 6 miesięcy od dnia bilansowego (zgodnie z art. 395 § 1 i § 5 Kodeksu spółek handlowych, w związku z art. 63c ust. 4 ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości oraz § 10 ust 1 i § 18 pkt 1 Statutu PZU SA).

Zarząd PZU SA uchwałą nr UZ/81/2023 z dnia 29 marca 2023 roku przyjął, a Rada Nadzorcza PZU SA uchwałą nr URN/16/2023 z dnia 29 marca 2023 roku oceniła pozytywnie Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej za rok zakończony 31 grudnia 2022 roku sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej i zarekomendowała Zwyczajnemu Walnemu Zgromadzeniu PZU SA jego zatwierdzenie.

Przedkładają w imieniu Zarządu PZU SA:

/Tomasz Kulik/

/Maciej Rapkiewicz/

Załącznik:

- 1) projekt uchwały Walnego Zgromadzenia PZU SA w sprawie zatwierdzenia Skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej za rok zakończony 31 grudnia 2022 roku sporządzonego zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej.

Grupa Kapitałowa
Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń
Spółki Akcyjnej

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe
za rok zakończony 31 grudnia 2022 roku
sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami
Sprawozdawczości Finansowej

Spis treści

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	4
Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	5
Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	6
Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym	8
Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	10
Informacje dodatkowe i noty objaśniające	12
1. Wstęp	12
2. Skład Grupy PZU	15
3. Struktura akcjonariatu	29
4. Kluczowy personel kierowniczy – Zarząd i Dyrektorzy Grupy	29
5. Rada Nadzorcza jednostki dominującej	31
6. Podstawowe zasady (polityka) rachunkowości i istotne szacunki i osądy	32
7. Sprawozdawczość dotycząca segmentów	61
8. Zarządzanie ryzykiem	71
9. Zarządzanie kapitałem własnym	110
10. Wartość godziwa	112
11. Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	122
12. Przychody z tytułu prowizji i opłat	123
13. Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej	124
14. Pozostałe przychody netto z inwestycji	126
15. Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji	126
16. Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	127
17. Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	128
18. Pozostałe przychody operacyjne	128
19. Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	128
20. Koszty z tytułu prowizji i opłat	130
21. Koszty odsetkowe	130
22. Koszty akwizycji	130
23. Koszty administracyjne	131
24. Koszty pracownicze	132
25. Pozostałe koszty operacyjne	132
26. Podatek dochodowy	133
27. Zysk na jedną akcję	134
28. Wartość firmy	134
29. Wartości niematerialne	137
30. Inne aktywa	140
31. Odroczone koszty akwizycji	141

32. Rzeczowe aktywa trwałe	142
33. Nieruchomości inwestycyjne.....	144
34. Jednostki wyceniane metodą praw własności	146
35. Należności od klientów z tytułu kredytów	146
36. Pochodne instrumenty finansowe	148
37. Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe, w tym aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	160
38. Należności	166
39. Oczekiwane straty kredytowe i utrata wartości aktywów finansowych	166
40. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	176
41. Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej	177
42. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	179
43. Zobowiązania podporządkowane.....	188
44. Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych	189
45. Zobowiązania wobec banków.....	190
46. Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	190
47. Inne zobowiązania	191
48. Rezerwy	193
49. Odroczone podatki dochodowe	199
50. Aktywa i zobowiązania przeznaczone do sprzedaży	202
51. Leasing	202
52. Aktywa stanowiące zabezpieczenie należności, zobowiązań oraz zobowiązań warunkowych	206
53. Aktywa i zobowiązania warunkowe	206
54. Kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych	207
55. Informacja dodatkowa do skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych	208
56. Sprawy sporne	208
57. Transakcje z podmiotami powiązanymi	211
58. Zatrudnienie.....	215
59. Pozostałe informacje	215

Skonsolidowany rachunek zysków i strat

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	Nota	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	11	26 710	25 080
Udział reasekuratorów w składce ubezpieczeniowej przypisanej brutto		(1 695)	(1 300)
Składki ubezpieczeniowe przypisane netto		25 015	23 780
Zmiana stanu rezerwy składki ubezpieczeniowej netto		(718)	(548)
Składki zarobione netto		24 297	23 232
Przychody z tytułu prowizji i opłat	12	5 136	4 738
Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej	13	18 626	9 782
Pozostałe przychody netto z inwestycji	14	(384)	418
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji	15	(492)	407
Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	16	(3 271)	(1 849)
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	17	704	797
Pozostałe przychody operacyjne	18	1 896	1 602
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych		(16 894)	(16 130)
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych		1 352	399
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	19	(15 542)	(15 731)
Koszty z tytułu prowizji i opłat	20	(1 449)	(1 194)
Koszty odsetkowe	21	(4 767)	(418)
Koszty akwizycji	22	(3 903)	(3 572)
Koszty administracyjne	23	(7 575)	(6 826)
Pozostałe koszty operacyjne	25	(5 646)	(3 917)
Zysk z działalności operacyjnej		7 630	7 469
Udział w wynikach finansowych netto jednostek wycenianych metodą praw własności		(25)	(15)
Zysk brutto		7 605	7 454
Podatek dochodowy	26	(2 346)	(2 020)
Zysk netto, w tym:		5 259	5 434
- zysk przypisywany właścicielom jednostki dominującej		3 374	3 336
- zyski (straty) przypisywane właścicielom udziałów niekontrolujących		1 885	2 098
Podstawowa i rozwodniona średnia ważona liczba akcji zwykłych	27	863 390 384	863 344 936
Podstawowy i rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w złotych)	27	3,91	3,86

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	Nota	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Zysk netto		5 259	5 434
Inne całkowite dochody	26	(2 924)	(5 148)
Podlegające późniejszemu przeniesieniu do rachunku zysków i strat		(3 036)	(5 253)
Wycena instrumentów dłużnych		(1 799)	(2 229)
Wycena należności od klientów z tytułu kredytów		(4)	(38)
Różnice kursowe z przeliczenia		23	5
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych		(1 256)	(2 991)
Niepodlegające późniejszemu przeniesieniu do rachunku zysków i strat		112	105
Wycena instrumentów kapitałowych		126	74
Reklasyfikacja nieruchomości z rzeczowych aktywów trwałych do inwestycyjnych		2	-
Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych		(16)	31
Dochody całkowite netto, razem		2 335	286
- dochody całkowite przypisywane właścicielom jednostki dominującej		2 083	1 324
- dochody całkowite przypisywane właścicielom udziałów niekontrolujących		252	(1 038)

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

Aktywa	Nota	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Wartość firmy	28	2 808	2 778
Wartości niematerialne	29	3 282	3 403
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	49	3 085	3 058
Inne aktywa	30	811	633
Odroczone koszty akwizycji	31	1 762	1 573
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	42	4 015	2 540
Rzeczowe aktywa trwałe	32	4 304	4 144
Nieruchomości inwestycyjne	33	3 021	2 773
Jednostki wyceniane metodą praw własności	34	52	93
Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	37	972	1 336
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	50	654	643
Należności od klientów z tytułu kredytów	35	212 693	215 008
Pochodne instrumenty finansowe	36	16 197	8 328
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe	37	153 861	136 954
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie		106 013	82 893
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		39 725	44 896
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		8 123	9 165
Należności	38	12 642	9 418
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	40	15 960	9 447
Aktywa, razem		436 119	402 129

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej (kontynuacja)

Kapitały i zobowiązania	Nota	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Kapitały			
Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej		17 489	17 080
Kapitał podstawowy	41.1	86	86
Pozostałe kapitały	41.3	14 663	14 343
Niepodzielony wynik		2 740	2 651
Strata z lat ubiegłych		(634)	(685)
Zysk netto		3 374	3 336
Udziały niekontrolujące	2.4	22 263	22 914
Kapitały, razem		39 752	39 994
Zobowiązania			
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	42	52 606	50 173
Zobowiązania podporządkowane	43	6 184	6 274
Zobowiązania z tytułu własnych dłużnych papierów wartościowych	44	11 090	5 940
Zobowiązania wobec banków	45	7 720	7 470
Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	46	278 058	265 155
Pochodne instrumenty finansowe	36	20 956	11 880
Inne zobowiązania	47	17 178	13 203
Rezerwy	48	1 711	1 206
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	49	831	806
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami zakwalifikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży	50	33	28
Zobowiązania, razem		396 367	362 135
Kapitały i zobowiązania, razem		436 119	402 129

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym	Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej										Udziały niekontrolujące	Kapitał własny, razem
	Kapitał podstawowy	Pozostałe kapitały						Niepodzielony wynik		Razem		
		Akcje własne	Kapitał zapasowy	Pozostałe kapitały rezerwowe	Skumulowane inne dochody całkowite			Wynik z lat ubiegłych	Zysk netto			
					Kapitał z aktualizacji wyceny	Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	Różnice kursowe z przeliczenia					
Nota	41.1		41.3		41.3		41.3				2.4	
Stan na 1 stycznia 2022 roku	86	(5)	14 816	600	(1 140)	3	69	2 651	-	17 080	22 914	39 994
Wycena instrumentów kapitałowych	-	-	-	-	172	-	-	-	-	172	(46)	126
Wycena instrumentów dłużnych	-	-	-	-	(1 220)	-	-	-	-	(1 220)	(579)	(1 799)
Wycena należności od klientów z tytułu kredytów	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(4)	(4)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	-	-	-	-	(259)	-	-	-	-	(259)	(997)	(1 256)
Różnice kursowe z przeliczenia	-	-	-	-	-	-	23	-	-	23	-	23
Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	-	-	-	-	-	(9)	-	-	-	(9)	(7)	(16)
Reklasyfikacja nieruchomości z rzeczowych aktywów trwałych do inwestycyjnych	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2	-	2
Inne całkowite dochody netto, razem	-	-	-	-	(1 305)	(9)	23	-	-	(1 291)	(1 633)	(2 924)
Zysk (strata) netto	-	-	-	-	-	-	-	-	3 374	3 374	1 885	5 259
Całkowite dochody razem	-	-	-	-	(1 305)	(9)	23	-	3 374	2 083	252	2 335
Pozostałe zmiany, w tym:	-	1	499	1 121	(10)	-	-	(3 285)	-	(1 674)	(903)	(2 577)
Podział wyniku finansowego	-	-	1 439	1 121	-	-	-	(2 560)	-	-	(903)	(903)
Dywidenda PZU	-	-	(950)	-	-	-	-	(725)	-	(1 675)	-	(1 675)
Transakcje na akcjach własnych	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Sprzedaż przeszacowanych nieruchomości i pozostałe	-	-	10	-	(10)	-	-	-	-	-	-	-
Stan na 31 grudnia 2022 roku	86	(4)	15 315	1 721	(2 455)	(6)	92	(634)	3 374	17 489	22 263	39 752

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym (kontynuacja)

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym	Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej									Razem	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny, razem
	Kapitał podstawowy	Pozostałe kapitały						Niepodzielony wynik				
		Akcje własne	Kapitał zapasowy	Pozostałe kapitały rezerwowe	Skumulowane inne dochody całkowite			Wynik z lat ubiegłych	Zysk netto			
					Kapitał z aktualizacji wyceny	Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	Różnice kursowe z przeliczenia					
Nota	41.1		41.3		41.3		41.3				2.4	
Stan na 1 stycznia 2021 roku	86	(9)	15 848	295	891	3	65	1 598	-	18 777	24 626	43 403
Wycena instrumentów kapitałowych	-	-	-	-	49	-	-	-	-	49	25	74
Wycena instrumentów dłużnych	-	-	-	-	(1 185)	-	-	-	-	(1 185)	(1 044)	(2 229)
Wycena należności od klientów z tytułu kredytów	-	-	-	-	(8)	-	-	-	-	(8)	(30)	(38)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	-	-	-	-	(872)	-	-	-	-	(872)	(2 119)	(2 991)
Różnice kursowe z przeliczenia	-	-	-	-	-	-	4	-	-	4	1	5
Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31	31
Inne całkowite dochody netto, razem	-	-	-	-	(2 016)	-	4	-	-	(2 012)	(3 136)	(5 148)
Zysk (strata) netto	-	-	-	-	-	-	-	-	3 336	3 336	2 098	5 434
Całkowite dochody razem	-	-	-	-	(2 016)	-	4	-	3 336	1 324	(1 038)	286
Pozostałe zmiany, w tym:	-	4	(1 032)	305	(15)	-	-	(2 283)	-	(3 021)	(674)	(3 695)
Podział wyniku finansowego	-	-	1 020	305	-	-	-	(1 325)	-	-	(674)	(674)
Dywidenda PZU	-	-	(2 064)	-	-	-	-	(958)	-	(3 022)	-	(3 022)
Transakcje na akcjach własnych	-	4	(3)	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Sprzedż instrumentów kapitałowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-	-	10	-	(10)	-	-	-	-	-	-	-
Sprzedż przeszacowanych nieruchomości i pozostałe	-	-	5	-	(5)	-	-	-	-	-	-	-
Stan na 31 grudnia 2021 roku	86	(5)	14 816	600	(1 140)	3	69	(685)	3 336	17 080	22 914	39 994

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	Nota	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Zysk brutto		7 605	7 454
Korekty		14 085	(42)
Zmiana stanu należności od klientów z tytułu kredytów		(745)	(7 576)
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu depozytów		12 288	9 271
Zmiana wyceny aktywów wycenianych w wartości godziwej		(704)	(797)
Przychody i koszty odsetkowe		(3 480)	(2 663)
Zrealizowane zyski/straty z działalności lokacyjnej i odpisy z tytułu utraty wartości		3 445	1 281
Odpisy z tytułu utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz wartości firmy		104	35
Wynik z tytułu różnic kursowych		240	240
Zmiana stanu odroczonej kosztów akwizycji		(189)	(23)
Amortyzacja wartości niematerialnych i rzeczowych aktywów trwałych		1 328	1 348
Zmiana stanu udziału reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych		(1 475)	(439)
Zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych		2 433	1 702
Zmiana stanu należności		(1 423)	(384)
Zmiana stanu zobowiązań		3 170	1 073
Przepływy z tytułu kontraktów inwestycyjnych		10	12
Nabycia i odkupienia jednostek uczestnictwa oraz certyfikatów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych		(35)	155
Podatek dochodowy zapłacony		(1 573)	(1 847)
Dotacja od BFG związana z nabyciem Idea Banku		-	193
Zwiększenie środków pieniężnych związane z nabyciem Idea Banku		-	1 097
Pozostałe korekty		691	(2 720)
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		21 690	7 412
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Wpływy		670 545	634 101
- zbycie nieruchomości inwestycyjnych		8	171
- wpływy z nieruchomości inwestycyjnych		369	300
- zbycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowych aktywów trwałych		136	148
- zbycie udziałów i akcji		548	1 327
- realizacja dłużnych papierów wartościowych		234 443	326 237
- zamknięcie transakcji z przyrzeczeniem odsprzedaży		258 599	199 209
- zamknięcie lokat terminowych w instytucjach kredytowych		139 409	77 207
- realizacja pozostałych lokat		34 637	27 667
- odsetki otrzymane		2 240	1 727
- dywidendy otrzymane		131	69
- pozostałe wpływy z lokat		25	39

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych (kontynuacja)

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	Nota	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Wydatki		(687 903)	(632 248)
- nabycie nieruchomości inwestycyjnych		(111)	(508)
- wydatki na utrzymanie nieruchomości inwestycyjnych		(197)	(141)
- nabycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowych aktywów trwałych		(1 026)	(1 255)
- nabycie udziałów i akcji		(1 298)	(670)
- nabycie udziałów i akcji w jednostkach zależnych		(24)	(4)
- zmniejszenie stanu środków pieniężnych z tytułu sprzedaży jednostek i zmiany zakresu konsolidacji		-	(6)
- nabycie dłużnych papierów wartościowych		(248 253)	(324 661)
- otwarcie transakcji z przyrzeczeniem odsprzedaży		(261 268)	(198 696)
- otwarcie lokat terminowych w instytucjach kredytowych		(141 159)	(77 540)
- nabycie pozostałych lokat		(34 544)	(28 740)
- pozostałe wydatki na lokaty		(23)	(27)
Przeptywy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		(17 358)	1 853
Przeptywy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy		203 451	97 154
- wpływy z tytułu kredytów i pożyczek	55	1 869	63
- wpływy z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych	55	24 908	3 058
- otwarcie transakcji z przyrzeczeniem odkupu	55	176 674	94 033
Wydatki		(201 337)	(104 977)
- dywidendy wypłacone właścicielom jednostki dominującej	41.2.1.1	(1 675)	(3 022)
- dywidendy wypłacone właścicielom udziałów niekontrolujących		(903)	(674)
- spłata kredytów i pożyczek	55	(1 243)	(1 800)
- wykup własnych dłużnych papierów wartościowych	55	(19 987)	(5 069)
- zamknięcie transakcji z przyrzeczeniem odkupu	55	(176 995)	(93 979)
- odsetki od kredytów i pożyczek	55	(45)	(42)
- odsetki od wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	55	(193)	(99)
- wydatki z tytułu leasingu	55	(296)	(292)
Przeptywy pieniężne netto z działalności finansowej		2 114	(7 823)
Przeptywy pieniężne netto, razem		6 446	1 442
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu		9 447	7 939
Zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych		67	66
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu, w tym:		15 960	9 447
- o ograniczonej możliwości dysponowania	40	27	28

Informacje dodatkowe i noty objaśniające

1. Wstęp

Oświadczenie o zgodności

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej (odpowiednio „skonsolidowane sprawozdanie finansowe” oraz „Grupa PZU”) sporządzono zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez Komisję Europejską („MSSF”), które na 31 grudnia 2022 roku zostały opublikowane i weszły w życie.

Okres objęty sprawozdaniem

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe sporządzono za okres 12 miesięcy od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 roku.

Zatwierdzenie sprawozdania

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało podpisane i zaakceptowane do publikacji przez Zarząd Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej 29 marca 2023 roku i będzie podlegało zatwierdzeniu przez Walne Zgromadzenie Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej.

Waluta funkcjonalna i prezentacji

Walutą funkcjonalną i prezentacji PZU jest polski złoty. O ile nie zaznaczono inaczej, wszystkie kwoty przedstawione w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wykazane są w milionach złotych.

Walutą funkcjonalną spółek mających siedzibę w Ukrainie jest hrywna ukraińska, spółek z siedzibą na Litwie, Łotwie i w Szwecji – euro, a spółki w Wielkiej Brytanii – funt brytyjski.

Założenie kontynuowania działalności

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe sporządzono przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Grupę PZU w dającej się przewidzieć przyszłości, tj. w okresie co najmniej 12 miesięcy po zakończeniu okresu sprawozdawczego. Na dzień podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie stwierdzono istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności przez Grupę PZU w okresie 12 miesięcy po zakończeniu okresu sprawozdawczego na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź istotnego ograniczenia dotychczasowej działalności.

Przyjmując to założenie, Zarząd PZU uwzględnił w swojej ocenie wpływ czynników obarczonych niepewnością, w tym sytuacji makroekonomicznej oraz trwającego od 24 lutego 2022 roku konfliktu zbrojnego w Ukrainie (dodatkowe informacje na ten temat zaprezentowano w punkcie 59.9.

Działalność zaniechana

Zarówno w 2022, jak i w 2021 roku Grupa PZU nie zaniechała prowadzenia jakiegokolwiek istotnego rodzaju działalności.

Słowniczek pojęć

Poniżej wyjaśniono najważniejsze pojęcia i skróty użyte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Nazwy spółek

Balta – AAS „BALTA”.

Alior Bank – Alior Bank SA.

Grupa Kapitałowa Alior Banku – Alior Bank wraz z jednostkami zależnymi wymienionymi w punkcie 2.2.

Grupa Kapitałowa Pekao – Pekao wraz z jednostkami zależnymi wymienionymi w punkcie 2.2.

Idea Bank – Idea Bank SA.

LD – AB „Lietuvos draudimas”.

Link4 – Link4 Towarzystwo Ubezpieczeń SA.

Pekao – Bank Pekao SA.

PFR – Polski Fundusz Rozwoju SA.

PIM – Pekao Investment Management SA.

PZU, jednostka dominująca – Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna.

PZU Finance AB – PZU Finance AB (publ.) in liquidation.

PZU LT GD – UAB „PZU Lietuva gyvybes draudimas”.

PZU CO – PZU Centrum Operacji SA.

PZU Ukraina – PRJSC IC „PZU Ukraine”.

PZU Ukraina Życie – PRJSC IC „PZU Ukraine Life Insurance”.

PZU Życie – Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie Spółka Akcyjna.

TFI Energia – Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Energia Spółka Akcyjna.

TFI PZU – Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU SA.

TUW PZUW – Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych.

Pozostałe definicje

BFG – Bankowy Fundusz Gwarancyjny.

CDI – relacje z klientami posiadającymi rachunki oszczędnościowo rozliczeniowe (ang. *core deposit intangible*).

CGU – jednostka generująca przepływy pieniężne (ang. *cash generating unit*).

CSM – marża kontraktowa (ang. *contractual service margin*).

EBA – Europejski Urząd Nadzoru Bankowego (ang. *European Banking Authority*).

ECL – oczekiwane straty kredytowe (ang. *expected credit loss*).

Forbearance – narzędzia stosowane w restrukturyzacji zadłużenia, najczęściej mające postać udogodnień udzielanych dłużnikowi przez wierzyciela.

GMM – ogólny model wyceny umów ubezpieczenia zgodnie z MSSF 17 (ang. *general measurement model*).

GOOZPDO – główny organ odpowiedzialny za podejmowanie decyzji operacyjnych w rozumieniu MSSF 8 Segmenty operacyjne.

IBNR – rezerwa na szkody i wypadki zaistniałe i niezgłoszone (ang. *Incurring But Not Reported* lub II rezerwa).

IBOR – referencyjna stawka oprocentowania kredytów na rynku międzybankowym (ang. *Interbank Offered Rate*).

IRS – swap stopy procentowej (ang. *Interest rate swap*).

Jednostkowe sprawozdanie finansowe PZU za 2022 rok – roczne jednostkowe sprawozdanie finansowe Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej za 2022 rok, sporządzone zgodnie z PSR, podpisane przez Zarząd PZU 29 marca 2023 roku.

KNF – Komisja Nadzoru Finansowego.

Kodeks spółek handlowych – ustawa z 15 września 2000 roku Kodeks spółek handlowych.

LGD – procentowa strata w odniesieniu do sumy ekspozycji w przypadku niewypłacalności kontrahenta (ang. *Loss Given Default*).

LRC – zobowiązanie z tytułu pozostałego okresu świadczenia usług (ang. *liability for remaining coverage*).

MSSF – Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzone przez Komisję Europejską, które na 31 grudnia 2022 roku zostały opublikowane i weszły w życie.

NBP – Narodowy Bank Polski.

NBU – Narodowy Bank Ukrainy.

PAA – metoda wyceny oparta na alokacji składki (ang. *premium allocation approach*).

PD – prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania przez kontrahenta w określonym horyzoncie czasowym (ang. *Probability of Default*).

POCI – aktywa finansowe nabyte lub udzielone z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (ang. *purchased or originated credit-impaired financial assets*).

PGK – Podatkowa Grupa Kapitałowa PZU – 22 września 2020 roku podpisano umowę Podatkowej Grupy Kapitałowej obejmującą 14 spółek: PZU, PZU Życie, Link4, PZU CO, PZU Pomoc SA, Ogrodowa-Inwestycje sp. z o.o., PZU Zdrowie SA, Tulare Investments sp. z o.o., PZU CASH SA, Ipsilon sp. z o.o., PZU Finanse sp. z o.o., PZU LAB SA, Omicron Bis SA, PZU Projekt 01 SA. PGK powołana została na okres 3 lat – od 1 stycznia 2021 roku do 31 grudnia 2023 roku, a Naczelnik Pierwszego Mazowieckiego Urzędu Skarbowego w Warszawie, 11 grudnia 2020 roku wydał decyzję o jej rejestracji. Spółką dominującą i reprezentującą PGK jest PZU. PGK rozlicza się z Urzędem Skarbowym w cyklach miesięcznych. PZU dokonuje wpłat zaliczek do US z tytułu podatku CIT należnych od wszystkich spółek, a one przekazują do PZU zaliczki na podatek CIT, dotyczące swojej działalności gospodarczej.

PSR – ustawa z 29 września 1994 roku o rachunkowości oraz przepisy wydane na jej podstawie.

PTTŻ – Polskie Tablice Trwania Życia publikowane rocznie przez Główny Urząd Statystyczny.

RBNP – rezerwa na szkody zgłoszone niezlikwidowane i zlikwidowane niewypłacone (ang. *Reported But Not Paid* lub I rezerwa).

RMSR – Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości.

Rozporządzenie BMR – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2016/1011 z 8 czerwca 2016 roku w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych.

Rozporządzenie CRR – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2013/575 z 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe – skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2022 roku.

TSUE – Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

UKNF – Urząd Komisji Nadzoru Finansowego.

Ustawa o działalności ubezpieczeniowej – ustawa z 11 września 2015 roku o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.

Ustawa o finansowaniu społecznościowym – ustawa z 7 lipca 2022 roku o finansowaniu społecznościowym dla przedsiębiorstw gospodarczych i pomocy kredytobiorcom.

Ustawa o nadzorze uzupełniającym – ustawa z 15 kwietnia 2005 roku o nadzorze uzupełniającym nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń, zakładami reasekuracji i firmami inwestycyjnymi wchodzącymi w skład konglomeratu finansowego.

Wytyczne EBA – Wytyczne dotyczące ustawowych i pozaustawowych moratoriów na spłaty kredytów stosowanych w obliczu kryzysu spowodowanego przez pandemię COVID-19 (EBA/GL/2020/02) z 2 kwietnia 2020 roku (z późn. zm.).

ZWZ PZU – Zwyczajne Walne Zgromadzenie Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej.

2. Skład Grupy PZU

2.1 Podstawowe informacje o Grupie PZU

Podstawowe informacje o grupie	
Nazwa jednostki sprawozdawczej	Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna
Forma prawna	Spółka Akcyjna
Siedziba	Polska
Państwo rejestracji	Polska
Adres rejestracji biura jednostki	Rondo Ignacego Daszyńskiego 4, 00-843 Warszawa
Podstawowe miejsce prowadzenia działalności gospodarczej	Rondo Ignacego Daszyńskiego 4, 00-843 Warszawa
Podstawowy przedmiot działalności	pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe (65.12 wg Polskiej Klasyfikacji Działalności i Europejskiej Klasyfikacji Działalności)
Krajowy Rejestr Sądowy	Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, rejestr przedsiębiorców - numer 0000009831

Zmiana adresu siedziby PZU

Do 18 listopada 2022 roku siedziba PZU mieściła się przy Al. Jana Pawła II 24 w Warszawie. Od 19 listopada 2022 roku zmianie uległ adres siedziby PZU. Nowy adres to Rondo Ignacego Daszyńskiego 4, 00-843 Warszawa. Zmiana adresu PZU wiązała się również ze zmianą właściwości Wydziału Gospodarczego Krajowego Rejestru Sądowego. Po zmianie adresu, właściwy dla PZU jest Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego (przed zmianą był to XII Wydział Gospodarczy).

2.2 Jednostki Grupy PZU oraz jednostki stowarzyszone

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego oraz % głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności i adres strony internetowej
				31 grudnia 2022	31 grudnia 2021	
Jednostki ubezpieczeniowe objęte konsolidacją						
1	Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA	Warszawa	nd.	nd.	nd.	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe. https://www.pzu.pl/grupa-pzu/spolki/pzu-sa
2	Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie SA	Warszawa	18.12.1991	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia na życie. https://www.pzu.pl/pl/grupa-pzu/spolki/pzu-zycie
3	Link4 Towarzystwo Ubezpieczeń SA	Warszawa	15.09.2014	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe. https://www.link4.pl/
4	Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych	Warszawa	20.11.2015	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe. https://www.tuwpzuw.pl/
5	AB „Lietuvos draudimas”	Wilno (Litwa)	31.10.2014	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe. http://www.ld.lt/
6	AAS „BALTA”	Ryga (Łotwa)	30.06.2014	100,00% ¹⁾	100,00% ¹⁾	Ubezpieczenia majątkowe. http://www.balta.lv/
7	PRJSC IC „PZU Ukraine”	Kijów (Ukraina)	01.07.2005	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia majątkowe. http://www.pzu.com.ua/
8	PRJSC IC „PZU Ukraine Life Insurance“	Kijów (Ukraina)	01.07.2005	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia na życie. http://www.pzu.com.ua/
9	UAB „PZU Lietuva gyvybes draudimas”	Wilno (Litwa)	26.04.2002	99,34%	99,34%	Ubezpieczenia na życie. https://pzugd.lt/
Jednostki objęte konsolidacją – Grupa Kapitałowa Pekao						
10	Bank Pekao SA	Warszawa	07.06.2017	20,02%	20,02%	Usługi bankowe. https://www.pekao.com.pl/
11	Pekao Bank Hipoteczny SA	Warszawa	07.06.2017	20,02%	20,02%	Usługi bankowe. http://www.pekaobh.pl/
12	Pekao Leasing sp. z o.o.	Warszawa	07.06.2017	20,02%	20,02%	Usługi leasingowe. http://www.pekaoleasing.com.pl/
13	Pekao Investment Banking SA	Warszawa	07.06.2017	20,02%	20,02%	Usługi maklerskie. http://pekaoib.pl/
14	Pekao Faktoring sp. z o.o.	Lublin	07.06.2017	20,02%	20,02%	Usługi faktoringowe. https://www.pekaofaktoring.pl/
15	Pekao Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	Warszawa	11.12.2017	20,02%	20,02%	Tworzenie, reprezentowanie i zarządzanie funduszami inwestycyjnymi. https://pekaotfi.pl/
16	Centrum Kart SA	Warszawa	07.06.2017	20,02%	20,02%	Usługi finansowe pomocnicze. http://www.centrumkart.pl/
17	Pekao Financial Services sp. z o.o.	Warszawa	07.06.2017	46,81% ²⁾	46,81% ²⁾	Agent transferowy. http://www.pekao-fs.com.pl/pl/
18	Pekao Direct sp. z o.o.	Kraków	07.06.2017	20,02%	20,02%	Usługi call – center. https://www.pekaodirect.pl/
19	Pekao Property SA w likwidacji	Warszawa	07.06.2017	20,02%	20,02%	Działalność deweloperska.
20	FPB – Media sp. z o.o. w upadłości	Warszawa	07.06.2017	20,02%	20,02%	Działalność deweloperska.
21	Pekao Fundusz Kapitałowy sp. z o.o. w likwidacji	Warszawa	07.06.2017	20,02%	20,02%	Doradztwo gospodarcze.

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego oraz % głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności i adres strony internetowej
				31 grudnia 2022	31 grudnia 2021	
Jednostki objęte konsolidacją – Grupa Kapitałowa Pekao – ciąg dalszy						
22	Pekao Investment Management SA	Warszawa	11.12.2017	20,02%	20,02%	Zarządzanie aktywami. https://pekaotfi.pl/o-nas/pekao-investment-mangament
23	PeUF sp. z o.o.	Warszawa	20.07.2021	20,02%	20,02%	Pomocnicza działalność finansowa.
Jednostki objęte konsolidacją – Grupa Kapitałowa Alior Banku						
24	Alior Bank SA	Warszawa	18.12.2015	31,93%	31,93%	Usługi bankowe. https://www.aliorbank.pl/
25	Alior Services sp. z o.o.	Warszawa	18.12.2015	31,93%	31,93%	Pozostała działalność wspomagająca usługi finansowe, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych.
26	Alior Leasing sp. z o.o.	Wrocław	18.12.2015	31,93%	31,93%	Usługi leasingowe. https://www.aliorbank.pl/wlasna-dzialalnosc/alior-leasing.html
27	Meritum Services ICB SA	Gdańsk	18.12.2015	31,93%	31,93%	Usługi informatyczne.
28	Alior Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	Warszawa	18.12.2015	31,93%	31,93%	Usługi asset management i zarządzanie subfunduszami Alior SFIO. https://www.aliortfi.com/
29	Absource sp. z o.o.	Kraków	04.05.2016	31,93%	31,93%	Działalność usługowa w zakresie informatyki.
30	AL Finance sp. z o.o.	Katowice	30.01.2017	31,93%	31,93%	Działalność brokerska.
31	Corsham sp. z o.o.	Warszawa	04.02.2019	31,93%	31,93%	Doradztwo gospodarcze.
32	RBL_VC sp. z o.o.	Warszawa	07.11.2019	31,93%	31,93%	Działalność związana z zarządzaniem funduszami (venture capital).
33	RBL_VC sp. z o.o. ASI SKA	Warszawa	17.04.2020	31,93%	31,93%	Działalność trustów, funduszy i podobnych instytucji finansowych.
Jednostki objęte konsolidacją – Grupa PZU Zdrowie						
34	PZU Zdrowie SA	Warszawa	02.09.2011	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. https://www.pzu.pl/pl/grupa-pzu/spolki/pzu-zdrowie
35	Centrum Medyczne Medica sp. z o.o.	Płock	09.05.2014	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. https://www.plock.pzuzdrowie.pl/
36	Sanatorium Uzdrowskie „Krystynka” sp. z o.o.	Ciechocinek	09.05.2014	99,09%	99,09%	Usługi szpitalne, rehabilitacyjne, sanatoryjne. http://www.sanatoriumkrystynka.pl/
37	Przedsiębiorstwo Świadczeń Zdrowotnych i Promocji Zdrowia ELVITA – Jaworzno III sp. z o.o.	Jaworzno	01.12.2014	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. https://www.jaworzno.pzuzdrowie.pl/
38	Przedsiębiorstwo Usług Medycznych PROELMED sp. z o.o.	Łaziska Górne	01.12.2014	57,00%	57,00%	Usługi medyczne. http://www.proelmed.pl/
39	Centrum Medyczne Gamma sp. z o.o.	Warszawa	08.09.2015	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. http://www.cmgamma.pl/
40	Centrum Medyczne św. Łukasza sp. z o.o.	Częstochowa	09.01.2018	100,00%	100,00%	Usługi medyczne https://www.czestochowa.pzuzdrowie.pl/
41	Starówka sp. z o.o.	Warszawa	03.06.2019	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. https://www.starowkanzoz.pl/

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego oraz % głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności i adres strony internetowej
				31 grudnia 2022	31 grudnia 2021	
Jednostki objęte konsolidacją – Grupa PZU Zdrowie – ciąg dalszy						
42	Tomma Diagnostyka Obrazowa SA	Poznań	09.12.2019	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. https://tomma.com.pl/
43	Bonus-Diagnosta sp. z o.o. ³⁾	Poznań	09.12.2019	100,00%	100,00%	Usługi medyczne.
44	Centrum Medyczne Nowa 5 sp. z o.o. ⁴⁾	Gorzów Wlkp.	30.12.2022	100,00%	nd.	Usługi medyczne. http://www.nowa5.pl/
Jednostki objęte konsolidacją – pozostałe jednostki						
45	Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU SA	Warszawa	08.12.1998	100,00%	100,00%	Zarządzanie funduszami emerytalnymi. https://www.pzu.pl/pl/grupa-pzu/spolki/pte-pzu
46	PZU Centrum Operacji SA	Warszawa	30.11.2001	100,00%	100,00%	Działalność pomocnicza związana z ubezpieczeniami i funduszami emerytalnymi. https://www.pzu.pl/grupa-pzu/spolki/pzu-centrumoperacji
47	Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU SA ⁵⁾	Warszawa	30.04.1999	100,00%	100,00%	Tworzenie, reprezentowanie i zarządzanie funduszami inwestycyjnymi. https://www.pzu.pl/pl/grupa-pzu/spolki/tfi-pzu
48	PZU Pomoc SA	Warszawa	18.03.2009	100,00%	100,00%	Usługowa działalność assistance. https://www.pzu.pl/grupa-pzu/spolki/pzu-pomoc
49	PZU Finance AB (publ.) in likvidation	Sztokholm (Szwecja)	02.06.2014	100,00%	100,00%	Usługi finansowe.
50	PZU Finanse sp. z o.o.	Warszawa	08.11.2013	100,00%	100,00%	Usługi finansowo-księgowe.
51	Tower Inwestycje sp. z o.o.	Warszawa	27.08.1998	100,00%	100,00%	Działalność deweloperska, eksploatacja i wynajem nieruchomości. https://www.pzu.pl/pl/grupa-pzu/spolki/tower-inwestycje
52	Ogrodowa-Inwestycje sp. z o.o.	Warszawa	15.09.2004	100,00%	100,00%	Nabywanie, eksploatacja, wynajem i zbywanie nieruchomości. http://www.ogrodowainwestycje.pl/
53	Arm Property sp. z o.o.	Kraków	26.11.2014	100,00%	100,00%	Kupno i sprzedaż nieruchomości.
54	Ipsilon sp. z o.o.	Warszawa	02.04.2009	100,00%	100,00%	Usługowa działalność assistance oraz usługi medyczne.
55	PZU Corporate Member Limited	Londyn (Wielka Brytania)	28.09.2017	100,00%	100,00%	Działalność inwestycyjna.
56	PZU LAB SA	Warszawa	13.09.2011	100,00%	100,00%	Usługi konsultingowe, szkoleniowe oraz rozwój innowacji technologicznych w zakresie wsparcia w procesach bezpieczeństwa technicznego i procesowego oraz zarządzania ryzykiem. https://www.pzu.pl/pl/grupa-pzu/spolki/pzu-lab
57	Omicron BIS SA	Warszawa	28.08.2014	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego oraz % głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności i adres strony internetowej
				31 grudnia 2022	31 grudnia 2021	
Jednostki objęte konsolidacją – pozostałe jednostki – ciąg dalszy						
58	LLC SOS Services Ukraine	Kijów (Ukraina)	01.07.2005	100,00%	100,00%	Usługi assistance.
59	PZU CASH SA	Warszawa	15.09.2017	100,00%	100,00%	Pozostałe pośrednictwo pieniężne. https://www.pzu.pl/grupa-pzu/spolki/pzu-cash-sa
60	Tulare Investments sp. z o.o.	Warszawa	15.09.2017	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.
61	PZU Projekt 01 SA	Warszawa	01.09.2020	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.
Jednostki objęte konsolidacją - Grupa Kapitałowa Armatura						
62	Armatura Kraków SA	Kraków	07.10.1999	100,00%	100,00%	Produkcja i sprzedaż grzejników, baterii sanitarnych oraz administracja i zarządzanie grupą kapitałową. https://www.kfa.pl/
63	AQ SA w likwidacji (dawniej: Aquaform SA) ⁶⁾	Kraków	15.01.2015	100,00%	100,00%	Produkcja i sprzedaż wyposażenia łazienkowego.
64	Aquaform Ukraine TOW w likwidacji	Żytomierz (Ukraina)	15.01.2015	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.
Jednostki objęte konsolidacją – fundusze inwestycyjne						
65	PZU SFIO Universum	Warszawa	15.12.2009	nd.	nd.	Lokowanie środków zebranych od uczestników funduszu.
66	PZU FIZ Sektora Nieruchomości 2 ⁷⁾	Warszawa	21.11.2011	nd.	nd.	j.w.
67	PZU FIZ Aktywów Niepublicznych BIS 1	Warszawa	12.12.2012	nd.	nd.	j.w.
68	PZU FIZ Aktywów Niepublicznych BIS 2	Warszawa	19.11.2012	nd.	nd.	j.w.
69	inPZU Inwestycji Ostrożnych	Warszawa	10.04.2018	nd.	nd.	j.w.
70	inPZU Obligacje Polskie	Warszawa	10.04.2018	nd.	nd.	j.w.
71	inPZU Akcje Polskie	Warszawa	10.05.2018	nd.	nd.	j.w.
72	inPZU Akcji Rynków Rozwiniętych	Warszawa	10.05.2018	nd.	nd.	j.w.
73	inPZU Obligacji Rynków Rozwiniętych	Warszawa	10.05.2018	nd.	nd.	j.w.
74	inPZU Obligacji Rynków Wschodzących	Warszawa	10.05.2018	nd.	nd.	j.w.
75	inPZU Akcje Rynków Wschodzących	Warszawa	28.10.2019	nd.	nd.	j.w.
76	inPZU Akcje Amerykańskie	Warszawa	28.10.2019	nd.	nd.	j.w.
77	inPZU Akcje CEE plus	Warszawa	28.10.2019	nd.	nd.	j.w.
78	inPZU Puls Życia 2025	Warszawa	22.10.2020	nd.	nd.	j.w.
79	inPZU Puls Życia 2030	Warszawa	22.10.2020	nd.	nd.	j.w.
80	inPZU Puls Życia 2040	Warszawa	22.10.2020	nd.	nd.	j.w.
81	inPZU Puls Życia 2050	Warszawa	22.10.2020	nd.	nd.	j.w.

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego oraz % głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności i adres strony internetowej
				31 grudnia 2022	31 grudnia 2021	
Jednostki objęte konsolidacją – fundusze inwestycyjne – ciąg dalszy						
82	inPZU Puls Życia 2060	Warszawa	22.10.2020	nd.	nd.	j.w.
83	PZU FIZ Legato	Warszawa	11.08.2021	nd.	nd.	j.w.
84	inPZU Akcje Rynku Surowców	Warszawa	15.12.2021	nd.	nd.	j.w.
85	inPZU Akcje Rynku Złota	Warszawa	15.12.2021	nd.	nd.	j.w.
86	inPZU Akcje Sektora Zielonej Energii	Warszawa	15.12.2021	nd.	nd.	j.w.
87	inPZU Akcje Sektora Informatycznego	Warszawa	15.12.2021	nd.	nd.	j.w.
88	inPZU Akcje Sektora Nieruchomości	Warszawa	15.12.2021	nd.	nd.	j.w.
89	inPZU Akcje Europejskie	Warszawa	15.12.2021	nd.	nd.	j.w.
90	inPZU Obligacje Inflacyjne	Warszawa	15.12.2021	nd.	nd.	j.w.
Jednostki stowarzyszone						
91	Sigma BIS SA	Warszawa	03.10.2019	34,00%	34,00%	Działalność reklamowa.
92	RUCH SA	Warszawa	23.12.2020	30,92%	30,92%	Sprzedaż detaliczna gazet i artykułów piśmienniczych prowadzonych w wyspecjalizowanych sklepach. https://ruch.com.pl/
93	Krajowy Integrator Płatności SA ⁸⁾	Poznań	31.03.2021	7,67%	7,67%	Pozostałe pośrednictwo pieniężne. https://tpay.com/

¹⁾ Na 31 grudnia 2022 roku PZU jest posiadaczem 100% akcji Balty. 31 grudnia 2021 roku w akcjonariacie Balty pozostawał jeden akcjonariusz mniejszościowy posiadający 1 akcję.

²⁾ PZU posiada bezpośrednio 33,5% akcji Pekao Financial Services sp. z o.o. a Pekao – 66,5%.

⁵⁾ Dodatkowe informacje o nabyciu NZOZ Grupa Medical sp. z o.o., a następnie jej połączeniu z Bonus-Diagnosta sp. z o.o. zaprezentowano w punkcie 2.3.1.1.

⁴⁾ Informacje o nabyciu spółki zaprezentowano w punkcie 2.3.1.3.

⁵⁾ Dodatkowe informacje o nabyciu TFI Energia, a następnie jej połączeniu z TFI PZU zaprezentowano w punkcie 2.3.1.2.

⁶⁾ Zmianę nazwy i siedziby spółki zarejestrowano 15 lipca 2022 roku. 1 stycznia 2023 roku otwarto proces likwidacji spółki.

⁷⁾ Fundusz PZU FIZ Sektora Nieruchomości 2 prowadzi swoją działalność inwestycyjną poprzez 30 zależnych spółek prawa handlowego (objętych konsolidacją).

⁸⁾ Jednostka stowarzyszona z Pekao, w której posiada on 38,33% udziału. W konsekwencji Zarząd PZU uznaje, że Grupa PZU wywiera na tę jednostkę znaczący wpływ.

2.3 Zmiany zakresu konsolidacji i struktury Grupy PZU

Szczegółowe zasady rachunkowości dotyczące rozliczania transakcji przejęcia zaprezentowano w punkcie 6.5.

2.3.1. Nabycia spółek

2.3.1.1. Nabycie Aura Medic Południe sp. z o.o. i połączenie z Bonus-Diagnosta sp. z o.o.

31 marca 2022 roku Bonus-Diagnosta sp. z o.o. nabył 7 677 udziałów stanowiących 100% udziałów w kapitale zakładowym Aura Medic Południe sp. z o.o. i uprawniających łącznie do 100% głosów na zgromadzeniu wspólników za 13 mln zł oraz 2 mln zł dodatkowej płatności (pierwsza część w wysokości 1 mln zapłacona 27 września 2022 roku, druga – zostanie zapłacona 31 marca 2023 roku).

Aura Medic Południe sp. z o.o. objęto konsolidacją od 31 marca 2022 roku.

31 sierpnia 2022 roku nastąpiło połączenie Bonus-Diagnosta sp. z o.o. (spółka przejmująca) z Aura Medic Południe sp. z o.o. (spółka przejmowana) w trybie art. 492 § 1 pkt 1 KSH, tj. poprzez przeniesienie całego majątku Aura Medic Południe sp. z o.o. na Bonus-Diagnosta sp. z o.o. Połączenie nie miało wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.

2.3.1.2. Nabycie TFI Energia

17 marca 2022 roku PZU podpisał przedwstępną umowę nabycia 100% akcji Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych Energia Spółka Akcyjna („TFI Energia”) od Polskiej Grupy Energetycznej Spółki Akcyjnej. 15 lipca 2022 roku, po uzyskaniu zgód KNF i UOKiK podpisano umowę przyrzeczoną. Od 15 lipca 2022 roku TFI Energia jest jednostką zależną od PZU, objętą konsolidacją od tego dnia. Cena nabycia pakietu akcji TFI Energia wyniosła 21 mln zł.

29 września 2022 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie TFI PZU podjęło uchwałę w sprawie połączenia TFI PZU z TFI Energia. Połączenie nastąpiło 2 listopada 2022 roku i nie miało wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.

2.3.1.3. Nabycie Centrum Medycznego Nowa5 sp. z o.o.

30 grudnia 2022 roku PZU Zdrowie nabyło 70 udziałów stanowiących 100% udziałów w kapitale zakładowym Centrum Medycznego Nowa5 sp. z o.o. i uprawniających łącznie do 100% głosów na zgromadzeniu wspólników za 8 mln zł. Centrum Medyczne Nowa 5 sp. z o.o. objęto konsolidacją od 30 grudnia 2022 roku.

2.3.1.4. Rozliczenie nabycia spółek

Grupa PZU dokonała ostatecznego rozliczenia nabycia, stosując zasady wynikające z MSSF 3 Połączenia jednostek na daty objęcia kontroli.

Proces alokacji ceny nabycia udziałów przeprowadzono na podstawie danych księgowych:

- Aura Medic Południe sp. z o.o. – wg stanu na 31 marca 2022 roku;
- TFI Energia – wg stanu na 15 lipca 2022 roku;
- Centrum Medyczne Nowa5 sp. z o.o. – wg stanu na 31 grudnia 2022 roku.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera ostateczną wartość godziwą nabytych aktywów i przejętych zobowiązań. W trakcie kalkulacji wartości firmy:

- rozpoznano wartości niematerialne niewykazywane dotąd w sprawozdaniu finansowym TFI Energia;
- dokonano wyceny do wartości godziwej aktywów i zobowiązań;

- nie zidentyfikowano zobowiązań warunkowych wymagających ujęcia;
- nie zidentyfikowano potencjalnych aktywów z tytułu odszkodowania wymagających ujęcia.

W kolejnych tabelach zaprezentowano rozliczenie nabycia spółek medycznych.

Wartość nabytych aktywów netto	Aura Medic Południe sp. z o.o. Rozliczenie ostateczne	TFI Energia Rozliczenie ostateczne	Centrum Medyczne Nowa5 sp. z o.o. Rozliczenie ostateczne
Aktywa	3	27	7
Wartości niematerialne	-	9	-
Rzeczowe aktywa trwałe	2	-	5
Należności	1	-	1
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	-	18	1
Zobowiązania	1	3	6
Inne zobowiązania	1	3	6
Wartość nabytych aktywów netto	2	24	1

Wyliczenie wartości firmy / zysku z okazjnego nabycia	Aura Medic Południe sp. z o.o. Rozliczenie ostateczne	TFI Energia Rozliczenie ostateczne	Centrum Medyczne Nowa5 sp. z o.o. Rozliczenie ostateczne
Przekazana zapłata w dacie nabycia	13	21	8
Dodatkowe zobowiązanie do zapłaty ¹⁾	2	-	-
Wartość netto możliwych do zidentyfikowania aktywów	(2)	(24)	(1)
Wartość firmy / (zysk z okazjnego nabycia)	13	(3)	7

¹⁾ 27 września 2022 roku Bonus-Diagnosta sp. z o.o. zapłacił 1 mln zł, druga część, również w wysokości 1 mln zł zostanie zapłacona 31 marca 2023 roku.

Wartość firmy nie będzie pomniejszała dochodu do opodatkowania.

Ustalenie wartości godziwej przejmowanych aktywów i zobowiązań oraz identyfikację i ujęcie wartości niematerialnych wynikających z nabycia, przeprowadzono w oparciu o dostępne informacje oraz najlepsze szacunki na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Nie zidentyfikowano różnic pomiędzy wartością godziwą aktywów i zobowiązań, a ich wartościami księgowymi, ujętymi w sprawozdaniach finansowych nabywanych jednostek.

Dane finansowe nabytych jednostek

W tabeli poniżej przedstawiono dane finansowe jednostek nabytych w 2022 roku uwzględnione w skonsolidowanym rachunku zysków i strat. Dane sporządzono zgodnie z MSSF i dotyczą okresu, w którym spółki te znajdowały się pod kontrolą Grupy PZU.

Dane ze skonsolidowanego rachunku zysków i strat	
Pozostałe przychody operacyjne	7
Pozostałe koszty operacyjne	(6)
Zysk z działalności operacyjnej	1
Zysk brutto	1
Podatek dochodowy	-
Zysk netto, w tym:	1
- zysk przypisywany właścicielom jednostki dominującej	1
- zyski (straty) przypisywane właścicielom udziałów niekontrolujących	-

Skonsolidowany rachunek zysków i strat uwzględniający przejęte jednostki

Poniższa tabela prezentuje rachunek zysków i strat Grupy PZU z uwzględnieniem danych finansowych nabytych jednostek zależnych wyliczone w taki sposób, jak gdyby datą przejęcia dla wszystkich połączeń przeprowadzonych w trakcie roku był początek roku.

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	1 stycznia - 31 grudnia 2022
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	26 710
Udział reasekuratorów w składce ubezpieczeniowej przypisanej brutto	(1 695)
Składki ubezpieczeniowe przypisane netto	25 015
Zmiana stanu rezerwy składki ubezpieczeniowej netto	(718)
Składki zarobione netto	24 297
Przychody z tytułu prowizji i opłat	5 136
Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej	18 626
Pozostałe przychody netto z inwestycji	(384)
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji	(492)
Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	(3 271)
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	704
Pozostałe przychody operacyjne	1 913
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	(16 894)
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	1 352
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(15 542)
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(1 449)
Koszty odsetkowe	(4 767)
Koszty akwizycji	(3 903)
Koszty administracyjne	(7 575)
Pozostałe koszty operacyjne	(5 663)
Zysk z działalności operacyjnej	7 630
Udział w wynikach finansowych netto jednostek wycenianych metodą praw własności	(25)
Zysk brutto	7 605
Podatek dochodowy	(2 346)
Zysk netto, w tym:	5 259
- zysk przypisywany właścicielom jednostki dominującej	3 374
- zyski (straty) przypisywane właścicielom udziałów niekontrolujących	1 885

2.3.2. Sprzedaże spółek

30 sierpnia 2022 roku PZU Pomoc SA zawarł umowę sprzedaży 36 000 akcji (wszystkich posiadanych przez PZU Pomoc akcji) GSU Pomoc Górniczy Klub Ubezpieczonych SA za łączną cenę 649 tys. zł. Wpisu przeniesienia własności akcji w rejestrze akcjonariuszy GSU Pomoc Górniczego Klubu Ubezpieczonych SA dokonano 7 września 2022 roku. Od tego dnia GSU Pomoc Górniczy Klub Ubezpieczonych SA przestał być jednostką stowarzyszoną z Grupą PZU.

2.3.3. Zakończenie likwidacji spółek

5 stycznia 2022 roku spółkę Aquaform Romania SRL wykreślono z rejestru. Decyzja uprawomocniła się 20 stycznia 2022 roku. 9 września 2022 roku spółkę Aquaform Badprodukte GmbH in Liquidation wykreślono z rejestru. Decyzja uprawomocniła się 23 września 2022 roku.

Likwidacja spółek nie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.

2.4 Udziały niekontrolujące

2.4.1. Zasady rachunkowości

Udziały niekontrolujące stanowią tę część kapitałów w jednostce zależnej, której nie można bezpośrednio lub pośrednio przyporządkować do jednostki dominującej. Na dzień objęcia kontroli udziały niekontrolujące wycenia się w wartości proporcjonalnego udziału w wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania aktywów netto jednostki zależnej. Na kolejne daty bilansowa wartość udziałów niekontrolujących jest aktualizowana o wartość całkowitych dochodów należnych udziałowcom niekontrolującym.

2.4.2. Dane ilościowe

W tabeli poniżej przedstawiono spółki zależne, w których występują lub występowały udziały niekontrolujące:

Nazwa jednostki	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Pekao ¹⁾	79,98%	79,98%
Alior Bank ²⁾	68,07%	68,07%
Przedsiębiorstwo Usług Medycznych PROELMED sp. z o.o.	43,00%	43,00%
Sanatorium Uzdrowskie „Krystynka” sp. z o.o.	0,91%	0,91%
UAB PZU Lietuva Gyvybes Draudimas	0,66%	0,66%
Balta	0,00% ³⁾	0,00% ³⁾

¹⁾ W konsekwencji PZU posiada także udziały niekontrolujące w jednostkach zależnych Pekao, wymienionych w tabeli w punkcie 2.2.

²⁾ W konsekwencji PZU posiada także udziały niekontrolujące w jednostkach zależnych Alior Banku wymienionych w tabeli w punkcie 2.2.

³⁾ Na 31 grudnia 2022 roku PZU jest posiadaczem 100% akcji Balty. 31 grudnia 2021 roku w akcjonariacie Balty pozostawał jeden akcjonariusz mniejszościowy posiadający 1 akcję.

Wartość bilansowa udziałów niekontrolujących	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Grupa Pekao	18 184	19 028
Grupa Alior Banku	4 078	3 885
Pozostałe	1	1
Razem	22 263	22 914

Zarówno Pekao, jak i Alior Bank prowadzą swoją działalność przede wszystkim na terytorium Polski. Poniżej przedstawiono skrócone informacje finansowe dotyczące Grupy Kapitałowej Pekao oraz Grupy Kapitałowej Alior Banku ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym (bez uwzględniania wyłączeń konsolidacyjnych). Dane Grupy Kapitałowej Pekao i Grupy Kapitałowej Alior Banku, uwzględniają efekt korekt z tytułu wyceny aktywów i zobowiązań do wartości godziwej na dzień objęcia kontroli oraz ich późniejszego rozliczenia w czasie.

Aktywa	Grupa Kapitałowa Pekao		Grupa Kapitałowa Alior Banku	
	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Wartość firmy	693	693	-	-
Wartości niematerialne	2 009	2 129	390	426
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	1 572	1 650	1 458	1 352
Inne aktywa	111	52	48	39
Rzeczowe aktywa trwałe	1 706	1 979	744	755
Jednostki wyceniane metodą praw własności	48	44	-	-
Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	930	846	41	131
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	14	14	2	-
Należności od klientów z tytułu kredytów	155 174	156 692	57 095	57 907
Pochodne instrumenty finansowe	15 369	8 007	544	272
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe	84 829	69 781	17 162	15 992
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	67 167	46 736	7 195	6 578
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	16 594	22 372	9 896	9 265
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	1 068	673	71	149
Należności	5 976	3 653	2 663	2 215
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	12 681	4 967	2 551	3 748
Aktywa, razem	281 112	250 507	82 698	82 837

Kapitały i zobowiązania	Grupa Kapitałowa Pekao		Grupa Kapitałowa Alior Banku	
	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Kapitały				
Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej	22 736	23 791	5 991	5 708
Kapitał podstawowy	263	263	1 306	1 306
Pozostałe kapitały	18 828	19 402	4 229	4 658
Niepodzielony wynik	3 645	4 126	456	(256)
Udziały niekontrolujące	12	12	-	-
Kapitały, razem	22 748	23 803	5 991	5 708
Zobowiązania				
Zobowiązania podporządkowane	2 789	2 761	1 164	1 347
Zobowiązania z tytułu własnych dłużnych papierów wartościowych	10 338	5 356	752	584
Zobowiązania wobec banków	7 450	7 040	270	462
Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	208 696	194 260	70 025	71 489
Instrumenty pochodne	18 698	10 191	1 935	1 224
Inne zobowiązania	9 023	6 240	2 274	1 732
Rezerwy	1 347	831	285	290
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	23	25	2	1
Zobowiązania, razem	258 364	226 704	76 707	77 129
Kapitały i zobowiązania, razem	281 112	250 507	82 698	82 837

Skonsolidowany rachunek zysków i strat za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 roku	Grupa PZU	Wyłączenie danych Pekao	Wyłączenie danych Alior Banku	Eliminacja korekt konsolidacyj- nych	Grupa PZU bez Pekao i Alior Banku
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	26 710	-	-	28	26 738
Udział reasekuratorów w składce ubezpieczeniowej przypisanej brutto	(1 695)	-	-	-	(1 695)
Składki ubezpieczeniowe przypisane netto	25 015	-	-	28	25 043
Zmiana stanu rezerwy składki ubezpieczeniowej netto	(718)	-	-	9	(709)
Składki zarobione netto	24 297	-	-	37	24 334
Przychody z tytułu prowizji i opłat	5 136	(3 439)	(1 588)	154	263
Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej	18 626	(11 624)	(5 354)	189	1 837
Pozostałe przychody netto z inwestycji	(384)	214	378	(23)	185
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji	(492)	20	(40)	-	(512)
Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	(3 271)	2 013	1 075	1	(182)
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	704	(62)	(419)	-	223
Pozostałe przychody operacyjne	1 896	(423)	(183)	61	1 351
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	(16 894)	-	-	(4)	(16 898)
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	1 352	-	-	-	1 352
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(15 542)	-	-	(4)	(15 546)
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(1 449)	644	815	(11)	(1)
Koszty odsetkowe	(4 767)	2 871	1 745	(43)	(194)
Koszty akwizycji	(3 903)	-	-	(200)	(4 103)
Koszty administracyjne	(7 575)	4 046	1 611	(141)	(2 059)
Pozostałe koszty operacyjne	(5 646)	2 825	885	(20)	(1 956)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	7 630	(2 915)	(1 075)	-	3 640
Udział w wynikach finansowych netto jednostek wycenianych metodą praw własności	(25)	(5)	-	-	(30)
Zysk (strata) brutto	7 605	(2 920)	(1 075)	-	3 610
Podatek dochodowy	(2 346)	1 170	360	-	(816)
Zysk (strata) netto	5 259	(1 750)	(715)	-	2 794

Skonsolidowany rachunek zysków i strat za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 roku	Grupa PZU	Wyłączenie danych Pekao	Wyłączenie danych Alior Banku	Eliminacja korekt konsolidacyj- nych	Grupa PZU bez Pekao i Alior Banku
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	25 080	-	-	39	25 119
Udział reasekuratorów w składce ubezpieczeniowej przypisanej brutto	(1 300)	-	-	-	(1 300)
Składki ubezpieczeniowe przypisane netto	23 780	-	-	39	23 819
Zmiana stanu rezerwy składki ubezpieczeniowej netto	(548)	-	-	(6)	(554)
Składki zarobione netto	23 232	-	-	33	23 265
Przychody z tytułu prowizji i opłat	4 738	(3 230)	(1 397)	157	268
Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej	9 782	(5 702)	(2 883)	133	1 330
Pozostałe przychody netto z inwestycji	418	(424)	195	(5)	184
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji	407	(41)	(27)	-	339
Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	(1 849)	785	1 049	-	(15)
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	797	(39)	(410)	-	348
Pozostałe przychody operacyjne	1 602	(285)	(192)	68	1 193
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	(16 130)	-	-	(1)	(16 131)
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	399	-	-	-	399
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(15 731)	-	-	(1)	(15 732)
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(1 194)	550	651	(8)	(1)
Koszty odsetkowe	(418)	205	167	(16)	(62)
Koszty akwizycji	(3 572)	-	-	(153)	(3 725)
Koszty administracyjne	(6 826)	3 634	1 458	(139)	(1 873)
Pozostałe koszty operacyjne	(3 917)	1 538	564	(69)	(1 884)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	7 469	(3 009)	(825)	-	3 635
Udział w wynikach finansowych netto jednostek wycenianych metodą praw własności	(15)	(2)	-	-	(17)
Zysk (strata) brutto	7 454	(3 011)	(825)	-	3 618
Podatek dochodowy	(2 020)	828	306	-	(886)
Zysk (strata) netto	5 434	(2 183)	(519)	-	2 732

Sprawozdanie z całkowitych dochodów	Grupa Kapitałowa Pekao		Grupa Kapitałowa Alior Banku	
	1 stycznia – 31 grudnia 2022	1 stycznia – 31 grudnia 2021	1 stycznia – 31 grudnia 2022	1 stycznia – 31 grudnia 2021
Zysk netto	1 750	2 183	715	519
Inne całkowite dochody	(1 675)	(2 966)	(432)	(1 122)
Podlegające późniejszemu przeniesieniu do rachunku zysków i strat	(1 619)	(3 012)	(420)	(1 150)
Wycena instrumentów dłużnych	(615)	(1 226)	(129)	(92)
Wycena należności od klientów z tytułu kredytów	(5)	(38)	-	-
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych netto	(999)	(1 748)	(291)	(1 060)
Różnice kursowe z przeliczenia	-	-	-	2
Niepodlegające późniejszemu przeniesieniu do rachunku zysków i strat	(56)	46	(12)	28
Wycena instrumentów kapitałowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(48)	7	(12)	28
Zyski i straty aktuarialne związane z rezerwami pracowniczymi	(8)	39	-	-
Dochody całkowite netto, razem	75	(783)	283	(603)

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	Grupa Kapitałowa Pekao		Grupa Kapitałowa Alior Banku	
	1 stycznia – 31 grudnia 2022	1 stycznia – 31 grudnia 2021	1 stycznia – 31 grudnia 2022	1 stycznia – 31 grudnia 2021
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	19 205	1 848	340	3 377
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(15 814)	1 751	(1 423)	(479)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	4 294	(3 379)	(163)	(1 546)
Przepływy pieniężne netto, razem	7 685	220	(1 246)	1 352

Informacje o dywidendach	Grupa Kapitałowa Pekao		Grupa Kapitałowa Alior Banku	
	1 stycznia – 31 grudnia 2022	1 stycznia – 31 grudnia 2021	1 stycznia – 31 grudnia 2022	1 stycznia – 31 grudnia 2021
Data uchwalenia dywidendy	15 czerwca 2022	11 czerwca 2021	-	-
Dzień dywidendy	25 lipca 2022	10 września 2021	-	-
Dzień wypłaty dywidendy	4 sierpnia 2022	29 września 2021	-	-
Kwota dywidendy na akcję (w zł)	4,30	3,21	-	-
Wartość dywidendy przypadająca Grupie PZU	226	169	-	-
Wartość dywidendy przypadająca akcjonariuszom niekontrolującym	903	674	-	-

3. Struktura akcjonariatu

Struktura akcjonariatu PZU z uwzględnieniem akcjonariuszy posiadających co najmniej 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu PZU przedstawiała się następująco:

31 grudnia 2022

Lp.	Nazwa akcjonariusza	Liczba akcji oraz głosów na Walnym Zgromadzeniu	Procent udziału w kapitale podstawowym oraz w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu
1	Skarb Państwa	295 217 300	34,1875%
2	Fundusze zarządzane przez Nationale Nederlanden Powszechne Towarzystwo Emerytalne Spółka Akcyjna ¹⁾	49 223 000	5,7003%
3	Pozostali akcjonariusze	519 082 700	60,1122%
Razem		863 523 000	100,0000%

¹⁾ Liczba akcji posiadana przez fundusze na Nadzwyczajnym WZ PZU, które odbyło się 1 września 2022 roku.

31 grudnia 2021

Lp.	Nazwa akcjonariusza	Liczba akcji oraz głosów na Walnym Zgromadzeniu	Procent udziału w kapitale podstawowym oraz w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu
1	Skarb Państwa	295 217 300	34,1875%
2	Fundusze zarządzane przez Nationale Nederlanden Powszechne Towarzystwo Emerytalne Spółka Akcyjna ¹⁾	45 167 000	5,2305%
3	Pozostali akcjonariusze	523 138 700	60,5820%
Razem		863 523 000	100,0000%

¹⁾ Liczba akcji posiadana przez fundusze na Nadzwyczajnym WZ PZU, które odbyło się 12 października 2021 roku.

Informacje o liczbie akcji uwzględnionej w wyliczeniu zysku na akcję przedstawiono w punkcie 27.

Transakcje dotyczące znacznych pakietów akcji PZU

W 2022 roku nie nastąpiły znaczące zmiany w strukturze własności akcji PZU.

5 stycznia 2023 roku PZU otrzymał zawiadomienie od Powszechnego Towarzystwa Emerytalnego Allianz Polska SA, dotyczące zwiększenia udziału w kapitale zakładowym i w ogólnej liczbie głosów PZU powyżej 5% łącznie przez fundusze zarządzane przez Powszechne Towarzystwo Emerytalne Allianz Polska SA, to jest Allianz Polska Otwarty Fundusz Emerytalny, Allianz Polska Dobrowolny Fundusz Emerytalny oraz Drugi Allianz Polska Otwarty Fundusz Emerytalny, które posiadają łącznie 48 183 212 akcji PZU, stanowiących 5,5798% kapitału podstawowego i uprawniających do 5,5798% głosów na Walnym Zgromadzeniu.

4. Kluczowy personel kierowniczy – Zarząd i Dyrektorzy Grupy

4.1 Zarząd jednostki dominującej

Od 1 stycznia 2022 roku w skład Zarządu PZU wchodził:

- Beata Kozłowska – Chyła – Prezes Zarządu PZU;
- Ernest Bejda – Członek Zarządu PZU;
- Małgorzata Kot – Członek Zarządu PZU;
- Krzysztof Kozłowski – Członek Zarządu PZU;

- Tomasz Kulik – Członek Zarządu PZU;
- Maciej Rapkiewicz – Członek Zarządu PZU;
- Małgorzata Sadurska – Członek Zarządu PZU;
- Krzysztof Szypuła – Członek Zarządu PZU.

4 lutego 2022 roku Krzysztof Szypuła złożył rezygnację z pełnienia funkcji Członka Zarządu PZU.

27 kwietnia 2022 roku Rada Nadzorcza PZU podjęła uchwałę w sprawie powołania Piotra Nowaka w skład Zarządu PZU, powierzając mu pełnienie funkcji Członka Zarządu PZU. Powołanie nastąpiło od 28 kwietnia 2022 roku na okres wspólnej kadencji obejmującej trzy pełne lata obrotowe 2020 – 2022.

16 grudnia 2022 roku Rada Nadzorcza PZU powołała, ze skutkiem od 1 stycznia 2023 roku, Zarząd PZU kolejnej wspólnej kadencji obejmującej trzy pełne lata obrotowe 2023 – 2025. W skład Zarządu nowej kadencji zostali powołani:

- Beata Kozłowska – Chyła – Prezes Zarządu PZU;
- Ernest Bejda – Członek Zarządu PZU;
- Małgorzata Kot – Członek Zarządu PZU;
- Krzysztof Kozłowski – Członek Zarządu PZU;
- Tomasz Kulik – Członek Zarządu PZU;
- Piotr Nowak – Członek Zarządu PZU;
- Maciej Rapkiewicz – Członek Zarządu PZU;
- Małgorzata Sadurska – Członek Zarządu PZU.

Do dnia podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego skład Zarządu nie uległ zmianie.

4.2 Dyrektorzy Grupy PZU

Od 1 stycznia 2022 roku Dyrektorami Grupy PZU byli:

- Aleksandra Agatowska (PZU);
- Krzysztof Kozłowski (PZU Życie);
- Bartłomiej Litwińczuk (PZU);
- Dorota Macieja (PZU).

4 lutego 2022 roku Krzysztof Szypuła objął stanowisko Dyrektora Grupy PZU w PZU, które zajmował do 31 grudnia 2022 roku.

Z dniem 15 kwietnia 2022 roku na Dyrektorów Grupy PZU powołano Małgorzatę Sadurską (w PZU Życie) oraz Andrzeja Jaworskiego w PZU.

Z dniem 28 kwietnia 2022 roku na Dyrektora Grupy PZU w PZU Życie powołano Piotra Nowaka.

Od 28 kwietnia 2022 roku do 31 grudnia 2022 roku Dyrektorami Grupy PZU byli:

- Aleksandra Agatowska (PZU);
- Andrzej Jaworski (PZU);
- Krzysztof Kozłowski (PZU Życie);
- Bartłomiej Litwińczuk (PZU);
- Dorota Macieja (PZU);
- Piotr Nowak (PZU Życie);
- Małgorzata Sadurska (PZU Życie);
- Krzysztof Szypuła (PZU).

Od 1 stycznia 2023 roku na stanowisko Dyrektora Grupy PZU w PZU powołano Sylwię Matusiak.

Od 1 lutego Małgorzata Skibińska objęła stanowisko Dyrektora Grupy PZU w PZU i PZU Życie.

Od 1 lutego 2023 roku do dnia podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego Dyrektorami Grupy PZU byli:

- Aleksandra Agatowska (PZU);
- Andrzej Jaworski (PZU);
- Krzysztof Kozłowski (PZU Życie);
- Bartłomiej Litwińczuk (PZU);
- Dorota Maciejka (PZU);
- Sylwia Matusiak (PZU);
- Piotr Nowak (PZU Życie);
- Małgorzata Sadurska (PZU Życie);
- Małgorzata Skibińska (PZU i PZU Życie).

5. Rada Nadzorcza jednostki dominującej

Od 1 stycznia 2022 roku w skład Rady Nadzorczej PZU wchodził:

- Paweł Mucha – Przewodniczący Rady;
- Paweł Górecki – Wiceprzewodniczący Rady;
- Robert Śnitko – Sekretarz Rady;
- Marcin Chludziński – Członek Rady;
- Agata Górnicka – Członek Rady;
- Robert Jastrzębski – Członek Rady;
- Elżbieta Mączyńska – Ziemacka – Członek Rady;
- Krzysztof Opolski – Członek Rady;
- Radosław Sierpiński – Członek Rady;
- Józef Wierzbowski – Członek Rady;
- Maciej Zaborowski – Członek Rady.

31 sierpnia 2022 roku Paweł Mucha złożył rezygnację z pełnienia funkcji Przewodniczącego Rady Nadzorczej PZU oraz z członkostwa w Radzie Nadzorczej PZU ze skutkiem na koniec dnia 31 sierpnia 2022 roku.

1 września 2022 roku Walne Zgromadzenie PZU powołało Piotra Wachowiaka na członka Rady Nadzorczej PZU.

27 października 2022 roku Rada Nadzorcza PZU wybrała Roberta Jastrzębskiego na Przewodniczącego Rady Nadzorczej PZU.

Od 27 października 2022 roku do dnia podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego w skład Rady Nadzorczej PZU wchodził:

- Robert Jastrzębski – Przewodniczący Rady;
- Paweł Górecki – Wiceprzewodniczący Rady;
- Robert Śnitko – Sekretarz Rady;
- Marcin Chludziński – Członek Rady;
- Agata Górnicka – Członek Rady;
- Elżbieta Mączyńska – Ziemacka – Członek Rady;
- Krzysztof Opolski – Członek Rady;
- Radosław Sierpiński – Członek Rady;
- Piotr Wachowiak – Członek Rady;
- Józef Wierzbowski – Członek Rady;
- Maciej Zaborowski – Członek Rady.

6. Podstawowe zasady (polityka) rachunkowości i istotne szacunki i osądy

Sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga od Zarządu PZU dokonania profesjonalnych osądów oraz szacunków i założeń, które mają wpływ na przyjęte zasady rachunkowości oraz prezentowane wartości aktywów, pasywów, przychodów oraz kosztów.

Szacunki oraz związane z nimi założenia opierają się na doświadczeniu historycznym oraz innych czynnikach, które są uznawane za racjonalne w danych okolicznościach, a ich wyniki dają podstawę profesjonalnego osądu co do wartości księgowej aktywów i zobowiązań, która nie wynika bezpośrednio z innych źródeł.

Dokonując osądów, szacunków czy też przyjmując założenia Zarząd PZU może, w istotnych kwestiach, opierać się na opiniach niezależnych ekspertów.

Faktyczna wartość może różnić się od wartości szacowanej. Osądy, szacunki i związane z nimi założenia podlegają bieżącej weryfikacji. Ich zmiany są ujmowane w sposób opisany w punkcie 6.1.

Najważniejsze zasady rachunkowości oraz szacunki i oceny zastosowane przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego opisano poniżej oraz w poszczególnych notach, zgodnie z poniższą tabelą.

Pozycja rachunku zysków i strat	Numer noty	Pozycja sprawozdania z sytuacji finansowej	Numer noty
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	11	Wartość firmy	28
Przychody z tytułu prowizji i opłat	12	Wartości niematerialne	29
Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej	13	Odroczone koszty akwizycji	31
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji	15	Rzeczowe aktywa trwałe	32
Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	39	Nieruchomości inwestycyjne	33
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	19	Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	37
Koszty odsetkowe	21	Jednostki wyceniane metodą praw własności	34
Koszty akwizycji	22	Należności od klientów z tytułu kredytów	35
Koszty administracyjne	23	Pochodne instrumenty finansowe	36
Podatek dochodowy	26	Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe	37
		Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	40
		Aktywa i zobowiązania przeznaczone do sprzedaży	50
		Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej	41
		Udziały niekontrolujące	2.4
		Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	42
		Zobowiązania podporządkowane	43
		Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych	44
		Zobowiązania wobec banków	45
		Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	46
		Inne zobowiązania	47
		Rezerwy	48
		Odroczony podatek dochodowy	49

6.1 Zmiany zasad rachunkowości, szacunków, błędy lat poprzednich

Zmiany zasad rachunkowości dokonywane są tylko wówczas, gdy:

- wymagają tego postanowienia MSSF lub
- prowadzi to do tego, iż zawarte w sprawozdaniu finansowym informacje o wpływie transakcji, innych zdarzeń i warunków na sytuację finansową, wynik finansowy czy też przepływy pieniężne Grupy PZU będą bardziej przydatne i wiarygodne.

Zmianę zasad (polityki) rachunkowości związaną z początkowym zastosowaniem MSSF rozlicza się zgodnie z określonymi przepisami przejściowymi zawartymi w tych MSSF. Jeśli zmiana zasad (polityki) rachunkowości dokonywana jest w związku z początkowym zastosowaniem MSSF, które nie zawierają określonych przepisów przejściowych dotyczących tej zmiany lub zmiany dokonuje się dobrowolnie, zmianę tę jednostka wprowadza retrospektywnie. Retrospektywne wprowadzenie zmiany zasad (polityki) rachunkowości dokonywane jest poprzez korektę w sprawozdaniu z sytuacji finansowej salda otwarcia każdej pozycji kapitału własnego, której ta zmiana dotyczy dla najwcześniejszego prezentowanego okresu oraz ujawnienie innych danych porównawczych dla każdego okresu tak, jak gdyby zmienione zasady (polityka) rachunkowości były stosowane od zawsze.

Pozycje sprawozdania finansowego ustalone na podstawie szacunku podlegają weryfikacji, jeśli zmieniają się okoliczności będące podstawą dokonanych szacunków lub w wyniku pozyskania nowych informacji czy zdobycia większego doświadczenia.

Skutki zmiany wartości szacunkowej uwzględnia się prospektywnie, co oznacza, że koryguje się wartości dotyczące transakcji, innych zdarzeń i warunków od momentu, w którym nastąpiła zmiana (wpływa tylko na bieżące sprawozdanie z całkowitych dochodów, bądź na wyniki danego okresu i okresów przyszłych).

Przyjmuje się założenie, że błędy koryguje się już w okresie, w którym zostały popełnione (a nie odkryte), zatem istotne błędy poprzednich okresów koryguje się retrospektywnie, a różnice odnosi na kapitał własny.

Zarówno w 2022, jak i w 2021 roku nie dokonano korekt błędów lat ubiegłych.

6.2 Zmiany w stosowanych MSSF

6.2.1. Standardy i interpretacje oraz zmiany standardów wchodzące w życie od 1 stycznia 2022 roku

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zastosowano następujące zmiany w standardach.

Nazwa standardu/interpretacji	Rozporządzenie zatwierdzające	Komentarz
Zmiana do MSR 16 – Rzeczowe aktywa trwałe: przychody osiągnięte przed oddaniem do użytkowania	2021/1080	Zmiana zabrania odliczania od wartości początkowej rzeczowych aktywów trwałych kwot uzyskanych ze sprzedaży produktów, wytworzonych w trakcie doprowadzania składnika aktywów do stanu zdatności do użytkowania zgodnie z przeznaczeniem (z produkcji testowej). Takie wpływy ze sprzedaży i związane z nimi koszty będą ujmowane w wyniku finansowym. Zmiana nie miała istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.
Zmiana do MSR 37 – Umowy rodzące obciążenia – koszty wypełnienia obowiązków umownych	2021/1080	Zmiany określają, jakie koszty należy uwzględnić przy ocenie, czy dana umowa jest umową rodzącą obciążenia. W zmianach sprecyzowano, że „koszty wykonania umowy” to koszty bezpośrednio związane z umową i obejmują: <ul style="list-style-type: none"> przyrostowe koszty wykonania umowy, np. koszty materiałów bezpośrednich, robocizna bezpośrednia oraz alokację innych kosztów, które są bezpośrednio związane z wykonaniem umowy, np. alokacja odpisu amortyzacyjnego od pozycji rzeczowych aktywów trwałych wykorzystywanych do wykonania umowy. Zmiana nie miała istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.

Nazwa standardu/interpretacji	Rozporządzenie zatwierdzające	Komentarz
Zmiany do MSSF 3	2021/1080	<p>Zmiany obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> aktualizację odniesień do Założeń koncepcyjnych (z 2018 roku zamiast 1989 roku); dodanie konieczności stosowania MSR 37 lub KIMSF 21 zamiast założeń koncepcyjnych – w przypadku transakcji i zdarzeń objętych zakresem tego standardu i interpretacji na potrzeby identyfikacji zobowiązań przejętych w transakcji połączenia jednostek; jednoznaczny zakaz ujmowania aktywów warunkowych nabytych w ramach połączenia jednostek. <p>Zmiana nie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.</p>
Zmiany do MSSF 2018 – 2020	2021/1080	<p>Zmiany dotyczą:</p> <ol style="list-style-type: none"> MSSF 1 – zmiana zezwala jednostce zależnej, która przyjmuje MSSF do stosowania później niż jej jednostka dominująca i stosuje paragraf D16(a) MSSF 1, na wycenę skumulowanych różnic kursowych przy użyciu kwot zaraportowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym jednostki dominującej na podstawie daty przejścia jednostki dominującej na MSSF; MSSF 9 – zmiana wyjaśnia, że na potrzeby testu „10 procent” do oceny, czy należy zaprzestać ujmowania zobowiązania finansowego należy uwzględnić jedynie opłaty zapłacone lub otrzymane między pożyczkobiorcą a pożyczkodawcą, w tym opłaty zapłacone lub otrzymane przez pożyczkobiorcę lub pożyczkodawcę w imieniu drugiej strony; MSSF 16 – zmiana usuwa przykład dotyczący zwrotu kosztów ulepszeń leasingu przez leasingodawcę (ze względu na niejasności z nim związane); MSR 41 – w celu zapewnienia spójności z MSSF 13, zmiana usuwa wymóg z paragrafu 22 MSR 41, zgodnie z którym jednostki powinny wyłączać przepływy pieniężne z opodatkowania przy wycenie wartości godziwej składnika aktywów biologicznych metodą wartości bieżącej. <p>Zmiany nie miały istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.</p>

6.2.2. Standardy i interpretacje oraz zmiany standardów wydane, jeszcze nieobowiązujące

- Zatwierdzone rozporządzeniem Komisji Europejskiej:

Nazwa standardu/interpretacji	Data wejścia w życie	Rozporządzenie zatwierdzające	Komentarz
MSSF 17 – Umowy ubezpieczenia	1 stycznia 2023	2021/2036	<p>Celem standardu jest określenie jednolitych zasad rachunkowości dla wszystkich typów umów ubezpieczenia, z uwzględnieniem posiadanych przez ubezpieczyciela umów reasekuracyjnych. Wprowadzenie spójnych zasad wyceny powinno zapewnić porównywalność raportów finansowych pomiędzy jednostkami, państwami i rynkami kapitałowymi.</p> <p>Nowy standard definiuje jako umowę ubezpieczenia umowę, w której jedna strona przyjmuje znaczące ryzyko ubezpieczeniowe od posiadacza polisy i zobowiązuje się do zrekompensowania posiadaczowi polisy niekorzystnego efektu określonego, niepewnego przyszłego zdarzenia. Definicja ta jest co do zasady spójna z definicją obowiązującą w MSSF 4. Poza zakresem standardu pozostaną m.in. umowy inwestycyjne, gwarancje na produkt, gwarancje kredytowe, obligacje katastroficzne i tzw. pogodowe instrumenty pochodne (umowy, które wymagają płatności w oparciu o czynnik klimatyczny, geologiczny lub inną zmienną fizyczną, która nie jest specyficzna dla strony umowy).</p> <p>Największy wpływ na wystąpienie różnic względem obowiązującego standardu będą miały:</p> <ul style="list-style-type: none"> wycena zobowiązań i aktywów z tytułu umów ubezpieczenia, która będzie: <ul style="list-style-type: none"> oparta o wartość najlepszego oszacowania przyszłych przepływów pieniężnych; uwzględniała wartość pieniądza w czasie; obejmowała korektę ryzyka z tytułu ryzyka niefinansowego; rozpoznawanie spodziewanych zysków dla grupy umów ubezpieczenia w czasie, proporcjonalnie do tzw. jednostek świadczonych usług, odpowiadających

Nazwa standardu/ interpretacji	Data wejścia w życie	Rozporządzenie zatwierdzające	Komentarz
			<p>poziomowi świadczenia przez zakład ubezpieczeń w poszczególnych okresach sprawozdawczych;</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznanie całej spodziewanej straty z tytułu umów ubezpieczenia w momencie, w którym jednostka oceni, że zawarta umowa rodzi obciążenie, co może mieć miejsce na dzień początkowego ujęcia tej umowy lub przy późniejszej wycenie; odrębna (od umów z działalności bezpośredniej) wycena zobowiązań i aktywów z tytułu reasekuracji biernej. <p>Nowy standard wprowadza nowe zasady wyceny, prezentacji i ujawnień dla umów ubezpieczenia, które wpłyną na kształt sprawozdania Grupy PZU.</p> <p>W ramach nowego standardu wymagana jest odrębna prezentacja umów reasekuracji biernej oraz umów ubezpieczenia i reasekuracji czynnej. W ramach każdej z tych dwóch grup wymagana jest odrębna prezentacja po stronie aktywów i zobowiązań portfeli w zależności od tego czy suma pozycji bilansowych składających się na wycenę portfela jest aktywem bądź zobowiązaniem netto. Dodatkowo na bilansie prezentowana będzie jedynie zagregowana pozycja aktywów i pasywów z tytułu umów ubezpieczenia bez wyodrębnienia takich pozycji jak należności i zobowiązania składkowe, DAC czy rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe. W rachunku wyników wynik z tytułu ubezpieczeń będzie widoczny w podziale na przychód z tytułu umów ubezpieczenia i koszt z tytułu umów ubezpieczenia oraz wynik z tytułu umów reasekuracji biernej. Elementy takie jak składka przypisana nie będą prezentowane. Standard wymaga także ujawnień ilościowych i jakościowych, ze szczególnym uwzględnieniem zastosowanych ocen eksperckich i profilu ryzyka jednostki. Bardziej szczegółowe informacje dotyczące wdrożenia MSSF 17 w Grupie PZU zaprezentowano w punkcie 6.3.</p>
Zmiany do MSR 1 – Prezentacja sprawozdań finansowych	1 stycznia 2023	2022/357	<p>Zgodnie ze zmianami jednostka będzie zobowiązana do ujawnienia istotnych, zamiast znaczących (jak do tej pory), zasad rachunkowości. Zmiana zawiera przykłady identyfikacji istotnych zasad rachunkowości i precyzuje, że zasada rachunkowości może być istotna ze względu na swoją naturę, nawet jeżeli wartości liczbowe są nieistotne. Zasada rachunkowości jest istotna, jeżeli użytkownicy sprawozdania finansowego potrzebują jej do zrozumienia innych istotnych informacji w tym sprawozdaniu. Ujawnianie nieistotnych zasad rachunkowości nie może przesłaniać istotnych zasad rachunkowości.</p> <p>Zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie Grupy PZU.</p>
Zmiany do MSR 8 – Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów	1 stycznia 2023	2022/357	<p>Zmiany do MSR 8 obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> zastąpienie definicji zmiany wartości szacunkowych definicją wartości szacunkowych. Zgodnie z nową definicją wartości szacunkowe to „kwoty pieniężne w sprawozdaniach finansowych, które są objęte niepewnością wyceny”; wyjaśnienie, że zmiana wartości szacunkowej wynikająca z nowych informacji lub nowych wydarzeń nie stanowi korekty błędów. Ponadto skutki zmiany danych wejściowych lub techniki wyceny zastosowanej do ustalenia wartości szacunkowej stanowią zmiany wartości szacunkowych, o ile nie wynikają one z korekty błędów poprzednich okresów; wyjaśnienie, że zmiana wartości szacunkowej może wpłynąć tylko na zysk lub stratę bieżącego okresu lub zysk lub stratę zarówno okresu bieżącego, jak i okresów przyszłych. Skutek zmiany dotyczący bieżącego okresu ujmuje się jako przychód lub koszt bieżącego okresu. Ewentualny wpływ na przyszłe okresy ujmuje się jako przychód lub koszt w przyszłych okresach. <p>Zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie Grupy PZU.</p>

Nazwa standardu/ interpretacji	Data wejścia w życie	Rozporządzenie zatwierdzające	Komentarz
Zmiana do MSR 12 – Podatek dochodowy	1 stycznia 2023	2022/1392	Zgodnie ze zmianą zwolnienie określone w MSR 12.15b) dotyczące początkowego rozpoznania aktywa bądź rezerwy z tytułu podatku odroczonego nie będzie dotyczyło transakcji, w których powstają zarówno dodatnie, jak i ujemne różnice przejściowe, skutkujące koniecznością rozpoznania jednocześnie aktywa i zobowiązania z tytułu podatku odroczonego (np. w przypadku transakcji leasingu). Zmiana ma zastosowanie do transakcji, które mają miejsce w dniu lub po dniu rozpoczynającym najwcześniejszy okres porównywalny prezentowany w sprawozdaniu finansowym. Zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie Grupy PZU.

- Niezatwierdzone przez Komisję Europejską:

Nazwa standardu/ interpretacji	Data wydania przez RMSR	Data wejścia w życie (wg RMSR)	Komentarz
Zmiana do MSR 1 – klasyfikacja zobowiązań jako krótko i długoterminowe	23 stycznia 2020	1 stycznia 2023	Zmiana precyzuje, że przy określaniu prawa do odroczenia realizacji zobowiązania bierze się pod uwagę warunki istniejące na koniec okresu sprawozdawczego, a także, że klasyfikacja nie zależy od intencji lub oczekiwań jednostki co do chęci skorzystania z możliwości odroczenia realizacji zobowiązania. Zmiany nie będą miały istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.
Zmiana do MSSF 16 – Leasing	22 września 2022	1 stycznia 2024	Zmiana wymaga, aby w przypadku wyceny zobowiązań z tytułu leasingu wynikających z leasingu zwrotnego sprzedawca (leasingobiorca) nie ujmował żadnego zysku lub straty związanej z zachowanym prawem do użytkowania. Zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.

Podsumowując, Grupa PZU nie przewiduje, aby wprowadzenie powyższych standardów oraz interpretacji (z wyjątkiem MSSF 17) miało istotny wpływ na stosowane przez Grupę PZU zasady rachunkowości.

6.3 Wdrożenie MSSF17 w Grupie PZU

18 maja 2017 roku RMSR opublikowała standard MSSF 17 Umowy ubezpieczenia, który zastąpił MSSF 4 - Umowy ubezpieczeniowe, obowiązujący do końca 2022 roku.

Celem nowego standardu jest wprowadzenie zupełnie nowych, jednolitych zasad wyceny umów ubezpieczenia, zapewniających większą porównywalność sprawozdań pomiędzy różnymi ubezpieczycielami, a także dostarczenie szeregu nowych ujawnień na użytek odbiorców sprawozdań finansowych.

MSSF 17 wprowadza nowe zasady ujmowania, wyceny, prezentacji i ujawnień dla umów ubezpieczenia, umów reasekuracji oraz umów inwestycyjnych z uznaniowym udziałem w zyskach. Model wyceny grup umów zgodnie z MSSF 17 opiera się o szacunki wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych z realizacji umów związanych z przyszłą i przeszłą usługą przypisaną do grupy, oraz o marżę kontraktową, reprezentującą niewypracowany zysk.

Najistotniejszą część zysku z działalności operacyjnej dla działalności ubezpieczeniowej Grupy PZU składa się z wyniku z usług ubezpieczenia. Zgodnie z MSSF 17 wynik z usług ubezpieczenia obejmuje:

- kwotę przychodów z ubezpieczenia, która odpowiada wynagrodzeniu, do którego Grupa PZU jest uprawniona w zamian za usługi świadczone w danym okresie, oraz
- kwotę kosztów usług ubezpieczenia, na którą składają się poniesione odszkodowania, amortyzacja przepływów pieniężnych z tytułu akwizycji umów ubezpieczenia, zmiany związane z przeszłą usługą oraz straty na grupach umów rodzących obciążenia.

Szczegółowe zasady rachunkowości i szacunki stosowane do wyceny umów ubezpieczenia oraz umów reasekuracji zaprezentowano w punkcie 6.3.2.

6.3.1. Szacowany wpływ zastosowania MSSF 17 na skonsolidowane kapitały własne Grupy PZU

Szacowany wpływ zastosowania MSSF 17 na skonsolidowane kapitały własne Grupy PZU	1 stycznia 2022
Kapitały razem, zgodnie z MSSF 4	39 994
Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej	17 080
Pozostałe kapitały, w tym skumulowane inne całkowite dochody	14 429
Skumulowany niepodzielony wynik	2 651
Udziały niekontrolujące	22 914
Wpływ zastosowania MSSF 17 na kapitały własne	5 115
Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej	5 115
Pozostałe kapitały, w tym skumulowane inne całkowite dochody	(770)
Skumulowany niepodzielony wynik	5 885
Udziały niekontrolujące	-
Kapitały razem, zgodnie z MSSF 17	45 109
Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej	22 195
Pozostałe kapitały, w tym skumulowane inne całkowite dochody	13 659
Skumulowany niepodzielony wynik	8 536
Udziały niekontrolujące	22 914

Szacowany wpływ zastosowania MSSF 17 na skonsolidowane kapitały własne Grupy PZU na 1 stycznia 2022 roku wynosi 5 115 mln zł. W szczególności wynika on ze zmiany podejścia w wycenie zobowiązań z tytułu umów ubezpieczeniowych i umów reasekuracji zgodnie z wymogami MSSF 17. Nowy standard daje możliwość rozpoznania części różnicy w wycenie zobowiązań jako wartość zmniejszającą skumulowane inne całkowite dochody o 770 mln zł. Jest to wynikiem spadków historycznych stóp procentowych. Zastosowane stopy dyskontowe z momentu początkowego ujęcia (tzw. stopy *locked-in*, będące stopami z okresu zawarcia polisy lub zdarzenia szkody) były w większości wyższe niż stopy wolne od ryzyka na 1 stycznia 2022 roku.

Na 31 grudnia 2022 roku Grupa PZU spodziewa się zwiększenia kwoty wpływu zastosowania MSSF 17 na kapitały własne w porównaniu do stanu na 1 stycznia 2022 roku będącego w przedziale pomiędzy 3,5 mld zł a 4 mld zł. Wzrost ten spowodowany jest głównie znacznym wzrostem stóp procentowych wolnych od ryzyka w 2022 roku.

Powyższe dane dotyczące szacowanego wpływu wdrożenia MSSF 17 na wybrane pozycje skonsolidowanych kapitałów własnych mają charakter wstępny, a ostateczny efekt wdrożenia MSSF 17 może różnić się od przedstawionego powyżej m. in. ze względu na:

- trwające dostosowanie nowych procesów dotyczących przygotowania danych, obliczeń, raportowania, księgowości, środowiska IT oraz kontroli wewnętrznej;
- możliwość zmian założeń oraz metodyk przyjmowanych do wyliczeń;
- brak wykrystalizowanej spójnej praktyki rynkowej w zakresie stosowania standardu.

W poniższej tabeli zaprezentowano kluczowe decyzje podjęte przez Grupę PZU w zakresie wyboru polityki rachunkowości na potrzeby wyceny zgodnej z MSSF 17.

Wybór polityki rachunkowości	Decyzja Grupy PZU	Uzasadnienie
Metoda wyznaczania krzywych dyskontowych	Krzywe wyznaczone w podejściu oddolnym (<i>bottom-up approach</i>)	Podejście przyjęte w celu zachowania spójności z metodyką dyskontowania w ramach Wyłatacalności II
Ujmowanie przychodów lub kosztów finansowych	Dla produktów innych niż <i>unit-linked</i> przychody i koszty finansowe dzielone są pomiędzy wynik finansowy oraz inne całkowite dochody. Dla produktów <i>unit-linked</i> przychody i koszty finansowe uwzględnione są w całości w wyniku finansowym	Decyzję podjęto w celu ograniczenia zmienności wyniku finansowego oraz zachowania możliwie największej spójności podejścia w wycenie zobowiązań z podejściem używanym w wycenie aktywów.
Korekta ryzyka z tytułu ryzyka niefinansowego	W zależności od charakteru danego ryzyka korekta ryzyka z tytułu ryzyka niefinansowego wyznaczana jest metodą VaR lub techniką opartą o metodę kosztu kapitału.	Decyzję co do metody wyceny podjęto w oparciu o charakterystykę profilu ryzyka danego portfela, o którym mowa w punkcie 6.3.2.1, w celu możliwie najlepszego odzwierciedlenia niepewności wyceny związanej z ryzykiem niefinansowym.
Marża kontraktowa na dzień przejścia (<i>Transition</i>)	Na dzień przejścia Grupa PZU zastosowała wszystkie trzy możliwe podejścia – podejście retrospektywne, zmodyfikowane podejście retrospektywne lub podejście oparte na wartości godziwej – w zależności od dostępności danych.	Metoda wyceny zobowiązań na dzień przejścia wybierana była w oparciu o dostępność danych historycznych, materialność oraz to czy grupa umów należała do portfela oferowanego w sprzedaży przez Grupę PZU na dzień przejścia. Domyślnie stosowanym podejściem do wyceny było pełne podejście retrospektywne. Jedynie w przypadku, gdy zastosowanie pełnego podejścia retrospektywnego nie było wykonalne w praktyce, Grupa PZU decydowała o zastosowaniu jednego z podejść uproszczonych, w oparciu o wskazane wyżej czynniki. W Grupie PZU marżę kontraktową rozpoznano na mniej niż 40% portfela mierzonego przychodami z ubezpieczeń.
Grupowanie kontraktów	W przypadku ubezpieczeń na życie Grupa PZU zdecydowała się na podział umów na grupy, które zawierają umowy zawarte w ciągu roku ("kohorty roczne"). W przypadku ubezpieczeń majątkowych Grupa PZU zdecydowała się na podział umów na grupy, które zawierają umowy zawarte w ciągu kwartału („kohorty kwartalne”).	Grupa PZU uznała, że dla długoterminowych umów ubezpieczeń życiowych wprowadzenie okresu krótszego niż rok będzie prowadziło do nadmiernej komplikacji (utrzymywanie dużo więcej danych), co nie byłoby współmierne z korzyściami. Natomiast dla ubezpieczeń majątkowych, w większości krótkoterminowych, podział na kohorty kwartalne umożliwi dokładniejszą ocenę rentowności w sytuacjach zmiany taryf w ciągu roku.
Wpływ szacunków księgowych dokonywanych w śródrocznych sprawozdaniach finansowych	Grupa PZU zdecydowała się na zmianę sposobu traktowania szacunków księgowych dokonanych w poprzednich śródrocznych sprawozdaniach finansowych przy stosowaniu MSSF 17 w kolejnych śródrocznych sprawozdaniach finansowych i w rocznym okresie sprawozdawczym (tak zwane raportowanie year-to-date).	Spójność z dotychczasowym raportowaniem według MSSF 4 oraz z raportowaniem w innych standardach rachunkowości.

6.3.2. Umowy ubezpieczenia i umowy reasekuracji

6.3.2.1. Identyfikacja oraz agregacja umów ubezpieczenia

W celu identyfikacji umów ubezpieczenia oraz reasekuracji czynnej będących w zakresie MSSF 17 Grupa PZU weryfikuje, czy w ramach danej umowy jednostka przyjmuje znaczące ryzyko ubezpieczeniowe od posiadacza polisy i zobowiązuje się do zrekompensowania posiadaczowi polisy niekorzystnego efektu określonego jako niepewne przyszłe zdarzenie ubezpieczeniowe. Na potrzeby wyceny zobowiązań, umowy ubezpieczenia agreguje się do tzw. grup umów ubezpieczenia. Celem tej agregacji jest zapewnienie, aby zyski były rozpoznawane w czasie proporcjonalnie do świadczonych usług ubezpieczeniowych, a straty ujmowane niezwłocznie w momencie, w którym jednostka oceni, że zawarta umowa rodzi obciążenie. Kompensowanie zysków i strat pomiędzy zidentyfikowanymi grupami umów ubezpieczenia jest niedozwolone. Grupowanie umów ubezpieczenia następuje w momencie początkowego ujęcia i zgodnie z MSSF 17 Grupa PZU nie dokonuje ponownej oceny grup w kolejnych okresach, chyba że zajdą przesłanki do zaprzestania ujmowania określone w MSSF 17, związane z modyfikacją umowy ubezpieczenia, powodujące rozpoznanie nowej umowy. Umowy ubezpieczenia są agregowane do grup umów ubezpieczenia z uwzględnieniem następujących trzech wymiarów:

- portfela – umowy o podobnej charakterystyce ryzyka i zarządzane wspólnie;
- rentowności – umowy przynależące do tej samej grupy rentowności - jednej z trzech zdefiniowanych przez standard MSSF 17:
 - grupy umów rodzących obciążenia w momencie początkowego ujęcia;
 - grupy umów, w przypadku których w momencie początkowego ujęcia nie istnieje znaczące prawdopodobieństwo, że w późniejszym okresie staną się one umowami rodzącymi obciążenia;
 - grupy pozostałych umów należących do portfela,
- kohorty – umowy zawarte w odstępie nie dłuższym niż jeden rok.

W Grupie PZU podział portfela na grupy umów ubezpieczenia ustalono z uwzględnieniem powyższych wymiarów w następujący sposób:

- w wymiarze portfela:
 - na podstawie charakterystyki ryzyka poszczególnych umów ubezpieczenia oraz na podstawie istniejących procesów zarządzania portfelem ubezpieczeniowym;
- w wymiarze rentowności:
 - dla ubezpieczeń życiowych – na poziomie pojedynczej umowy poprzez dokonanie wyceny danej umowy ubezpieczenia;
 - dla ubezpieczeń majątkowych i osobowych – wszystkie umowy będą traktowane jako zyskowe, chyba że zaistnieją fakty lub okoliczności, które będą wskazywały na ich nierentowność. Ocena rentowności będzie dokonywana na poziomie portfela MSSF 17, przy czym dopuszczane jest przeniesienie oceny na poziom kohort z danego kwartału lub roku;
- w wymiarze kohorty:
 - podjęto decyzję o zastosowaniu kohort rocznych dla ubezpieczeń życiowych oraz kohort kwartalnych dla ubezpieczeń majątkowych i osobowych, co umożliwi dokładniejsze przyporządkowanie umów ubezpieczeniowych do kategorii rentowności na potrzeby wyceny zobowiązań.

Umowy ubezpieczenia mogą zawierać jeden lub więcej komponentów, które byłyby objęte zakresem innego MSSF, gdyby stanowiły odrębne umowy. W wyniku analizy Grupa PZU uznała, że nie oferuje produktów z komponentami stanowiącymi odrębne umowy, które byłyby objęte zakresem innego MSSF.

6.3.2.2. Granice umowy

Wycena umowy ubezpieczenia obejmuje wyłącznie przepływy pieniężne mieszczące się w granicach umowy. Granica umowy oddziela przyszłe przepływy pieniężne związane z istniejącymi umowami ubezpieczenia od przepływów pieniężnych związanych z przyszłymi umowami ubezpieczenia, które nie zostały jeszcze zawarte.

Grupa PZU określa, że koniec granicy umowy ma miejsce, gdy Grupa PZU nie może zobowiązać ubezpieczonego do zapłacenia składek lub na Grupie PZU nie ciąży istotny obowiązek świadczenia usług objętych umową ubezpieczenia na rzecz ubezpieczonego. Istotny obowiązek świadczenia usług wygasa, gdy:

- istnieje w praktyce możliwość ponownej oceny ryzyka w odniesieniu do danego ubezpieczonego i w rezultacie można ustalić cenę lub poziom świadczeń, które w pełni odzwierciedlają to ryzyko (ocena na poziomie indywidualnego ubezpieczonego); lub
- spełnione są oba poniższe kryteria:
 - istnieje w praktyce możliwość ponownej oceny ryzyka związanego z portfelem umów ubezpieczenia, który zawiera daną umowę i w rezultacie można ustalić cenę lub poziom świadczeń, które w pełni odzwierciedlają ryzyko związane z tym portfelem (ocena na poziomie portfela); oraz
 - wycena składek do dnia ponownej oceny ryzyka nie uwzględnia ryzyka związanego z okresami po dacie ponownej oceny.

W Grupie PZU podejście do granicy umowy, poza nielicznymi wyjątkami, jest spójne z końcem umowy wskazanym w umowie ubezpieczenia jako dokumencie prawnym. Wyjątkiem są granice umowy zastosowane dla umów dodatkowych w ubezpieczeniach na życie. Z formalnego punktu widzenia w większości są to umowy roczne odnawialne. Na potrzeby wyceny wg MSSF 17 umowy dodatkowe ujmowane i wyceniane są razem z umowami głównymi, o ile nie oceniono, że umowa dodatkowa stanowi odrębny kontrakt ubezpieczeniowy i powinna być wydzielona z kontraktu głównego. Umowy dodatkowe są modelowane z uwzględnieniem odnowień, a granice kontraktów dla umów dodatkowych odpowiadają granicom umów głównych. W przypadku ubezpieczeń typu *unit-linked* na potrzeby wyceny zgodnie z MSSF 17 w produktach ze składką regularną koniec granicy ma miejsce, gdy na Grupie PZU nie ciąży istotny obowiązek świadczenia usług objętych umową ubezpieczenia na rzecz ubezpieczonego, co w praktyce oznacza ujęcie wszystkich prognozowanych przyszłych przepływów w wycenie.

6.3.2.3. Metody wyceny

Zgodnie z MSSF 17 umowy ubezpieczenia wycenia się stosując poniższe metody:

- GMM – ogólny model wyceny;
W tym modelu łączną wartość zobowiązania ubezpieczeniowego kalkuluje się jako sumę:
 - kwoty przepływów pieniężnych z realizacji umów, które obejmują: (1) szacunki przyszłych przepływów pieniężnych w granicach umowy, (2) korektę odzwierciedlającą wartość pieniądza w czasie oraz ryzyko finansowe związane z przyszłymi przepływami pieniężnymi w zakresie, w jakim ryzyko finansowe nie jest uwzględnione w szacunkach przyszłych przepływów pieniężnych, (3) korektę ryzyka z tytułu ryzyka niefinansowego, która odzwierciedla rekompensatę z tytułu niepewności, co do kwoty i terminu powstania przepływów pieniężnych wynikających z ryzyka niefinansowego; oraz
 - marży kontraktowej, reprezentującej niewypracowany zysk; wartość marży kontraktowej jest wrażliwa na zmiany oszacowań przepływów pieniężnych, wynikających ze zmian założeń nieekonomicznych. Marża kontraktowa nie może być wartością ujemną – wszelkie straty z umowy rozpoznaje się natychmiast w wyniku finansowym;
- PAA - podejście oparte na alokacji składki:
Podejście oparte na alokacji składki jest podejściem uproszczonym, gdzie wycena zobowiązania z tytułu pozostałego okresu świadczenia usług jest analogiczna do mechanizmu rezerwy składki wg MSSF 4 (bez oddzielnej prezentacji korekty ryzyka z tytułu ryzyka niefinansowego i marży kontraktowej), natomiast wycenę zobowiązania z tytułu zaistniałych szkód przeprowadza się w ten sam sposób jak dla ogólnego modelu wyceny. Metodę PAA stosuje się dla umów, które spełniają odpowiednie kryteria kwalifikacyjne na moment początkowego ujęcia, pozwalające na stosowanie uproszczenia, określone w pkt. 53 lub 69 MSSF 17:
 - jednostka racjonalnie oczekuje, że takie uproszczenie będzie skutkowało wyceną zobowiązania z tytułu pozostałego okresu świadczenia usług dla grupy umów, która to wycena nie będzie różniła się istotnie od wyceny przeprowadzonej przy zastosowaniu metody GMM;
 - okres świadczenia usług każdej umowy w grupie umów wynosi jeden rok lub mniej.

Grupy umów ubezpieczenia mogą być wycenione metodą PAA pomimo niespełnienia powyższych kryteriów pod warunkiem, że wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU zostanie uznany za nieistotny.

- VFA – metoda zmiennej opłaty:

Metoda wyceny zobowiązań stosowana na potrzeby raportowania wg MSSF 17 umów ubezpieczenia z bezpośrednim udziałem w zysku, gdzie wycena zobowiązań dokonywana jest analogicznie jak w podejściu GMM z tą różnicą, że zmiany składnika marży kontraktowej CSM w kolejnych okresach obejmują również wpływ zmian założeń ekonomicznych, a nie tylko założeń operacyjnych. Metoda zmiennej opłaty stosowana jest wyłącznie do pomiaru wybranych produktów, po dokonaniu oceny kryteriów kwalifikacyjnych na moment początkowego ujęcia grupy umów. Grupa PZU stosuje podejście VFA do produktów typu *unit-linked*, dla których spełnione są kryteria kwalifikacyjne (w ocenie Grupy PZU wszystkie produkty typu *unit-linked* spełniają kryteria do zastosowania podejścia VFA).

W Grupie PZU większość umów ubezpieczenia i reasekuracji w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych spełnia kryteria zastosowania uproszczonego podejścia opartego na alokacji składki – PAA. Umowy ubezpieczeń na życie wycenia się modelem ogólnym – GMM, a dla umów ubezpieczenia z bezpośrednim udziałem w zysku Grupa PZU stosuje model VFA.

Zobowiązanie z tytułu pozostałego okresu świadczenia usług bez komponentu straty

Wycena w momencie początkowego ujęcia

Zobowiązanie z tytułu pozostałego okresu świadczenia usług odpowiadające spoczywającemu na jednostce obowiązkowi do:

- rozpatrzenia roszczeń i wypłaty uzasadnionych odszkodowań wynikających z istniejących umów ubezpieczenia z tytułu zdarzeń ubezpieczeniowych, które jeszcze nie wystąpiły (tj. obowiązek dotyczący niewygasłej części ochrony ubezpieczeniowej); oraz
- wypłaty kwot wynikających z istniejących umów ubezpieczenia, które to kwoty nie są uwzględnione w punkcie powyżej i które są związane z:
 - usługami objętymi umową ubezpieczenia jeszcze nieświadczonymi (tj. zobowiązaniami związanymi z przyszłym świadczeniem usług objętych umową ubezpieczenia); lub
 - wszelkimi komponentami inwestycyjnymi lub innymi kwotami, które nie są związane ze świadczeniem usług objętych umową ubezpieczenia i które nie zostały przeniesione do zobowiązania z tytułu zaistniałych szkód.

W momencie początkowego ujęcia całość zobowiązania z tytułu umowy ubezpieczenia składa się z zobowiązania z tytułu pozostałego okresu świadczenia usług, a wartość bilansowa wynosi zero dla umów nierodzących obciążenia.

Zgodnie z ogólnym modelem wyceny, jak również w ramach metody zmiennej opłaty, w dniu początkowego ujęcia zobowiązanie z tytułu pozostałego okresu świadczenia usług mierzy się jako:

- kwotę przepływów pieniężnych z realizacji umów opisaną w punkcie 6.3.2.4; oraz
- marżę kontraktową, reprezentującą niewypracowany zysk.

Podejście oparte na alokacji składki nie uwzględnia marży kontraktowej, korekty ryzyka z tytułu ryzyka niefinansowego oraz korekty odzwierciedlającej wartość pieniądza w czasie. Zobowiązanie z tytułu pozostałego okresu świadczenia usług w momencie początkowego ujęcia wycenia się jako:

- składki otrzymane w momencie początkowego ujęcia;
- pomniejszone o wszelkie przepływy pieniężne z tytułu akwizycji umów ubezpieczenia na ten dzień, chyba że jednostka dopuszcza możliwość i decyduje się ująć te płatności jako koszt; oraz
- powiększone lub pomniejszone o wszelkie kwoty wynikające z zaprzestania ujmowania na ten dzień:
 - wszelkich aktywów w odniesieniu do przepływów pieniężnych z tytułu akwizycji umów ubezpieczenia wypłaconych przed dniem początkowego ujęcia grupy umów ubezpieczenia; oraz
 - wszelkich innych aktywów lub zobowiązań uprzednio ujętych w odniesieniu do przepływów pieniężnych związanych z grupą umów.

Wycena w późniejszych okresach

Po początkowym ujęciu, na koniec każdego okresu sprawozdawczego zobowiązanie z tytułu pozostałego okresu świadczenia usług, z wyłączeniem marży kontraktowej, jest ponownie wyceniane przy użyciu przepływów pieniężnych z realizacji umów związanych z przyszłym okresem świadczenia usług, tj. obejmuje wartość bieżącą najlepszego oszacowania przepływów pieniężnych wymaganych do wypełnienia zobowiązania wraz z korektą ryzyka z tytułu ryzyka niefinansowego.

Zgodnie z ogólnym modelem wyceny i metodą zmiennej opłaty, na koniec okresu sprawozdawczego, zobowiązanie z tytułu pozostałego okresu świadczenia usług z wyłączeniem marży kontraktowej szacuje się jako:

- zobowiązanie z tytułu pozostałego okresu świadczenia usług na początku okresu sprawozdawczego, które jest równe wartości tego zobowiązania na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego;
- powiększone/pomniejszone o oszacowane oczekiwane kwoty związane z płatnościami składek oraz odszkodowaniami i kosztami, które mają zostać poniesione w okresie sprawozdawczym według oszacowania na poprzednią datę raportową;
- powiększone/pomniejszone o zmiany szacunków wynikające ze zmian założeń dotyczących przyszłych usług;
- powiększone/pomniejszone o odsetki naliczone od bieżącej wartości bilansowej przyszłych przepływów pieniężnych oraz korekty ryzyka z tytułu ryzyka niefinansowego w okresie sprawozdawczym przy zastosowaniu stopy dyskontowej stosowanej przy początkowym ujęciu;
- powiększone/pomniejszone o pozostałą część odsetek naliczonych przy użyciu aktualnych stóp dyskontowych.

Zgodnie z podejściem opartym na alokacji składki, na koniec okresu sprawozdawczego, zobowiązanie z tytułu pozostałego okresu świadczenia usług wycenia się jako:

- wartość tego zobowiązania na początku okresu;
- powiększoną o otrzymane składki w danym okresie;
- pomniejszoną o przepływy pieniężne z tytułu akwizycji umów ubezpieczenia;
- powiększoną o wszelkie kwoty związane z amortyzacją przepływów pieniężnych z tytułu akwizycji umów ubezpieczenia ujętych jako koszty w danym okresie sprawozdawczym;
- powiększoną o wszelkie korekty komponentu finansowania jeśli są stosowane;
- pomniejszoną o kwotę ujętą jako przychody z ubezpieczeń z tytułu usług świadczonych w tym okresie;
- pomniejszoną o wszelkie wartości komponentu inwestycyjnego wypłacone lub przeniesione do zobowiązania z tytułu zaistniałych szkód.

W związku z powyższym Grupa PZU rozpoznaje przychody i koszty z tytułu następujących zmian w wartości bilansowej zobowiązania z tytułu pozostałego okresu świadczenia usług:

- przychody z ubezpieczeń – zmiany z tytułu zmniejszenia zobowiązania z tytułu pozostałego okresu świadczenia usług w związku z usługami świadczonymi w danym okresie;
- koszty usług ubezpieczenia – zmiany z tytułu strat na grupach umów rodzących obciążenia oraz odwrócenie tych strat;
- przychody lub koszty finansowe z ubezpieczeń – zmiany z tytułu wartości pieniądza w czasie oraz wpływu ryzyka finansowego.

Marża kontraktowa

Wycena w momencie początkowego ujęcia

Marża kontraktowa jest ustalana dla umów nierodzących obciążenia na dzień początkowego ujęcia i odzwierciedla niewypracowane zyski. Następnie jest uwalniana jako zysk przez cały okres obowiązywania umowy (grupy umów).

Marżę kontraktową można zdefiniować jako różnicę między oczekiwanymi wpływami pieniężnymi pomniejszonymi o oczekiwane wypływy w granicach umowy, skorygowanymi o korektę ryzyka z tytułu ryzyka niefinansowego i korektę wartości pieniądza w czasie.

Marża kontraktowa nie jest tworzona przy podejściu opartym na alokacji składki. Zgodnie z ogólnym modelem wyceny i metodą zmiennej opłaty, Grupa PZU wycenia marżę kontraktową w momencie początkowego ujęcia grupy umów w kwocie, która nie powoduje powstania przychodów ani kosztów wynikających z:

- początkowego ujęcia kwoty przepływów pieniężnych z realizacji umów;
- wszelkich przepływów pieniężnych wynikających z umów należących do grupy na dany dzień;
- zaprzestania ujmowania w dniu początkowego ujęcia:
 - wszelkich aktywów w odniesieniu do przepływów pieniężnych z tytułu akwizycji umów ubezpieczenia;
 - wszelkich innych aktywów lub zobowiązań uprzednio ujętych w odniesieniu do przepływów pieniężnych związanych z grupą umów.

Co do zasady, marża kontraktowa nie może być wykorzystywana do rozpoznawania strat w czasie. Strata rozpoznana na dzień ujęcia grupy umów jest ujmowana w wyniku finansowym w wysokości nadwyżki oczekiwanej wartości przyszłych wypływów pieniężnych powyżej oczekiwanej przyszłej wartości wpływów, z uwzględnieniem wpływu ryzyka niefinansowego (poprzez korektę ryzyka z tytułu ryzyka niefinansowego). Podejście to jest podejściem przeciwnym do sposobu rozpoznania oczekiwanego zysku z działalności ubezpieczeniowej, który jest rozkładany w czasie proporcjonalnie do świadczonej usługi ubezpieczeniowej.

Wycena w późniejszych okresach

Marża kontraktowa na koniec okresu sprawozdawczego odzwierciedla zysk w grupie umów ubezpieczenia, który nie został jeszcze ujęty w wyniku finansowym, ponieważ jest on związany z przyszłą usługą, która będzie świadczona na podstawie umów należących do grupy.

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego wartość bilansowa marży kontraktowej dla grupy umów ubezpieczenia niezawierających bezpośredniego udziału w zyskach, wyceniona zgodnie z ogólnym modelem wyceny, odpowiada wartości bilansowej na początek okresu sprawozdawczego skorygowanej o:

- wpływ wszelkich nowych umów dodanych do grupy;
- odsetki naliczone od wartości bilansowej marży kontraktowej w okresie sprawozdawczym, wycenione według stóp dyskontowych w momencie początkowego ujęcia (tzw. stopy „locked-in”);
- zmiany przepływów pieniężnych z realizacji umów związanych z przyszłą usługą, z wyjątkiem przypadków, gdy:
 - taki wzrost przepływów pieniężnych z realizacji umów przewyższa wartość bilansową marży kontraktowej, powodując stratę; lub
 - taki spadek przepływów pieniężnych z realizacji umów jest przypisany do komponentu straty w ramach zobowiązania z tytułu pozostałego okresu świadczenia usług;
- wpływ wszelkich różnic kursowych na marżę kontraktową;
- kwotę ujętą jako przychody z ubezpieczenia w związku z przeniesieniem usług objętych umową ubezpieczenia w danym okresie, ustaloną poprzez przypisanie marży kontraktowej pozostałej na koniec okresu sprawozdawczego (przed jakąkolwiek alokacją) do bieżącego i pozostałego okresu świadczenia usług.

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego, wartość bilansowa marży kontraktowej dla grupy umów ubezpieczenia z bezpośrednim udziałem w zyskach, wyceniona metodą zmiennej opłaty, odpowiada wartości bilansowej na początek okresu sprawozdawczego skorygowanej o:

- wpływ wszelkich nowych umów dodanych do grupy;
- zmianę kwoty udziału jednostki w wartości godziwej pozycji bazowych;
- zmiany przepływów pieniężnych z realizacji umów związanych z przyszłą usługą;
- wpływ wszelkich różnic kursowych na marżę kontraktową;
- kwotę ujętą jako przychody z ubezpieczeń w związku z przeniesieniem usług objętych umową ubezpieczenia w danym okresie, ustaloną poprzez przypisanie marży kontraktowej pozostałej na koniec okresu sprawozdawczego (przed jakąkolwiek alokacją) w bieżącym i pozostałym okresie świadczenia usług.

Komponent straty

Wycena w momencie początkowego ujęcia

Komponent straty jest częścią zobowiązania z tytułu pozostałego okresu świadczenia usług i reprezentuje kwotę strat wynikających z grupy umów rodzących obciążenia. Początkowa kwota straty jest wyodrębniona w wyniku finansowym, a w późniejszych okresach korygowana o dalsze straty, odwrócenie strat i uwalnianie w czasie, tak aby komponent straty dla grupy umów był równy zero do końca okresu świadczenia usług dla grupy umów.

Komponent straty ustala się niezależnie od zastosowanego modelu wyceny (tj. ustala się dla ogólnego modelu wyceny, metody zmiennej opłaty oraz podejścia opartego na alokacji składki).

Umowa ubezpieczenia rodzi obciążenia na dzień początkowego ujęcia, jeżeli przepływy pieniężne z realizacji umów (skorygowane o korektę ryzyka z tytułu ryzyka niefinansowego i korektę wartości pieniądza w czasie) przypisane do umowy, wszelkie wcześniej ujęte przepływy pieniężne z tytułu akwizycji umów ubezpieczenia oraz wszelkie przepływy pieniężne wynikające z umowy na dzień początkowego ujęcia stanowią łącznie wypływ netto rozpoznany w wyniku finansowym.

Dla podejścia opartego na alokacji składki, jeżeli w dowolnym momencie okresu świadczenia usług fakty i okoliczności wskazują, że grupa umów ubezpieczenia rodzi obciążenia, jednostka tworzy komponent straty, który można wyrazić jako różnicę pomiędzy wartością bilansową zobowiązania z tytułu pozostałego okresu świadczenia usług, obliczoną zgodnie z podejściem PAA, oraz wartością przepływów pieniężnych z realizacji umów, które odnoszą się do pozostałej części okresu świadczenia usług w ramach grupy zgodnie z modelem ogólnym.

Wycena w późniejszych okresach

Dla ogólnego modelu wyceny oraz metody zmiennej opłaty umowa ubezpieczenia lub grupa umów ubezpieczenia staje się grupą rodzącą obciążenia (lub rodzącą większe obciążenia) przy późniejszej wycenie, jeżeli niekorzystne zmiany, związane z przyszłą usługą, będące wynikiem zmian szacunków przyszłych przepływów pieniężnych i korekty ryzyka z tytułu ryzyka niefinansowego, przekraczają wartość bilansową marży kontraktowej. W takim przypadku Grupa PZU ujmuje stratę w wyniku finansowym w wysokości równej temu przekroczeniu.

W przypadku, gdy przy późniejszej wycenie znajdą korzystne zmiany związane z przyszłą usługą, Grupa PZU rozpoznaje w wyniku finansowym zysk (odwrócenie strat) maksymalnie do wysokości komponentu straty. W przypadku gdy wpływ korzystnych zmian w wycenie przekracza wartość komponentu straty, Grupa PZU rozpoznaje w wyniku finansowym zysk w wysokości już rozpoznanego komponentu straty, zaś pozostała część zmiany rozpoznana zostaje jako marża kontraktowa, która zostanie ujęta w wyniku finansowym w przyszłych okresach.

W przypadku podejścia opartego na alokacji składki wycena komponentu straty w późniejszych okresach następuje przy wykorzystaniu tej samej metody kalkulacji, jak w momencie początkowego ujęcia.

Zobowiązanie z tytułu zaistniałych szkód

Wycena w momencie początkowego ujęcia

Zobowiązanie z tytułu zaistniałych szkód odpowiada spoczywającemu na jednostce obowiązkowi do:

- rozpatrzenia roszczeń i wypłaty uzasadnionych odszkodowań lub świadczeń z tytułu zdarzeń ubezpieczeniowych, które już wystąpiły, w tym zdarzeń, które wystąpiły, ale w odniesieniu do których nie zostały zgłoszone roszczenia, oraz innych poniesionych kosztów ubezpieczenia; oraz
- wypłaty kwot, które nie są uwzględnione w punkcie powyżej i które są związane z:
 - usługami objętymi umową ubezpieczenia, które zostały już zrealizowane; lub

- wszelkimi komponentami inwestycyjnymi lub innymi kwotami, które nie są związane ze świadczeniem usług objętych umową ubezpieczenia i które nie są objęte zobowiązaniem z tytułu pozostałego okresu świadczenia usług.

We wszystkich modelach wyceny, w momencie początkowego ujęcia grupy umów, zobowiązanie z tytułu zaistniałych szkód jest zwykle równe zero, ponieważ nie wystąpiły jeszcze żadne zdarzenia ubezpieczeniowe.

Zobowiązanie z tytułu zaistniałych szkód musi zostać utworzone – oddzielnie dla każdego rodzaju zdarzenia ubezpieczeniowego – po wystąpieniu pojedynczego zdarzenia ubezpieczeniowego, obejmując oczekiwaną wypłatę odszkodowań z tytułu tego pojedynczego zdarzenia ubezpieczeniowego, dla którego odszkodowania nie zostały jeszcze w pełni wypłacone.

Zobowiązanie z tytułu zaistniałych szkód obejmuje przepływy pieniężne związane z wykonaną usługą na dzień sprawozdawczy. Wycena tego zobowiązania opiera się na tych samych wymogach dotyczących (1) szacunków przyszłych przepływów pieniężnych, (2) stóp dyskontowych i (3) korekty ryzyka z tytułu ryzyka niefinansowego, które mają również zastosowanie do zobowiązania z tytułu pozostałego okresu świadczenia usług przy początkowej i późniejszej wycenie.

Wycena w późniejszych okresach

Na każdy okres sprawozdawczy, zobowiązanie z tytułu zaistniałych szkód jest wyceniane jako wartość przepływów pieniężnych z realizacji umów związanych z zaistniałymi szkodami. Oznacza to, że obejmuje ono wartość bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych wymaganych do uregulowania zobowiązania z tytułu zaistniałych szkód i kosztów dla każdego ubezpieczonego zdarzenia wraz z korektą ryzyka z tytułu ryzyka niefinansowego.

Dla wszystkich metod wyceny, na koniec okresu sprawozdawczego, zobowiązanie z tytułu zaistniałych szkód szacuje się jako:

- wartość zobowiązania z tytułu zaistniałych szkód na początku okresu sprawozdawczego, które jest równe wartości na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego;
- powiększone/pomniejszone o oczekiwane przepływy pieniężne związane z przeszłą usługą;
- powiększone o wzrost zobowiązania z tytułu szkód i kosztów poniesionych w danym okresie, ale jeszcze niezapłaconych;
- powiększone/pomniejszone o odsetki naliczone od wartości bilansowej najlepszego oszacowania zobowiązań i korekty ryzyka z tytułu ryzyka niefinansowego w okresie sprawozdawczym przy zastosowaniu stopy dyskontowej stosowanej w momencie początkowego ujęcia (tzw. stopy „locked-in”);
- powiększone/pomniejszone o pozostałą część odsetek naliczonych przy użyciu aktualnych stóp dyskontowych.

Po początkowym ujęciu, jednostka ujmuje przychody i koszty dla następujących zmian wartości bilansowej zobowiązania z tytułu zaistniałych szkód:

- w przypadku kosztów usług ubezpieczenia – zmiany z tytułu wzrostu zobowiązania w związku z zaistniałymi szkodami i kosztami poniesionymi w danym okresie, z wyłączeniem wszelkich komponentów inwestycyjnych;
- w przypadku kosztów usług ubezpieczenia – zmiany z tytułu wszelkich późniejszych zmian przepływów pieniężnych wynikających z realizacji umów związanych z zaistniałymi szkodami i poniesionymi kosztami; oraz
- w przypadku przychodów lub kosztów finansowych z tytułu ubezpieczeń – zmiany z tytułu wartości pieniądza w czasie i wpływu ryzyka finansowego.

Grupa PZU zdecydowała się zastosować w swoich obliczeniach ujęcie wartości narastająco od początku roku do dnia sprawozdawczego (Year to Date - YTD). W związku z tym "poprzedni okres sprawozdawczy", do którego odnoszą się powyższe punkty, to zawsze koniec grudnia poprzedniego roku.

Aktywa w odniesieniu do przepływów pieniężnych z tytułu akwizycji umów ubezpieczenia

Przedpłaty w rozumieniu kosztów akwizycji zapłaconych przed terminem wymagalności i przed początkowym ujęciem umowy (w tym przypadku płatności nie mieszczące się w granicach umowy, ale będące częścią przepływów pieniężnych z realizacji po początkowym ujęciu umowy) nie są ujmowane w zobowiązaniu z tytułu pozostałego okresu świadczenia usług (LRC) do momentu początkowego ujęcia umowy, jednak traktuje się je jako część salda aktywów lub zobowiązań z tytułu umów ubezpieczenia jako aktywa w odniesieniu do przepływów pieniężnych z tytułu akwizycji umów ubezpieczenia.

Jeżeli fakty i okoliczności wskazują na to, że mogła nastąpić utrata wartości składnika aktywów w odniesieniu do przepływów pieniężnych z tytułu akwizycji umów ubezpieczenia, wówczas na koniec każdego okresu sprawozdawczego Grupa PZU:

- ujmuje odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, tak aby wartość bilansowa każdego składnika aktywów nie przekraczała oczekiwanych wpływów pieniężnych netto dla danej grupy umów ubezpieczenia (test na utratę wartości na poziomie grupy); oraz
- jeżeli składnik aktywów odnosi się do grup, co do których oczekuje się, że powstaną w wyniku odnowienia umów ubezpieczenia w grupie (dodatkowy test na utratę wartości), ujmuje odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w zakresie, w jakim:
 - przepływy pieniężne z tytułu akwizycji umów ubezpieczenia przekroczą wpływy netto środków pieniężnych z tytułu przewidywanych odnowień;
 - nadwyżka nie została wcześniej ujęta jako strata z tytułu utraty wartości.

Uprzednio ujęta strata z tytułu utraty wartości jest odwracana w kolejnym okresie sprawozdawczym w zakresie, w jakim utrata wartości uległa poprawie lub przestała istnieć. Na 1 stycznia 2022 oraz 31 grudnia 2022 roku Grupa PZU w sprawozdawczości MSSF 17 nie rozpoznała składnika aktywów odnoszącego się do grup, co do których oczekuje się, że powstaną w wyniku odnowienia umów ubezpieczenia w grupie.

6.3.2.4. Istotne osądy oraz procesy szacowania

Przepływy pieniężne z realizacji umów ubezpieczenia

Szacując przyszłe przepływy pieniężne, Grupa PZU uwzględnia, wszystkie racjonalne i udokumentowane informacje, które są dostępne bez nadmiernych kosztów i wysiłku. Te informacje obejmują zarówno historyczne dane wewnętrzne jak i zewnętrzne w zakresie szkód i pozostałych elementów wyceny, zaktualizowane w celu odzwierciedlenia bieżących oczekiwań co do przyszłych zdarzeń.

Szacunki przyszłych przepływów pieniężnych obejmują wszystkie przepływy pieniężne, których powstania oczekuje się w związku z wypełnieniem praw i obowiązków umowy ubezpieczenia. Szacunki przyszłych przepływów:

- mieszczą się w granicach umowy;
- uwzględniają wszystkie dostępne informacje na temat kwoty, terminu i niepewności tych przyszłych przepływów pieniężnych;
- są jednoznaczne - jednostka szacuje korektę ryzyka z tytułu ryzyka niefinansowego oddzielnie od innych szacunków; jednostka szacuje również przepływy pieniężne oddzielnie od korekty z tytułu wartości pieniądza w czasie oraz ryzyka finansowego, chyba że najbardziej odpowiednia technika wyceny łączy te szacunki;
- odzwierciedlają perspektywę jednostki, pod warunkiem, że oszacowania wszelkich istotnych zmiennych rynkowych są zgodne z możliwymi do zaobserwowania cenami rynkowymi dla tych zmiennych;
- są aktualne.

Umowy reasekuracji czynnej są modelowane na tych samych zasadach, co umowy ubezpieczenia. Biorąc jednak pod uwagę cechy umów reasekuracji, w momencie początkowego ujęcia (i podobnie na każdą kolejną datę sprawozdawczą) oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne obejmują oszacowanie przyszłych przepływów pieniężnych wynikających z bazowych umów ubezpieczenia, które będą wystawione w przyszłości przez cedenta, ale mieszczą się w granicach umów reasekuracji czynnej.

Dyskontowanie przepływów pieniężnych

Grupa PZU używa krzywych stóp dyskontowych wyznaczonych w podejściu oddolnym (MSSF 17 pkt B80), które zakłada, że krzywe dyskontowe zostaną wyznaczone jako płynne krzywe stóp wolnych od ryzyka, skorygowane o premię za niepłynność, wynikającą z różnicy w charakterystyce płynnościowej stóp obserwowanych na rynku i charakterystyce płynnościowej umów ubezpieczenia. Dla grup umów tworzonych dla kohort powstających po dniu przejścia na wycenę zgodną z MSSF 17 (tj. po 1 stycznia 2022 roku)

Grupa PZU stosuje metodologię EIOPA do wyznaczenia podstawowej krzywej wolnej od ryzyka. Podejście do krzywych stóp dyskonta wyznaczonych dla kohort rozpoznanych przed dniem przejścia opisano w punkcie 6.3.3.

Korekta ryzyka z tytułu ryzyka niefinansowego

Grupa PZU uwzględnia w wycenie umów ubezpieczenia korektę ryzyka z tytułu ryzyka niefinansowego (np. ryzyka ubezpieczeniowego, ryzyka rezygnacji i ryzyka kosztów). Korekta ryzyka z tytułu ryzyka niefinansowego stanowi rekompensatę z tytułu niepewności co do kwoty i terminu wystąpienia przepływów pieniężnych z tytułu grup umów ubezpieczenia. Ze względu na różną charakterystykę ryzyka, korektę ryzyka dotyczącą przepływów pieniężnych związanych z przyszłym okresem świadczenia usług (uwzględnionym w zobowiązaniu z tytułu pozostałego okresu świadczenia usług) i przeszłym okresem świadczenia usług (uwzględnionym w zobowiązaniu z tytułu zaistniałych szkód) szacuje się oddzielnie.

Grupa PZU szacuje korektę stosując dostępne metody, w tym metodę wartości zagrożonej (VaR) oraz techniki oparte o metodę kosztu kapitału.

Na poziomie jednostki korektę ryzyka wyznacza się jako sumę prostą korekt ryzyka dla wszystkich grup kontraktów w portfelu, nie uwzględniając korelacji pomiędzy tymi grupami. Finalnie w oparciu o otrzymaną wartość wyznaczany jest poziom ufności, który uwzględnia korelacje i efekty dywersyfikacji pomiędzy jednorodnymi grupami ryzyka. Do wyznaczenia korekty na ryzyko dobierane są parametry w taki sposób, żeby końcowa wartość korekty z tytułu ryzyka niefinansowego odpowiadała poziomowi ufności z przedziału określonego przez Grupę PZU jako oczekiwany poziom ufności na potrzeby wyznaczenia ryzyka niefinansowego w raportowaniu finansowym MSSF 17.

Jednostki świadczonych usług

Kwotę marży kontraktowej, ujmowanej w wyniku finansowym w okresie, Grupa PZU wyznacza zgodnie z wymaganiami MSSF 17 w oparciu o jednostki świadczonych usług (*coverage units*). Dla każdej grupy umów ubezpieczenia Grupa PZU identyfikuje jednostki świadczonych usług w oparciu o charakterystykę produktu, w sposób uwzględniający w odniesieniu do każdej umowy wielkość świadczonych usług oraz przewidywany okres świadczenia usług. Dla poszczególnych segmentów produktowych Grupa PZU wyznacza jednostki świadczonych usług zgodnie z poniższą tabelą:

Rodzaj ubezpieczenia	Podstawa do kalkulacji jednostek świadczonych usług
Ubezpieczenia grupowe i kontynuowane	Łączna suma ubezpieczenia z umowy głównej oraz z umów dodatkowych
Ubezpieczenia tradycyjne	Poza ubezpieczeniami rentowymi łączna suma ubezpieczenia z umowy głównej oraz z umów dodatkowych. Roczne świadczenie dla ubezpieczeń rentowych.
Ubezpieczenia unit-linked	Łączna suma ubezpieczenia z umowy głównej oraz z umów dodatkowych (obejmuje również wartość funduszu)
Pozostałe ubezpieczenia	Łączna suma ubezpieczenia z umowy głównej oraz z umów dodatkowych

6.3.2.5. Skonsolidowany rachunek zysków i strat oraz skonsolidowane sprawozdanie z innych całkowitych dochodów

W skonsolidowanym rachunku zysków i strat oraz w skonsolidowanym sprawozdaniu z innych całkowitych dochodów Grupa PZU prezentuje odrębnie:

- wynik z usług ubezpieczenia, obejmujący:
 - kwotę przychodów z ubezpieczeń – wynagrodzenie, do którego jednostka spodziewa się być uprawniona w zamian za usługi świadczone w danym okresie;
 - koszty usług ubezpieczenia:
 - poniesione odszkodowania (z wyłączeniem komponentów inwestycyjnych) oraz inne poniesione koszty usług ubezpieczeniowych;
 - amortyzację przepływów pieniężnych z tytułu akwizycji umów ubezpieczenia;

- zmiany związane z przeszłą usługą, tj. zmiany przepływów pieniężnych z realizacji umów związane ze zobowiązaniem z tytułu zaistniałych szkód odszkodowaniami oraz;
- straty na grupach umów rodzących obciążenia oraz wszelkie odwrócenie takich strat;
- przychody lub koszty finansowe z ubezpieczeń:
 - wpływ wartości pieniądza w czasie;
 - wpływ ryzyka finansowego.

Zgodnie z MSSF 17 Grupa PZU ma prawo podjąć decyzję o prezentacji całych przychodów lub kosztów finansowych z tytułu ubezpieczeń w rachunku zysków i strat lub decyduje o ich podziale i osobnej prezentacji w rachunku zysków i strat oraz w ramach innych całkowitych dochodów dla każdego portfela MSSF 17. Grupa PZU skorzystała z możliwości podziału dla wszystkich portfeli MSSF 17.

6.3.2.6. Umowy reasekuracji

Umowa reasekuracji jest umową ubezpieczenia zawieraną przez jedną jednostkę (reasekuratora) w celu zrekompensowania innej jednostce (cedentowi) odszkodowań z tytułu jednej lub wielu umów ubezpieczenia zawartych przez tę inną jednostkę (umów bazowych).

Wszystkie umowy reasekuracji zawarte przez Grupę PZU przenoszą znaczące ryzyko ubezpieczeniowe na reasekuratora, dlatego uznano je za posiadane umowy reasekuracji w rozumieniu MSSF 17 i do ich wyceny stosuje się MSSF 17.

Dla umów reasekuracji biernej Grupa PZU stosuje takie same zasady identyfikacji, klasyfikacji, wyceny i prezentacji jak w przypadku umów ubezpieczenia z następującymi kluczowymi wyjątkami:

- umowy reasekuracji biernej dzielą się na trzy grupy rentowności:
 - umowy, w przypadku których występuje zysk netto na moment początkowego ujęcia;
 - umowy, w przypadku których występuje koszt netto bez znaczącej możliwości powstania zysku netto po momencie początkowego ujęcia;
 - pozostałe umowy, dla których występuje koszt netto ze znaczącą możliwością powstania zysku netto po momencie początkowego ujęcia;
- przepływy pieniężne mieszczą się w granicach umowy, jeżeli wynikają z istotnych praw i obowiązków istniejących w okresie sprawozdawczym, w którym jednostka:
 - jest zobowiązana do zapłaty kwot reasekuratorowi; lub
 - ma materialne prawo do korzystania z usług reasekuratora;
- modele wyceny mające zastosowanie do umów reasekuracji biernej są następujące:
 - ogólny model wyceny (GMM);
 - podejście oparte na alokacji składki (PAA);
- umowy reasekuracji biernej są wyceniane oddzielnie od bazowych umów ubezpieczenia, których dotyczą. Jednostka stosuje spójne założenia w celu określenia wielkości szacunków wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu grupy umów reasekuracji biernej oraz szacunków wartości bieżącej bazowych umów ubezpieczenia. Oprócz stosowania spójnych założeń Grupa PZU dokonuje następujących modyfikacji w celu określenia wielkości szacunków wartości bieżącej przepływów pieniężnych z tytułu reasekuracji biernej w porównaniu z bazowymi umowami ubezpieczenia:
 - szacunki wartości bieżącej przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu grupy umów reasekuracji biernej uwzględniają wpływ ryzyka niewykonania zobowiązania przez reasekuratora z uwzględnieniem wpływu zabezpieczenia i kosztów związanych z uregulowaniem sporów;
 - oszacowanie korekty z ryzyka z tytułu ryzyka niefinansowego ustala się w taki sposób, aby stanowiło ono kwotę ryzyka przenoszonego przez cedenta na reasekuratora;
- wymogi dotyczące ustalania marży kontraktowej w momencie początkowego ujęcia są zmienione w odniesieniu do umów reasekuracji biernej w celu odzwierciedlenia faktu, że dla takich grup umów nie występuje niewypracowany zysk, a zamiast

niego występuje koszt netto lub zysk netto z tytułu nabycia umowy reasekuracji. W związku z tym na moment początkowego ujęcia:

- Grupa PZU ujmuje koszty lub zyski netto z tytułu nabycia grupy umów reasekuracji biernej jako marżę kontraktową, wycenianą w kwocie równej sumie wartości przepływów pieniężnych z tytułu realizacji usług, wartości każdego składnika aktywów lub zobowiązania, której ujmowania zaprzestano na ten dzień, a uprzednio ujmowanego w odniesieniu do przepływów pieniężnych związanych z grupą umów reasekuracji biernej, wszelkich przepływów pieniężnych mających miejsce na ten dzień; chyba że
- koszt netto kupna ochrony reasekuracyjnej dotyczy zdarzeń, które miały miejsce przed nabyciem grupy umów reasekuracji biernej, w którym to przypadku koszty te ujmuje się bezpośrednio w wyniku finansowym jako koszt.

Dodatkowo, jeżeli straty z umów ubezpieczenia rodzących obciążenia są ujmowane w momencie początkowego ujęcia, Grupa PZU ujmuje zysk z tytułu umów reasekuracji biernej w zakresie, w jakim umowy reasekuracji biernej zostały zawarte przed zawarciem umów bazowych lub w tym samym czasie. Jeżeli jednostka jest uprawniona do utworzenia komponentu odzyskania strat w momencie początkowego ujęcia, związany z nim przychód koryguje wartość początkową marży kontraktowej;

- w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej, skonsolidowanym rachunku zysków i strat oraz w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów, dla umów reasekuracji biernej Grupa PZU prezentuje odrębnie:
 - koszty netto z tytułu umów reasekuracji biernej:
 - alokację składek reasekuracyjnych – wynagrodzenie, do którego reasekurator spodziewa się być uprawniony w zamian za usługi świadczone w danym okresie;
 - kwoty należne od reasekuratorów: zwrot odszkodowań poniesionych w bieżącym okresie, z wyłączeniem wszelkich komponentów inwestycyjnych; zwrot kosztów poniesionych w bieżącym okresie; zmiany związane z przeszłą usługą; komponent odzyskania straty i zmiany założeń (tzw. *unlocking*) komponentu odzyskania straty;
 - Przychody lub koszty finansowe z tytułu reasekuracji:
 - wpływ wartości pieniądza w czasie;
 - wpływ ryzyka finansowego.

6.3.3. Dzień przejścia

Grupa PZU zastosuje MSSF 17 Umowy ubezpieczenia po raz pierwszy od 1 stycznia 2023 roku.

Ze względu na konieczność przygotowania danych porównawczych, przyjmuje się jako dzień przejścia na nowy standard 1 stycznia 2022 roku.

Standard umożliwia zastosowanie 3 metod na potrzeby dokonania wycen pozycji finansowych na dzień przejścia:

- pełne podejście retrospektywne – metoda, w której jednostka dokonuje wyceny grup umów ubezpieczenia tak, jakby standard był stosowany od momentu początkowego ujęcia dla tych umów;
- zmodyfikowane podejście retrospektywne – metoda, która pozwala stosować uproszenia w metodzie FRA, jeśli pełne jej zastosowanie jest niewykonalne w praktyce;
- podejście oparte na wartości godziwej – metoda, która jest dozwolona, jeśli niewykonalna w praktyce jest metoda FRA i gdy jednostka podjęła decyzję, że nie będzie stosowała metody MRA.

Grupa PZU wykorzystała wszystkie trzy metody w zależności od dostępności danych historycznych. Dla wszystkich grup umów w ubezpieczeniach majątkowych wykorzystano metodę w pełni retrospektywną, z wyjątkiem zobowiązań z tytułu zaistniałych szkód sprzed 1993 roku, dla których zastosowano podejście oparte na wartości godziwej. Dla grup umów w ubezpieczeniach na życie zastosowano podejście przedstawione w poniższej tabeli:

Data rozpoznania umowy	Metoda
Rok 2019 lub późniejszy	<ul style="list-style-type: none"> • Pełne podejście retrospektywne dla kontraktów innych niż <i>unit-linked</i> • Podejście oparte na wartości godziwej dla kontraktów typu <i>unit-linked</i>
2015-2018	<ul style="list-style-type: none"> • Pełne podejście retrospektywne dla ubezpieczeń indywidualnie kontynuowanych • Podejście oparte na wartości godziwej dla kontraktów typu <i>unit-linked</i> • Zmodyfikowane podejście retrospektywne dla pozostałych kontraktów
Rok 2014 i wcześniejsze	<ul style="list-style-type: none"> • Zmodyfikowane podejście retrospektywne dla ubezpieczeń indywidualnie kontynuowanych oraz ubezpieczeń tradycyjnych • Podejście oparte na wartości godziwej dla pozostałych produktów

6.3.3.1. Pełne podejście retrospektywne

Zgodnie z zapisami MSSF 17 pkt C3, Grupa PZU zastosowała pełne podejście retrospektywne, chyba że było to niewykonalne w praktyce. Grupa PZU określiła, że zastosowanie standardu jest niewykonalne w praktyce w rozumieniu paragrafu 5 Międzynarodowego Standardu Rachunkowości 8 tj. zastosowanie standardu jest niewykonalne w praktyce, gdy jednostka nie może zastosować go, mimo podjęcia wszelkich racjonalnych wysiłków i czynności, aby to uczynić. Dla konkretnego, minionego okresu jednostka nie jest w stanie wprowadzić zmian zasad (polityki) rachunkowości lub dokonać retrospektywnego przekształcenia danych, jeśli:

- skutek retrospektywnego podejścia nie jest możliwy do ustalenia;
- retrospektywne zastosowanie zasad bądź retrospektywne przekształcenie danych wymaga dokonania założeń co do intencji kierownictwa we wskazanym okresie; lub
- retrospektywne zastosowanie zasad bądź retrospektywne przekształcenie danych wymaga dokonania istotnych szacunków, a niemożliwe jest obiektywne wyodrębnienie z posiadanych informacji takich informacji na temat szacunków, które:
 - potwierdzają warunki według stanu na dzień, na który wartości te mają być ujęte, wycenione lub ujawnione;
 - mogłyby być dostępne w momencie, gdy sprawozdania finansowe tego okresu zostały zatwierdzone do publikacji.

W przypadku tych części działalności, dla których zastosowanie pełnego podejścia retrospektywnego było niewykonalne (np. dane nie zostały zgromadzone w wymaganej rozdzielczości, miały miejsce zmiany w systemach IT uniemożliwiające przygotowanie odpowiednich danych oraz miały miejsce głębokie zmiany w modelach aktuarialnych w praktyce niemożliwe do zaimplementowania wstecznego) Grupa PZU zastosowała uproszczenia dopuszczone przez standard.

6.3.3.2. Podejścia uproszczone

W przypadkach, gdy zastosowanie pełnego podejścia retrospektywnego zostało ocenione jako niewykonalne w praktyce, Grupa PZU wykorzystuje zmodyfikowane podejście retrospektywne lub podejście oparte na wartości godziwej, a wybór podejścia dokonywany jest indywidualnie dla każdej grupy umów. Przy wyborze brane pod uwagę są takie czynniki jak dostępność danych historycznych, materialność oraz to czy grupa umów należy do portfela oferowanego w sprzedaży przez Grupę PZU na dzień przejścia.

W tabeli poniżej zaprezentowano uproszczenia dozwolone przez MSSF 17, które zostały zastosowane przez Grupę PZU wraz z referencją do odpowiednich zapisów MSSF 17 w zależności od przyjętego podejścia:

Opis uproszczenia	Zmodyfikowane podejście retrospektywne	Podejście oparte na wartości godziwej
Ocena grup umów przy wykorzystaniu informacji dostępnych na moment daty przejścia, zamiast na moment zawarcia umowy	C9	C21-22
Niestosowanie przepisów pkt. 22 w celu dokonania podziału grup na te, które nie uwzględniają umów zawartych w odstępach większych niż roczne	C10	C23
Wykorzystanie historycznych przepływów pieniężnych przy określeniu marży kontraktowej	C12	nd.
Uproszczone wyliczenie korekty ryzyka z tytułu ryzyka niefinansowego w dniu początkowego ujęcia grupy umów ubezpieczenia	C14	nd.
Podział przychodów lub kosztów finansowych na kwoty uwzględnione w wyniku finansowym i na kwoty uwzględnione w innych całkowitych dochodach	C18-19	C24

Zmodyfikowane podejście retrospektywne

W przypadkach gdy zastosowanie pełnego podejścia retrospektywnego jest niewykonane w praktyce zapisy MSSF 17 umożliwiają zastosowanie modyfikacji tego podejścia, tak zwane zmodyfikowane podejście retrospektywne, w celu osiągnięcia wyniku możliwie najbliższego do wyniku pełnego podejścia retrospektywnego. Modyfikacje dozwolone przez standard obejmują obszary oceny umów lub grup umów ubezpieczenia, których dokonano by na dzień rozpoczęcia trwania lub początkowego ujęcia, oszacowania kwot związanych z marżą kontraktową lub komponentem straty, oraz oszacowania kosztów lub przychodów finansowych z ubezpieczeń.

Zmodyfikowane podejście retrospektywne zostało zastosowane przez Grupę PZU jedynie dla grup umów bez bezpośredniego udziału w zyskach. Dla grup umów z bezpośrednim udziałem w zysku, dla których zastosowanie pełnego podejścia retrospektywnego było niewykonalne w praktyce, Grupa PZU zastosowała podejście oparte na wartości godziwej.

W dopuszczalnych przez MSSF 17 przypadkach oraz gdy Grupa PZU uznała stosowanie zmodyfikowanego podejścia retrospektywnego za zasadne, użyte zostały następujące modyfikacje podejścia w pełni retrospektywnego:

- użycie historycznych przepływów pieniężnych oraz wiarygodnych oszacowań historycznych przepływów pieniężnych w celu oszacowania przyszłych przepływów pieniężnych oraz marży kontraktowej lub komponentu straty na dzień początkowego ujęcia grupy umów dla grup umów ubezpieczenia niezawierających bezpośredniego udziału w zyskach.
- oszacowanie korekty ryzyka z tytułu ryzyka niefinansowego w dniu początkowego ujęcia grupy umów ubezpieczenia oraz uwolnienia ryzyka przed dniem przejścia w oparciu o informacje dostępne na dzień przejścia. Informacje użyte do tych oszacowań to między innymi kalibracja korekty ryzyka z tytułu ryzyka niefinansowego na dzień przejścia, oszacowanie przepływów pieniężnych na dzień początkowego ujęcia grupy umów ubezpieczenia oraz dane historyczne dostępne na dzień przejścia.
- połączenie grup umów zawartych w odstępach większych niż roczne.

Przy oszacowaniach za pomocą zmodyfikowanego podejścia retrospektywnego Grupa PZU nie stosowała dopuszczalnych przez MSSF 17 modyfikacji związanych z wyznaczaniem stóp dyskonta.

Przy zastosowaniu zmodyfikowanego podejścia retrospektywnego Grupa PZU korzystała z racjonalnych i udokumentowanych informacji, przy maksymalnym możliwym wykorzystaniu danych dostępnych bez nadmiernego kosztu i wysiłku, które Grupa PZU wykorzystaby w podejściu w pełni retrospektywnym.

Podejście oparte na wartości godziwej

Grupa PZU zastosowała podejście do wyceny oparte na wartości godziwej w okresie przejściowym dla:

- produktów rentowych oraz tradycyjnych zawartych przed 1994 rokiem, dla których nie istnieją racjonalne i udokumentowane informacje dostępne bez nadmiernych kosztów lub wysiłków, które pozwoliłyby na przeprowadzenie obliczeń zgodnie ze zmodyfikowanym podejściem retrospektywnym.
- Produktów typu *unit-linked*, dla których zastosowanie MRA lub FRA wiązałoby się z nadmiernymi kosztami lub wysiłkiem, niewspółmiernymi z poziomem potencjalnego zniekształcenia raportowanych wartości, które uznaje się za nieistotne.

Dla umów, gdzie zastosowano podejście oparte na wartości godziwej, Grupa PZU ustaliła wysokość CSM na dzień przejścia, jako różnicę między wartością godziwą zobowiązania z tytułu pozostałej ochrony ubezpieczeniowej a przepływami pieniężnymi z tytułu zobowiązań wycenionymi na ten dzień. Przy ustalaniu wartości godziwej Grupa PZU zastosowała wymogi MSSF 13 "Ustalanie wartości godziwej", z wyjątkiem wymogu dotyczącego dolnego limitu depozytów na żądanie. Podejście ma charakter wstępny i może ulec zmianie.

Grupa PZU potoczyła umowy wystawione w odstępie dłuższym niż jeden rok przy określaniu grup umów ubezpieczeniowych zgodnie z podejściem do wartości godziwej na dzień przejścia, ponieważ nie posiadała racjonalnych i udokumentowanych informacji pozwalających na podział na grupy, które zawierają wyłącznie umowy zawarte w ciągu roku.

Stosując podejście oparte na wartości godziwej, Grupa PZU wykorzystwała racjonalne i wiarygodne informacje dostępne na dzień przejścia, aby:

- zidentyfikować grupy umów ubezpieczenia;
- określić czy umowy ubezpieczenia spełniają definicję umowy ubezpieczenia z bezpośrednim udziałem w zyskach;
- zidentyfikować wszelkie uznaniowe przepływy pieniężne dla umów ubezpieczeniowych niezawierających bezpośredniego udziału w zyskach.

Grupa PZU zastosowała metodę dochodową do wyceny wartości godziwej umów ubezpieczeniowych na dzień przejścia.

6.3.3.3. Dyskontowanie przepływów pieniężnych

Dla krzywych definiowanych od końca 2015 roku Grupa PZU wykorzystuje stopy dyskontowe wolne od ryzyka publikowane przez EIOPA, natomiast dla lat poprzedzających wdrożenie dyrektywy Wypłatalność II Grupa PZU wyznaczyła historyczne krzywe stóp dyskontowych na podstawie danych rynkowych o obligacjach oraz oceny dostępności niepłynnych aktywów na rynku. Przy stosowaniu stóp dyskonta uwzględnia się także ocenę płynności zobowiązań danego produktu. Premia za niepłynność jest wyznaczana na podstawie danych rynkowych i charakterystyk płynnościowych poszczególnych grup umów ubezpieczenia.

6.4 Zasady konsolidacji

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2022 roku obejmuje dane finansowe jednostki dominującej i wszystkich jednostek zależnych, po wyeliminowaniu wzajemnych transakcji.

Jednostka zależna to jednostka, nad którą inna jednostka sprawuje kontrolę, czyli jednocześnie: sprawuje władzę nad jednostką, podlega ekspozycji na zmienne wyniki finansowe lub posiada prawa do zmiennych wyników finansowych oraz posiada możliwość wykorzystania sprawowanej władzy do wywierania wpływu na wysokość swoich dochodów finansowych.

Konsolidacja polega na łączeniu podobnych pozycji aktywów, zobowiązań, kapitału własnego, przychodów, kosztów i przepływów pieniężnych jednostki dominującej oraz jej jednostek zależnych, a następnie wyłączeniu wartości bilansowej inwestycji jednostki dominującej w każdej z jednostek zależnych oraz tej części kapitału własnego każdej z jednostek zależnych, która odpowiada udziałowi jednostki dominującej. Wyłączeniu podlegają również aktywa i zobowiązania, przychody, koszty i przepływy pieniężne odnoszące się do transakcji między jednostkami Grupy PZU.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie jednostki dominującej.

Jednostki zależne konsoliduje się od dnia objęcia kontroli do dnia ustania kontroli.

Zasady przeliczania aktywów, zobowiązań oraz całkowitych dochodów zagranicznych jednostek zależnych wyrażonych w walutach obcych przedstawiono w punkcie 6.6.

6.4.1. Osądy w zakresie sprawowania kontroli

W celu stwierdzenia, czy Grupa PZU dysponuje prawami, które są wystarczające do zapewnienia władzy, czyli praktycznej możliwości kierowania istotnymi działaniami w sposób jednostronny Grupa PZU analizuje m. in.:

- jak dużą liczbą głosów dysponuje na walnym zgromadzeniu i czy posiada więcej praw głosów niż inni inwestorzy (uwzględniając przy tym potencjalne prawa głosu oraz prawa wynikające z innych ustaleń umownych);
- jak dużo podmiotów musiałoby podjąć wspólne działanie w celu przegłosowania Grupy PZU;
- rozkład głosów podczas poprzednich walnych zgromadzeń;
- czy kluczowy personel jednostki lub członkowie organu zarządzającego jednostką, w której dokonano inwestycji to osoby powiązane z Grupą PZU;
- zdolność powoływania członków organów zarządzających lub nadzorujących danej jednostki;
- ewentualne zobowiązania do zapewnienia nieprzerwanego funkcjonowania jednostki, w której dokonano inwestycji;
- możliwość zobligowania lub powstrzymania danej jednostki od dokonania istotnych transakcji;
- inne przesłanki.

Poniżej przedstawiono analizę przesłanek sprawowania kontroli nad Pekao oraz Alior Bankiem na 31 grudnia 2022 roku.

Kryterium	Pekao	Alior Bank
Udział w głosach na walnym zgromadzeniu	20,02%	31,93%
Pozostały akcjonariat	Tylko trzech akcjonariuszy posiada pakiety akcji powyżej 5%, stanowiące łącznie 17% akcji. Pozostały akcjonariat jest rozdrobniony i znaczna liczba podmiotów musiałaby podjąć wspólne działania w celu przegłosowania PZU na walnym zgromadzeniu.	Tylko dwóch akcjonariuszy posiada pakiety akcji powyżej 5%, stanowiące łącznie 18% akcji. Pozostały akcjonariat jest rozdrobniony i znaczna liczba podmiotów musiałaby podjąć wspólne działania w celu przegłosowania PZU na walnym zgromadzeniu.
Porozumienia między akcjonariuszami	23 stycznia 2017 roku PZU oraz PFR (posiadający 12,8% kapitału zakładowego Pekao) podpisali Porozumienie Akcjonariuszy w celu budowania długoterminowej wartości Pekao, prowadzenia wobec Pekao polityki zmierzającej do zapewnienia rozwoju, stabilności finansowej oraz skutecznego i ostrożnego zarządzania Pekao. Określa ono zasady współpracy PZU i PFR, w szczególności w zakresie wspólnego wykonywania prawa głosu z posiadanych akcji, a także prowadzenia wspólnej długoterminowej polityki w zakresie działalności Pekao. Porozumienie Akcjonariuszy daje możliwość realnego wpływania na politykę operacyjną Pekao. 1 czerwca 2022 roku podpisano aneks przedłużający obowiązywanie Porozumienia Akcjonariuszy do 7 czerwca 2025 roku, z możliwością dalszego przedłużania. Zarząd PZU nie posiada informacji o ewentualnych porozumieniach zawartych pomiędzy innymi akcjonariuszami Pekao.	Zarząd PZU nie posiada informacji o ewentualnych porozumieniach zawartych pomiędzy innymi akcjonariuszami Alior Banku.
Potencjalne prawa głosu	Nie stwierdzono istnienia potencjalnych praw głosu.	Nie stwierdzono istnienia potencjalnych praw głosu.
Możliwość podjęcia uchwał zgodnie z intencją PZU	Analiza frekwencji na przeszłych walnych zgromadzeniach nie daje jednoznacznych podstaw do zanegowania kontroli.	Analiza frekwencji na przeszłych walnych zgromadzeniach nie daje jednoznacznych podstaw do zanegowania kontroli.

Kryterium	Pekao	Alior Bank
Przedstawiciele PZU w organach jednostki	Wśród członków Rady Nadzorczej znajdują się osoby pełniące kluczowe funkcje kierownicze w PZU.	Wśród członków Rady Nadzorczej znajdują się osoby pełniące kluczowe funkcje kierownicze w PZU.
Zobowiązania inwestorskie i narażenie na zmienność wyników finansowych	W związku z działaniami dotyczącymi <i>bancassurance</i> , <i>assurbanking</i> , wspólnych inicjatyw w obszarze kosztów w tym IT i nieruchomości pomiędzy PZU a Pekao, PZU ma dostęp do wyników finansowych, działań i operacji niedostępnych dla pozostałych posiadaczy akcji Pekao.	Grupa PZU podjęła zobowiązania inwestorskie wobec Alior Banku, a także prowadzi wspólne operacje z Alior Bankiem, przez co jest bardziej narażona na zmienność wyników finansowych Alior Banku, niż wynikałoby to z udziału procentowego w kapitale Alior Banku.

W świetle powyższych przesłanek uznano, że Grupa PZU nieprzerwanie sprawuje kontrolę zarówno nad Pekao (od 7 czerwca 2017 roku), jak i nad Alior Bankiem (od 18 grudnia 2015 roku) wraz z ich jednostkami zależnymi i dlatego objęto je konsolidacją.

6.4.2. Zasady konsolidacji funduszy inwestycyjnych

Grupa PZU przyjęła, że sprawuje kontrolę nad funduszem inwestycyjnym, jeżeli łącznie spełnione są przesłanki:

- spółki Grupy PZU posiadają łącznie zdolność użycia swojej władzy nad funduszem w celu oddziaływania na wartość zwrotu z inwestycji, przy czym przesłankami tej zdolności są m. in. kontrola nad towarzystwem funduszy inwestycyjnych i znaczny udział w łącznej liczbie głosów na zgromadzeniu inwestorów lub radzie inwestorów;
- łączna ekspozycja spółek Grupy PZU na zmienne zwroty z zaangażowania w fundusz inwestycyjny jest znaczna, co oznacza, że łączny udział spółek Grupy PZU w aktywach netto tego funduszu jest równy lub przekracza 20% (przy czym do ustalenia tak rozumianego łącznego udziału nie wlicza się aktywów funduszu będących aktywami netto umów ubezpieczeniowych lub inwestycyjnych z funduszem kapitałowym (*unit-linked*)). Przyjmuje się, że w przypadku zaangażowania niższego niż 20% aktywów netto funduszu ekspozycja na zmienność wyników finansowych funduszu, rozpatrywana łącznie z uprawnieniami decyzyjnymi stanowią przesłankę stwierdzenia niekontrolowania takiego funduszu.

Grupa PZU dopuszcza utrzymanie konsolidacji (lub odpowiednio nieobejmowanie konsolidacją) funduszu przez dwa kolejne kwartały następujące po kwartale, na koniec którego po raz pierwszy stwierdzono spadek (lub odpowiednio wzrost) udziału w aktywach netto funduszu poniżej (lub odpowiednio powyżej) 20% w sytuacji, gdy spadek ten (lub odpowiednio wzrost) wynika z wpłat (lub odpowiednio z wypłat) uczestników spoza Grupy PZU.

W toku analizy Grupa PZU bierze pod uwagę także prawa posiadane przez inne podmioty, np. prawa i możliwości zwołania zgromadzenia uczestników funduszu.

Fundusze inwestycyjne kontrolowane przez Grupę PZU są konsolidowane. Ich aktywa w całości prezentuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa finansowe wg rodzaju i klasyfikuje do odpowiednich portfeli, a zobowiązanie dotyczące aktywów netto funduszu należących do inwestorów zewnętrznych – w pozycji „Inne zobowiązania”. W przypadku utraty kontroli nad funduszem inwestycyjnym zaprzestaje się jego konsolidacji i wyłącza ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej aktywa i zobowiązania tego funduszu, a także ewentualne zobowiązania wobec jego uczestników. W zamian prezentuje się jednostki uczestnictwa lub certyfikaty inwestycyjne odpowiadające wartości godziwej udziałów spółek Grupy PZU w aktywach netto takiego funduszu.

6.5 Metoda nabycia

Nabycia jednostek zależnych przez Grupę PZU rozlicza się metodą nabycia.

W przypadku każdej transakcji nabycia identyfikowana jest jednostka przejmująca oraz ustalany dzień przejęcia, którym jest dzień objęcia kontroli nad nabywaną jednostką. W dniu przejęcia ujmuje się, osobno od wartości firmy, możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa, przejęte zobowiązania oraz wszelkie niekontrolujące udziały w nabytej jednostce.

W dniu przejęcia, możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania wycenia się w wartości godziwej.

W przypadku każdego nabycia, wszelkie niekontrolujące udziały w nabywanym podmiocie wycenia się w wartości proporcjonalnego udziału w wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania aktywów netto nabywanego podmiotu.

Wycena aktywów i zobowiązań w wartości godziwej wiąże się z istotną niepewnością dotyczącą szacunków, gdyż wymaga od Zarządu PZU wypracowania profesjonalnych osądów oraz wykorzystania skomplikowanych i subiektywnych założeń.

Stosunkowo niewielkie zmiany w istotnych założeniach mogą mieć istotny wpływ na wynik wyceny. Istotne założenia obejmują, między innymi, stopy dyskonta, koszty ryzyka kredytowego, stopy przedpłat dla portfeli pracujących oraz terminy i wysokości oczekiwanych przepływów pieniężnych dla portfeli niepracujących.

Ustalenie wartości firmy lub zysku z okazijnego nabycia

Wartość firmy wycenia się i ujmuje się na dzień objęcia kontroli w kwocie nadwyżki sumy:

- przekazanej zapłaty wycenionej w wartości godziwej na dzień objęcia kontroli;
- wartości wszelkich niekontrolujących udziałów w nabywanej jednostce, wycenionych tak, jak opisano powyżej;
- wartości godziwej udziału w kapitale nabywanej jednostki należącego do Grupy PZU przed objęciem kontroli;

nad ustaloną na dzień objęcia kontroli kwotą netto wartości godziwych możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań.

W przypadku gdy kwota netto wartości godziwych możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań przewyższa wartość godziwą przekazanej zapłaty, powiększonej o wartość wszelkich niekontrolujących udziałów w nabywanej jednostce i wartość godziwą udziału w kapitale nabywanej jednostki i posiadanej przed objęciem kontroli, w skonsolidowanym rachunku zysków i strat ujmuje się zysk z okazijnego nabycia. Przed ujęciem zysku z okazijnego nabycia dokonuje się ponownej oceny czy poprawnie zidentyfikowano wszystkie nabyte aktywa i wszystkie przejęte zobowiązania oraz ujęto wszystkie dodatkowe aktywa i zobowiązania.

W okresie maksymalnie jednego roku od dnia objęcia kontroli Grupa PZU może korygować retrospektywnie prowizoryczne wartości godziwe aktywów i zobowiązań ujęte na dzień objęcia kontroli, aby odzwierciedlić nowe informacje uzyskane o faktach i okolicznościach, które istniały na dzień objęcia kontroli oraz, jeśli byłyby znane, wpłynęłyby na wycenę tych aktywów i zobowiązań. Korekty takie odnosi się w ciężar rozpoznanej wartości firmy lub zysku z okazijnego nabycia.

Wartości niematerialne

Wartości niematerialne nabyte w transakcji połączenia jednostek gospodarczych ujmuje się w wartości godziwej ustalonej na dzień objęcia kontroli. Wartość godziwa składnika wartości niematerialnych odzwierciedla oczekiwania dotyczące prawdopodobieństwa osiągnięcia w przyszłości przez jednostkę korzyści ekonomicznych z tego składnika. Wartość godziwą wartości niematerialnych określa się w następujący sposób:

- znak towarowy – metodą zwolnienia z opłat licencyjnych (ang. *relief-from-royalty method*), bazującą na potencjalnych oszczędnościach z tytułu opłat licencyjnych, których jednostka nie poniesie, będąc właścicielem danego znaku towarowego (tj. bieżącej wartości przyszłych potencjalnych opłat licencyjnych). Ustalenie rynkowego poziomu opłaty licencyjnej polega na analizie stawek licencyjnych na użytkowanie znaków towarowych stosowanych pomiędzy niepowiązаныmi stronami w obrębie porównywalnego segmentu rynku. Następnie określa się hipotetyczne płatności licencyjne, które odpowiadają iloczynowi przyjętej stawki opłaty licencyjnej oraz wartości szacowanych przychodów ze sprzedaży. W celu obliczenia dochodu netto z licencji, płatności licencyjne należy zredukować o hipotetyczną wartość podatku dochodowego. Obliczone przepływy pieniężne netto powiększane są o potencjalną oszczędność podatkową z tytułu amortyzacji podatkowej znaku towarowego - TAB (ang. *tax amortisation benefit*). Na koniec, wyznaczone strumienie pieniężne podlegają dyskontowaniu za pomocą stopy dyskontowej, uwzględniającej m. in. ryzyko charakterystyczne dla danego znaku towarowego;
- relacje z brokerami oraz relacje z klientami – metodą wielookresowej nadwyżki dochodów – (MEEM, ang. *multi-period excess earnings method*) bazującą na bieżącej wartości przyszłych zysków generowanych przez poszczególne relacje. Wartość godziwa określana jest na podstawie zdyskontowanych przyszłych strumieni pieniężnych wynikających z dodatkowego przychodu generowanego przez spółkę posiadającą daną wartość niematerialną ponad przychody generowane przez spółkę, która takiej wartości nie posiada. Relacje identyfikuje się, następnie określa prognozowany okres ich dalszego trwania (poprzez odpowiedni wskaźnik odejść z zastosowaniem tzw. krzywej Weibulla) oraz prognozuje przychody i koszty związane z poszczególnymi relacjami. Zidentyfikowany i obliczony poziom obciążeń z tytułu aktywów kapitałowych (CAC, ang. *contributory asset charge*), takich jak utrzymanie wskaźników kapitałowych na poziomach wymaganych przez organy nadzorcze, środki trwałe, zorganizowana siła robocza, znak towarowy oraz pozostałe wartości niematerialne aplikowany jest

do przepływów pieniężnych po opodatkowaniu. Jeżeli istnieją struktury podatkowe, umożliwiające przeciętnemu uczestnikowi rynku podatkową amortyzację relacji – w jej wycenie uwzględnia się TAB;

- systemy informatyczne – wartość brutto systemów zakupionych ustalono jako wysokość nakładów finansowych poniesionych na ich nabycie. W przypadku systemów wewnętrznie wytworzonych wartość brutto ustala się w wysokości skapitalizowanych nakładów poniesionych na ich wytworzenie. Tak określone wartości koryguje się o pozostały horyzont operacyjnego wykorzystania systemu, który określa się jako procentowy parametr długości cyklu ekonomicznego życia systemu w stosunku do zakładanego okresu operacyjnego wykorzystania. Wartość godziwą systemów w trakcie budowy koryguje się do wysokości nakładów poniesionych na funkcjonalności, dla których nie zakończono prac deweloperskich lub których nie przetestowano i które nie są gotowe do odbioru produkcyjnego;
- relacje z klientami posiadającymi rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe (CDI, ang. *core deposit intangible*) – jako bieżąca wartość różnicy pomiędzy kosztem finansowania rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych a alternatywnym kosztem finansowania (uwzględniającym koszty odsetkowe oraz koszty administracyjne), jaki musiałby ponieść bank, gdyby nie posiadał portfela takich rachunków. Wartość CDI określa się metodą *favourable source of funds*, będącą pochodną metod kosztowych i dochodowych. W metodzie tej prognozuje się poziom retencji rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych (z zastosowaniem tzw. krzywej Weibulla), szacuje średnie saldo początkowe i liczbę rachunków, które należy uwzględnić w wycenie, oblicza salda netto depozytów, skorygowane o wskaźnik retencji oraz niestabilną część bazy depozytowej. Na podstawie wymagań w zakresie rezerwy obowiązkowej, kosztów odsetkowych oraz administracyjnych, pomniejszonych o wynik prowizyjny z rachunków kalkuluje się koszt nabytych depozytów. Następnie, na bazie benchmarków stóp procentowych szacowany jest alternatywny koszt finansowania. W kolejnym kroku wylicza się różnicę pomiędzy alternatywnym kosztem finansowania a kosztami nabytych rachunków, która podlega dyskontowaniu za pomocą wymaganej stopy zwrotu. W wycenie CDI nie uwzględniono korzyści podatkowej z tytułu amortyzacji (TAB).

Stopa dyskontowa wykorzystywana do wyceny wartości niematerialnych odzwierciedla wartość pieniądza w czasie oraz ryzyka związane z przewidywanymi przyszłymi przepływami pieniężnymi. Jest kalkulowana na podstawie oczekiwanego zwrotu z najlepszej inwestycji alternatywnej w stosunku do inwestycji wycenianej. Stopa ta wyznacza najmniejszy wymagany przez inwestora zwrot na wycenianym aktywie w ten sposób, aby uzyskać on z niego stopę zwrotu przynajmniej równą najlepszej dostępnej alternatywie inwestycyjnej. Zwrot z alternatywnej inwestycji musi być porównywalny pod względem wartości, czasu i pewności.

Koszt kapitału własnego (CE) szacuje się na dzień objęcia kontroli zgodnie z modelem CAPM (ang. *Capital Asset Pricing Model*): $CE = RF + ERP \times \beta + SP + SR$, gdzie RF to stopa wolna od ryzyka, ERP – premia za ryzyko rynkowe, β – to miernik ryzyka systematycznego ponoszonego przez właścicieli kapitału, uwzględniający ryzyko operacyjne oraz finansowe związane z daną działalnością, SP – premia za niską kapitalizację, SR – premie specyficzne.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom

Wycenę portfela kredytowego do wartości godziwej przeprowadzono metodą dochodową polegającą na dyskontowaniu przyszłych przepływów pieniężnych z wycenianego składnika kredytów. Dla kredytów bez utraty wartości wartość godziwą oszacowano jako wartość bieżącą przepływów pieniężnych określoną jako sumę kontraktowych rat kapitałowych i odsetkowych (zgodnie z kontraktowymi stopami marżowymi i niezapadłą częścią kapitału) skorygowaną o przedpłaty tam, gdzie były one istotne. Do dyskontowania przepływów pieniężnych stosuje się:

- stopę procentową wyznaczoną w oparciu o instrumenty rynku pieniężnego oraz transakcje pochodne (krzywa standardowa) z uwzględnieniem struktury terminowej i waluty kredytu;
- *spread* kredytowy (krzywa *spreadu* kredytowego) z uwzględnieniem struktury terminowej, w podziale na poziom ryzyka kredytowego klienta lub transakcji;
- marżę na płynność (krzywa płynności) z uwzględnieniem struktury terminowej i waluty kredytu;
- marżę rynkową, uwzględniającą koszt kapitału i marżę zysku, w podziale na segment klienta, rodzaj i walutę produktu.

Na potrzeby wyceny portfel kredytów podzielono wg walut, grup produktowych, poziomu ryzyka oraz segmentów klienta.

Krzywą standardową wyznaczono w oparciu o kwotowania depozytów dla węzłów do 1 roku oraz transakcji IRS dla węzłów powyżej 1 roku.

Krzywą *spreadu* kredytowego wyznaczono w oparciu o szacowane skumulowane krzywe prawdopodobieństwa niewypłacalności oraz średnie oczekiwane stopy odzysku dla danej grupy produktowej i segmentu klienta.

Krzywą płynności dla złotych polskich wyznaczono jako większą z dwóch wartości: zero lub różnica pomiędzy krzywą PLN:BOND (krzywa zerokuponowa wyznaczona w oparciu o ceny obligacji Skarbu Państwa) a krzywą PLN:Std. Dla innych walut krzywą płynności powiększono o koszt swapa zamieniającego złotego na daną walutę (wyznaczony z kwotowań FX Swap i Cross Currency Basis Swap). Gdy koszt ten był ujemny przyjęto wartość zero.

Marżę rynkową skalibrowano dla kredytów udzielanych w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę uzyskania kontroli tak, żeby wartość godziwa była równa wartości bilansowej brutto. W przypadku gdy marża rynkowa w wyniku kalibracji przyjmowała wartość ujemną, ustalano ją na poziomie zero. Dla hipotecznych kredytów walutowych marża została ustalona jako marża dla kredytów hipotecznych w złotych polskich powiększona o różnicę w średniej marży pomiędzy kredytami hipotecznymi udzielanymi w walutach obcych a średnią marżę kredytów hipotecznych w złotych.

Dla kredytów krótkoterminowych o charakterze obrotowym jako wartość godziwą przyjęto wartość bilansową netto.

Na podstawie przeprowadzonych analiz uznano, że wartość godziwa kredytów z utratą wartości nie odbiega istotnie od ich wartości bilansowej.

Rzeczowe aktywa trwałe

Nieruchomości wycenia się metodą dochodową, a inne rzeczowe aktywa - metodą porównawczą lub odtworzeniową.

6.6 Ujmowanie transakcji i sald wyrażonych w walutach obcych i zastosowane kursy walutowe

Transakcje przeprowadzane w walucie innej niż polski złoty ujmuje się po kursie obowiązującym w dniu dokonania transakcji, ustalonym przez NBP. Na koniec okresu sprawozdawczego, pozycje pieniężne denominowane w walutach obcych przelicza się według średniego kursu NBP obowiązującego na ten dzień. Pozycje niepieniężne wyceniane w wartości godziwej i denominowane w walutach obcych wycenia się według kursu średniego NBP obowiązującego w dniu ustalenia wartości godziwej. Zyski i straty wynikłe z przeliczenia walut odnosi się bezpośrednio do rachunku zysków i strat.

Dane finansowe zagranicznych jednostek zależnych przelicza się na polskie złote:

- aktywa i zobowiązania – po średnim kursie ustalonym przez NBP obowiązującym na koniec okresu sprawozdawczego;
- pozycje rachunku zysków i strat, innych całkowitych dochodów oraz przepływów pieniężnych – po średniej arytmetycznej średnich kursów ustalanych przez NBP na daty kończące każdy miesiąc okresu sprawozdawczego.

Różnice z przeliczeń ujmuje się w pozycji „Różnice kursowe z przeliczenia” w kapitałach.

Ze względu na obowiązujące w Ukrainie ograniczenia dotyczące wymiany walut i nieregularne kwotowania kursu hrywny ukraińskiej przez NBP Grupa PZU wyznaczyła kurs do przeliczenia danych spółek ukraińskich z zastosowaniem Postanowienia NBU (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0018500-22#n67>), zgodnie z którym upoważnione instytucje (banki) dokonują na zlecenie klientów operacji kupna oraz sprzedaży bezgotówkowej waluty obcej:

- w USD – wg kursu, który może odbiegać nie więcej niż o 1% od oficjalnego kursu Narodowego Banku Ukrainy obowiązującego w dniu transakcji;
- w innych walutach obcych – wg kursu, który może odbiegać nie więcej niż o 1% od kursu, ustalonego na podstawie oficjalnego kursu hrywny do dolara amerykańskiego, obowiązującego w dniu transakcji, a także informacje o aktualnych kursach wymiany walut obcych do dolara amerykańskiego (lub dolara amerykańskiego do walut obcych) na międzynarodowych rynkach walutowych, które są otrzymywane za pośrednictwem systemów informacji handlowej w momencie dokonania transakcji.

Oficjalny kurs wymiany hrywny ukraińskiej na dolara amerykańskiego przyjęty przez NBU (od 21 lipca 2022 roku wynoszący 36,5686 UAH/USD) przeliczono na złote za pomocą kursu USD/PLN wyznaczonego przez NBP. Zgodnie z tą metodologią kurs hrywny ukraińskiej wyznaczony na 31 grudnia 2022 roku wyniósł 0,1204 zł/UAH. Kurs średni uzyskano stosując powyższą metodologię na końcu poszczególnych miesięcy w okresie kwiecień – grudzień 2022 roku (do końca marca 2022 roku Grupa PZU stosowała kurs NBP).

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym przyjęto następujące kursy walutowe:

Kursy walutowe przyjęte do przeliczenia danych finansowych zagranicznych jednostek podporządkowanych	1 stycznia – 31 grudnia 2022	1 stycznia – 31 grudnia 2021	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
euro	4,6883	4,5775	4,6899	4,5994
funt brytyjski	5,4900	5,3308	5,2957	5,4846
hrywna ukraińska	0,1370	0,1422	0,1204	0,1487

6.7 Klasyfikacja umów ubezpieczeniowych zgodnie z MSSF 4

Spółki Grupy PZU prowadzące działalność ubezpieczeniową stosują wytyczne zawarte w MSSF 4, dotyczące klasyfikacji swoich produktów jako umowy ubezpieczeniowe podlegające MSSF 4, bądź kontrakty inwestycyjne. Umowa spełnia definicję umowy ubezpieczeniowej jedynie wtedy, gdy zdarzenie objęte ubezpieczeniem może spowodować konieczność wypłacenia przez ubezpieczyciela znacznych świadczeń dodatkowych w każdym scenariuszu, wyłączając scenariusze, którym brakuje treści ekonomicznej (tzn. nie wywierają dostrzegalnego wpływu na ekonomikę transakcji), a więc gdy umowa przenosi znaczące ryzyko ubezpieczeniowe.

Ocena, czy dana umowa przenosi znaczące ryzyko ubezpieczeniowe wymaga analizy przepływów pieniężnych związanych z danym produktem w różnych scenariuszach oraz oszacowania prawdopodobieństwa ich wystąpienia. Ocena ta zawiera element subiektywnego osądu, mającego istotny wpływ na stosowane zasady rachunkowości. Zgodnie z założeniami przyjętymi przez Grupę PZU, z istotnym ryzykiem ubezpieczeniowym mamy do czynienia wtedy, gdy wystąpienie zdarzenia objętego ubezpieczeniem pociąga za sobą wypłatę świadczenia co najmniej o 10% wyższego od świadczenia, jakie byłoby wypłacone w przypadku, gdyby zdarzenie nie wystąpiło. Na podstawie tego kryterium zawierane kontrakty ujmowane są albo zgodnie z MSSF 4 albo zgodnie z MSSF 9.

6.7.1. Klasyfikacja umów w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych

Na podstawie przeprowadzonej analizy stwierdzono, że wszystkie umowy ubezpieczeń majątkowych i osobowych przenoszą istotne ryzyko ubezpieczeniowe i w rezultacie podlegają wymogom MSSF 4.

Dodatkowo, nadal stosuje się rachunkowość umów ubezpieczeniowych w odniesieniu do gwarancji finansowych, spełniających definicję instrumentu finansowego.

6.7.2. Klasyfikacja umów w ubezpieczeniach na życie

Na podstawie przeprowadzonej analizy stwierdzono, że w ofercie Grupy PZU znajdują się produkty, które nie transferują istotnego ryzyka ubezpieczeniowego (są to niektóre produkty z gwarantowaną stopą zwrotu oraz niektóre produkty z funduszem kapitałowym – *unit-linked*), w związku z czym nie spełniają definicji umowy ubezpieczeniowej w myśl MSSF 4 i zostały zaklasyfikowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym jako kontrakty inwestycyjne, ujmowane zgodnie z wymogami MSSF 9 (w zależności od konstrukcji danego produktu) w zamortyzowanym koszcie lub w wartości godziwej.

Do kontraktów inwestycyjnych zakwalifikowano m. in.: indywidualne ubezpieczenie na życie i dożycie Pewny Zysk (ujmowane wg zamortyzowanego kosztu), indywidualne ubezpieczenie na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym PZU IKZE oraz Program Inwestycyjny Prestige (ujmowane w wartości godziwej).

Zarówno umowy ubezpieczeniowe, jak i kontrakty inwestycyjne mogą zawierać uznaniowe udziały w zyskach. Uprawniają one ubezpieczonego do otrzymania dodatkowego świadczenia lub premii jako dodatku do świadczenia gwarantowanego. Świadczenie takie jest znaczącą częścią całego kontraktowego/umownego świadczenia, jego kwota lub okres trwania są umowne i zależne od decyzji ubezpieczyciela, a wystąpienie zależy od:

- przebiegu określonego zbioru lub określonego typu umów;
- zrealizowania lub niezrealizowania zysków z określonych aktywów;

- osiągnięcia zysków lub strat przez ubezpieczyciela, fundusz lub inną jednostkę związaną z umową.

Wszystkie umowy zawierające uznaniowy udział w zyskach, który może być określany jednostronnie przez zakład ubezpieczeń są rozpoznawane zgodnie z MSSF 4.

Ponadto nie zidentyfikowano żadnych umów ubezpieczenia na życie, w przypadku których następuje równoczesny transfer ryzyka ubezpieczeniowego i finansowego, dla których wymagane byłoby wydzielenie części ubezpieczeniowej i inwestycyjnej (ang. *unbundling*). W odniesieniu do umów, w przypadku których wydzielenie wbudowanych opcji (takich, jak prawo do wykupu umowy, zamiany na umowę bezskładkową, gwarantowaną wysokość renty za umówioną z góry składkę, indeksację sum ubezpieczeń i składek) jest możliwe, ale zgodnie z MSSF 4 nieobowiązkowe, nie wydziela się elementu inwestycyjnego.

6.8 Reforma wskaźników stóp procentowych

Od 1 stycznia 2018 roku w Unii Europejskiej obowiązuje nowy standard w zakresie opracowywania wskaźników referencyjnych, którego podstawą jest Rozporządzenie BMR, określające zasady działania i obowiązki administratorów wskaźników oraz podmiotów wykorzystujących te wskaźniki. Nowe zasady mają zwiększyć wiarygodność, przejrzystość i rzetelność wskaźników. W wyniku reformy poszczególne wskaźniki dostosowano do nowych zasad (np. WIBOR, EURIBOR) lub zlikwidowano (np. LIBOR) i zastąpiono wskaźnikami alternatywnymi. Największy wpływ reformy na Grupę PZU dotyczy należności od klientów z tytułu kredytów.

Na 31 grudnia 2022 roku reforma IBOR w odniesieniu do walut, na które Grupa PZU posiada ekspozycje została w dużej mierze zakończona. Poniższa tabela przedstawia status przejścia na nowe wskaźniki referencyjne wg reformy IBOR.

Waluta	Wskaźnik przed reformą	Status wskaźnika na 1 stycznia 2023 roku	Wskaźnik po reformie	Status na 31 grudnia 2022
PLN	WIBOR	zgodny z Rozporządzeniem BMR	Zreformowany WIBOR / WIRON	w trakcie (w zakresie klauzul <i>fallback</i>)
EUR	EURIBOR	zgodny z Rozporządzeniem BMR	EURIBOR	portfel nie był aneksowany
EUR	LIBOR EUR	zlikwidowany	EURIBOR	zakończony
CHF	LIBOR CHF	zlikwidowany	SARON, SARON Compound	zakończony
USD	LIBOR USD	w trakcie likwidacji zaplanowanej na koniec września 2024 roku od lipca 2023 roku będzie opracowywany jako wskaźnik syntetyczny	SOFR, Term SOFR	w trakcie
GBP	LIBOR GBP	w trakcie likwidacji zaplanowanej na koniec marca 2024 roku; opracowywany jako wskaźnik syntetyczny	SONIA, Term SONIA	w trakcie

W tabeli poniżej zaprezentowano ekspozycję Grupy PZU na poszczególne, niezreformowane wskaźniki referencyjne IBOR

	WIBOR	LIBOR USD	LIBOR GBP
Aktywa (wartość bilansowa brutto)	184 002	1 331	495
Pasywa (wartość bilansowa brutto)	35 653	68	-
Zobowiązania pozabilansowe – udzielone (wartość nominalna)	8 197	327	1
Instrumenty pochodne (wartość nominalna)	297 682	5 621	-
Instrumenty pochodne – zawarte w ramach rachunkowości zabezpieczeń (wartość nominalna)	50 020	-	-

6.8.1. WIBOR

Ustawa o finansowaniu społecznościowym przewiduje prace nad procesem wyznaczenia zamiennika stopy WIBOR w postaci nowych stawek wolnych od ryzyka opartych o transakcje O/N (overnight). W lipcu 2022 roku powołana została narodowa grupa robocza, której celem jest przygotowanie harmonogramu działań służących sprawnemu i bezpiecznemu wdrożeniu poszczególnych elementów procesu prowadzącego do zastąpienia wskaźnika referencyjnego stopy procentowej WIBOR nowym wskaźnikiem referencyjnym.

Komitet sterujący narodowej grupy roboczej, na posiedzeniach 25 sierpnia oraz 1 września 2022 roku przeprowadził dyskusję oraz podjął decyzję o wyborze indeksu WIRON (ang. *Warsaw Interest Rate Overnight*) jako alternatywnego wskaźnika referencyjnego stopy procentowej, którego danymi wejściowymi są informacje reprezentujące transakcje O/N (*overnight*) zawierane z instytucjami finansowymi oraz dużymi przedsiębiorstwami.

WIRON jest publikowany od początku sierpnia 2022 roku, a docelowo ma się stać kluczowym wskaźnikiem referencyjnym stopy procentowej w rozumieniu rozporządzenia BMR, który będzie stosowany w umowach finansowych (np. umowach kredytu), instrumentach finansowych (np. papierach dłużnych lub instrumentach pochodnych) oraz przez fundusze inwestycyjne (np. w ustalaniu opłat za zarządzanie). Administratorem WIRON w rozumieniu rozporządzenia BMR jest spółka GPW Benchmark SA, wpisana do rejestru Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA).

W toku prac narodowej grupy roboczej dokonano identyfikacji, priorytetyzacji oraz oszacowania czasochłonności zadań wymaganych do realizacji przez uczestników rynku w celu poprawnego i bezpiecznego zastąpienia dotychczas stosowanych wskaźników referencyjnych WIBOR przez nowy wskaźnik.

W 2023 roku planowana jest weryfikacja przesłanek określone w art. 23c ust. 1 Rozporządzenia BMR, będących podstawą do wyznaczenia przez Ministra Finansów w drodze rozporządzenia zamiennika kluczowego wskaźnika referencyjnego WIBOR. Na mocy rozporządzenia ministra finansów zamiennik będzie miał zastosowanie do umów i instrumentów finansowych spełniających przesłanki wskazane w Rozporządzeniu BMR. Rozporządzenie Ministra Finansów zdefiniuje również czynnik korygujący (tzw. „*spread*”) oraz datę, od której zamiennik będzie stosowany.

6.8.2. LIBOR CHF

Zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2021/1847 z dnia 14 października 2021 roku w sprawie wyznaczenia ustawowego zamiennika dla niektórych terminów zapadalności stopy LIBOR dla franka szwajcarskiego (CHF LIBOR), od 1 stycznia 2022 roku wskaźniki referencyjne z rodziny SARON Compound wraz z odpowiednią korektą zastosowano z mocy prawa we wszystkich umowach oraz instrumentach finansowych, które nie posiadały na dzień wejścia w życie tego rozporządzenia odpowiednich klauzul awaryjnych i które do tej pory stosowały wskaźnik LIBOR CHF. Wprowadzenie zamienników z mocy prawa oznacza w praktyce, że nie jest konieczne modyfikowanie treści umów finansowych.

Od 1 stycznia 2022 roku publikacja wskaźników LIBOR CHF, LIBOR GBP, LIBOR EUR (dla większości tenorów) została wstrzymana.

6.8.3. LIBOR GBP

Zgodnie z prawem brytyjskim „*Financial Conduct Authority*” („FCA”) przyznano prawo do wprowadzenia zmian w metodyce wyznaczania LIBOR GBP i przedłużenia jego opracowywania o ograniczony czas, w celu kontynuacji dotychczasowych kontraktów wykorzystujących wskaźniki referencyjne, których z różnych powodów Grupa PZU nie jest w stanie zreformować ani poprzez bezpośrednią zmianę wskaźnika referencyjnego, ani poprzez wprowadzenie i zastosowanie klauzuli awaryjnej („*tough legacy contracts*”, dalej „TLC”). Tak zmodyfikowany LIBOR Grupa PZU będzie stosować dla dotychczasowych umów (TLC) wykorzystujących LIBOR GBP.

Komisja Europejska opublikowała inicjatywę, w ramach której określone zostaną ustawowe zamienniki niektórych stóp LIBOR dla funta brytyjskiego. Grupa PZU będzie monitorować postęp prac w ramach tej inicjatywy, jednocześnie rozważając zaproponowanie klientom aneksu usuwającego odniesienie do LIBOR GBP.

6.8.4. LIBOR USD

Grupa PZU posiada w swoim portfelu umowy kredytowe oraz transakcje pochodne oparte o LIBOR USD z terminem zapadalności przekraczającym wrzesień 2024 roku. W zakresie umów kredytowych Grupa PZU rozważa zaproponowanie Klientom aneksu usuwającego odniesienie do LIBOR USD. Część instrumentów pochodnych zarejestrowana jest w Central Counterparty Clearing House, zaś pozostałe zawierają skuteczne klauzule *fallback*.

6.8.5. Wpływ reformy IBOR na rachunkowość zabezpieczeń

Grupa PZU zamierza kontynuować dotychczasową politykę w ramach rachunkowości zabezpieczeń, pomimo niepewności w zakresie wysokości i momentu wystąpienia przepływów pieniężnych w następstwie reformy IBOR w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych, co dotyczy również wskaźników zreformowanych.

W ramach ustanowionych relacji zabezpieczających Grupa PZU identyfikuje następujące wskaźniki referencyjne stopy procentowej: WIBOR, EURIBOR. Na dzień, na który sporządzono skonsolidowane sprawozdanie finansowe wskaźniki te były kwotowane, a wynikające z nich przepływy – wymieniane z kontrahentami.

Grupa PZU oceniła, że w przypadku EURIBOR nie istnieje obecnie niepewność dotycząca terminów lub kwot przepływów pieniężnych wynikająca z reformy IBOR. Wskaźnik dostosowano do wymagań Rozporządzenia BMR i jest opracowywany przez administratora posiadającego zezwolenie organu nadzoru. Grupa PZU nie przewiduje konieczności zmiany zabezpieczanego ryzyka na inne wskaźniki referencyjne.

W przypadku WIBOR, w ocenie Grupy PZU istnieje niepewność co do terminów i kwot przepływów pieniężnych dla nowego wskaźnika. Ta niepewność może wpłynąć na oceny skuteczności powiązania i wysokiego prawdopodobieństwa pozycji zabezpieczanej. Na potrzeby tych ocen Grupa PZU zakłada, że wskaźnik referencyjny stopy procentowej, na których bazują przepływy pieniężne z pozycji zabezpieczanej lub instrumentu zabezpieczającego, nie ulegną zmianie w wyniku reformy WIBOR.

W zakresie instrumentów zabezpieczających spółki z Grupy PZU przystąpiły do ISDA Fallsbacks Protocol i aktywnie współpracują z kontrahentami w celu wprowadzenia zasad postępowania zgodnych z metodyką ISDA.

7. Sprawozdawczość dotycząca segmentów

7.1 Segmenty sprawozdawcze

7.1.1. Kryterium podstawowe podziału

Segmenty operacyjne to części składowe jednostki, dla których dostępne są odrębne informacje finansowe, podlegające regularnej ocenie przez GOZPDDO (w praktyce jest to Zarząd PZU), związanej z alokacją zasobów i oceną wyników działalności.

Podstawowy podział segmentacyjny Grupy PZU oparty jest na kryteriach charakteru działalności, linii produktowych, grup klientów oraz środowiska regulacyjnego. Charakterystykę poszczególnych segmentów zaprezentowano w poniższej tabeli.

Segment	Standardy rachunkowości	Opis segmentu	Kryteria agregacji
Ubezpieczenia korporacyjne (ubezpieczenia majątkowe i osobowe)	PSR	Szeroki zakres produktów ubezpieczeń majątkowych, odpowiedzialności cywilnej i komunikacyjnych, dostosowanych do potrzeb klienta i z indywidualną wyceną ryzyka, oferowanych dużym podmiotom gospodarczym przez PZU, Link4, TUW PZUW.	Agregacji dokonano ze względu na podobieństwo oferowanych produktów, podobnych grup klientów, dla których są oferowane, kanałów dystrybucji oraz funkcjonowania w tym samym środowisku regulacyjnym.
Ubezpieczenia masowe (ubezpieczenia majątkowe i osobowe)	PSR	Szeroki zakres produktów ubezpieczeń majątkowych, wypadkowych, odpowiedzialności cywilnej i komunikacyjnych, oferowanych klientom indywidualnym oraz podmiotom z sektora małych i średnich przedsiębiorstw przez PZU i Link4.	Jak wyżej.

Segment	Standardy rachunkowości	Opis segmentu	Kryteria agregacji
Ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane (ubezpieczenia na życie)	PSR	Ubezpieczenia grupowe, kierowane przez PZU Życie do grup pracowników oraz innych grup formalnych (np. związki zawodowe), w ramach których do umowy ubezpieczenia przystępują osoby pozostające w stosunku prawnym z ubezpieczającym (np. pracodawcą, związkiem zawodowym) oraz ubezpieczenia indywidualnie kontynuowane, gdzie ubezpieczający nabył prawo do indywidualnej kontynuacji w fazie grupowej. Oferta PZU Życie obejmuje szeroki zakres ubezpieczeń ochronnych, inwestycyjnych (niebędących kontraktami inwestycyjnymi) i zdrowotnych.	Brak agregacji.
Ubezpieczenia indywidualne (ubezpieczenia na życie)	PSR	Ubezpieczenia oferowane przez PZU Życie klientom indywidualnym, w ramach których umowa ubezpieczenia dotyczy konkretnego ubezpieczonego a ubezpieczony podlega indywidualnej ocenie ryzyka. Oferta PZU Życie obejmuje szeroki zakres ubezpieczeń ochronnych, inwestycyjnych (niebędących kontraktami inwestycyjnymi) i zdrowotnych.	Brak agregacji.
Inwestycje	PSR	Segment obejmuje: 1. działalność lokacyjną w zakresie środków własnych Grupy PZU rozumianych jako nadwyżka lokat nad rezerwami techniczno-ubezpieczeniowymi w PZU, Link4 i PZU Życie, powiększoną o nadwyżkę dochodów osiągniętą ponad stopę wolną od ryzyka z inwestycji odpowiadających wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w produktach ubezpieczeniowych, czyli nadwyżkę dochodów z lokat ponad dochody alokowane według cen transferowych do segmentów ubezpieczeniowych; 2. dochody z innych wolnych środków finansowych w Grupie PZU (w szczególności konsolidowane fundusze inwestycyjne).	Agregacji dokonano ze względu na podobny, nadwyżkowy charakter przychodów.
Działalność bankowa	MSSF	Szeroki zakres produktów bankowych oferowanych zarówno klientom korporacyjnym, jak i indywidualnym przez Grupę Kapitałową Pekao i Grupę Kapitałową Alior Banku.	Agregacji dokonano ze względu na podobne produkty i usługi oferowane przez spółki oraz identyczne środowisko regulacyjne działania.
Ubezpieczenia emerytalne	PSR	Ubezpieczenia emerytalne II filaru.	Brak agregacji.
Kraje bałtyckie	MSSF	Produkty ubezpieczeń majątkowych i osobowych oraz na życie oferowane przez LD wraz z oddziałem w Estonii, Balta oraz PZU LT GD.	Agregacji dokonano ze względu na podobne produkty i usługi oferowane przez spółki oraz podobne środowisko regulacyjne działania.
Ukraina	MSSF	Produkty ubezpieczeń majątkowych, osobowych i na życie oferowanych przez PZU Ukraina i PZU Ukraina Życie.	Agregacji dokonano ze względu na podobne środowisko regulacyjne działania.
Kontrakty inwestycyjne	PSR	Produkty PZU Życie nietransferujące istotnego ryzyka ubezpieczeniowego w rozumieniu MSSF 4 i niespełniające definicji umowy ubezpieczeniowej (tj. niektóre produkty z gwarantowaną stopą zwrotu oraz niektóre produkty z funduszem kapitałowym <i>unit-linked</i>).	Brak agregacji.
Pozostałe	PSR/MSSF	Pozostałe produkty i usługi, niezakwalifikowane do żadnego z segmentów powyżej.	

7.1.2. Informacje dotyczące obszarów geograficznych

Grupa PZU stosuje uzupełniający podział segmentacyjny wg kryterium geograficznego, na podstawie którego wyodrębniono następujące obszary geograficzne:

- Polska;
- Kraje bałtyckie;
- Ukraina.

7.2 Rozliczenia pomiędzy segmentami

Wynik netto z inwestycji (różnica pomiędzy zrealizowanymi i niezrealizowanymi przychodami oraz kosztami) wykazywany w ubezpieczeniach korporacyjnych (ubezpieczenia majątkowe i osobowe), ubezpieczeniach masowych (ubezpieczenia majątkowe i osobowe), ubezpieczeniach grupowych i indywidualnie kontynuowanych (ubezpieczenia na życie), ubezpieczeniach indywidualnych (ubezpieczenia na życie) określany jest na podstawie cen transferowych opartych na stopach procentowych z krzywych rentowności skarbowych papierów wartościowych. W przypadku produktów ubezpieczeniowych typu *unit-linked*, z gwarantowaną stopą oraz strukturyzowanych wykazuje się wprost wynik netto z lokat stanowiących pokrycie odpowiadających im rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

7.3 Miara zysku segmentu

Podstawową miarą zysku segmentu w Grupie PZU jest:

- w przypadku segmentów ubezpieczeń korporacyjnych, masowych, grupowych i indywidualnie kontynuowanych oraz indywidualnych – wynik na ubezpieczeniach, będący wynikiem finansowym przed podatkiem oraz pozostałymi przychodami i kosztami operacyjnymi (w tym kosztami finansowania), uwzględniający jednak przychody z inwestycji (odpowiadające wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych) określone wg stopy wolnej od ryzyka. Wynik na ubezpieczeniach jest miarą zbliżoną do zdefiniowanego w PSR wyniku technicznego, z uwzględnieniem różnicy w sposobie ujmowania wyniku netto z inwestycji opisanej w zdaniu poprzednim;
- w przypadku segmentu inwestycje – wynik z lokat spółek Grupy PZU pomniejszony o wynik alokowany do segmentów ubezpieczeniowych i skorygowany o dywidendy otrzymane od jednostek zależnych oraz wycenę metodą praw własności tych jednostek (przeprowadzoną zgodnie z PSR);
- w przypadku kontraktów inwestycyjnych – wynik z działalności operacyjnej, wyliczany w sposób zbliżony do wyniku technicznego zgodnie z PSR;
- w przypadku działalności bankowej oraz zagranicznej działalności ubezpieczeniowej – wynik z działalności operacyjnej według lokalnych standardów rachunkowości w kraju siedziby spółki lub według MSSF, będący wynikiem finansowym przed podatkiem.

7.4 Zastosowane zasady rachunkowości według PSR

7.4.1. PZU

PSR oraz różnice pomiędzy PSR i MSSF w zakresie dotyczącym jednostkowej sprawozdawczości finansowej PZU przedstawiono szczegółowo w jednostkowym sprawozdaniu finansowym PZU za 2022 rok.

Jednostkowe sprawozdanie finansowe PZU za 2022 rok dostępne jest na stronie internetowej PZU pod adresem www.pzu.pl w zakładce „Relacje inwestorskie”.

7.4.2. PZU Życie

Zasady rachunkowości według PSR dotyczące PZU Życie są zbieżne z PSR dotyczącymi PZU.

Specyficzną różnicą dla PZU Życie są zasady dotyczące rachunkowości umów ubezpieczeniowych i kontraktów inwestycyjnych PZU Życie według MSSF.

Podstawową różnicą pomiędzy PSR i MSSF w odniesieniu do rachunkowości umów ubezpieczeniowych i kontraktów inwestycyjnych PZU Życie jest klasyfikacja kontraktów. W PSR nie ma pojęcia kontraktu inwestycyjnego, w konsekwencji wszystkie umowy klasyfikowane są jako umowy ubezpieczeniowe. Wg MSSF klasyfikację umów przeprowadza się zgodnie z wytycznymi zawartymi w MSSF 4 Umowy ubezpieczeniowe, dotyczącymi klasyfikacji produktów jako umowy ubezpieczeniowe

(podlegające MSSF 4) bądź kontrakty inwestycyjne (ujmowane zgodnie z MSSF 9 Instrumenty finansowe). W przypadku tych ostatnich przypis składki nie jest rozpoznawany. Klasyfikację umów opisano w punkcie 6.7.

7.5 Uproszczenia w nocie segmentowej

W nocie segmentowej zastosowano pewne uproszczenia dopuszczalne przez MSSF 8 Segmenty operacyjne:

- odstąpienie od prezentacji danych o alokacji wszystkich aktywów i zobowiązań do poszczególnych segmentów – wynika z niesporządzania i nieprezentowania Zarządowi PZU takich zestawień. Główną informacją dostarczaną Zarządowi PZU są dane o wynikach danych segmentów i na tej podstawie podejmowane są decyzje zarządcze, w tym o alokacji zasobów. Analiza dotycząca alokowanych do segmentów aktywów i zobowiązań ograniczona jest w głównej mierze do monitoringu spełniania wymogów regulacyjnych;
- prezentacja wyniku netto z inwestycji jedną kwotą jako różnicy pomiędzy zrealizowanymi i niezrealizowanymi przychodami oraz kosztami z inwestycji – wynika z wewnętrznej oceny wyników segmentów w oparciu o taką łączną miarę wyników inwestycyjnych;
- niealokowanie do segmentu „inwestycje” przychodów i kosztów innych niż dotyczące zrealizowanych i niezrealizowanych przychodów i kosztów z inwestycji – wynika ze sposobu analizy danych tego segmentu oraz niepraktyczność takiej alokacji.

7.6 Dane ilościowe

Ubezpieczenia korporacyjne (ubezpieczenia majątkowe i osobowe)	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Składki przypisane brutto na zewnątrz	3 954	3 199
Składki przypisane brutto między segmentami	77	84
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	4 031	3 283
Zmiany stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	(521)	(41)
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	3 510	3 242
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	(1 415)	(904)
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	408	27
Składki zarobione netto	2 503	2 365
Dochody z lokat, w tym:	124	73
operacje na zewnątrz	124	73
operacje między segmentami	-	-
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	53	51
Przychody	2 680	2 489
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe	(1 684)	(1 510)
Zmiana stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto	(5)	(16)
Koszty akwizycji	(545)	(522)
Koszty administracyjne	(161)	(142)
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów	68	56
Pozostałe	(71)	(61)
Wynik na ubezpieczeniach	282	294

Ubezpieczenia masowe (ubezpieczenia majątkowe i osobowe)	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Składki przypisane brutto na zewnątrz	11 549	10 895
Składki przypisane brutto między segmentami	34	15
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	11 583	10 910
Zmiany stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	(470)	(663)
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	11 113	10 247
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	(245)	(307)
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	55	181
Składki zarobione netto	10 923	10 121
Dochody z lokat, w tym:	593	385
operacje na zewnątrz	593	385
operacje między segmentami	-	-
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	84	112
Przychody	11 600	10 618
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe	(6 596)	(6 198)
Zmiana stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto	(39)	(29)
Koszty akwizycji	(2 470)	(2 166)
Koszty administracyjne	(706)	(678)
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów	41	33
Pozostałe	(333)	(329)
Wynik na ubezpieczeniach	1 497	1 251

Ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane (ubezpieczenia na życie)	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Składki przypisane brutto na zewnątrz	7 166	7 030
Składki przypisane brutto między segmentami	-	-
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	7 166	7 030
Zmiany stanu rezerw składek	26	26
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	7 192	7 056
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	(2)	(1)
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	-	-
Składki zarobione netto	7 190	7 055
Dochody z lokat, w tym:	617	520
operacje na zewnątrz	617	520
operacje między segmentami	-	-
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	2	2
Przychody	7 809	7 577
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe oraz zmiana stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto	(5 333)	(5 597)
Koszty akwizycji	(429)	(394)
Koszty administracyjne	(752)	(669)
Pozostałe	(46)	(47)
Wynik na ubezpieczeniach	1 249	870

Ubezpieczenia indywidualne (ubezpieczenia na życie)	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Składki przypisane brutto na zewnątrz	1 451	1 750
Składki przypisane brutto między segmentami	-	-
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	1 451	1 750
Zmiany stanu rezerw składek	(3)	(2)
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	1 448	1 748
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	(1)	(1)
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	-	-
Składki zarobione netto	1 447	1 747
Dochody z lokat, w tym:	(181)	153
operacje na zewnątrz	(181)	153
operacje między segmentami	-	-
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	-	1
Przychody	1 266	1 901
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe oraz zmiana stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto	(695)	(1 329)
Koszty akwizycji	(216)	(224)
Koszty administracyjne	(109)	(86)
Pozostałe	(8)	(7)
Wynik na ubezpieczeniach	238	255
Inwestycje	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Dochody z lokat, w tym:	493	715
operacje na zewnątrz	420	662
operacje między segmentami	73	53
Wynik z działalności operacyjnej	493	715
Działalność bankowa	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Przychody z tytułu prowizji i opłat	5 027	4 627
operacje na zewnątrz	4 884	4 472
operacje między segmentami	143	155
Dochody z lokat	13 636	7 319
operacje na zewnątrz	13 636	7 319
operacje między segmentami	-	-
Przychody	18 663	11 946
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(1 458)	(1 201)
Koszty odsetkowe	(4 617)	(376)
Koszty administracyjne	(5 639)	(5 077)
Pozostałe	(3 035)	(1 513)
Wynik z działalności operacyjnej	3 914	3 779

Ubezpieczenia emerytalne	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Dochody z lokat, w tym:	12	4
operacje na zewnątrz	12	4
operacje między segmentami	-	-
Pozostałe przychody	161	154
Przychody	173	158
Koszty administracyjne	(49)	(57)
Pozostałe	(5)	(5)
Wynik z działalności operacyjnej	119	96

Ubezpieczenia - kraje bałtyckie	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Składki przypisane brutto na zewnątrz	2 359	1 867
Składki przypisane brutto między segmentami	-	-
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	2 359	1 867
Zmiany stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	(212)	(59)
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	2 147	1 808
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	(87)	(67)
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	4	1
Składki zarobione netto	2 064	1 742
Dochody z lokat, w tym:	(13)	42
operacje na zewnątrz	(13)	42
operacje między segmentami	-	-
Przychody	2 051	1 784
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(1 238)	(1 082)
Koszty akwizycji	(454)	(366)
Koszty administracyjne	(163)	(142)
Pozostałe	7	6
Wynik na ubezpieczeniach	203	200

Ubezpieczenia - Ukraina	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Składki przypisane brutto na zewnątrz	231	339
Składki przypisane brutto między segmentami	-	-
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	231	339
Zmiany stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	24	(17)
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	255	322
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	(16)	(94)
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	(32)	(1)
Składki zarobione netto	207	227
Dochody z lokat, w tym:	(42)	16
operacje na zewnątrz	(42)	16
operacje między segmentami	-	-
Przychody	165	243
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(106)	(102)
Koszty akwizycji	(48)	(112)
Koszty administracyjne	(33)	(39)
Pozostałe	17	24
Wynik na ubezpieczeniach	(5)	14

Kontrakty inwestycyjne	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Składki przypisane brutto	30	33
Zmiany stanu rezerw składek	-	-
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	30	33
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	-	-
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek	-	-
Składki zarobione netto	30	33
Dochody z lokat, w tym:	(29)	(3)
operacje na zewnątrz	(29)	(3)
operacje między segmentami	-	-
Pozostałe przychody	-	-
Przychody	1	30
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe oraz zmiana stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto	6	(22)
Koszty akwizycji	-	-
Koszty administracyjne	(2)	(2)
Pozostałe	-	-
Wynik z działalności operacyjnej	5	6

Pozostałe segmenty	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Dochody z lokat, w tym:	32	5
operacje na zewnątrz	32	5
operacje między segmentami	-	-
Pozostałe przychody	1 781	1 553
Przychody	1 813	1 558
Koszty	(1 907)	(1 588)
Pozostałe	58	37
Wynik z działalności operacyjnej	(36)	7

Uzgodnienia 1 stycznia – 31 grudnia 2022	Składki zarobione netto	Dochody z lokat	Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	Koszty akwizycji	Koszty admini- stracyjne	Wynik z działalności operacyjnej
Ubezpieczenia korporacyjne	2 503	124	(1 684)	(545)	(161)	282
Ubezpieczenia masowe	10 923	593	(6 596)	(2 470)	(706)	1 497
Ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane	7 190	617	(5 333)	(429)	(752)	1 249
Ubezpieczenia indywidualne	1 447	(181)	(695)	(216)	(109)	238
Inwestycje	-	493	-	-	-	493
Działalność bankowa	-	13 636	-	-	(5 639)	3 914
Ubezpieczenia emerytalne	-	12	-	(6)	(49)	119
Ubezpieczenia - kraje bałtyckie	2 064	(13)	(1 238)	(454)	(163)	203
Ubezpieczenia - Ukraina	207	(42)	(106)	(48)	(33)	(5)
Kontrakty inwestycyjne	30	(29)	6	-	(2)	5
Pozostałe segmenty	-	32	-	-	-	(36)
Segmenty razem	24 364	15 242	(15 646)	(4 168)	(7 614)	7 959
Prezentacja kontraktów inwestycyjnych	(30)	33	(6)	-	-	-
Prezentacja zmiany stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	-	-	2	-	-	-
Oszacowane regresy i odzyski	-	-	(11)	-	-	(11)
Wycena nieruchomości	-	(5)	-	-	(2)	(5)
Eliminacja rezerwy na wyrównanie szkodowości i funduszu prewencyjnego	-	-	-	-	-	58
Odpisy na ZFŚS i koszty aktuarialne	-	-	-	-	(17)	(36)
Korekty konsolidacyjne	(37)	(87)	119	265	58	(335)
Dane skonsolidowane	24 297	15 183	(15 542)	(3 903)	(7 575)	7 630

¹⁾ Korekty konsolidacyjne wynikają przede wszystkim z dywidend wypłacanych pomiędzy poszczególnymi segmentami oraz z różnych standardów rachunkowości, w jakich raportowane są poszczególne segmenty sprawozdawcze (PSR i MSSF) oraz dane skonsolidowane (MSSF).

²⁾ Suma następujących pozycji skonsolidowanego rachunku zysków i strat: „Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej”, „Pozostałe przychody netto z inwestycji”, „Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji”, „Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych”, „Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej”.

Uzgodnienia 1 stycznia – 31 grudnia 2021	Składki zarobione netto	Dochody z lokat	Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	Koszty akwizycji	Koszty admini- stracyjne	Wynik z działalności operacyjnej
Ubezpieczenia korporacyjne	2 365	73	(1 510)	(522)	(142)	294
Ubezpieczenia masowe	10 121	385	(6 198)	(2 166)	(678)	1 251
Ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane	7 055	520	(5 597)	(394)	(669)	870
Ubezpieczenia indywidualne	1 747	153	(1 329)	(224)	(86)	255
Inwestycje	-	715	-	-	-	715
Działalność bankowa	-	7 319	-	-	(5 077)	3 779
Ubezpieczenia emerytalne	-	4	-	(7)	(57)	96
Ubezpieczenia - kraje bałtyckie	1 742	42	(1 082)	(366)	(142)	200
Ubezpieczenia - Ukraina	227	16	(102)	(112)	(39)	14
Kontrakty inwestycyjne	33	(3)	(22)	-	(2)	6
Pozostałe segmenty	-	5	-	-	-	7
Segmenty razem	23 290	9 229	(15 840)	(3 791)	(6 892)	7 487
Prezentacja kontraktów inwestycyjnych	(33)	9	22	-	-	-
Prezentacja zmiany stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	-	-	(4)	-	-	-
Oszacowane regresy i odzyski	-	-	6	-	-	6
Wycena nieruchomości	-	(6)	-	-	(2)	(8)
Eliminacja rezerwy na wyrównanie szkodowości i funduszu prewencyjnego	-	-	-	-	-	50
Odpisy na ZFŚS i koszty aktuarialne	-	-	-	-	-	-
Korekty konsolidacyjne	(25)	323	85	219	68	(66) ¹⁾
Dane skonsolidowane	23 232	9 555²⁾	(15 731)	(3 572)	(6 826)	7 469

¹⁾ Korekty konsolidacyjne wynikają przede wszystkim z dywidend wypłacanych pomiędzy poszczególnymi segmentami oraz z różnych standardów rachunkowości, w jakich raportowane są poszczególne segmenty sprawozdawcze (PSR i MSSF) oraz dane skonsolidowane (MSSF).

²⁾ Suma następujących pozycji skonsolidowanego rachunku zysków i strat: „Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej”, „Pozostałe przychody netto z inwestycji”, „Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji”, „Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych”, „Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej”.

Podział geograficzny	1 stycznia – 31 grudnia 2022					1 stycznia – 31 grudnia 2021				
	Polska	Kraje bałtyckie	Ukraina	Niealokowane	Wartość skonsolidowana	Polska	Kraje bałtyckie	Ukraina	Niealokowane	Wartość skonsolidowana
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto na zewnątrz	24 120	2 359	231	-	26 710	22 874	1 867	339	-	25 080
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto między segmentami	73	-	-	(73)	-	54	-	-	(54)	-
Przychody z tytułu prowizji i opłat	5 134	2	-	-	5 136	4 737	1	-	-	4 738
Dochody z lokat ¹⁾	15 238	(13)	(42)	-	15 183	9 497	42	16	-	9 555

¹⁾ Suma następujących pozycji skonsolidowanego rachunku zysków i strat: „Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej”, „Pozostałe przychody netto z inwestycji”, „Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji”, „Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych”, „Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej”.

Podział geograficzny	31 grudnia 2022					31 grudnia 2021				
	Polska	Kraje bałtyckie	Ukraina ¹⁾	Niealokowane	Wartość skonsolidowana	Polska	Kraje bałtyckie	Ukraina ¹⁾	Niealokowane	Wartość skonsolidowana
Aktywa trwałe inne niż aktywa finansowe ²⁾	7 264	319	3	-	7 586	7 261	281	5	-	7 547
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	3 085	-	-	-	3 085	3 055	-	3	-	3 058
Aktywa	433 204	3 906	391	(1 382)	436 119	399 262	3 611	554	(1 298)	402 129

¹⁾ Aktywa spółek z siedzibą w Ukrainie, skorygowane o wzajemne udziały pomiędzy nimi.

²⁾ Suma następujących pozycji skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej: „Wartości niematerialne”, „Rzeczowe aktywa trwałe”.

7.7 Informacje dotyczące głównych klientów

Ze względu na charakter działalności spółek Grupy PZU nie występują kontrahenci, od których przychody stanowiłyby 10% lub więcej łącznych przychodów Grupy PZU (rozumianych jako składka przypisana brutto).

8. Zarządzanie ryzykiem

8.1 Wprowadzenie

Zarządzanie ryzykiem ma na celu budowę wartości dla wszystkich interesariuszy Grupy PZU przez aktywne i świadome zarządzanie wielkością przyjmowanego ryzyka. Istotą procesu jest również zapobieganie przyjmowania ryzyka na poziomie, który mógłby zagrozić stabilności finansowej Grupy PZU, która jest także konglomeratem finansowym.

Zarządzanie ryzykiem w Grupie PZU jest oparte o analizę ryzyka we wszystkich procesach i jednostkach. Zarządzanie ryzykiem jest integralną częścią systemu zarządzania.

Aby zapewnić spójność sektorową oraz realizację planów strategicznych poszczególnych podmiotów, jak i celów biznesowych całej Grupy PZU wdrożono główne elementy zarządzania ryzykiem Grupy PZU, do których należą m. in.:

- systemy limitów i ograniczeń akceptowalnego poziomu ryzyka, w tym poziom apetytu na ryzyko;
- procesy obejmujące identyfikację, pomiar i ocenę, monitorowanie i kontrolę, raportowanie oraz działania zarządcze dotyczące poszczególnych ryzyk oraz znaczącej koncentracji ryzyka;
- struktura organizacyjna zarządzania ryzykiem, w której kluczową rolę odgrywają zarządy i rady nadzorcze podmiotów oraz dedykowane Komitety.

Podmioty sektora finansowego zobowiązane są ponadto do stosowania standardów właściwych dla danego sektora. W przyjętych regulacjach wewnętrznych określają m.in.:

- procesy, metody i procedury umożliwiające pomiar i zarządzanie ryzykiem;
- podział obowiązków w procesie zarządzania ryzykiem;
- zakres oraz warunki i częstotliwość sporządzania sprawozdań dotyczących zarządzania ryzykiem.

System zarządzania ryzykiem w Grupie PZU oparty jest na:

- podziale kompetencji i zadań realizowanych w procesie zarządzania ryzykiem przez organy statutowe, komitety oraz jednostki i komórki organizacyjne;
- procesie zarządzania ryzykiem – w tym metodach identyfikacji, pomiaru i oceny, monitorowania i kontroli, raportowania ryzyka oraz podejmowania działań zarządczych.

PZU sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem Grupy PZU na podstawie porozumień o wzajemnej współpracy zawartych z podmiotami Grupy PZU. Na podstawie przekazywanych informacji PZU zarządza ryzykiem Grupy PZU w ujęciu zagregowanym. Zawarte porozumienia oraz zakres przekazywanych informacji uwzględniają specyfikę prawną poszczególnych podmiotów, w tym ograniczenia związane z tajemnicą bankową.

Ponadto PZU, jako podmiot wiodący w konglomeracie finansowym, zarządza koncentracją ryzyka na poziomie całego konglomeratu. Podmiot wiodący określił zasady zarządzania koncentracją ryzyka, w szczególności poprzez wprowadzenie zasad identyfikacji, pomiaru i oceny, monitorowania i raportowania znaczącej koncentracji ryzyka oraz podejmowania decyzji zarządczych.

Dodatkowo, w Grupie PZU istnieją procesy zapewniające efektywność zarządzania ryzykiem na poziomie Grupy PZU. Zasady zarządzania ryzykiem w podmiotach zależnych zawierają rekomendację PZU w zakresie organizacji systemu zarządzania ryzykiem w tych podmiotach (zarówno z sektora ubezpieczeniowego, jak i bankowego). Dodatkowo wydawane są wytyczne regulujące w sposób szczegółowy poszczególne procesy w obszarze zarządzania ryzykiem w podmiotach Grupy PZU.

Zarządy podmiotów Grupy PZU są odpowiedzialne za realizowanie swoich obowiązków, zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa krajowego i międzynarodowego, w szczególności za wdrożenie adekwatnego i efektywnego systemu zarządzania ryzykiem.

Nadzór nad systemami zarządzania ryzykiem w poszczególnych jednostkach sektora finansowego sprawują Rady Nadzorcze, do których PZU powołuje swoich przedstawicieli.

8.2 Podział kompetencji i zadań

Spójny podział kompetencji i zadań w Grupie PZU i w poszczególnych podmiotach sektora finansowego Grupy PZU opiera się na czterech poziomach kompetencyjnych.

Trzy pierwsze to:

- Rada Nadzorcza, która sprawuje nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego procesu w ramach decyzji określonych w statucie danego podmiotu i regulaminie Rady Nadzorczej;
- Zarząd, który organizuje i zapewnia działanie systemu zarządzania ryzykiem poprzez uchwalanie strategii, polityk, wyznaczenie apetytu na ryzyko, określenie profilu ryzyka i określenie tolerancji na poszczególne kategorie ryzyk;
- komitety, które podejmują decyzje dotyczące ograniczania poziomu poszczególnych ryzyk do ram wyznaczonych przez apetyt na ryzyko. Komitety przyjmują procedury i metodyki związane z ograniczaniem poszczególnych ryzyk, a także akceptują limity ograniczające poszczególne rodzaje ryzyk.

Czwarty poziom kompetencyjny dotyczy działań operacyjnych i podzielony jest pomiędzy trzy linie obrony:

- pierwsza linia obrony – obejmuje bieżące zarządzanie ryzykiem na poziomie jednostek i komórek organizacyjnych spółek oraz podejmowanie decyzji w ramach procesu zarządzania ryzykiem, w tym w ramach obowiązujących limitów;
- druga linia obrony – obejmuje zarządzanie ryzykiem poprzez wyspecjalizowane komórki zajmujące się identyfikacją, pomiarem, monitorowaniem i raportowaniem ryzyka oraz kontrolą limitów;
- trzecia linia obrony – obejmuje audyt wewnętrzny, który przeprowadza niezależne audyty elementów systemu zarządzania ryzykiem oraz czynności kontrolnych wbudowanych w działalność Grupy.

W 2022 roku na poziomie Grupy PZU powołano Komitet Ryzyka Aktuarnego, Operacyjnego i Modeli. Utworzenie komitetu dedykowanego tym ryzykom pozwoli na rozwój systemu zarządzania ryzykiem w Grupie PZU i zapewni dokładny i terminowy przepływ informacji związanych z ryzykiem aktuarijnym, operacyjnym i modeli, które do tej pory poruszane były na posiedzeniach Komitetu Ryzyka Grupy PZU.

W procesie zarządzania ryzykiem w bankach (Pekao i Alior Bank) aktywną rolę odgrywają Zarządy i Rady Nadzorcze oraz dedykowane komitety z obszaru ryzyka kredytowego, finansowego i operacyjnego oraz zarządzania aktywami i pasywami.

Rady Nadzorcze sprawują nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem corocznie określając strategię w tym zakresie. Zarządy odpowiadają m. in. za akceptację polityk i instrukcji regulujących zarządzanie ryzykiem oraz wyznaczanie szczegółowych limitów dla ograniczenia ryzyka banków oraz zapewnienie odpowiedniego mechanizmu ich kontroli.

Dedykowane komitety sprawują bieżącą kontrolę nad zarządzaniem ryzykiem banku, w tym: decydują o poziomie akceptowanego ryzyka kredytowego dla pojedynczej transakcji, rekomendują Zarządowi limity portfelowe na ryzyko kredytowe, kontrolują poziom ryzyka płynności, limity na ryzyko rynkowe oraz dopuszczalny poziom ryzyka operacyjnego. Dodatkowo monitorują poziom apetytu na ryzyko oraz adekwatności kapitałowej.

8.3 Apetyt na ryzyko, profil ryzyka oraz tolerancja na ryzyko

W ubezpieczeniowych podmiotach Grupy PZU wdrożono proces ustalania apetytu na ryzyko oraz limitów na poszczególne kategorie ryzyka zgodny z procesem grupowym. Zarząd każdego z podmiotów wyznacza apetyt na ryzyko, profil ryzyka oraz tolerancję na ryzyko, odzwierciedlające jego plany finansowe, strategię biznesową oraz cele całej Grupy PZU.

Apetyt na ryzyko definiuje się jako ryzyko, które spółka jest gotowa podjąć w trakcie realizacji swoich celów biznesowych. Miarą apetytu na ryzyko jest poziom potencjalnych strat finansowych, spadku wartości aktywów lub wzrostu wartości zobowiązań w okresie jednego roku. Poziom apetytu na ryzyko określa się jako minimalny poziom wskaźnika pokrycia wymagań kapitałowych. Apetyt na ryzyko określa maksymalny poziom dopuszczalnego ryzyka przy wyznaczaniu limitów i ograniczeń na poszczególne ryzyka cząstkowe oraz poziom, po przekroczeniu którego podejmowane są określone działania zarządcze niezbędne do ograniczenia dalszego wzrostu ryzyka.

Profil ryzyka to limity ilościowe uszczegóławiające apetyt na ryzyko.

Limity tolerancji to dodatkowe limity wprowadzone na poszczególne rodzaje ryzyka ograniczające potencjalne ryzyko.

Takie podejście zapewnia adekwatność i efektywność systemu zarządzania ryzykiem w Grupie PZU oraz zapobiega akceptacji ryzyka na poziomie, który mógłby zagrozić stabilności finansowej zarówno podmiotów, jak i całej Grupy PZU. Za ustalenie odpowiedniego poziomu ryzyka w każdym z podmiotów odpowiedzialny jest jego Zarząd. Jednostka ds. ryzyka co najmniej raz w roku dokonuje przeglądu wielkości apetytu na ryzyko. Wszystkie działania koordynowane są z poziomu Grupy PZU.

Apetyt na ryzyko ustala się co najmniej raz w roku także w podmiotach sektora bankowego, należących do Grupy PZU. Podstawą tego procesu są regulacje nadzorcze oraz dobre praktyki. Proces ten jest zindywidualizowany w przypadku obu banków tak, aby odzwierciedlał strategię biznesową i kapitałową obu podmiotów. Apetyt na ryzyko w podmiotach sektora bankowego podlega konsultacjom z podmiotem dominującym Grupy PZU oraz opiniowaniu przez Komitet Ryzyka Grupy PZU, aby zapewnić zgodność działań banków z planami strategicznymi oraz celami biznesowymi całej Grupy PZU, przy zachowaniu dopuszczalnego poziomu ryzyka na poziomie Grupy PZU. Uzgodniony poziom apetytu na ryzyko jest zatwierdzany przez Rady Nadzorcze podmiotów bankowych.

8.4 Metody identyfikacji, pomiaru, monitorowania i raportowania ryzyka

Identyfikacja, pomiar i ocena, monitorowanie i kontrola, raportowanie ryzyka oraz podejmowane działania zarządcze zapewniają bieżącą adekwatność i efektywność systemu zarządzania ryzykiem. W Grupie PZU proces zarządzania ryzykiem składa się z:

- **identyfikacji ryzyka** – rozpoczynającej się wraz z propozycją rozpoczęcia tworzenia produktu ubezpieczeniowego, nabycia instrumentu finansowego, zmiany procesu operacyjnego, a także z chwilą wystąpienia każdego innego zdarzenia, potencjalnie wpływającego na powstanie ryzyka. Proces identyfikacji występuje do momentu wygaśnięcia zobowiązań, należności lub działań związanych z danym ryzykiem. Identyfikacja ryzyka polega na rozpoznaniu rzeczywistych i potencjalnych źródeł ryzyka, następnie analizowanych pod względem istotności;
- **pomiaru i oceny ryzyka** – przeprowadzanych w zależności od charakterystyki danego typu ryzyka oraz poziomu jego istotności. Pomiar ryzyka przeprowadzają wyspecjalizowane jednostki. Jednostka ds. ryzyka w każdym podmiocie odpowiada za rozwój narzędzi oraz pomiar ryzyka w zakresie określającym apetyt na ryzyko, profil ryzyka i tolerancji na ryzyko;
- **monitorowania i kontroli ryzyka** – polegających na bieżącym przeglądzie odchyień realizacji od założonych punktów odniesienia (limitów, wartości progowych, planów, wartości z poprzedniego okresu, wydanych rekomendacji i zaleceń);
- **raportowania** – umożliwiającego efektywną komunikację o ryzyku i wspierającego zarządzanie ryzykiem na różnych poziomach decyzyjnych;
- **działań zarządczych** – obejmujących m. in.: unikanie ryzyka, transfer ryzyka, ograniczanie ryzyka, określanie apetytu na ryzyko, akceptację poziomu ryzyka oraz narzędzia wspierające te działania, takie jak limity, programy reasekuracyjne czy regularny przegląd regulacji wewnętrznych.

W procesie zarządzania ryzykiem wyróżnione są dwa poziomy:

- **poziom Grupy PZU** – zapewniający, że Grupa PZU realizuje swoje cele biznesowe w sposób bezpieczny i dopasowany do skali ponoszonego ryzyka. Grupa PZU zapewnia wsparcie we wdrażaniu systemu zarządzania ryzykiem, obejmującego wprowadzenie spójnych mechanizmów, standardów i organizacji funkcjonowania efektywnego systemu kontroli wewnętrznej (ze szczególnym uwzględnieniem funkcji zgodności), systemu zarządzania ryzykiem (w szczególności w obszarze reasekuracji) oraz systemu zarządzania bezpieczeństwem w Grupie PZU oraz monitoruje ich bieżące stosowanie. Realizując swoje zadania w ramach systemu zarządzania ryzykiem upoważnione osoby z Grupy PZU współpracują z zarządami podmiotów zależnych oraz z kierownictwem takich obszarów jak finanse, ryzyko, aktuariat, reasekuracja, inwestycje oraz compliance, na podstawie właściwych porozumień o współpracy. Wdrożono także system zarządzania koncentracją ryzyka zapewniający, że podmioty w ramach konglomeratu finansowego będą realizować swoje cele biznesowe w sposób zapewniający stabilność finansową zarówno całego konglomeratu, jak i poszczególnych podmiotów. W ramach tego systemu monitorowane są odpowiednie miary koncentracji ryzyka oraz ich limity i wartości progowe. Pomiar ryzyka pozwala na zidentyfikowanie źródeł koncentracji w poszczególnych rodzajach ryzyka zarówno na poziomie konglomeratu finansowego, jak i poszczególnych podmiotów regulowanych oraz umożliwia ocenę wpływu tych koncentracji na stabilność finansową;
- **poziom podmiotu** – zapewniający, że realizuje on swoje cele biznesowe w sposób bezpieczny i dopasowany do skali ponoszonego przez niego ryzyka. Na tym poziomie monitorowane są limity oraz specyficzne kategorie ryzyka występujące w danym podmiocie oraz w ramach systemu zarządzania ryzykiem, wdrażane są mechanizmy, standardy i organizacja funkcjonowania efektywnego systemu kontroli wewnętrznej (ze szczególnym uwzględnieniem funkcji zgodności), systemu zarządzania ryzykiem (w szczególności w obszarze reasekuracji) oraz systemu zarządzania bezpieczeństwem.

8.5 Profil ryzyka

Do głównych typów ryzyka, na które narażona jest Grupa PZU należą: kredytowe (w szczególności związane z portfelem kredytowym banków), aktuarialne, rynkowe (w szczególności ryzyko stopy procentowej, walutowe oraz cen instrumentów finansowych i towarów), płynności, koncentracji, operacyjne oraz braku zgodności i modeli.

W 2022 roku zidentyfikowano umiarkowany wzrost ryzyka w wybranych obszarach, w szczególności adekwatności kapitałowej i ryzyka regulacyjnego, ryzyka kredytowego oraz ryzyka stopy procentowej. Wzrost stóp procentowych w 2022 roku negatywnie wpłynął na poziom współczynników wypłacalności, z uwagi na spadek wyceny papierów dłużnych posiadanych przez Grupę PZU, natomiast dotychczas nie przełożył się na istotne pogorszenie jakości kredytowej portfeli banków Grupy PZU. W 2022 roku wystąpił umiarkowany wzrost kosztu ryzyka, wynikający ze znacznego wzrostu stopy referencyjnej NBP spowodowanej rosnącą inflacją oraz spowolnieniem wzrostu gospodarczego. Ponadto KNF wydała rekomendację dotyczącą wyższych wymogów stosowanych przy badaniu zdolności kredytowej klientów, co doprowadziło do ograniczenia sprzedaży. Banki obciążono także dodatkowymi kosztami regulacyjnymi (wprowadzenie wakacji kredytowych, dodatkowa składka na Fundusz Wsparcia Kredytobiorców, składka na System Ochrony Banków Komercyjnych) oraz zwiększyły rezerwy w związku z rosnącą liczbą pozwów i ugód dotyczących kredytów we frankach szwajcarskich. Powyższe czynniki wpłynęły negatywnie na wyniki finansowe banków, a w dalszej perspektywie mogą ograniczyć bazę kapitałową i rozwój biznesu w przyszłości.

W ramach zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka Grupa PZU identyfikuje, mierzy i monitoruje koncentrację ryzyka. W celu wypełnienia obowiązków regulacyjnych, jakie nałożone są na grupy kapitałowe identyfikowane jako konglomeraty finansowe, od 2020 roku Grupa PZU stosuje model zarządzania znaczącą koncentracją ryzyka w Konglomeracie Finansowym PZU, zgodnie z wymogami ustawy o nadzorze uzupełniającym. Regulowane podmioty zależne monitorują i cyklicznie raportują do podmiotu wiodącego (PZU) w konglomeracie finansowym niezbędne miary i dane służące do identyfikacji koncentracji ryzyka. W przypadku identyfikacji nadmiernej koncentracji ryzyka wdrażane są działania zarządcze odpowiednio na poziomie danego podmiotu lub całego konglomeratu finansowego.

W 2022 roku kontynuowano inicjatywy służące poprawie identyfikacji, pomiaru i oceny oraz monitorowania ryzyk związanych ze zrównoważonym rozwojem, w szczególności ze zmianami klimatu. Główne ryzyka w tym obszarze to ryzyka transformacji oraz

ryzyka fizyczne¹, które są zarządzane w ramach poszczególnych kategorii ryzyk wskazanych w dalszej części skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Proces zarządzania poszczególnymi kategoriami ryzyka uwzględnia wymagania zrównoważonego rozwoju, także na poziomie podmiotów zależnych Grupy PZU z poszanowaniem przepisów prawa powszechnie obowiązującego oraz określonych w oddzielnych przepisach wewnętrznych Grupy PZU, w tym w Strategii ESG, stanowiącej integralną część Strategii Grupy PZU.

8.5.1. Ryzyko kredytowe i ryzyko koncentracji

Ryzyko kredytowe to ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej wynikające z wahań wiarygodności i zdolności kredytowej emitentów papierów wartościowych, kontrahentów i wszelkich dłużników, materializujące się niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta lub wzrostem *spreadu* kredytowego. Definicja obejmuje również ryzyko kredytowe w ubezpieczeniach finansowych.

Ryzyko kredytowe w Grupie PZU obejmuje:

- **ryzyko kredytowe w działalności bankowej** – ryzyko kredytowe wynikające z działalności w sektorze bankowym, związane przede wszystkim z niebezpieczeństwem niewywiązania się dłużnika lub kredytobiorcy ze swoich zobowiązań;
- **ryzyko kredytowe w ubezpieczeniach finansowych** – ryzyko kredytowe wynikające z działalności w sektorze ubezpieczeń finansowych, związane przede wszystkim z niebezpieczeństwem niewywiązania się klienta Grupy PZU – ze zobowiązań wobec podmiotu trzeciego lub dłużnika/kredytobiorcy wobec klienta Grupy PZU; zagrożenie to może wynikać z niepowodzenia w realizacji przedsięwzięcia lub z niekorzystnego wpływu otoczenia gospodarczego;
- **ryzyko *spreadu* kredytowego** – ryzyko poniesienia straty z tytułu zmiany wartości aktywów, zobowiązań i instrumentów finansowych spowodowane zmianą poziomu *spreadów* kredytowych w odniesieniu do struktury terminowej stóp procentowych dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa lub wahania ich zmienności;
- **ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta** – ryzyko poniesienia straty w związku z nieoczekiwanym niewykonaniem zobowiązań przez kontrahentów i dłużników lub pogorszenia się ich zdolności kredytowej.

Ryzyko koncentracji to ryzyko wynikające z braku dywersyfikacji portfela aktywów lub z dużej ekspozycji na ryzyko niewykonania zobowiązania przez pojedynczego emitenta papierów wartościowych lub grupę powiązanych emitentów.

Ekspozycja na ryzyko kredytowe w Grupie PZU wynika bezpośrednio z działalności bankowej, działalności lokacyjnej, działalności w segmencie ubezpieczeń finansowych i gwarancji, a także umów reasekuracji oraz działalności *bancassurance*. W Grupie PZU wyróżnia się następujące rodzaje ekspozycji na ryzyko kredytowe:

- ryzyko niewykonania zobowiązania przez klienta wobec Grupy PZU z tytułu zaciągniętych kredytów lub pożyczek (w działalności bankowej);
- ryzyko bankructwa emitenta instrumentów finansowych, w które Grupa PZU inwestuje lub którymi obraca, np. obligacje korporacyjne;
- ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta np. reasekuracja lub pozagietdowe instrumenty pochodne oraz działalność *bancassurance*;
- ryzyko niewykonania zobowiązania przez klienta Grupy PZU wobec osoby trzeciej np. ubezpieczenia wierzycelności pieniężnych, gwarancje ubezpieczeniowe.

8.5.1.1. Ryzyko koncentracji związane z działalnością kredytową

W tej sekcji przedstawiono informacje związane z działalnością kredytową banków Grupy PZU.

¹ Zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej dotyczącymi sprawozdawczości w zakresie informacji niefinansowych ryzyka transformacji odnoszą się do przejścia gospodarki na niskoemisyjną i odporną na zmiany klimatu. Ryzyka fizyczne obejmują natomiast straty finansowe wynikające z fizycznych skutków zmiany klimatu i obejmują ostre (np. burze, pożary) i długotrwałe (podnoszący się poziom mórz) ryzyko.

W celu zapobiegania niekorzystnym zdarzeniom wynikającym z nadmiernej koncentracji zaangażowań zarówno Pekao, jak i Alior Bank ograniczają ryzyko koncentracji, ustanawiając limity i stosując normy koncentracji wynikające zarówno z przepisów zewnętrznych, jak i przyjętych wewnętrznie. Należą do nich m. in.:

- zasady identyfikacji obszarów wystąpienia ryzyka koncentracji z tytułu działalności kredytowej;
- uwzględnianie ryzyka koncentracji w procesie szacowania kapitału wewnętrznego;
- proces ustalania i aktualizowania wysokości limitów;
- proces zarządzania limitami wraz z ustaleniem sposobu postępowania w przypadku przekroczenia dozwolonego poziomu limitu;
- proces monitorowania ryzyka koncentracji, w tym sprawozdawczość;
- kontrola procesu zarządzania ryzykiem koncentracji.

W procesie ustalenia i aktualizacji limitów koncentracji bierze się pod uwagę:

- informacje o poziomie ryzyka kredytowego limitowanych segmentów portfela i ich wpływie na realizację założeń apetytu na ryzyko w zakresie jakości portfela kredytowego i pozycji kapitałowej;
- wrażliwość limitowanych segmentów portfela na zmiany w otoczeniu makroekonomicznym ocenianą w ramach cyklicznie przeprowadzanych testów warunków skrajnych;
- wiarygodne informacje ekonomiczne i rynkowe dotyczące każdego z obszarów koncentracji zaangażowań, w szczególności wskaźniki makroekonomiczne, branżowe, informacje dotyczące trendów gospodarczych, z uwzględnieniem projekcji wysokości stóp procentowych, kursów wymiany, analizy ryzyka politycznego, ratingi rządów oraz instytucji finansowych;
- wiarygodne informacje na temat sytuacji ekonomicznej podmiotów, branż, gałęzi, sektorów gospodarki, informacji ogólnogospodarczych, w tym o sytuacji gospodarczej i politycznej krajów oraz inne informacje potrzebne do oceny ryzyka koncentracji;
- interakcje między różnymi rodzajami ryzyka, tj.: ryzykiem kredytowym, rynkowym, płynności i operacyjnym.

Analizy ryzyka dokonuje się w ujęciu indywidualnym i portfelowym. Podejmowane działania prowadzą do:

- minimalizacji poziomu ryzyka kredytowego pojedynczego kredytu przy założonym poziomie zwrotu;
- redukcji łącznego ryzyka kredytowego wynikającego z posiadania określonego portfela kredytowego.

W ramach minimalizacji poziomu ryzyka pojedynczego zaangażowania każdorazowo przy udzielaniu kredytu lub innego produktu kredytowego ocenia się:

- wiarygodność oraz zdolność kredytową z uwzględnieniem m.in. szczegółowej analizy źródła spłaty ekspozycji;
- zabezpieczenia, w tym weryfikuje się ich stan formalno-prawny oraz ekonomiczny, z uwzględnieniem m. in. adekwatności LTV (ang. *loan to value*).

W celu wzmocnienia kontroli ryzyka indywidualnych ekspozycji, cyklicznie monitoruje się klientów, podejmując stosowne działania w przypadku zidentyfikowania czynników podwyższonego ryzyka.

W zakresie minimalizacji poziomu ryzyka kredytowego wynikającego z posiadania określonego portfela:

- wyznacza i kontroluje się limity koncentracji;
- monitoruje się sygnały wczesnego ostrzeżenia;
- regularnie monitoruje się portfel kredytowy, kontrolując istotne parametry ryzyka kredytowego;
- przeprowadza się regularne testy warunków skrajnych.

8.5.1.2. Ryzyko kredytowe w działalności bankowej

Ocena ryzyka w procesie kredytowym

Udzielanie produktów kredytowych realizowane jest zgodnie z metodykami kredytowania właściwymi dla danego banku, a w jego ramach – segmentu klienta i rodzaju produktu. Proces nadawania ratingu wewnętrznego w obu bankach stanowi istotny

element oceny ryzyka kredytowego klienta i transakcji, stanowiąc ważny etap w procesie podejmowania decyzji kredytowej zarówno o udzieleniu, jak i zmianie warunków kredytu oraz w procesie monitorowania jakości portfela kredytowego. Każdy z banków wypracował własne modele, stosowane w procesie oceny zdolności kredytowej klientów, poprzedzającej wydanie decyzji o udzieleniu produktu kredytowego. Modele bazują zarówno na informacjach zewnętrznych, jak i wewnętrznych. Udzielanie produktów kredytowych przebiega zgodnie z obowiązującymi w bankach procedurami operacyjnymi wskazującymi właściwe czynności wykonywane w procesie kredytowym, odpowiedzialne za nie jednostki oraz wykorzystywane narzędzia.

Decyzje kredytowe zapadają zgodnie z obowiązującym systemem podejmowania decyzji kredytowych (szczególnie kompetencyjne dopasowane do poziomu ryzyka związanego z klientem oraz transakcją).

W celu regularnej oceny podejmowanego ryzyka kredytowego oraz mitygowania ewentualnych strat na ekspozycjach kredytowych, w okresie kredytowania monitoruje się sytuację klienta poprzez identyfikację sygnałów wczesnego ostrzegania oraz okresowe indywidualne przeglądy ekspozycji kredytowych.

W celu minimalizacji ryzyka kredytowego ustanawia się zabezpieczenia odpowiednie do ponoszonego ryzyka kredytowego, mając na uwadze poziom stopy odzysku z danego rodzaju zabezpieczenia. Ustanowienie zabezpieczenia nie zwalnia z obowiązku badania zdolności kredytowej klienta.

Zabezpieczenie kredytu ma na celu zapewnienie zwrotu udzielonego kredytu wraz z należnymi odsetkami i kosztami, jeśli kredytobiorca nie ureguluje należności w terminach ustalonych umową kredytową, a działania restrukturyzacyjne nie przyniosą oczekiwanych efektów. Do akceptowanych zabezpieczeń należą m. in.: gwarancje, poręczenia, blokady, zastawy rejestrowe, przewłaszczenia, cesje wierzytelności, cesje z ubezpieczenia kredytu, weksle, hipoteki, pełnomocnictwa do rachunku bankowego i kaucje (jako szczególne formy zabezpieczeń). Przedmioty zabezpieczeń są weryfikowane w procesie kredytowym pod kątem prawnej możliwości skutecznego zabezpieczenia oraz ocenia się ich wartość rynkową, jak również wartość możliwą do odzyskania w ewentualnym procesie egzekucji.

Efekt finansowy ustanowionych zabezpieczeń dla portfela ekspozycji ocenianych indywidualnie z rozpoznaną utratą wartości na 31 grudnia 2022 roku wynosi 2 035 mln zł (na 31 grudnia 2021 roku: 2 291 mln zł). Jest to kwota, o którą poziom wymaganych odpisów z tytułu utraty wartości dla tego portfela byłby wyższy, gdyby przy ich szacowaniu nie zostały uwzględnione zdyskontowane przepływy pieniężne uzyskane z zabezpieczeń.

Scoring i rating kredytowy

Skala ratingowa jest zróżnicowana w zależności od banku, segmentu klienta oraz rodzaju transakcji. W poniższych tabelach zaprezentowano jakość portfeli kredytowych dla ekspozycji objętych wewnętrznymi modelami ratingowymi. Z uwagi na odmienne modele ratingowe stosowane przez Pekao i Alior Bank dane zaprezentowano dla każdego z banków oddzielnie.

Pekao

W 2021 roku w Pekao rozpoczął się proces dostosowywania skali ratingowej dla wewnętrznych modeli ratingowych na wzór skali ratingowej obowiązującej dla ratingów zewnętrznych – tzw. Masterskali, zgodnie z poniższą tabelą:

Opis	Klasa
Klasy inwestycyjne	
Wysoka jakość	AA, AA-
Silna zdolność spłat	A+, A, A-
Adekwatna zdolność spłat	BBB+, BBB, BBB-
Klasy spekulacyjne	
Prawdopodobna spłata, pewna stała niepewność	BB+, BB, BB-
Wysokie ryzyko braku spłaty	B+, B, B-
Bardzo wysokie ryzyko	CCC
Prawdopodobny default	CC, C

Na koniec 2022 roku na Masterskalę zmapowano modele ratingowe w ramach segmentu klienta firmowego/przedsiębiorstw oraz klientów indywidualnych w ramach segmentu klienta detalicznego.

Portfel klienta detalicznego (bez utraty wartości) objęty modelem ratingowym – wartość bilansowa brutto 31 grudnia 2022	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3 i POCl	Razem
Mikroprzedsiębiorcy	3 200	321	-	3 521
Klasa 1 (0% <= PD < 0,06%)	13	-	-	13
Klasa 2 (0,06% <= PD < 0,14%)	243	1	-	244
Klasa 3 (0,14% <= PD < 0,35%)	549	6	-	555
Klasa 4 (0,35% <= PD < 0,88%)	746	41	-	787
Klasa 5 (0,88% <= PD < 2,10%)	707	52	-	759
Klasa 6 (2,10% <= PD < 4,00%)	392	50	-	442
Klasa 7 (4,00% <= PD < 7,00%)	316	42	-	358
Klasa 8 (7,00% <= PD < 12,00%)	158	27	-	185
Klasa 9 (12,00% <= PD < 22,00%)	67	41	-	108
Klasa 10 (22,00% <= PD < 100%)	9	61	-	70
Kredyty mieszkaniowe zabezpieczone hipotecznie (Masterskala)	55 025	3 500	-	58 525
AA (0% <= PD <= 0,01000%)	1 161	11	-	1 172
AA- (0,01000% < PD <= 0,01700%)	1 404	6	-	1 410
A+(0,01700% < PD <= 0,02890%)	2 740	32	-	2 772
A(0,02890% < PD <= 0,04913%)	4 548	48	-	4 596
A-(0,04193% < PD <= 0,08352%)	6 403	60	-	6 463
BBB+(0,08352% < PD <= 0,14199%)	8 170	107	-	8 277
BBB(0,14199% < PD <= 0,24138%)	9 120	132	-	9 252
BBB-(0,24138% < PD <= 0,41034%)	8 305	200	-	8 505
BB+(0,41034% < PD <= 0,69758%)	5 932	175	-	6 107
BB(0,69758% < PD <= 1,18588%)	3 900	110	-	4 010
BB-(1,18588% < PD <= 2,01599%)	1 962	254	-	2 216
B+(2,01599% < PD <= 3,42719%)	783	510	-	1 293
B(3,42719% < PD <= 5,82622%)	318	470	-	788
B-(5,82622% < PD <= 9,90458%)	124	440	-	564
CCC(9,90458% < PD <= 16,83778%)	61	337	-	398
CC(16,83778% < PD <= 28,62423%)	47	238	-	285
C(28,62423% < PD <= 100%)	47	370	-	417
Pożyczki gotówkowe konsumenckie (Masterskala)	8 190	1 959	-	10 149
AA (0% <= PD <= 0,01000%)	27	1	-	28
AA- (0,01000% < PD <= 0,01700%)	33	1	-	34
A+(0,01700% < PD <= 0,02890%)	67	2	-	69
A(0,02890% < PD <= 0,04913%)	134	3	-	137
A-(0,04193% < PD <= 0,08352%)	252	11	-	263
BBB+(0,08352% < PD <= 0,14199%)	406	14	-	420
BBB(0,14199% < PD <= 0,24138%)	599	25	-	624
BBB-(0,24138% < PD <= 0,41034%)	891	45	-	936
BB+(0,41034% < PD <= 0,69758%)	1 113	82	-	1 195
BB(0,69758% < PD <= 1,18588%)	1 193	129	-	1 322
BB-(1,18588% < PD <= 2,01599%)	1 231	194	-	1 425
B+(2,01599% < PD <= 3,42719%)	1 023	254	-	1 277
B(3,42719% < PD <= 5,82622%)	682	262	-	944
B-(5,82622% < PD <= 9,90458%)	351	244	-	595
CCC(9,90458% < PD <= 16,83778%)	139	200	-	339
CC(16,83778% < PD <= 28,62423%)	48	166	-	214
C(28,62423% < PD <= 100%)	1	326	-	327

Portfel klienta detalicznego (bez utraty wartości) objęty modelem ratingowym – wartość bilansowa brutto 31 grudnia 2022	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3 i POCI	Razem
Karty kredytowe (Masterskala)	636	128	-	764
AA (0% <= PD <= 0,01000%)	51	8	-	59
AA- (0,01000% < PD <= 0,01700%)	24	4	-	28
A+(0,01700% < PD <= 0,02890%)	33	4	-	37
A(0,02890% < PD <= 0,04913%)	40	4	-	44
A-(0,04193% < PD <= 0,08352%)	51	5	-	56
BBB+(0,08352% < PD <= 0,14199%)	60	6	-	66
BBB(0,14199% < PD <= 0,24138%)	63	6	-	69
BBB-(0,24138% < PD <= 0,41034%)	68	8	-	76
BB+(0,41034% < PD <= 0,69758%)	71	8	-	79
BB(0,69758% < PD <= 1,18588%)	57	6	-	63
BB-(1,18588% < PD <= 2,01599%)	49	4	-	53
B+(2,01599% < PD <= 3,42719%)	38	3	-	41
B(3,42719% < PD <= 5,82622%)	26	2	-	28
B-(5,82622% < PD <= 9,90458%)	5	16	-	21
CCC(9,90458% < PD <= 16,83778%)	-	16	-	16
CC(16,83778% < PD <= 28,62423%)	-	11	-	11
C(28,62423% < PD <= 100%)	-	17	-	17
Limity odnawialne	216	13	-	229
AA (0% <= PD <= 0,01000%)	5	-	-	5
AA- (0,01000% < PD <= 0,01700%)	4	-	-	4
A+(0,01700% < PD <= 0,02890%)	7	-	-	7
A(0,02890% < PD <= 0,04913%)	11	-	-	11
A-(0,04193% < PD <= 0,08352%)	16	-	-	16
BBB+(0,08352% < PD <= 0,14199%)	21	-	-	21
BBB(0,14199% < PD <= 0,24138%)	27	-	-	27
BBB-(0,24138% < PD <= 0,41034%)	27	-	-	27
BB+(0,41034% < PD <= 0,69758%)	28	-	-	28
BB(0,69758% < PD <= 1,18588%)	25	-	-	25
BB-(1,18588% < PD <= 2,01599%)	19	-	-	19
B+(2,01599% < PD <= 3,42719%)	13	-	-	13
B(3,42719% < PD <= 5,82622%)	9	-	-	9
B-(5,82622% < PD <= 9,90458%)	3	3	-	6
CCC(9,90458% < PD <= 16,83778%)	1	4	-	5
CC(16,83778% < PD <= 28,62423%)	-	3	-	3
C(28,62423% < PD <= 100%)	-	3	-	3
Razem segment klienta detalicznego	67 267	5 921	-	73 188

Portfel klienta detalicznego (bez utraty wartości) objęty modelem ratingowym - wartość bilansowa brutto 31 grudnia 2021	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3 i POCI	Razem
Mikroprzedsiębiorcy	3 813	964	-	4 777
Klasa 1 (0% <= PD < 0,06%)	19	4	-	23
Klasa 2 (0,06% <= PD < 0,14%)	230	22	-	252
Klasa 3 (0,14% <= PD < 0,35%)	555	52	-	607
Klasa 4 (0,35% <= PD < 0,88%)	634	69	-	703
Klasa 5 (0,88% <= PD < 2,10%)	715	94	-	809
Klasa 6 (2,10% <= PD < 4,00%)	560	85	-	645
Klasa 7 (4,00% <= PD < 7,00%)	653	131	-	784
Klasa 8 (7,00% <= PD < 12,00%)	312	91	-	403
Klasa 9 (12,00% <= PD < 22,00%)	135	114	-	249
Klasa 10 (22,00% <= PD < 100%)	-	302	-	302
Kredyty mieszkaniowe zabezpieczone hipotecznie	55 288	8 515	-	63 803
Klasa 1 (0,00% <= PD < 0,06%)	9 482	359	-	9 841
Klasa 2 (0,06% <= PD < 0,19%)	4 810	268	-	5 078
Klasa 3 (0,19% <= PD < 0,35%)	26 605	3 234	-	29 839
Klasa 4 (0,35% <= PD < 0,73%)	13 547	2 635	-	16 182
Klasa 5 (0,73% <= PD < 3,50%)	622	960	-	1 582
Klasa 6 (3,50% <= PD < 14,00%)	154	474	-	628
Klasa 7 (14,00% <= PD < 100,00%)	68	585	-	653
Pożyczki gotówkowe konsumenckie	9 409	1 429	-	10 838
Klasa 1 (0,00% <= PD < 0,09%)	913	86	-	999
Klasa 2 (0,09% <= PD < 0,18%)	1 644	64	-	1 708
Klasa 3 (0,18% <= PD < 0,39%)	2 942	73	-	3 015
Klasa 4 (0,39% <= PD < 0,90%)	2 313	62	-	2 375
Klasa 5 (0,90% <= PD < 2,60%)	1 294	240	-	1 534
Klasa 6 (2,60% <= PD < 9,00%)	250	414	-	664
Klasa 7 (9,00% <= PD < 30,00%)	53	291	-	344
Klasa 8 (30,00% <= PD < 100,00%)	-	199	-	199
Limity odnawialne	139	77	-	216
Klasa 1 (0,00% <= PD < 0,02%)	6	3	-	9
Klasa 2 (0,02% <= PD < 0,11%)	34	12	-	46
Klasa 3 (0,11% <= PD < 0,35%)	42	21	-	63
Klasa 4 (0,35% <= PD < 0,89%)	40	15	-	55
Klasa 5 (0,89% <= PD < 2,00%)	8	13	-	21
Klasa 6 (2,00% <= PD < 4,80%)	6	8	-	14
Klasa 7 (4,80% <= PD < 100,00%)	3	5	-	8
Razem segment klienta detalicznego	68 649	10 985	-	79 634

Portfel segmentu firmowego/ przedsiębiorstw (bez utraty wartości) objęty modelem ratingowym - wartość bilansowa brutto	31 grudnia 2022				31 grudnia 2021			
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3 i POCI	Razem	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3 i POCI	Razem
Duże przedsiębiorstwa (Masterskala)	23 516	2 745	-	26 261	21 976	1 629	-	23 605
AA (0% <= PD <= 0,01000%)	8	-	-	8	59	-	-	59
AA- (0,01000% < PD <= 0,01700%)	-	-	-	-	-	-	-	-
A+ (0,01700% < PD <= 0,02890%)	-	-	-	-	-	-	-	-
A (0,02890% < PD <= 0,04913%)	1	-	-	1	3	-	-	3
A- (0,04193% < PD <= 0,08352%)	3	-	-	3	6	-	-	6
BBB+(0,08352% < PD <= 0,14199%)	82	-	-	82	1 560	1	-	1 561
BBB(0,14199% < PD <= 0,24138%)	779	114	-	893	306	5	-	311
BBB-(0,24138% < PD <= 0,41034%)	2 550	12	-	2 562	1 039	56	-	1 095
BB+(0,41034% < PD <= 0,69758%)	3 534	-	-	3 534	2 576	22	-	2 598
BB (0,69758% < PD <= 1,18588%)	4 146	25	-	4 171	4 124	69	-	4 193
BB- (1,18588% < PD <= 2,01599%)	4 000	200	-	4 200	3 675	83	-	3 758
B+ (2,01599% < PD <= 3,42719%)	2 929	913	-	3 842	4 036	79	-	4 115
B (3,42719% < PD <= 5,82622%)	2 419	392	-	2 811	1 655	26	-	1 681
B- (5,82622% < PD <= 9,90458%)	2 554	437	-	2 991	2 411	787	-	3 198
CCC(9,90458% < PD <= 16,83778%)	465	626	-	1 091	480	494	-	974
CC (16,83778% < PD <= 28,62423%)	21	26	-	47	38	3	-	41
C (28,62423% < PD <= 100%)	25	-	-	25	8	4	-	12
Małe i średnie przedsiębiorstwa (Masterskala)	18 619	3 519	-	22 138	15 368	2 175	-	17 543
AA (0% <= PD <= 0,01000%)	4	-	-	4	-	-	-	-
AA- (0,01000% < PD <= 0,01700%)	-	-	-	-	-	-	-	-
A+ (0,01700% < PD <= 0,02890%)	3	-	-	3	-	-	-	-
A (0,02890% < PD <= 0,04913%)	29	-	-	29	25	1	-	26
A- (0,04193% < PD <= 0,08352%)	107	-	-	107	69	2	-	71
BBB+(0,08352% < PD <= 0,14199%)	401	4	-	405	339	2	-	341
BBB(0,14199% < PD <= 0,24138%)	1 005	52	-	1 057	1 469	5	-	1 474
BBB-(0,24138% < PD <= 0,41034%)	2 450	43	-	2 493	1 336	17	-	1 353
BB+(0,41034% < PD <= 0,69758%)	2 168	52	-	2 220	2 448	79	-	2 527
BB (0,69758% < PD <= 1,18588%)	3 099	158	-	3 257	2 170	90	-	2 260
BB- (1,18588% < PD <= 2,01599%)	3 023	447	-	3 470	1 865	203	-	2 068
B+ (2,01599% < PD <= 3,42719%)	1 320	492	-	1 812	2 149	152	-	2 301
B (3,42719% < PD <= 5,82622%)	2 041	325	-	2 366	1 447	342	-	1 789
B- (5,82622% < PD <= 9,90458%)	2 639	944	-	3 583	1 776	522	-	2 298
CCC(9,90458% < PD <= 16,83778%)	275	807	-	1 082	223	652	-	875
CC (16,83778% < PD <= 28,62423%)	38	141	-	179	52	59	-	111
C (28,62423% < PD <= 100%)	17	54	-	71	-	49	-	49

Portfel segmentu firmowego/ przedsiębiorstw (bez utraty wartości) objęty modelem ratingowym – wartość bilansowa brutto	31 grudnia 2022				31 grudnia 2021			
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3 i POCI	Razem	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3 i POCI	Razem
Przedsiębiorstwa objęte modelem ratingowym Pekao Banku Hipotecznego SA	281	119	-	400	330	178	-	508
Klasa 1	185	42	-	227	112	5	-	117
Klasa 2	95	28	-	123	201	18	-	219
Klasa 3	1	16	-	17	16	73	-	89
Klasa 4	-	6	-	6	1	8	-	9
Klasa 5	-	12	-	12	-	48	-	48
Klasa 6	-	9	-	9	-	16	-	16
Klasa 7	-	6	-	6	-	10	-	10
Razem segment przedsiębiorstw	42 416	6 383	-	48 799	37 674	3 982	-	41 656

Jednostki samorządu terytorialnego (bez utraty wartości) objęte modelem ratingowym – wartość bilansowa brutto	31 grudnia 2022				31 grudnia 2021			
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3 i POCI	Razem	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3 i POCI	Razem
AA (0% <= PD <= 0,01000%)	-	-	-	-	-	-	-	-
AA- (0,01000% < PD <= 0,01700%)	-	-	-	-	-	-	-	-
A+ (0,01700% < PD <= 0,02890%)	-	-	-	-	-	-	-	-
A (0,02890% < PD <= 0,04913%)	-	-	-	-	1	-	-	1
A- (0,04193% < PD <= 0,08352%)	3	-	-	3	139	-	-	139
BBB+ (0,08352% < PD <= 0,14199%)	151	-	-	151	25	-	-	25
BBB (0,14199% < PD <= 0,24138%)	248	-	-	248	218	-	-	218
BBB- (0,24138% < PD <= 0,41034%)	128	-	-	128	117	-	-	117
BB+ (0,41034% < PD <= 0,69758%)	216	-	-	216	533	-	-	533
BB (0,69758% < PD <= 1,18588%)	106	-	-	106	26	-	-	26
BB- (1,18588% < PD <= 2,01599%)	18	-	-	18	138	-	-	138
B+ (2,01599% < PD <= 3,42719%)	-	-	-	-	-	-	-	-
B (3,42719% < PD <= 5,82622%)	-	-	-	-	-	-	-	-
B- (5,82622% < PD <= 9,90458%)	-	-	-	-	-	-	-	-
CCC (9,90458% < PD <= 16,83778%)	-	-	-	-	-	-	-	-
CC (16,83778% < PD <= 28,62423%)	-	-	-	-	-	-	-	-
C (28,62423% < PD <= 100%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Razem jednostki samorządu terytorialnego	870	-	-	870	1 197	-	-	1 197

Portfel ekspozycji z tytułu kredytowania specjalistycznego w rozumieniu Rozporządzenia CRR – bez utraty wartości – wg klas nadzorczych – wartość bilansowa brutto	31 grudnia 2022				31 grudnia 2021			
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3 i POCI	Razem	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3 i POCI	Razem
Wysoka	597	-	-	597	497	8	-	505
Dobra	8 917	136	-	9 053	3 111	2 100	-	5 211
Zadowolająca	364	1 800	-	2 164	98	562	-	660
Staba	-	2	-	2	-	3	-	3
Razem	9 878	1 938	-	11 816	3 706	2 673	-	6 379

Portfel	31 grudnia 2022			31 grudnia 2021		
	Wartość bilansowa brutto	Odpis	Wartość bilansowa netto	Wartość bilansowa brutto	Odpis	Wartość bilansowa netto
Ekspozycje bez rozpoznanej utraty wartości	156 869	(2 134)	154 735	157 095	(1 669)	155 426
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu klienta detalicznego	73 188	(1 026)	72 162	79 634	(571)	79 063
Mikroprzedsiębiorcy	3 521	(30)	3 491	4 777	(45)	4 732
Klienci indywidualni	69 667	(996)	68 671	74 857	(526)	74 331
Kredyty mieszkaniowe (zabezpieczone hipotecznie)	58 525	(561)	57 964	63 803	(205)	63 598
Pożyczki gotówkowe (konsumenckie)	10 149	(392)	9 757	10 838	(316)	10 522
Karty kredytowe	764	(35)	729	nd.	nd.	nd.
Limity odnawialne	229	(8)	221	216	(5)	211
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu firmowego/przedsiębiorstw	48 799	(586)	48 213	41 656	(337)	41 319
Duże przedsiębiorstwa (Masterskała)	26 261	(272)	25 989	23 605	(154)	23 451
Małe i średnie przedsiębiorstwa (Masterskała)	22 138	(303)	21 835	17 543	(181)	17 362
Segment przedsiębiorstw objęty modelem ratingowym Pekao Banku Hipotecznego SA	400	(11)	389	508	(2)	506
Portfel objęty modelem ratingowym dla segmentu jednostek samorządu terytorialnego (Masterskała)	870	(1)	869	1 197	(2)	1 195
Ekspozycje z tytułu kredytowania specjalistycznego	11 816	(248)	11 568	6 379	(147)	6 232
Ekspozycje nieobjęte wewnętrznym modelem ratingowym	22 196	(273)	21 923	28 229	(612)	27 617
Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	11 159	(7 861)	3 298	9 091	(6 073)	3 018
Razem należności od klientów z tytułu kredytów podlegające utracie wartości¹⁾	168 028	(9 995)	158 033	166 186	(7 742)	158 444

¹⁾ Należności od klientów z tytułu kredytów wyceniane wg zamortyzowanego kosztu lub w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Alior Bank

Należności od klientów z tytułu kredytów – nieprzeterminowane	31 grudnia 2022				31 grudnia 2021			
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3 i POCI	Razem	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3 i POCI	Razem
Segment detaliczny	31 068	1 485	-	32 553	32 676	1 179	-	33 855
PD < 0,18%	9 460	173	-	9 633	10 869	150	-	11 019
0,18% <= PD < 0,28%	950	12	-	962	1 860	20	-	1 880
0,28% <= PD < 0,44%	4 312	129	-	4 441	2 373	43	-	2 416
0,44% <= PD < 0,85%	2 537	56	-	2 593	2 902	22	-	2 924
0,85% <= PD < 1,33%	2 580	57	-	2 637	3 088	36	-	3 124
1,33% <= PD < 2,06%	3 717	78	-	3 795	3 354	53	-	3 407
2,06% <= PD < 3,94%	3 406	154	-	3 560	2 849	78	-	2 927
3,94% <= PD < 9,10%	2 075	103	-	2 178	3 993	344	-	4 337
PD => 9,1%	1 966	723	-	2 689	1 345	433	-	1 778
Brak scoringu	65	-	-	65	43	-	-	43
Segment biznesowy	15 354	3 974	-	19 328	13 709	4 452	-	18 161
PD < 0,28%	16	-	-	16	77	1	-	78
0,28% <= PD < 0,44%	706	37	-	743	376	-	-	376
0,44% <= PD < 0,85%	1 727	195	-	1 922	308	69	-	377
0,85% <= PD < 1,33%	1 019	110	-	1 129	1 849	218	-	2 067
1,33% <= PD < 2,06%	2 948	257	-	3 205	1 811	217	-	2 028
2,06% <= PD < 3,94%	4 173	402	-	4 575	4 576	315	-	4 891
3,94% <= PD < 9,1%	3 246	1 477	-	4 723	3 452	1 320	-	4 772
PD => 9,1%	1 087	1 496	-	2 583	1 098	2 312	-	3 410
Brak scoringu	432	-	-	432	162	-	-	162
Razem – należności od klientów z tytułu kredytów – nieprzeterminowane	46 422	5 459	-	51 881	46 385	5 631	-	52 016

Należności od klientów z tytułu kredytów – przeterminowane	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Koszyk 1 i Koszyk 2	2 618	2 552
Segment detaliczny	1 701	1 438
Segment biznesowy	917	1 114
Koszyk 3	1 509	1 883
Segment detaliczny	556	645
Segment biznesowy	953	1 238
POCI	252	400
Segment detaliczny	108	125
Segment biznesowy	144	275
Razem aktywa przeterminowane	4 379	4 835

8.5.1.3. Ekspozycje restrukturyzowane

Za ekspozycję restrukturyzowaną uznaje się ekspozycję, której warunki spłaty zostały zmienione w trakcie trwania zobowiązania, wobec dłużnika, który doświadcza lub prawdopodobnie doświadczy trudności finansowych. Zmiana warunków umownych obejmuje działania restrukturyzacyjne takie jak m. in.:

- wydłużenie okresu kredytowania (w formie zawarcia aneksu do umowy) lub podpisanie umowy restrukturyzacyjnej (w przypadku zadłużenia w całości przeterminowanego), co skutkuje zmniejszeniem raty kapitałowo-odsetkowej;
- zmiana warunków umowy pozwalająca na niższe niż umowne spłaty odsetek lub kapitału;

- umowa podlegająca refinansowaniu.

Ekspozycja restrukturyzowana, którą sklasyfikowano jako nieobsługiwaną (z powodu podjęcia działań restrukturyzacyjnych lub przed podjęciem działań restrukturyzacyjnych) lub którą przeniesiono z kategorii ekspozycji obsługiwanych do nieobsługiwanych, w tym w wyniku przeterminowania o ponad 30 dni ekspozycji restrukturyzowanej w okresie warunkowym jest uznawana za nieobsługiwaną ekspozycję restrukturyzowaną (tzw. ekspozycję *forborne*).

W przypadku udzielenia wakacji kredytowych Grupa PZU stosuje podejście zgodne ze wskazówkami regulacyjnymi w tym zakresie i nie klasyfikuje takich pozycji automatycznie jako *forborne*.

Należności od klientów z tytułu kredytów	31 grudnia 2022						31 grudnia 2021					
	Ko-szyk 1	Ko-szyk 2	Koszyk 3		POCI	Ra- zem	Ko-szyk 1	Ko-szyk 2	Koszyk 3		POCI	Ra- zem
			Analiza indywidualna	Analiza grupowa					Analiza indywidualna	Analiza grupowa		
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie												
Ekspozycje <i>forborne</i> brutto	238	1 896	2 281	1 241	1 950	7 606	1 033	987	2 708	1 125	1 859	7 712
Odpis z tytułu utraty wartości	(5)	(143)	(1 064)	(639)	(1 504)	(3 355)	(6)	(110)	(1 205)	(628)	(1 486)	(3 435)
Ekspozycje <i>forborne</i> netto	233	1 753	1 217	602	446	4 251	1 027	877	1 503	497	373	4 277
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	X	X	X	X	X	-	X	X	X	X	X	1
Razem	233	1 753	1 217	602	446	4 251	1 027	877	1 503	497	374	4 278

Zmiana stanu wartości bilansowej netto ekspozycji <i>forborne</i>	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Bilans otwarcia	4 278	4 462
Wartość ekspozycji ujętych w okresie	2 097	1 704
Wartość ekspozycji wyłączonych w okresie	(1 900)	(1 172)
Zmiana odpisów aktualizujących	150	(28)
Inne zmiany	(374)	(688)
Razem należności netto	4 251	4 278

8.5.1.4. Ryzyko kredytowe związane z działalnością inwestycyjną

Zasady zarządzania ryzykiem kredytowym w Grupie PZU wynikającym z działalności inwestycyjnej reguluje szereg dokumentów zatwierdzonych przez rady nadzorcze, zarządy i dedykowane komitety.

Zaangażowanie obciążone ryzykiem kredytowym wobec poszczególnych kontrahentów oraz emitentów podlega ograniczeniom poprzez ustanawianie limitów zaangażowania. Limity są ustanawiane przez dedykowane komitety na podstawie analiz ryzyk związanych z danym zaangażowaniem, z uwzględnieniem sytuacji finansowej podmiotów lub grup podmiotów powiązanych oraz wpływu tych zaangażowań na wystąpienie ryzyka koncentracji. Uzupełniającym czynnikiem mitygującym zidentyfikowane ryzyko kredytowe i ryzyko koncentracji w działalności inwestycyjnej są ograniczenia jakościowe wobec zaangażowań ustanawiane zgodnie z kompetencjami poszczególnych komitetów.

Limity odnoszą się do zaangażowania wobec pojedynczego podmiotu lub grupy podmiotów powiązanych (zarówno limity kredytowe, jak i limity koncentracji). Wykorzystanie limitów w zakresie ryzyka kredytowego i ryzyka koncentracji podlega raportowaniu i monitorowaniu. W przypadku przekroczenia przyznanego limitu podejmowane są odpowiednie działania zdefiniowane w regulacjach wewnętrznych.

W zakresie oceny ryzyka kredytowego danego podmiotu wyznacza się wewnętrzne ratingi kredytowe (podejście do wyznaczania ratingu różni się w zależności od typu podmiotu). Ratingi są oparte na analizie ilościowej oraz jakościowej i stanowią jeden z podstawowych elementów procesu ustanawiania limitów zaangażowania. Jakość kredytowa kontrahentów oraz emitentów podlega cyklicznemu monitoringowi. Jednym z podstawowych elementów monitoringu jest okresowa aktualizacja ratingów wewnętrznych.

Jednostki ds. ryzyka identyfikują, dokonują pomiaru i monitorują narażenie na ryzyko kredytowe i ryzyko koncentracji związane z działalnością inwestycyjną, w szczególności opiniują wnioski o ustalenie limitów zaangażowania kierowane na poszczególne komitety.

Informacje o jakości kredytowej aktywów związanych z działalnością inwestycyjną zaprezentowano w punkcie 39.

Ekspozycja na ryzyko kredytowe

W kolejnych tabelach zaprezentowano ekspozycję na ryzyko kredytowe aktywów obciążonych ryzykiem kredytowym w poszczególnych kategoriach ratingów nadanych przez zewnętrzne agencje ratingowe. Ekspozycję na ryzyko kredytowe wynikające z transakcji warunkowych przedstawiono jako ekspozycję wobec emitenta papierów przyjętych jako zabezpieczenie.

W zestawieniu nie uwzględniono należności od klientów z tytułu kredytów oraz należności z tytułu umów ubezpieczeniowych. Wynikało to ze znacznego rozproszenia tych portfeli aktywów, skutkującego m.in. znacznym udziałem należności od osób fizycznych i podmiotów nie posiadających ratingów.

Aktywa obciążone ryzykiem kredytowym na 31 grudnia 2022	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie – wartość bilansowa	91 428	208	-	10	91 646
- wartość bilansowa brutto	91 515	236	24	63	91 838
- od AAA do A	65 085	-	-	-	65 085
- od BBB do B	1 959	141	-	-	2 100
- brak ratingu	24 471	95	24	63	24 653
- odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(87)	(28)	(24)	(53)	(192)
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody – wartość bilansowa	38 719	237	-	-	38 956
- od AAA do A	30 380	-	-	-	30 380
- od BBB do B	4 518	123	-	-	4 641
- brak ratingu	3 821	114	-	-	3 935
- odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych ¹⁾	(45)	(21)	-	-	(66)
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy – wartość bilansowa	X	X	X	X	2 469
- od AAA do A	X	X	X	X	1 313
- od BBB do B	X	X	X	X	99
- brak ratingu	X	X	X	X	153
- aktywa na ryzyko klienta	X	X	X	X	904
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych i transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży – wartość bilansowa	9 884	129	126	-	10 139
- wartość bilansowa brutto	9 885	140	136	-	10 161
- od AAA do A	575	-	-	-	575
- od BBB do B	1 437	-	-	-	1 437
- brak ratingu	7 852	140	136	-	8 128
- aktywa na ryzyko klienta	21	-	-	-	21
- odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(1)	(11)	(10)	-	(22)

Aktywa obciążone ryzykiem kredytowym na 31 grudnia 2022	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Pożyczki – wartość bilansowa	4 269	-	-	-	4 269
- wartość bilansowa brutto	4 300	-	-	-	4 300
- od BBB do B	170	-	-	-	170
- brak ratingu	4 130	-	-	-	4 130
- odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(31)	-	-	-	(31)
Instrumenty pochodne	X	X	X	X	16 197
- od AAA do A	X	X	X	X	4 394
- od BBB do B	X	X	X	X	670
- brak ratingu	X	X	X	X	11 113
- aktywa na ryzyko klienta	X	X	X	X	20
Udział reasekuratorów w rezerwach szkodowych	X	X	X	X	2 429
- od AAA do A	X	X	X	X	2 129
- od BBB do B	X	X	X	X	16
- brak ratingu	X	X	X	X	284
Należności z tytułu reasekuracji	X	X	X	X	54
- od AAA do A	X	X	X	X	31
- brak ratingu	X	X	X	X	23
Razem	144 300	574	126	10	166 159

¹⁾ Odpis ujmuje się w kapitale z aktualizacji wyceny i nie pomniejsza on wartości bilansowej aktywów.

Aktywa obciążone ryzykiem kredytowym na 31 grudnia 2021	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie – wartość bilansowa	73 828	346	-	9	74 183
- wartość bilansowa brutto	73 897	354	35	39	74 325
- od AAA do A	60 350	-	-	-	60 350
- od BBB do B	1 242	35	-	-	1 277
- brak ratingu	12 305	319	35	39	12 698
- odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(69)	(8)	(35)	(30)	(142)
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody – wartość bilansowa	44 788	251	-	-	45 039
- od AAA do A	35 806	-	-	-	35 806
- od BBB do B	5 117	127	-	-	5 244
- brak ratingu	3 865	124	-	-	3 989
- odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych ¹⁾	(54)	(26)	-	-	(80)
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy – wartość bilansowa	X	X	X	X	2 466
- od AAA do A	X	X	X	X	1 142
- od BBB do B	X	X	X	X	171
- brak ratingu	X	X	X	X	145
- aktywa na ryzyko klienta	X	X	X	X	1 008
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych i transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży – wartość bilansowa	5 501	-	-	-	5 501
- wartość bilansowa brutto	5 502	-	-	-	5 502
- od AAA do A	796	-	-	-	796
- od BBB do B	519	-	-	-	519
- brak ratingu	4 167	-	-	-	4 167
- aktywa na ryzyko klienta	20	-	-	-	20
- odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(1)	-	-	-	(1)

Aktywa obciążone ryzykiem kredytowym na 31 grudnia 2021	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Pożyczki – wartość bilansowa	3 517	69	-	-	3 586
- wartość bilansowa brutto	3 522	75	-	-	3 597
- od BBB do B	150	-	-	-	150
- brak ratingu	3 372	75	-	-	3 447
- odpis z tytułu oczekiwanych strat kredytowych	(5)	(6)	-	-	(11)
Instrumenty pochodne	X	X	X	X	8 328
- od AAA do A	X	X	X	X	6 632
- od BBB do B	X	X	X	X	882
- brak ratingu	X	X	X	X	782
- aktywa na ryzyko klienta	X	X	X	X	32
Udział reasekuratorów w rezerwach szkodowych	X	X	X	X	1 399
- od AAA do A	X	X	X	X	1 192
- od BBB do B	X	X	X	X	8
- brak ratingu	X	X	X	X	199
Należności z tytułu reasekuracji	X	X	X	X	63
- od AAA do A	X	X	X	X	35
- brak ratingu	X	X	X	X	28
Razem	127 634	666	-	9	140 565

¹⁾ Odpis ujmuje się w kapitale z aktualizacji wyceny i nie pomniejsza on wartości bilansowej aktywów.

8.5.1.5. Ryzyko kredytowe reasekuratora w działalności ubezpieczeniowej

Grupa PZU zawiera umowy reasekuracyjne o charakterze nieproporcjonalnym oraz proporcjonalnym w celu ograniczenia zobowiązań wynikających z podstawowej działalności. Reasekuracja jest obciążona ryzykiem kredytowym związanym z ryzykiem niewykonania zobowiązania przez reasekuratora.

Jakość kredytową reasekuratorów ocenia się na podstawie danych rynkowych, danych pozyskanych ze źródeł zewnętrznych, a także na podstawie modelu wewnętrznego. Model dzieli reasekuratorów na kilka klas, w zależności od poziomu szacowanego ryzyka. Akceptuje się tylko podmioty o ryzyku niższym niż ustalony punkt odcięcia. Akceptacja nie jest automatyczna, a analizę uzupełnia się o ocenę dokonaną przez brokerów reasekuracyjnych. W ramach monitoringu ryzyka kredytowego ww. ocenę danego podmiotu aktualizuje się raz na kwartał.

W poniższych tabelach przedstawiono ryzyko kredytowe reasekuratorów, z którymi współpracowały spółki Grupy PZU.

Reasekurator	Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych (netto) na 31 grudnia 2022	Rating A.M. Best wg stanu na 31 grudnia 2022 ¹⁾
Reasekurator 1	542	A+
Reasekurator 2	305	A+
Reasekurator 3	327	brak ratingu
Reasekurator 4	181	AA-
Reasekurator 5	170	A+
Reasekurator 6	164	A+
Reasekurator 7	148	A
Reasekurator 8	136	A+
Reasekurator 9	117	A++
Reasekurator 10	93	AA-
Pozostali, w tym: ²⁾	1 832	
Posiadający rating inwestycyjny	1 616	
Posiadający rating poniżej inwestycyjnego lub bez ratingu	216	
Razem	4 015	

¹⁾ W przypadku braku ratingu A.M. Best uwzględniono rating agencji Standard&Poor's.

²⁾ W pozycji „Pozostali” wykazano udziały reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych o mniejszej wartości bilansowej niż dla wymienionych powyżej.

Reasekurator	Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych (netto) na 31 grudnia 2021	Rating A.M. Best wg stanu na 31 grudnia 2021 ¹⁾
Reasekurator 1	268	A+
Reasekurator 2	215	brak ratingu
Reasekurator 3	168	A+
Reasekurator 4	129	A++
Reasekurator 5	126	AA-
Reasekurator 6	117	A+
Reasekurator 7	89	AA-
Reasekurator 8	76	A+
Reasekurator 9	58	A+
Reasekurator 10	50	A+
Pozostali, w tym: ²⁾	1 244	
Posiadający rating inwestycyjny	1 110	
Posiadający rating poniżej inwestycyjnego lub bez ratingu	134	
Razem	2 540	

¹⁾ W przypadku braku ratingu A.M. Best uwzględniono rating agencji Standard&Poor's.

²⁾ W pozycji „Pozostali” wykazano udziały reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych o mniejszej wartości bilansowej niż dla wymienionych powyżej.

Ryzyko kontrahenta związane z reasekuracją jest ograniczane poprzez współpracę Grupy PZU z wieloma reasekuratorami o wiarygodnym ratingu kredytowym.

8.5.1.6. Koncentracja ryzyka w ryzyku kredytowym

Poniższa tabela prezentuje koncentrację branżową zaangażowań Grupy PZU według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) uwzględniającą:

- wartość zaangażowania w lokaty finansowe takie jak instrumenty kapitałowe, dłużne papiery wartościowe, udzielone pożyczki, transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży, rachunki bankowe i depozyty terminowe;
- sumy ubezpieczeniowe udzielonych gwarancji ubezpieczeniowych;
- limity odpowiedzialności dla ubezpieczeń wiarygodności pieniężnych;
- wartość kredytów (wartość bilansowa brutto oraz zaangażowanie pozabilansowe).

Segment branżowy	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
O. Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	26,15%	16,08%
K. Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	15,14%	11,94%
C. Przetwórstwo przemysłowe	16,67%	16,27%
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	11,26%	13,51%
L. Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	5,84%	8,12%
F. Budownictwo	4,44%	5,65%
M. Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	4,09%	5,24%
H. Transport i gospodarka magazynowa	3,70%	5,51%
D. Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	3,18%	4,63%
J. Informacja i komunikacja	2,12%	2,74%
B. Górnictwo i wydobywanie	0,87%	1,08%
Pozostałe sektory	6,54%	9,23%
Razem	100,00%	100,00%

8.5.2. Ryzyko aktuarialne (ubezpieczenia majątkowe i osobowe oraz ubezpieczenia na życie)

Ryzyko aktuarialne to możliwość poniesienia straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań, jakie mogą wynikać z zawartych umów ubezpieczenia i umów gwarancji ubezpieczeniowych, w związku z niewłaściwymi założeniami dotyczącymi wyceny składek i tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych. Ryzyko aktuarialne obejmuje:

	Ubezpieczenia majątkowe	Ubezpieczenia na życie
Ryzyko długowieczności - możliwość straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych, wynikające ze zmian w poziomie współczynnika umieralności, tendencji współczynnika umieralności lub jego zmienności, w przypadku gdy spadek współczynnika umieralności prowadzi do zwiększenia wartości zobowiązań ubezpieczeniowych.	X	X
Ryzyko związane z wysokością ponoszonych kosztów - możliwość straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych, wynikające ze zmian w poziomie wydatków ponoszonych na obsługę umów ubezpieczenia lub umów reasekuracji, tendencji tych wydatków lub ich zmienności.	X	X
Ryzyko związane z rezygnacjami z umów - ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych, wynikające ze zmian w poziomie współczynników rezygnacji z umów, zamykania, odnawiania i wykupów polis lub zmienności tych współczynników.	X	X
Ryzyko katastroficzne - możliwość straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych, wynikające ze znacznej niepewności założeń dotyczących wyceny i tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, związanych z ekstremalnymi lub wyjątkowymi zdarzeniami.	X	X
Ryzyko składki - możliwość nieodpowiedniego oszacowania stawek taryfowych i możliwości odchyłeń przypisu składek od oczekiwanego poziomu, wynikające ze zmienności w zakresie występowania, częstotliwości i skali ubezpieczanych zdarzeń.	X	nd.
Ryzyko rezerw - możliwość nieodpowiedniego oszacowania poziomu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, jak również możliwości fluktuacji faktycznych szkód wokół ich średniej statystycznej ze względu na stochastyczną naturę przyszłych wypłat odszkodowań.	X	nd.
Ryzyko rewizji wysokości rent - możliwość straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych, wynikające ze zmian w poziomie współczynników korygujących stosowanych do rent, tendencji tych współczynników lub ich zmienności, w związku ze zmianami otoczenia prawnego lub stanu zdrowia ubezpieczonej osoby.	X	nd.
Ryzyko śmiertelności - możliwość straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych, wynikające ze zmian poziomu, współczynnika umieralności, tendencji współczynnika umieralności lub jego zmienności, w przypadku gdy wzrost współczynnika umieralności prowadzi do zwiększenia wartości zobowiązań ubezpieczeniowych.	nd.	X
Ryzyko zachorowalności (niezdolności do pracy) - możliwość straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych, wynikające ze zmian w poziomie współczynników niezdolności do pracy, chorobowości i zachorowalności, tendencji tych współczynników lub ich zmienności.	nd.	X

Grupa PZU zarządza ryzykiem aktuarialnym między innymi poprzez:

- kalkulację i monitorowanie adekwatności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych;
- strategię taryfową oraz monitorowanie adekwatności składki;
- *underwriting*;
- reasekurację.

Kalkulacja i monitoring adekwatności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

Grupa PZU zarządza ryzykiem adekwatności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych poprzez stosowanie odpowiedniej metodyki ich obliczania i kontrolę procesów związanych z ustalaniem rezerw. Polityka tworzenia rezerw opiera się na:

- ostrożnościowym podejściu do określania wielkości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych;
- zasadzie ciągłości, polegającej na niezmienności metodyki tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych o ile tylko nie wystąpią istotne okoliczności uzasadniające dokonanie zmian.

W przypadku ubezpieczeń majątkowych i osobowych poziom rezerw techniczno-ubezpieczeniowych oceniany jest raz w miesiącu i w określonych okolicznościach (dokonanie wypłaty, pozyskanie nowych informacji od likwidatorów lub prawników) aktualizuje

się ich wysokość. Do analizy rezerw techniczno-ubezpieczeniowych wykorzystuje się zestawienia ich rozwoju oraz wypłat w kolejnych latach. Wynikiem tej analizy jest ocena dokładności stosowanych metod aktuarialnych.

W przypadku ubezpieczeń na życie głównymi źródłami danych przy szacowaniu oczekiwanej częstości występowania świadczeń są statystyki publiczne (tablice trwania życia) publikowane przez wyspecjalizowane jednostki statystyczne oraz analizy danych historycznych z portfeli ubezpieczeniowych. Okresowych analiz statystycznych częstości występowania świadczeń dokonuje się na poziomie grup produktów, poszczególnych portfeli ubezpieczeniowych oraz odpowiednio zdefiniowanych homogenicznych grup ryzyka. Przeprowadzane analizy dają możliwość określenia względnych częstości występowania zdarzeń w stosunku do statystyk publicznych. Stosowanie odpowiednich metod statystycznych pozwala na określenie istotności wyznaczanych statystyk. W miarę potrzeb, stosowane są odpowiednie narzuty bezpieczeństwa przy tworzeniu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i wycenie ryzyka.

W Grupie PZU oszacowanie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych przeprowadza się pod nadzorem głównych aktuariuszy.

Strategia taryfowa oraz monitoring adekwatności składki

Celem polityki taryfowej jest zagwarantowanie adekwatnego poziomu składki (tj. wystarczającego na pokrycie obecnych i przyszłych zobowiązań, wynikających z zawartych polis oraz wydatków). Równoległe z opracowywaniem taryfy składek lub zmian w taryfach wykonuje się symulacje dotyczące prognozowanego wpływu zmian na wynik w przyszłości. Ponadto regularnie analizuje się adekwatność składek oraz rentowności portfeli dla poszczególnych ubezpieczeń na podstawie m.in. oceny wyniku technicznego produktu za dany okres sprawozdawczy. Częstość i szczegółowość analiz zależy od materialności produktu i możliwej fluktuacji wyniku. W przypadku trwale niekorzystnego przebiegu ubezpieczenia podejmuje się działania dla przywrócenia określonego poziomu rentowności, polegające np. na dostosowaniu taryfy składek, zmianie reguł underwritingowych, modyfikacji kontraktów reasekuracyjnych lub na zmianie profilu ubezpieczonego ryzyka poprzez modyfikację ogólnych warunków ubezpieczenia.

Underwriting

Obszar underwritingu funkcjonuje niezależnie od obszaru sprzedaży co oznacza, że zasady oceny i akceptacji ryzyka oraz poziomy kompetencyjne kształtowane są w obszarze underwritingu. Proces sprzedaży ubezpieczeń dla klientów korporacyjnych jest poprzedzony analizą i oceną ryzyka realizowaną przez zespoły sprzedażowe, w ramach posiadanych kompetencji. Dla ryzyk niebędących w kompetencjach obszaru sprzedaży, decyzje underwritingowe podejmowane są przez dedykowane do tego celu zespoły underwritingu.

Reasekuracja

Program reasekuracyjny Grupy PZU w ubezpieczeniach majątkowych i pozostałych osobowych pełni funkcję zabezpieczającą jego podstawową działalność, ograniczając ryzyko wystąpienia zjawisk o charakterze katastroficznym, mogących w negatywny sposób wpłynąć na pozycję finansową Grupy PZU. Zadanie to jest realizowane poprzez umowy obligatoryjne wraz z uzupełniającą je reasekuracją fakultatywną.

Grupa PZU ogranicza swoje ryzyko m.in. poprzez:

- nieproporcjonalną umowę nadwyżki szkód chroniącą portfele przed szkodami o charakterze katastroficznym (np. powódź, huragan);
- nieproporcjonalne umowy nadwyżki szkód chroniące między innymi portfele ubezpieczeń majątkowych, technicznych, morskich, transportowych i lotniczych, OC (w tym OC z ubezpieczeń komunikacyjnych) przed skutkami dużych pojedynczych szkód;
- nieproporcjonalną umowę nadwyżki szkodowości chroniącą portfel upraw rolnych;
- proporcjonalną umowę chroniącą portfel ubezpieczeń finansowych.

Optymalizacja programu reasekuracyjnego w zakresie ochrony przed szkodami o charakterze katastroficznym bazuje na wynikach wewnętrznych analiz oraz wykorzystuje modele firm zewnętrznych.

8.5.2.1. Stopień narażenia na ryzyko aktuarialne - ubezpieczenia majątkowe i osobowe

Podstawowe wskaźniki kosztów w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	1 stycznia – 31 grudnia 2022	1 stycznia – 31 grudnia 2021
Wskaźnik wydatków	27,67%	27,33%
Wskaźnik szkodowości na udziale własnym	61,12%	61,15%
Wskaźnik zatrzymania składki przez reasekuratora	9,45%	8,06%
Wskaźnik mieszany	88,79%	88,48%

Wskaźnik wydatków to stosunek sumy kosztów akwizycji, kosztów administracyjnych oraz prowizji reasekuracyjnych i udziału w zyskach reasekuratorów do składek zarobionych netto.

Wskaźnik szkodowości na udziale własnym to stosunek odszkodowań oraz zmiany stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto do składek zarobionych netto.

Wskaźnik zatrzymania składki przez reasekuratora to procentowy udział reasekuratora w składkach ubezpieczeniowych przypisanych brutto.

Wskaźnik mieszany to stosunek sumy kosztów akwizycji, kosztów administracyjnych, prowizji reasekuracyjnych i udziału w zyskach reasekuratorów, odszkodowań oraz zmiany stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto do składek zarobionych netto.

Poniższe tabele prezentują rozwój rezerw techniczno-ubezpieczeniowych oraz wypłaty w kolejnych okresach sprawozdawczych.

Rozwój szkód w ubezpieczeniach bezpośrednich majątkowych i osobowych brutto (wg okresu sprawozdawczego)	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rezerwa na koniec okresu sprawozdawczego	11 783	13 312	13 163	13 181	13 990	14 975	15 627	16 540	17 303	19 065
Rezerwa oraz łączne wypłaty odszkodowań (od zakończenia pierwszego okresu sprawozdawczego do końca bieżącego okresu sprawozdawczego z pominięciem wypłat dokonanych przed końcem pierwszego okresu sprawozdawczego):										
- wyliczone 1 rok później	12 241	13 032	12 908	13 353	14 251	14 929	15 833	16 048	16 876	
- wyliczone 2 lata później	12 180	12 719	12 922	13 500	14 281	15 008	15 542	15 629		
- wyliczone 3 lata później	12 080	12 822	13 135	13 518	14 438	14 839	15 286			
- wyliczone 4 lata później	12 172	13 089	13 183	13 686	14 366	14 732				
- wyliczone 5 lat później	12 439	13 172	13 353	13 677	14 362					
- wyliczone 6 lat później	12 536	13 356	13 398	13 704						
- wyliczone 7 lat później	12 713	13 406	13 446							
- wyliczone 8 lat później	12 785	13 468								
- wyliczone 9 lat później	12 885									
Suma rezerwy oraz łącznych wypłat odszkodowań (od zakończenia pierwszego okresu sprawozdawczego do końca bieżącego okresu sprawozdawczego z pominięciem wypłat dokonanych przed końcem pierwszego okresu sprawozdawczego)	12 885	13 468	13 446	13 704	14 362	14 732	15 286	15 629	16 876	
Łączne wypłaty odszkodowań (od zakończenia pierwszego okresu sprawozdawczego do końca bieżącego okresu sprawozdawczego z pominięciem wypłat dokonanych przed końcem pierwszego okresu sprawozdawczego)	7 884	7 985	7 536	7 187	6 981	6 344	5 409	4 034	3 032	
Rezerwa wykazana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	5 001	5 483	5 910	6 517	7 381	8 388	9 877	11 595	13 844	
Różnica pomiędzy rezerwą na koniec pierwszego roku a rezerwą oszacowaną na koniec okresu sprawozdawczego (ang. <i>run-off result</i>)	(1 102)	(156)	(283)	(523)	(372)	243	341	911	427	
Powyższa różnica jako procent rezerwy na koniec pierwszego roku	-9%	-1%	-2%	-4%	-3%	2%	2%	6%	2%	

Rozwój szkód w ubezpieczeniach bezpośrednich majątkowych i osobowych na udziale własnym (wg okresu sprawozdawczego)	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rezerwa na koniec okresu sprawozdawczego	11 453	12 814	12 653	12 559	12 880	13 484	13 933	14 545	15 053	15 717
Rezerwa oraz łączne wypłaty odszkodowań (od zakończenia pierwszego okresu sprawozdawczego do końca bieżącego okresu sprawozdawczego z pominięciem wypłat dokonanych przed końcem pierwszego okresu sprawozdawczego):										
- wyliczone 1 rok później	11 787	12 525	12 355	12 576	13 066	13 362	13 952	14 089	14 648	
- wyliczone 2 lata później	11 704	12 201	12 278	12 664	13 005	13 393	13 646	13 695		
- wyliczone 3 lata później	11 599	12 224	12 473	12 615	13 112	13 227	13 383			
- wyliczone 4 lata później	11 642	12 481	12 463	12 758	13 048	13 099				
- wyliczone 5 lat później	11 891	12 515	12 623	12 781	13 012					
- wyliczone 6 lat później	11 938	12 688	12 679	12 791						
- wyliczone 7 lat później	12 109	12 750	12 711							
- wyliczone 8 lat później	12 198	12 813								
- wyliczone 9 lat później	12 294									
Suma rezerwy oraz łącznych wypłat odszkodowań (od zakończenia pierwszego okresu sprawozdawczego do końca bieżącego okresu sprawozdawczego z pominięciem wypłat dokonanych przed końcem pierwszego okresu sprawozdawczego)	12 294	12 813	12 711	12 791	13 012	13 099	13 383	13 695	14 648	
Łączne wypłaty odszkodowań (od zakończenia pierwszego okresu sprawozdawczego do końca bieżącego okresu sprawozdawczego z pominięciem wypłat dokonanych przed końcem pierwszego okresu sprawozdawczego)	7 576	7 678	7 202	6 752	6 311	5 564	4 739	3 466	2 564	
Rezerwa wykazana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	4 718	5 135	5 509	6 039	6 701	7 535	8 644	10 229	12 084	
Różnica pomiędzy rezerwą na koniec pierwszego roku a rezerwą oszacowaną na koniec okresu sprawozdawczego (ang. <i>run-off result</i>)	(841)	1	(58)	(232)	(132)	385	550	850	405	
Powyższa różnica jako procent rezerwy na koniec pierwszego roku	-7%	0%	0%	-2%	-1%	3%	4%	6%	3%	

Główną część portfela Grupy PZU stanowią ubezpieczenia komunikacyjne – autocasco oraz OC posiadaczy pojazdów mechanicznych. Oba rodzaje ubezpieczeń zawierane są na ogół na rok, w trakcie którego szkoda musi zaistnieć, aby została wypłacona. W przypadku ubezpieczenia autocasco czas na zgłoszenie szkody jest krótki i nie jest źródłem niepewności. Inaczej jest w przypadku ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, gdzie czas na zgłoszenie szkody może wynosić aż 30 lat. Wysokość szkód majątkowych jest w szczególności wrażliwa na ilość zgłaszanych roszczeń sądowych oraz zapadające w poszczególnych sprawach wyroki sądowe. W przypadku umów ubezpieczeń OC pojawiają się nowe typy szkód oraz dodatkowe roszczenia ujawniane ze znacznym opóźnieniem, co istotnie komplikuje proces szacowania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

Koncentracja ryzyka w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych

W ramach ryzyka aktuarialnego, Grupa PZU identyfikuje ryzyko koncentracji w odniesieniu do możliwych szkód spowodowanych przez zdarzenia katastroficzne, w szczególności takich jak powodzie i huragany. Poniższa tabela przedstawia sumy ubezpieczeń w zadanych przedziałach w podziale na poszczególne województwa (dla działalności na terenie Polski) oraz kraje (dla działalności zagranicznej). W kontekście ekspozycji na ryzyko powodzi i huraganu, system zarządzania ryzykiem funkcjonujący w Grupie PZU zapewnia jej cykliczny monitoring, a stosowany program reasekuracji pozwala na istotną redukcję wielkości potencjalnej szkody katastroficznej na udziale własnym.

Narażenie na szkody katastroficzne w ubezpieczeniach majątkowych	Suma ubezpieczenia (w mln zł) 31 grudnia 2022							Suma ubezpieczenia (w mln zł) 31 grudnia 2021						
	0-0,2	0,2-0,5	0,5-2	2-10	10-50	pow. 50	Suma	0-0,2	0,2-0,5	0,5-2	2-10	10-50	pow. 50	Suma
dolnośląskie	0,6%	1,2%	1,4%	0,5%	0,4%	1,7%	5,8%	0,8%	1,4%	1,4%	0,5%	0,4%	2,0%	6,5%
kujawsko-pomorskie	0,5%	0,7%	0,6%	0,3%	0,3%	1,1%	3,5%	0,5%	0,7%	0,6%	0,3%	0,2%	1,1%	3,4%
lubelskie	0,4%	0,6%	0,3%	0,1%	0,1%	1,1%	2,6%	0,5%	0,7%	0,3%	0,1%	0,1%	1,6%	3,3%
lubuskie	0,2%	0,3%	0,3%	0,1%	0,1%	0,5%	1,5%	0,2%	0,3%	0,2%	0,1%	0,1%	0,5%	1,4%
łódzkie	0,6%	1,0%	0,8%	0,3%	0,2%	3,5%	6,4%	0,6%	1,0%	0,7%	0,3%	0,2%	3,9%	6,7%
małopolskie	0,6%	1,4%	1,1%	0,4%	0,4%	1,6%	5,5%	0,7%	1,5%	1,0%	0,4%	0,4%	1,4%	5,4%
mazowieckie	1,6%	3,1%	2,8%	0,9%	1,1%	9,7%	19,2%	1,6%	3,1%	2,6%	0,9%	1,0%	9,1%	18,3%
opolskie	0,2%	0,4%	0,3%	0,1%	0,1%	0,6%	1,7%	0,2%	0,4%	0,3%	0,1%	0,1%	1,6%	2,7%
podkarpackie	0,4%	0,8%	0,4%	0,2%	0,2%	1,4%	3,4%	0,8%	1,1%	0,4%	0,2%	0,1%	1,4%	4,0%
podlaskie	0,3%	0,4%	0,3%	0,2%	0,2%	0,5%	1,9%	0,3%	0,4%	0,3%	0,2%	0,2%	0,4%	1,8%
pomorskie	0,5%	1,0%	1,0%	0,5%	0,6%	5,8%	9,4%	0,5%	1,0%	0,9%	0,5%	0,5%	4,8%	8,2%
śląskie	0,9%	1,5%	1,4%	0,5%	1,5%	3,7%	9,5%	1,0%	1,5%	1,2%	0,5%	1,2%	3,9%	9,3%
świętokrzyskie	0,3%	0,4%	0,2%	0,1%	0,1%	0,4%	1,5%	0,3%	0,5%	0,2%	0,1%	0,1%	0,6%	1,8%
warmińsko-mazurskie	0,3%	0,4%	0,4%	0,2%	0,1%	0,5%	1,9%	0,3%	0,5%	0,3%	0,2%	0,1%	1,2%	2,6%
wielkopolskie	1,0%	1,8%	1,6%	0,7%	0,6%	2,6%	8,3%	1,0%	1,8%	1,4%	0,6%	0,5%	2,4%	7,7%
zachodnio-pomorskie	0,3%	0,5%	0,5%	0,4%	0,4%	1,5%	3,6%	0,3%	0,5%	0,5%	0,4%	0,3%	2,2%	4,2%
Litwa i Estonia	0,4%	2,2%	3,1%	1,1%	1,0%	2,0%	9,8%	0,6%	1,8%	2,5%	0,8%	1,0%	2,1%	8,8%
Łotwa	0,1%	0,5%	1,1%	0,5%	0,5%	0,5%	3,2%	0,1%	0,6%	0,8%	0,4%	0,4%	0,6%	2,9%
Ukraina	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,2%	0,6%	0,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	0,6%	0,8%
Norwegia	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,4%	0,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	0,2%
Razem	9,2%	18,2%	17,6%	7,2%	8,1%	39,7%	100,0%	10,3%	18,8%	15,6%	6,7%	7,0%	41,6%	100,0%

Skapitalizowana wartość rent

Poniższe wyniki nie uwzględniają wpływu zmian wyceny lokat uwzględnianych przy wyliczaniu wartości rezerwy.

Wpływ zmiany założeń dla rezerwy na skapitalizowaną wartość rent w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych na wynik finansowy netto i kapitały własne	31 grudnia 2022		31 grudnia 2021	
	brutto	na udziale własnym	brutto	na udziale własnym
Stopa techniczna – podwyższenie o 0,5 p.p.	509	474	457	425
Stopa techniczna – obniżenie o 1,0 p.p.	(1 308)	(1 221)	(1 173)	(1 090)
Śmiertelność 110% założonej	156	149	139	134
Śmiertelność 90% założonej	(175)	(166)	(157)	(149)

8.5.2.2. Stopień narażenia na ryzyko ubezpieczeniowe - ubezpieczenia na życie

Grupa PZU nie zaprezentowała informacji dotyczących rozwoju szkód w ubezpieczeniach na życie, ze względu na fakt, że niepewność kwot i okresu wypłaty odszkodowań zwykle ustępuje w ciągu jednego roku.

Koncentracja ryzyka związana jest z koncentracją umów lub sum ubezpieczenia. W przypadku tradycyjnych ubezpieczeń indywidualnych, gdzie ryzyko koncentracji związane jest z możliwością wystąpienia zdarzenia ubezpieczeniowego lub z potencjalną wysokością wypłat z tytułu pojedynczego zdarzenia, ryzyko ocenia się w sposób indywidualny. Ocena obejmuje zarówno ryzyko medyczne, jak też – w uzasadnionych przypadkach – finansowe. Dzięki temu dokonywana jest selekcja ryzyk (ocena osoby przystępującej do umowy ubezpieczenia) oraz określenie maksymalnego poziomu akceptowalnego ryzyka.

W ubezpieczeniach grupowych wystąpienie ryzyka koncentracji jest ograniczone poprzez wielkość portfela umów. Pozwala to zmniejszyć poziom zaburzeń wynikających z losowości przebiegów ubezpieczeń. Ponadto istotnym czynnikiem zmniejszającym ryzyko związane z koncentracją jest forma umowy zbiorowej, w ramach której wszyscy członkowie grupy mają tę samą sumę ubezpieczenia oraz zakres gwarantowanej ochrony. Tym samym zjawisko koncentracji niektórych ryzyk w ramach portfela umów nie występuje.

W przypadku umów ubezpieczeń grupowych, gdzie dopuszcza się możliwość kształtowania zakresu ochrony ubezpieczeniowej na poziomie poszczególnych umów grupowych, stosowana jest uproszczona ocena ryzyka. Prowadzi się ją na podstawie informacji o branży zawodowej danego zakładu pracy przy założeniu odpowiednich limitów uczestnictwa osób ubezpieczonych w stosunku do osób zatrudnionych w zakładzie pracy. Stosowane w tych przypadkach składki ubezpieczeniowe i odpowiednie narzuty wynikają z prowadzonych analiz statystycznych częstości występowania świadczeń na poziomie zdefiniowanych homogenicznych grup ryzyka, z uwzględnieniem względnych częstości występowania zdarzeń w stosunku do statystyk publicznych.

Należy również zaznaczyć, że dla większości umów wielkość świadczenia jest ściśle zdefiniowana w umowie ubezpieczenia. W porównaniu do typowych umów ubezpieczeń majątkowych i osobowych zmniejsza się ryzyko koncentracji, polegające na stosunkowo rzadkim występowaniu pojedynczych zdarzeń o znacznej wysokości wypłat.

Ubezpieczenia rentowe w ubezpieczeniach na życie

Wpływ zmiany założeń dla rezerw w ubezpieczeniach rentowych w ubezpieczeniach na życie na wynik finansowy netto i kapitały własne	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Stopa techniczna - obniżenie o 1,0 p.p.	(17)	(18)
Śmiertelność 90% założonej	(8)	(9)

Ubezpieczenia na życie z wyłączeniem ubezpieczeń rentowych

Wpływ zmiany założeń dla rezerw w ubezpieczeniach na życie z wyłączeniem rezerw w ubezpieczeniach rentowych na wynik finansowy netto i kapitały własne	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Stopa techniczna - obniżenie o 1,0 p.p.	(2 516)	(2 512)
Śmiertelność 110% założonej	(822)	(886)
Zachorowalność i wypadkowość 110% założonej	(130)	(194)

Wpływ rezygnacji klientów w ubezpieczeniach na życie

W wyliczeniach matematycznych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w ubezpieczeniach na życie nie uwzględnia się ryzyka rezygnacji ubezpieczonych. Poniżej zaprezentowano wpływ hipotetycznej rezygnacji 10% wszystkich klientów w ubezpieczeniach na życie.

pozycja sprawozdania finansowego	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	2 148	2 207
Odszkodowania i świadczenia wypłacone	(772)	(859)
Zmiana stanu odroczonej kosztów akwizycji	(5)	(7)
Wynik finansowy brutto	1 371	1 341
Wynik finansowy netto i kapitały własne	1 110	1 086

8.5.3. Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe to ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany sytuacji finansowej wynikające bezpośrednio lub pośrednio z wahań poziomu i wahań zmienności rynkowych cen aktywów, *spreadu* kredytowego, wartości zobowiązań i instrumentów finansowych.

Ryzyko rynkowe w Grupie PZU obejmuje:

- **ryzyko cen akcji** – możliwość poniesienia straty na skutek zmiany wartości aktywów, zobowiązań i instrumentów finansowych w wyniku zmian rynkowych cen akcji lub wahań zmienności rynkowych cen akcji;
- **ryzyko cen udziałów i akcji nienotowanych** – możliwość poniesienia straty na skutek zmian wycen akcji nienotowanych i udziałów;
- **ryzyko cen nieruchomości** – możliwość poniesienia straty na skutek zmian wartości aktywów, zobowiązań i instrumentów finansowych w wyniku zmian rynkowych cen nieruchomości lub wahań zmienności rynkowych cen nieruchomości;
- **ryzyko cen towarów** – możliwość poniesienia straty na skutek zmiany wartości aktywów, zobowiązań i instrumentów finansowych w wyniku zmian rynkowych cen towarów lub wahań zmienności rynkowych cen towarów;
- **ryzyko inflacji** – możliwość poniesienia straty związana z poziomem realizowanej inflacji, w szczególności inflacji cen towarów i usług, a także oczekiwań dotyczących przyszłego poziomu inflacji, mających wpływ na wycenę aktywów i zobowiązań;
- **ryzyko płynności** – ryzyko niemożności zrealizowania lokat i innych aktywów bez wpływu na ich rynkowe ceny w celu uregulowania swoich zobowiązań finansowych w momencie, gdy stają się one wymagalne;
- **ryzyko stopy procentowej** – możliwość poniesienia straty na skutek zmiany wartości instrumentów finansowych lub innych aktywów oraz zmiany wartości bieżącej prognozowanych przepływów ze zobowiązań w wyniku zmian w strukturze terminowej rynkowych stóp procentowych lub wahań zmienności rynkowych stóp procentowych wolnych od ryzyka;
- **ryzyko bazowe** – możliwość poniesienia straty na skutek zmiany wartości instrumentów finansowych lub aktywów oraz zmiany wartości bieżącej prognozowanych przepływów ze zobowiązań, w wyniku zmian w strukturze terminowej *spreadów* rynkowych stóp procentowych względem stóp wolnych od ryzyka lub wahań zmienności tych *spreadów* – z wyłączeniem *spreadów* kredytowych;
- **ryzyko walutowe** – możliwość poniesienia straty na skutek zmian wartości aktywów, zobowiązań i instrumentów finansowych w wyniku zmian kursów wymiany walut lub wahań zmienności kursów wymiany walut;

- **ryzyko spreadu kredytowego** – możliwość poniesienia straty z tytułu zmiany wartości aktywów, zobowiązań i instrumentów finansowych spowodowanych zmianą poziomu *spreadów* kredytowych w odniesieniu do struktury terminowej stóp procentowych dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa lub wahania ich zmienności;
- **ryzyko koncentracji** – możliwość poniesienia straty wynikającej z braku dywersyfikacji portfela aktywów lub z dużej ekspozycji na ryzyko niewykonania zobowiązania przez pojedynczego emitenta papierów wartościowych lub grupę powiązanych emitentów.

Ryzyko koncentracji aktywów oraz ryzyko *spreadu* kredytowego jest traktowane jako integralna część ryzyka rynkowego przy pomiarze ryzyka na potrzeby profilu ryzyka, tolerancji na ryzyko i raportowaniu wskaźników ryzyka rynkowego. Jednak proces zarządzania tymi ryzykami ma odmienną specyfikę niż proces zarządzania pozostałymi podkategoriami ryzyka rynkowego i został opisany w punkcie 8.5.1.1 wraz z procesem zarządzania ryzykiem niewypłacalności kontrahenta.

Ryzyko rynkowe w Grupie PZU pochodzi z trzech głównych źródeł:

- działalności związanej z dopasowaniem aktywów do zobowiązań (portfel ALM);
- działalności związanej z aktywną alokacją, tj. wyznaczaniem optymalnej średnioterminowej struktury aktywów (portfele AA);
- działalności bankowej w Pekao i Alior Banku – generującej istotne narażenie na ryzyko stopy procentowej.

Działalność inwestycyjną w spółkach Grupy PZU reguluje szereg dokumentów zatwierdzonych przez rady nadzorcze, zarządy i dedykowane komitety.

Jednostki ds. ryzyka współuczestniczą w identyfikacji ryzyk, dokonują ich pomiaru oraz monitorują i raportują o tych ryzykach. Ryzyko rynkowe mierzy się przy wykorzystaniu modelu kalkulacji kapitału ekonomicznego ryzyka rynkowego w oparciu o metodę wartości zagrożonej (VaR, ang. *Value at Risk*) lub formuły standardowej zgodnie z zasadami zdefiniowanymi przez dyrektywę Wypłacalność II. W celu efektywnego zarządzania ryzykiem rynkowym ustala się limity w postaci kwoty kapitału alokowanego na dane ryzyko rynkowe, jak również limity na poszczególne czynniki ryzyka rynkowego.

W Pekao funkcjonuje system zarządzania ryzykiem rynkowym, stanowiący strukturalno-organizacyjne i metodologiczne ramy, mające na celu utrzymanie struktury bilansu i pozycji pozabilansowych w zgodzie z zakładanymi celami strategicznymi. Proces zarządzania ryzykiem rynkowym oraz procedury go regulujące uwzględniają podział na księgę handlową i bankową.

Zarządzając ryzykiem rynkowym księgi handlowej Pekao dąży do optymalizowania wyników finansowych oraz zapewnienia maksymalnie wysokiej jakości obsługi klientów banku w zakresie dostępu do rynku (*market making*) pozostając w ramach limitów zatwierdzonych przez zarząd i radę nadzorczą.

Zarządzając ryzykiem stopy procentowej księgi bankowej Pekao kieruje się celem zabezpieczenia wartości ekonomicznej kapitału oraz realizacji założonego wyniku odsetkowego w ramach przyjętych limitów.

W Alior Banku ekspozycja na ryzyko rynkowe jest ograniczana przez system limitów, okresowo aktualizowanych, wprowadzanych uchwałą rady nadzorczej lub Komitetu Zarządzania Kapitałem, Aktywami i Pasywami, obejmujących wszystkie miary ryzyka, których poziom jest monitorowany i raportowany przez jednostki organizacyjne Alior Banku niezależnie od biznesu. W Alior Banku funkcjonują trzy rodzaje limitów, różniące się zakresem oraz sposobem funkcjonowania – limity podstawowe, uzupełniające, limity dodatkowe. Zarządzanie ryzykiem rynkowym skupia się na ograniczaniu potencjalnych niekorzystnych zmian wartości ekonomicznej kapitału.

Ekspozycja na ryzyko rynkowe

Wartość bilansowa	Nota	31 grudnia 2022			31 grudnia 2021			Razem	Razem
		Aktywa na ryzyko Grupy	Aktywa na ryzyko klienta	Aktywa na ryzyko Grupy	Aktywa na ryzyko klienta				
		w tym aktywa banków		w tym aktywa banków					
Aktywa finansowe i środki pieniężne narażone na ryzyko stopy procentowej		389 627	344 610	931	390 558	360 904	316 355	1 032	361 936
Dłużne papiery wartościowe o stałym oprocentowaniu	37	107 587	75 050	860	108 447	95 855	60 477	965	96 820
Dłużne papiery wartościowe o zmiennym oprocentowaniu	37	24 580	22 076	44	24 624	24 825	22 798	43	24 868
Należności od klientów z tytułu kredytów	35	212 693	212 693	-	212 693	215 008	215 008	-	215 008
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	37	3 047	2 562	21	3 068	1 364	1 031	20	1 384
Pożyczki	37	4 269	-	-	4 269	3 586	-	-	3 586
Środki pieniężne	40	15 954	15 231	6	15 960	9 443	8 684	4	9 447
Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	37	7 071	2 572	-	7 071	4 117	1 651	-	4 117
Instrumenty pochodne	36	14 426	14 426	-	14 426	6 706	6 706	-	6 706
Aktywa finansowe narażone na inne ryzyko cenowe		5 041	2 172	4 084	9 125	3 896	2 339	5 241	9 137
Instrumenty kapitałowe	37	3 290	692	4 064	7 354	2 306	770	5 209	7 515
Instrumenty pochodne	36	1 751	1 480	20	1 771	1 590	1 569	32	1 622
Razem		394 668	346 782	5 015	399 683	364 800	318 694	6 273	371 073

W tabeli poniżej zaprezentowano aktywa finansowe banków oraz na ryzyko klienta wg miejsca ujęcia w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym:

Aktywa finansowe banków oraz aktywa finansowe na ryzyko klienta	Nota	31 grudnia 2022		31 grudnia 2021	
		Pekao i Alior Bank	Aktywa finansowe na ryzyko klienta	Pekao i Alior Bank	Aktywa finansowe na ryzyko klienta
Należności od klientów z tytułu kredytów	35	212 693	-	215 008	-
Pochodne instrumenty finansowe		15 906	20	8 275	32
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe		102 952	4 989	86 727	6 237
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie		74 402	21	53 432	20
Dłużne papiery wartościowe		69 268	-	50 750	-
Rządowe		48 111	-	43 770	-
Krajowe		42 654	-	43 770	-
Oprocentowanie stałe		38 661	-	38 644	-
Oprocentowanie zmienne		3 993	-	5 126	-
Zagraniczne		5 457	-	-	-
Oprocentowanie stałe		5 457	-	-	-
Pozostałe		21 157	-	6 980	-
Oprocentowanie stałe		15 843	-	2 224	-
Oprocentowanie zmienne		5 314	-	4 756	-
Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży		2 572	-	1 651	-
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych		2 562	21	1 031	20
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		27 359	-	32 425	-
Instrumenty kapitałowe		443	-	513	-
Dłużne papiery wartościowe		26 916	-	31 912	-
Rządowe		18 133	-	22 171	-
Krajowe		18 075	-	22 171	-
Oprocentowanie stałe		9 601	-	14 868	-
Oprocentowanie zmienne		8 474	-	7 303	-
Zagraniczne		58	-	-	-
Oprocentowanie stałe		58	-	-	-
Pozostałe		8 783	-	9 740	-
Oprocentowanie stałe		4 735	-	4 445	-
Oprocentowanie zmienne		4 048	-	5 295	-
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		1 191	4 968	870	6 217
Instrumenty kapitałowe		239	311	249	377
Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne		10	3 753	8	4 832
Dłużne papiery wartościowe		942	904	613	1 008
Rządowe		743	860	403	965
Krajowe		743	851	403	959
Oprocentowanie stałe		650	846	291	956
Oprocentowanie zmienne		93	5	112	3
Zagraniczne		-	9	-	6
Oprocentowanie stałe		-	9	-	6
Pozostałe		199	44	210	43
Oprocentowanie stałe		45	5	4	3
Oprocentowanie zmienne		154	39	206	40
Środki pieniężne		15 231	6	8 684	4
Aktywa finansowe banków oraz aktywa finansowe na ryzyko klienta, razem		346 782	5 015	318 694	6 273

W ramach swojej działalności lokacyjnej Grupa PZU wykorzystuje pochodne instrumenty finansowe jako narzędzia zmniejszania ryzyka (z użyciem rachunkowości zabezpieczeń lub bez niej) oraz ułatwiające efektywne zarządzanie portfelem inwestycyjnym.

Zaangażowanie Grupy PZU w instrumenty pochodne zaprezentowano w punkcie 36.

Zaangażowanie w dłużne papiery emitowane przez rządy inne niż RP

Wartość bilansowa dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez rządy inne niż RP	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Niemcy	2 557	1
Francja	1 864	14
Stany Zjednoczone	1 226	13
Litwa	717	845
Rumunia	209	227
Łotwa	180	155
Indonezja	176	132
Hiszpania	142	17
Węgry	128	134
Włochy	114	118
Bułgaria	78	87
Meksyk	78	88
Ukraina	78	163
Kolumbia	76	76
Chorwacja	75	154
Brazylia	66	70
Panama	66	76
Peru	64	74
Pozostałe	625 ¹⁾	754 ²⁾
Razem	8 519	3 198

¹⁾ Pozycja Pozostałe obejmuje obligacje 54 krajów, wobec których jednostkowe zaangażowanie bilansowe nie przekracza równowartości 50 mln zł.

²⁾ Pozycja Pozostałe obejmuje obligacje 53 krajów.

Zaangażowanie w dłużne papiery emitowane przez korporacje oraz jednostki samorządu terytorialnego

Wartość bilansowa dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez korporacje, jednostki samorządu terytorialnego oraz Narodowy Bank Polski	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
K. Działalność finansowa i ubezpieczeniowa w tym:	22 256	8 375
Banki zagraniczne	5 864	4 777
Narodowy Bank Polski	14 594	1 870
Spółki Indeksu WIG - Banki	562	553
O. Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne w tym:	5 313	5 354
Samorządy krajowe	5 309	5 345
D. Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych w tym:	1 914	2 329
Spółki Indeksu WIG - Energia	1 308	1 614
C. Przetwórstwo przemysłowe w tym:	1 676	1 818
Wytwarzanie i przetwarzanie produktów rafinacji ropy naftowej (w tym WIG-Paliwa)	707	766
H. Transport i gospodarka magazynowa	679	801
N. Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	620	1 006
E. Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	584	413
F. Budownictwo	373	305
J. Informacja i komunikacja	365	377
I. R. Działalność związana z zakwaterowaniem, usługami gastronomicznymi (w tym: WIG - hotele i restauracje) oraz z kulturą, rozrywką i rekreacją	298	335
B. Górnictwo i wydobywanie	192	185
M. Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	187	196
L. Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	185	285
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	24	47
Razem	34 666	21 826

8.5.3.1. Ryzyko stopy procentowej

W tabeli poniżej zaprezentowano test wrażliwości portfela instrumentów finansowych, dla których ryzyko ponosi Grupa PZU (z wyjątkiem należności od klientów z tytułu kredytów i zobowiązań z tytułu depozytów).

Zmiana wartości portfela w wyniku zmiany krzywej dochodowości o +/- 100 p.b. wg waluty instrumentu	31 grudnia 2022		31 grudnia 2021	
	spadek	wzrost	spadek	wzrost
polski złoty	685	(663)	1 180	(1 143)
euro	12	(8)	60	(56)
dolar amerykański	49	(37)	141	(122)
pozostałe	1	(1)	(8)	8
Razem	747	(709)	1 373	(1 313)

Powyższe testy wrażliwości nie zawierają wpływu zmian stóp procentowych dla rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i zobowiązań z tytułu kontraktów inwestycyjnych. Analizę wpływu zmiany stopy technicznej na wycenę umów ubezpieczeniowych zaprezentowano w punktach 8.5.2.1 i 8.5.2.2.

W poniższej tabeli przedstawiono kształtowanie się poziomu kontraktowej wrażliwości dochodu odsetkowego (NII) na zmianę stóp procentowych o 100 p.b. oraz wrażliwości wartości ekonomicznej kapitału (EVE) banków Grupy PZU na zmianę stóp procentowych o 200 p.b. Miara (NII) jest wykorzystywana w zarządzaniu ryzykiem stopy procentowej do ograniczenia zmienności dochodu odsetkowego. Przez EVE rozumie się bieżącą wartość przyszłych przepływów pieniężnych, które będą wygenerowane przez aktywa jednostki, pomniejszoną o bieżącą wartość przyszłych przepływów pieniężnych koniecznych do uregulowania zobowiązań tej jednostki. W obu analizach zakładana jest natychmiastowa zmiana stóp rynkowych. Oprocentowanie produktów bankowych zmienia się zgodnie z zapisami umownymi, przy czym w przypadku kontraktowej wrażliwości NII, dla depozytów od klientów detalicznych, uwzględnia się ograniczenie spadku stóp minimalnie do zera, lecz nie do wartości ujemnych, zaś dla wrażliwości EVE zerowe ograniczenie spadku oprocentowania obowiązuje dla wszystkich pasywów. Ponadto dla wrażliwości EVE dla depozytów bieżących w złotych polskich stosowany jest model urealnijający profil ich przeszacowania.

Podmiot	Miara	31 grudnia 2022		31 grudnia 2021	
		spadek	wzrost	spadek	wzrost
Grupa Pekao	NII	-3,85%	0,16%	-7,51%	-1,15%
	EVE	3,10%	-5,75%	3,36%	-6,31%
Grupa Alior Banku	NII	-4,68%	0,65%	-7,52%	0,89%
	EVE	1,56%	-4,74%	0,50%	-2,49%

Wzrosty stóp procentowych oraz zawirowania na rynkach finansowych będące skutkiem wojny rosyjsko-ukraińskiej spowodowały wzrost wykorzystania limitów ryzyka rynkowego w bankach. Poziom ten utrzymuje się w ramach przyjętych przez banki limitów.

Zmiany na rynkach finansowych dotyczą również portfeli PZU i PZU Życie. Jednak większość portfeli księgowo ma charakter utrzymywanych do terminu wymagalności i w związku z tym zmiany te nie wpływają na ich wartość i dochodowość. Zmiany czynników makroekonomicznych w 2022 roku wpłynęły natomiast na poziom wymogów kapitałowych.

8.5.3.2. Ryzyko walutowe

Ekspozycja na ryzyko walutowe

Aktywa wg walut	31 grudnia 2022					31 grudnia 2021				
	PLN	EUR	USD	Pozosta- te	Razem	PLN	EUR	USD	Pozosta- te	Razem
Należności od klientów z tytułu kredytów	174 067	35 520	1 570	1 536 ¹⁾	212 693	180 434	29 637	1 254	3 683 ²⁾	215 008
Pochodne instrumenty finansowe	14 503	1 450	243	1	16 197	7 293	918	116	1	8 328
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe	130 875	13 411	9 612	935	154 833	118 622	7 891	10 547	1 230	138 290
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	93 592	7 686	4 463	313	106 054	79 040	1 946	1 829	455	83 270
Dłużne papiery wartościowe	80 542	6 707	4 326	71	91 646	71 142	1 122	1 774	145	74 183
Rządowe	59 486	5 254	3 820	71	68 631	63 178	262	1 774	145	65 359
Pozostałe	21 056	1 453	506	-	23 015	7 964	860	-	-	8 824
Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	6 991	80	-	-	7 071	4 117	-	-	-	4 117
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	2 511	287	28	242	3 068	704	332	38	310	1 384
Pożyczki	3 548	612	109	-	4 269	3 077	492	17	-	3 586
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	31 311	4 780	3 965	548	40 604	32 654	4 897	7 553	703	45 807
Instrumenty kapitałowe	1 609	39	-	-	1 648	719	49	-	-	768
Dłużne papiery wartościowe	29 702	4 741	3 965	548	38 956	31 935	4 848	7 553	703	45 039
Rządowe	22 203	3 331	2 028	-	27 562	23 599	3 348	5 373	-	32 320
Pozostałe	7 499	1 410	1 937	548	11 394	8 336	1 500	2 180	703	12 719
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	5 972	945	1 184	74	8 175	6 928	1 048	1 165	72	9 213
Instrumenty kapitałowe	443	20	322	45	830	532	17	349	33	931
Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne	3 231	882	739	24	4 876	4 200	968	620	28	5 816
Dłużne papiery wartościowe	2 298	43	123	5	2 469	2 196	63	196	11	2 466
Rządowe	2 070	28	109	5	2 212	1 958	47	167	11	2 183
Pozostałe	228	15	14	-	257	238	16	29	-	283
Należności	10 621	1 378	615	28	12 642	7 836	1 167	341	74	9 418
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	10 077	3 338	1 472	1 073 ³⁾	15 960	5 063	2 310	1 041	1 033 ⁴⁾	9 447
Aktywa, razem	340 143	55 097	13 512	3 573	412 325	319 248	41 923	13 299	6 021	380 491

¹⁾ W tym 413 mln zł we frankach szwajcarskich, 545 mln zł w funtach brytyjskich, 244 mln zł w lejach rumuńskich oraz 243 mln zł w koronach norweskich.

²⁾ W tym 2 332 mln zł we frankach szwajcarskich, 628 mln zł w funtach brytyjskich i 372 mln zł w lejach rumuńskich.

³⁾ W tym 306 mln zł we frankach szwajcarskich i 275 mln zł w funtach brytyjskich.

⁴⁾ W tym 377 mln zł w funtach brytyjskich, 228 mln zł we frankach szwajcarskich, 80 mln zł w koronach norweskich oraz 69 mln zł w koronach szwedzkich.

Zobowiązania wg walut	31 grudnia 2022					31 grudnia 2021				
	PLN	EUR	USD	Pozos- tate	Razem	PLN	EUR	USD	Pozos- tate	Razem
Zobowiązania podporządkowane	6 184	-	-	-	6 184	6 227	47	-	-	6 274
Zobowiązania z tytułu własnych dłużnych papierów wartościowych	10 764	319	7	-	11 090	5 143	791	6	-	5 940
Zobowiązania wobec banków	4 390	3 095	138	97 ¹⁾	7 720	4 624	2 652	77	117 ²⁾	7 470
Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	225 346	32 050	16 254	4 408 ³⁾	278 058	222 397	26 529	12 565	3 664 ⁴⁾	265 155
Pochodne instrumenty finansowe	19 765	997	188	6	20 956	10 810	896	168	6	11 880
Inne zobowiązania	13 374	2 876	867	61	17 178	10 702	1 950	400	151	13 203
Zobowiązania wg walut, razem	279 823	39 337	17 454	4 572	341 186	259 903	32 865	13 216	3 938	309 922

¹⁾ W tym 93 mln zł we frankach szwajcarskich.

²⁾ W tym 107 mln zł we frankach szwajcarskich.

³⁾ W tym 2 044 mln zł w funtach brytyjskich, 1 250 mln zł we frankach szwajcarskich, 308 mln zł w koronach norweskich, 226 mln zł w dolarach kanadyjskich, 189 mln zł w koronach szwedzkich, 76 mln zł w dolarach australijskich.

⁴⁾ W tym 1 826 mln zł w funtach brytyjskich, 854 mln zł we frankach szwajcarskich, 254 mln zł w koronach norweskich, 202 mln zł w dolarach kanadyjskich, 172 mln zł w koronach szwedzkich, 61 mln zł w dolarach australijskich.

W celu zarządzania ryzykiem walutowym Grupa PZU wykorzystuje także instrumenty pochodne, co pozwala m. in. na zajęcie wybranej ekspozycji rynkowej w sposób bardziej efektywny niż instrumenty kasowe.

Kolejna tabela prezentuje test wrażliwości portfela instrumentów finansowych Grupy PZU (z wyjątkiem należności od klientów z tytułu kredytów i zobowiązań z tytułu depozytów), w odniesieniu do instrumentów finansowych, dla których ryzyko ponosi Grupa PZU.

W skład aktywów finansowych narażonych na ryzyko kursów walutowych wchodzi inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe Grupy PZU oraz pochodne instrumenty finansowe denominowane w walutach obcych.

Zmiana wartości portfela w wyniku zmiany kursu walut o +/- 20%	31 grudnia 2022		31 grudnia 2021	
	spadek	wzrost	spadek	wzrost
EUR	(792)	799	(764)	779
USD	(21)	14	(40)	60
GBP	2	(2)	1	-
Pozostałe	(41)	50	(71)	73
Razem	(852)	861	(874)	912

8.5.3.3. Ryzyko cen akcji

Stożenie narażenia na ryzyko

Wartość portfela kapitałowych instrumentów finansowych zaprezentowano w punkcie 37.2.

Analiza wrażliwości

W tabeli poniżej przedstawiono test wrażliwości portfela notowanych instrumentów kapitałowych Grupy PZU, dla których ryzyko ponosi Grupa PZU.

Wpływ zmiany wyceny notowanych instrumentów kapitałowych na kapitał własny	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
wzrost wyceny notowanych instrumentów kapitałowych o 20%	288	136
spadek wyceny notowanych instrumentów kapitałowych o 20%	(288)	(136)

8.5.4. Ryzyko płynności

Ryzyko płynności finansowej to możliwość utraty zdolności do bieżącego regulowania zobowiązań Grupy PZU wobec jej klientów lub kontrahentów. Celem zarządzania ryzykiem płynności finansowej jest zachowanie poziomu płynności umożliwiającego bieżące regulowanie zobowiązań danego podmiotu. Ryzyko płynności jest zarządzane odrębnie dla części ubezpieczeniowej oraz bankowej.

Identyfikacja ryzyka polega na analizie możliwości wystąpienia niekorzystnych zdarzeń, w szczególności:

- niedoboru środków płynnych w stosunku do bieżących potrzeb;
- braku płynności posiadanych instrumentów finansowych;
- strukturalnego niedopasowania zapadalności aktywów do wymagalności zobowiązań.

Pomiar i ocena ryzyka są przeprowadzane poprzez oszacowanie niedoborów środków finansowych na wypłaty zobowiązań. W części ubezpieczeniowej oszacowanie dokonywane jest w następujących ujęciach:

- luk płynnościowych (statycznym, ryzyko płynności finansowej długoterminowej) – poprzez monitorowanie niedopasowania przepływów netto, wynikających z umów ubezpieczenia zawartych do dnia bilansowego i wpływów z tytułu aktywów na pokrycie zobowiązań ubezpieczeniowych w poszczególnych okresach, na podstawie projekcji przepływów finansowych sporządzanej na dany dzień;
- potencjalnego niedoboru środków finansowych (ryzyko płynności finansowej średnioterminowej) – poprzez analizę historycznych i spodziewanych przepływów pieniężnych z działalności operacyjnej;
- stress testowym (ryzyko płynności finansowej średnioterminowej) – poprzez oszacowanie możliwości zbycia w krótkim czasie portfela lokat finansowych na zaspokojenie zobowiązań z tytułu wystąpienia zdarzeń ubezpieczeniowych, w tym o charakterze nadzwyczajnym;
- preliminarzy bieżących (ryzyko płynności finansowej krótkoterminowej) – poprzez monitorowanie zgłoszonego przez jednostki danego podmiotu ubezpieczeniowego z Grupy PZU zapotrzebowania na środki w terminie określonym przez obowiązujące w tym podmiocie regulacje.

W zakresie zarządzania ryzykiem płynności banki w Grupie PZU stosują miary wynikające z regulacji sektorowych, w tym Rekomendacji P wydanej przez KNF.

Do zarządzania płynnością banków w Grupie PZU wykorzystuje się współczynniki płynności dla różnych okresów, w tym do 7 dni, do miesiąca, do 12 miesięcy oraz powyżej 12 miesięcy.

W ramach zarządzania ryzykiem płynności banki w Grupie PZU dokonują również analizy profilu zapadalności/wymagalności w dłuższym terminie, zależnej w dużym stopniu od przyjętych założeń w zakresie kształtowania się przyszłych przepływów gotówkowych związanych z pozycjami aktywów i pasywów. Założenia uwzględniają:

- stabilność pasywów o nieokreślonych terminach wymagalności (np. rachunki bieżące, zerwania i odnowienia depozytów, poziom ich koncentracji);
- możliwość skrócenia terminu zapadalności określonych pozycji aktywów (np. kredyty hipoteczne z możliwością wcześniejszej spłaty);
- możliwość zbycia pozycji aktywów (portfel płynnościowy).

Monitorowanie i kontrolowanie ryzyka płynności finansowej polega na analizie wykorzystania wyznaczonych limitów.

Raportowanie polega na komunikacji o poziomie płynności finansowej różnym poziomom decyzyjnym. Częstotliwość poszczególnych raportów oraz zakres informacji są dostosowane do potrzeb informacyjnych na poszczególnych poziomach decyzyjnych.

Ograniczeniu ryzyka płynności finansowej służą:

- utrzymywanie środków w wyodrębnionym portfelu płynnościowym, w wysokości zgodnej z limitami wartości tego portfela;
- utrzymywanie odpowiednich środków w walucie obcej w portfelach lokat przeznaczonych na pokrycie zobowiązań ubezpieczeniowych wyrażonych w danej walucie obcej;

- postanowienia Umowy o zarządzanie portfelami instrumentów finansowych zawartej pomiędzy TFI PZU oraz PZU dotyczące ograniczenia czasu wycofania środków z portfeli zarządzanych przez TFI PZU do maksymalnie 3 dni po złożeniu zapotrzebowania na środki pieniężne;
- posiadanie otwartych linii kredytowych w bankach lub/i możliwość dokonywania transakcji typu *sell-buy-back* na skarbowych papierach wartościowych, w tym utrzymywanych do terminu wykupu;
- centralizacja zarządzania portfelami/funduszami przez TFI PZU;
- limity wskaźników płynnościowych w bankach należących do Grupy PZU.

W II półroczu 2022 banki z Grupy PZU odnotowały poprawę wskaźników płynności. Wzrost miar płynności wynikał głównie ze wzrostu wolumenu depozytów terminowych, przy jednoczesnym zmniejszeniu dynamiki udzielonych kredytów, a także poprawy wyceny instrumentów pochodnych i dłużnych.

Wskaźniki płynnościowe obu banków w II półroczu 2022 roku ustabilizowały się i pozostają powyżej minimów wewnętrznych i regulacyjnych.

Wpływ bieżącego otoczenia na ryzyko płynności w segmencie ubezpieczeniowym Grupy PZU w 2022 roku należy określić jako nieistotny. Płynność była utrzymywana na wymaganym poziomie i brak było podstaw do podejmowania nadzwyczajnych działań zarządczych w zakresie ryzyka płynności. W ramach rutynowych działań zarządczych w zakresie ryzyka płynności Grupa PZU stale monitorowała wielkość dostępnych środków płynnych oraz wykorzystanie limitów płynnościowych.

Ekspozycja na ryzyko

Wartość bilansowa instrumentów dłużnych wg daty wykupu	31 grudnia 2022							31 grudnia 2021						
	do 1 roku	1 - 2 lat	2 - 3 lat	3 - 4 lat	4 - 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem	do 1 roku	1 - 2 lat	2 - 3 lat	3 - 4 lat	4 - 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Należności od klientów z tytułu kredytów	59 360	24 681	18 591	15 672	12 756	81 633	212 693	57 099	23 423	22 287	15 964	14 715	81 520	215 008
Inwestycyjne (lokacyjne) instrumenty dłużne	45 154	22 794	15 139	15 149	12 602	36 641	147 479	27 775	12 735	19 666	14 508	14 113	41 978	130 775
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	36 872	14 623	11 010	6 602	9 254	27 693	106 054	17 075	7 471	12 266	10 264	6 055	30 139	83 270
Dłużne papiery wartościowe	26 814	13 331	10 291	5 395	8 959	26 856	91 646	11 702	7 382	10 707	9 623	4 999	29 770	74 183
Rządowe	12 948	11 881	9 491	3 608	8 082	22 621	68 631	10 954	6 646	9 880	8 863	3 257	25 759	65 359
Pozostałe	13 866	1 450	800	1 787	877	4 235	23 015	748	736	827	760	1 742	4 011	8 824
Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	7 071	-	-	-	-	-	7 071	4 117	-	-	-	-	-	4 117
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	2 981	36	18	14	8	11	3 068	1 253	78	32	17	4	-	1 384
Pożyczki	6	1 256	701	1 193	287	826	4 269	3	11	1 527	624	1 052	369	3 586
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	7 907	7 581	3 858	8 212	3 084	8 314	38 956	10 304	4 997	6 948	3 886	7 775	11 129	45 039
Rządowe	3 521	5 783	2 711	6 896	2 428	6 223	27 562	6 915	3 378	5 061	2 715	6 333	7 918	32 320
Pozostałe	4 386	1 798	1 147	1 316	656	2 091	11 394	3 389	1 619	1 887	1 171	1 442	3 211	12 719
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	375	590	271	335	264	634	2 469	396	267	452	358	283	710	2 466
Rządowe	251	509	252	317	259	624	2 212	257	255	375	344	266	686	2 183
Pozostałe	124	81	19	18	5	10	257	139	12	77	14	17	24	283
Razem	104 514	47 475	33 730	30 821	25 358	118 274	360 172	84 874	36 158	41 953	30 472	28 828	123 498	345 783

W poniższej tabeli zaprezentowano przyszłe niezdykontowane przepływy pieniężne z aktywów i zobowiązań.

Ryzyko płynności	31 grudnia 2022								31 grudnia 2021							
	Do 1 roku	1 – 2 lat	2 – 3 lat	3 – 4 lat	4 – 5 lat	5 – 10 lat	Powyżej 10 lat	Razem	Do 1 roku	1 – 2 lat	2 – 3 lat	3 – 4 lat	4 – 5 lat	5 – 10 lat	Powyżej 10 lat	Razem
Aktywa	157 463	55 303	37 311	33 425	25 005	68 437	71 898	448 842	133 769	41 893	38 749	29 351	24 195	66 431	63 082	397 470
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	10 394	497	345	273	239	767	3 445	15 960	6 437	220	156	123	104	363	2 044	9 447
Należności	5 592	4 059	258	218	324	2 191	-	12 642	4 362	2 446	113	286	289	1 698	220	9 414
Należności od klientów z tytułu kredytów	61 009	36 378	25 851	20 316	15 829	41 894	51 225	252 502	54 652	29 503	28 480	20 340	14 182	41 260	45 621	234 038
Dłużne papiery wartościowe	69 804	12 819	9 894	11 369	8 244	22 920	16 935	151 985	62 441	9 304	8 335	7 846	8 591	22 784	15 142	134 443
Pożyczki	505	1 548	963	1 249	369	664	293	5 591	214	242	1 519	717	1 029	326	55	4 102
Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	7 075	-	-	-	-	-	-	7 075	4 117	-	-	-	-	-	-	4 117
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	3 084	2	-	-	-	1	-	3 087	1 546	178	146	39	-	-	-	1 909
Zobowiązania	(160 871)	(21 963)	(15 368)	(10 364)	(12 695)	(29 321)	(114 697)	(365 279)	(150 158)	(16 389)	(11 552)	(9 319)	(6 853)	(26 640)	(118 559)	(339 470)
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	(9 327)	(3 729)	(2 608)	(1 941)	(1 489)	(5 799)	(24 343)	(49 236)	(9 568)	(3 239)	(2 446)	(1 858)	(1 496)	(5 411)	(22 803)	(46 821)
Zobowiązania z tytułu leasingu	(184)	(163)	(201)	(159)	(131)	(427)	(654)	(1 919)	(199)	(136)	(91)	(145)	(84)	(207)	(658)	(1 520)
Pozostałe zobowiązania	(151 360)	(18 071)	(12 559)	(8 264)	(11 075)	(23 095)	(89 700)	(314 124)	(140 391)	(13 014)	(9 015)	(7 316)	(5 273)	(21 022)	(95 098)	(291 129)
Luka	(3 408)	33 340	21 943	23 061	12 310	39 116	(42 799)	83 563	(16 389)	25 504	27 197	20 032	17 342	39 791	(55 477)	58 000

W poniższej tabeli zaprezentowano przyszłe niezdykontowane przepływy z zobowiązań pozabilansowych banków (wg terminów umownych).

Udzielone zobowiązania pozabilansowe	31 grudnia 2022						31 grudnia 2021					
	do 1 miesiąca	1-3 miesiące	od 3 miesięcy do 1 roku	1 – 5 lat	powyżej 5 lat	Razem	do 1 miesiąca	1-3 miesiące	od 3 miesięcy do 1 roku	1 – 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Dotyczące finansowania	66 767	-	-	-	-	66 767	50 499	-	-	-	-	50 499
Gwarancyjne	12 727	-	-	-	-	12 727	14 269	-	-	-	-	14 269
Razem	79 494	-	-	-	-	79 494	64 768	-	-	-	-	64 768

8.5.5. Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne to możliwość poniesienia straty wynikającej z niewłaściwych lub błędnych procesów wewnętrznych, działań ludzi, funkcjonowania systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych.

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest optymalizacja jego poziomu i efektywności operacyjnej w działalności Grupy PZU, prowadząca do ograniczenia strat i kosztów spowodowanych materializacją tego ryzyka oraz zapewnienie adekwatnych i efektywnych mechanizmów kontrolnych. Informacje na temat poziomu ryzyka operacyjnego są okresowo przedkładane właściwym organom wewnętrznym.

Identyfikacja ryzyka operacyjnego odbywa się w szczególności poprzez:

- gromadzenie i analizę informacji o incydentach ryzyka operacyjnego oraz przyczynach ich wystąpienia;
- samoocenę ryzyka operacyjnego;
- analizy scenariuszowe.

Ocena i pomiar ryzyka operacyjnego odbywa się poprzez:

- określanie skutków wystąpienia incydentów ryzyka operacyjnego;
- szacowanie skutków wystąpienia potencjalnych incydentów ryzyka operacyjnego.

Monitorowanie i kontrolowanie ryzyka operacyjnego realizowane jest głównie poprzez ustanowiony system wskaźników ryzyka operacyjnego oraz limitów umożliwiających ocenę zmian poziomu ryzyka operacyjnego w czasie oraz czynników mających wpływ na jego poziom w działalności.

Raportowanie polega na komunikacji o poziomie ryzyka operacyjnego, efektach monitorowania i kontrolowania różnym poziomom decyzyjnym. Częstotliwość poszczególnych raportów oraz zakres informacji są dostosowane do potrzeb informacyjnych na poszczególnych poziomach decyzyjnych.

Działania zarządcze w ramach reakcji na zidentyfikowane i ocenione ryzyko operacyjne polegają w szczególności na:

- podjęciu działań mających na celu minimalizację ryzyka, między innymi poprzez wzmocnienie systemu kontroli wewnętrznej;
- transferze ryzyka – w szczególności za pomocą zawarcia umowy ubezpieczenia;
- unikaniu ryzyka poprzez niepodejmowanie lub wycofanie się z określonej działalności biznesowej w przypadku stwierdzenia zbyt wysokiego ryzyka operacyjnego, którego koszty ograniczenia są nieopłacalne;
- akceptacji ryzyka – aprobatę konsekwencji wynikających z ewentualnej materializacji ryzyka operacyjnego, jeśli nie zagraża ono przekroczeniem poziomu tolerancji na ryzyko operacyjne.

PZU wdrożył plany ciągłości działania. Przetestowano działania zabezpieczające poprawne funkcjonowanie procesów objętych Planem w przypadku wystąpienia awarii.

28 stycznia 2022 roku Sztab Kryzysowy w PZU i PZU Życie, w obliczu ataku sił zbrojnych Federacji Rosyjskiej na Ukrainę ogłosił sytuację kryzysową, w ramach której realizowane jest bieżące monitorowanie aktualnej sytuacji politycznej i rynkowej oraz wprowadzanie adekwatnych działań nakierowanych w szczególności na:

- bezpieczeństwo pracowników;
- ciągłość działania spółek oraz bezpieczeństwo aktywów finansowych Grupy PZU;
- dodatkowe środki bezpieczeństwa w obszarze cyberzagrożeń oraz bezpieczeństwa fizycznego.

PZU uruchomiło na rzecz pracowników PZU Ukraina oraz ich rodzin, ewakuowanych na teren Polski, program kompleksowej opieki zapewniającej m.in. zakwaterowanie, wyżywienie, wsparcie finansowe, pomoc medyczną i prawną oraz program aktywizacji zawodowej.

W ramach działającego przy Sztapie Kryzysowym zespołu zadaniowego prowadzony jest monitoring bieżącej sytuacji spółek ukraińskich, w tym w zakresie realizacji założeń wypracowanego przez spółki ukraińskie „Planu zarządzania w sytuacji kryzysowej”.

Realizowane są liczne inicjatywy charytatywne na rzecz Ukrainy i obywateli ukraińskich, podejmowane samodzielnie i we współpracy z organami administracji państwowej oraz podmiotami Grupy PZU.

Wprowadzono dodatkowe środki bezpieczeństwa cybernetycznego, mitygujące ryzyka o wzrastającym prawdopodobieństwie materializacji. Realizowany jest bieżący, całodobowy monitoring anomalii w obszarze cyberzagrożeń obejmujący zasięgiem także podmioty zależne. W związku z wprowadzeniem na terenie całego kraju trzeciego stopnia alarmowego CRP (CHARLIE-CRP) oraz drugiego stopnia alarmowego (BRAVO), nieprzerwanie od lutego 2022 roku utrzymywany jest podwyższony stan gotowości obszarów bezpieczeństwa fizycznego oraz cybernetycznego.

Sztab Kryzysowy pozostaje także w gotowości do podjęcia działań związanych ze stanem zagrożenia epidemicznego.

8.5.6. Ryzyko braku zgodności

Ryzyko braku zgodności (ang. *compliance*) to ryzyko poniesienia sankcji prawnych, powstania strat finansowych bądź utraty reputacji lub wiarygodności wskutek niezastosowania się przez spółki Grupy PZU, ich pracowników lub podmioty działające w ich imieniu do przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych standardów postępowania, w tym norm etycznych.

Na podstawie regulacji wewnętrznych wprowadzono podział kompetencji w ramach systemowego i bieżącego zarządzania ryzykiem braku zgodności.

Zarządzanie systemowe polega w szczególności na formułowaniu rozwiązań dotyczących realizacji zasad zarządzania ryzykiem braku zgodności, monitorowaniu procesu zarządzania tym ryzykiem oraz promowaniu i monitorowaniu przestrzegania regulacji wewnętrznych oraz przyjętych standardów postępowania w zakresie zgodności.

Bieżące zarządzanie ryzykiem braku zgodności to identyfikacja, ocena i pomiar oraz dostosowanie do wymogów regulacyjnych.

8.5.7. Ryzyko modeli

Ryzyko modeli, zakwalifikowane jako istotne dla Grupy PZU, zdefiniowano jako ryzyko poniesienia straty finansowej, błędnego oszacowania danych raportowanych do organu nadzoru, podjęcia błędnych decyzji lub utraty reputacji z powodu błędów w opracowaniu, wdrożeniu lub stosowaniu modeli. Formalny proces identyfikacji i oceny tego ryzyka został wdrożony w PZU i PZU Życie w celu zapewnienia wysokiej jakości stosowanych praktyk dotyczących zarządzania ryzykiem modeli. Proces zarządzania ryzykiem modeli obejmuje:

- identyfikację ryzyka – odbywającą się poprzez cykliczną identyfikację modeli wykorzystywanych w obszarach objętych procesem i poddanie ich ocenie istotności;
- pomiar ryzyka – opierający się na wynikach niezależnych walidacji i monitoringów modeli;
- monitorowanie ryzyka – polegające na bieżącej analizie odchyśleń realizacji od założonych punktów odniesienia w zakresie ryzyka modeli (m.in. weryfikacja sposobu realizacji zaleceń, weryfikacja, czy poziom ryzyka modeli jest akceptowalny z punktu widzenia Polityki Zarządzania Ryzykiem Modeli);
- raportowanie ryzyka – polegające na komunikowaniu na odpowiednim poziomie zarządczym rezultatów procesu, w szczególności wyników monitoringów, walidacji oraz poziomu ryzyka;
- działania zarządcze – mające na celu ograniczanie poziomu ryzyka modeli (aktywne – np. zalecenia wynikające z przeprowadzonych walidacji oraz pasywne – np. rozwijanie standardów zarządzania modelami i ich ryzykiem).

W podmiotach sektora bankowego, z uwagi na duże znaczenie ryzyka modeli, zarządzanie nim wdrożono w ramach dostosowania do wymogów rekomendacji W wydanej przez KNF. Oba banki określiły standardy procesu zarządzania ryzykiem modeli, w tym zasady budowy modeli oraz oceny jakości ich działania, przy zapewnieniu właściwych rozwiązań w ramach ładu korporacyjnego.

9. Zarządzanie kapitałem własnym

25 marca 2021 roku Rada Nadzorcza PZU podjęła uchwałę w sprawie zatwierdzenia polityki kapitałowej i dywidendowej Grupy PZU na lata 2021 – 2024 („Polityka”).

Zgodnie z Polityką Grupa PZU dąży do:

- efektywnego zarządzania kapitałem poprzez optymalizację wykorzystania kapitału z perspektywy Grupy PZU;

- maksymalizacji stopy zwrotu z kapitału dla akcjonariuszy podmiotu dominującego w szczególności przy zachowaniu poziomu bezpieczeństwa i utrzymaniu zasobów kapitałowych na cele strategicznego rozwoju poprzez organiczny wzrost oraz akwizycje;
- zapewnienia wystarczających środków finansowych na pokrycie zobowiązań Grupy PZU wobec klientów.

Polityka zarządzania kapitałem opiera się na następujących zasadach:

- zarządzanie kapitałem (w tym kapitałem nadwyżkowym) Grupy PZU na poziomie PZU;
- utrzymanie docelowych współczynników wypłacalności na poziomie 200% dla Grupy PZU, PZU oraz PZU Życie (wg. Wypłacalność II);
- utrzymanie wskaźnika dźwigni finansowej Grupy PZU na poziomie nie wyższym niż 25%;
- zapewnienie środków na rozwój i akwizycje;
- utrzymanie nadwyżki funduszy własnych konglomeratu finansowego ponad wymogi z tytułu adekwatności kapitałowej konglomeratu finansowego;
- brak emisji akcji przez PZU w okresie obowiązywania Polityki.

Zakłada się możliwość wystąpienia tymczasowych odchyień rzeczywistego współczynnika wypłacalności powyżej lub poniżej poziomu docelowego.

Polityka dywidendowa Grupy PZU i PZU opiera się na następujących zasadach:

- Grupa PZU dąży do efektywnego zarządzania kapitałem i maksymalizacji stopy zwrotu z kapitału dla akcjonariuszy PZU, w szczególności przy zachowaniu poziomu bezpieczeństwa i utrzymaniu zasobów kapitałowych na cele strategicznego rozwoju poprzez akwizycje;
- wysokość dywidendy proponowanej przez Zarząd PZU, wypłacanej za dany rok obrotowy, ustalana jest na podstawie skonsolidowanego wyniku finansowego Grupy PZU przypisanego właścicielom jednostki dominującej, przy czym:
 - nie więcej niż 20% powiększy zyski zatrzymane (kapitał zapasowy) na cele związane z rozwojem organicznym i innowacjami oraz realizacją inicjatyw wzrostowych;
 - nie mniej niż 50% podlega wypłacie w ramach rocznej dywidendy;
 - pozostała część zostanie wypłacona w ramach rocznej dywidendy lub powiększy zyski zatrzymane (kapitał zapasowy) w przypadku realizacji istotnych nakładów związanych z realizacją założeń Strategii Grupy PZU, w tym w szczególności w ramach transakcji fuzji i przejęć;

z zastrzeżeniem punktów poniżej:

- zgodnie z planami Zarządu PZU oraz własną oceną ryzyk i wypłacalności podmiotu dominującego środki własne podmiotu dominującego oraz Grupy PZU po deklaracji o wypłacie lub wypłacie dywidendy, pozostają na poziomie, który zapewnia spełnienie warunków określonych w polityce kapitałowej;
- przy określeniu dywidendy uwzględniane są rekomendacje organu nadzoru w sprawie dywidendy.

Zewnętrzne wymogi kapitałowe

Zgodnie z ustawą o działalności ubezpieczeniowej, kalkulację wymogu kapitałowego oparto o ryzyka rynkowe, aktuarialne (ubezpieczeniowe), niewypłacalności kontrahenta, katastroficzne i operacyjne. Aktywa, zobowiązania, a w konsekwencji środki własne, stanowiące pokrycie wymogu kapitałowego wycenia się w wartości godziwej. Wymóg kapitałowy kalkulowany jest zgodnie z formułą standardową na poziomie całej Grupy PZU.

Na podstawie art. 412 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej Grupa PZU zobowiązana jest sporządzać i ujawniać roczne sprawozdanie na temat wypłacalności i kondycji finansowej na poziomie grupy, zgodnie z zasadami Wypłacalność II. Sprawozdanie za rok 2021, opublikowane 18 maja 2022 roku dostępne jest na stronie <https://www.pzu.pl/relacje-inwestorskie/raporty?queries%5Byear%5D=2021>. Dla sprawozdania za rok 2022 termin publikacji przypada nie później niż 20 tygodni od końca roku, tj. do 20 maja 2023 roku. Zgodnie z art. 290 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej zakładu ubezpieczeń podlega badaniu przez firmę audytorską.

Niezależnie od powyższego, niektóre jednostki Grupy PZU zobowiązane są do przestrzegania własnych wymogów kapitałowych, nałożonych właściwymi regulacjami prawnymi.

Współczynnik wypłacalności Grupy PZU na 31 grudnia 2021 roku, opublikowany w sprawozdaniu na temat wypłacalności i kondycji finansowej Grupy PZU za 2021 rok wyniósł 221%. Na dzień podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego wyliczenie współczynnika wypłacalności na 31 grudnia 2022 roku nie jest jeszcze dostępne.

Utrzymywane poziomy współczynnika wypłacalności są zgodne z założonymi w polityce kapitałowej Grupy PZU.

10. Wartość godziwa

10.1 Opis technik wyceny

10.1.1. Dłużne papiery wartościowe i pożyczki

Wartości godziwe dłużnych papierów wartościowych określa się na podstawie dostępnych publicznie kwotowań na aktywnym rynku lub wycen publikowanych przez autoryzowany serwis informacyjny, a w przypadku ich braku – przy wykorzystaniu modeli wyceny odnoszonych do publikowanych notowań instrumentów finansowych, stóp procentowych i indeksów giełdowych.

Grupa PZU dokonuje wewnętrznej weryfikacji wycen publikowanych przez autoryzowany serwis informacyjny, porównując je z dostępnymi wycenami z innych źródeł, opierających się na danych obserwowalnych na rynku.

Wartość godziwą pożyczek oraz dłużnych papierów wartościowych, dla których nie istnieje aktywny rynek, wyznacza się metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Dla instrumentów dłużnych opartych o zmienną stopę procentową krzywa referencyjna odzwierciedlająca poziom stóp risk free do dyskontowania przyszłych przepływów jest budowana na podstawie odpowiedniej krzywej swapowej dla danej waluty. Natomiast dla instrumentów opartych o stałą stopę procentową – o kwotowania obligacji skarbowych w danej walucie. Dla nienotowanych pożyczek i obligacji oprócz *spreadu* indywidualnego kwantyfikującego ryzyko specyficzne danego instrumentu dłużnego dodawany jest publikowany w serwisach informacyjnych rynkowy *spread* sektorowy, który odzwierciedla wycenę ryzyka dla danego sektora działalności emitenta i jego ratingu.

10.1.2. Kapitałowe aktywa finansowe

Wartości godziwe kapitałowych aktywów finansowych określa się na podstawie dostępnych publicznie kwotowań na aktywnym rynku, a w przypadku gdy nie są one dostępne – w oparciu o obecną wartość przyszłych, prognozowanych wyników spółek lub modeli wyceny bazujących na dostępnych danych rynkowych.

10.1.3. Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne funduszy inwestycyjnych

Wartości godziwe jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych określa się według wartości jednostki uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych publikowanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Wycena ta odzwierciedla udział Grupy PZU w aktywach netto tych funduszy.

10.1.4. Instrumenty pochodne

Dla instrumentów pochodnych notowanych na aktywnym rynku za wartość godziwą przyjmuje się cenę zamknięcia notowań na dzień bilansowy.

Wartość godziwa instrumentów pochodnych nienotowanych na aktywnym rynku, w tym kontraktów terminowych (ang. *forward*) oraz kontraktów zamiany oprocentowania typu IRS określana jest metodą zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych. Do dyskontowania przepływów pieniężnych używane są stawki z krzywych OIS (ang. *overnight indexed swaps*) uwzględniających walutę, w której denominowany jest depozyt zabezpieczający dla danego instrumentu.

Wartość godziwą opcji określa się za pomocą modelu Blacka-Scholesa (opcje typu „*plain vanilla*”) lub jako zdyskontowaną na dzień wyceny wartość oczekiwaną funkcji wypłaty opcji (opcje azjatyckie oraz koszykowe). Wartość oczekiwana funkcji wypłaty wyznaczana jest w drodze modelowania metodą Monte Carlo.

10.1.5. Należności od klientów z tytułu kredytów

W celu ustalenia zmiany wartości godziwej należności od klientów z tytułu kredytów (z pominięciem kredytów w rachunku bieżącym) marże osiągnęte na nowo udzielonych kredytach (w miesiącu poprzedzającym datę, na którą sporządza się skonsolidowane sprawozdanie finansowe) porównuje się z marżami na całym portfelu kredytowym. Jeśli marże na nowo przyznawanych kredytach są wyższe niż marże na dotychczasowym portfelu, wartość godziwa portfela kredytów jest niższa od jego wartości bilansowej.

Należności od klientów z tytułu kredytów zostały zaklasyfikowane w całości do poziomu III hierarchii wartości godziwej ze względu na fakt zastosowania modelu wyceny z istotnymi nieobserwowanymi danymi wejściowymi, czyli bieżącymi marżami osiąganymi na nowo udzielanych kredytach.

10.1.6. Nieruchomości wyceniane w wartości godziwej

W zależności od charakteru danej nieruchomości, wartość godziwą określa się za pomocą metody porównawczej, dochodowej lub pozostałościowej.

Metodą porównawczą wycenia się wolne grunty pod zabudowę i niektóre mniejsze i mniej wartościowe budynki (takie jak lokale mieszkalne, garaże itp.). Metoda porównawcza zakłada ustalenie wartości godziwej poprzez odniesienie do obserwowalnych cen rynkowych, z uwzględnieniem współczynników korygujących. Współczynniki korygujące uwzględniają przykładowo takie czynniki jak upływ czasu i trend zmian cen rynkowych, lokalizacja, ekspozycja, przeznaczenie w planie zagospodarowania przestrzennego, dostępność komunikacyjna i dojazd, powierzchnia, sąsiedztwo (w tym położenie względem atrakcyjnych obiektów), możliwości inwestycyjne, warunki fizyczne, forma władania itp.

Metoda dochodowa zakłada oszacowanie wartości godziwej nieruchomości na podstawie zdyskontowanej wartości przepływów pieniężnych. W kalkulacji uwzględnia się takie zmienne jak stopa kapitalizacji, poziom czynszów, poziom kosztów eksploatacyjnych, rezerwa z tytułu pustostanów, straty z tytułu zwolnień w płatnościach czynszu i zaległości czynszowych itp. Poziom zmiennych opisanych powyżej różni się w zależności od charakteru i przeznaczenia wycenianej nieruchomości (powierzchnia biurowa, powierzchnia handlowa, powierzchnia logistyczno-magazynowa), jej nowoczesności oraz lokalizacji (dojazd, odległość od centrum, dostępność, ekspozycja itp.), a także parametrów właściwych dla danego rynku lokalnego (m.in. stopy kapitalizacji, stawki czynszu, koszty eksploatacji).

Metodę pozostałościową stosuje się do określenia wartości rynkowej jeżeli nieruchomość ma być objęta pracami budowlanymi. Wartość godziwą nieruchomości określa się jako różnicę wartości nieruchomości po wykonaniu robót budowlanych oraz przeciętnych wartości kosztów tych robót, z uwzględnieniem zysków uzyskiwanych na rynku podobnych nieruchomości.

Nieruchomości wykazywane w wartości godziwej wyceniają licencjonowani rzeczoznawcy majątkowi. Akceptacja każdej z takich wycen jest dodatkowo poprzedzona przeglądem przez pracowników jednostek Grupy PZU w celu eliminacji potencjalnych omyłek i niespójności. Powstające ewentualne wątpliwości wyjaśniane są na bieżąco.

Nieruchomości inwestycyjne wycenia się zgodnie z poniższymi zasadami:

- nieruchomości posiadane przez fundusze inwestycyjne zależne od PZU – wyceniane co 6 miesięcy – na dni kończące każde półrocze i rok obrotowy;
- nieruchomości inwestycyjne posiadane przez spółki Grupy PZU – najbardziej wartościowe pozycje wyceniane są w przypadku stwierdzenia przesłanek o możliwej istotnej zmianie wartości (przeważnie z częstotliwością roczną). Bez względu na wartość, każda nieruchomość inwestycyjna jest wyceniana nie rzadziej niż raz na 5 lat;
- nieruchomości przeznaczone do sprzedaży – wyceniane przed rozpoczęciem ich aktywnej ekspozycji na rynku, zgodnie z wymogami MSSF 5.

10.1.7. Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych oraz zobowiązania podporządkowane

Wartość godziwą zobowiązań z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych, w tym zobowiązań podporządkowanych, wyznacza się jako wartość bieżącą oczekiwanych płatności w oparciu o bieżące krzywe procentowe oraz indywidualny *spread* kredytowy dla danej emisji. *Spread* indywidualny jest początkowo kalibrowany do ceny emisji i okresowo rekalkulowany w przypadku dostępności danych transakcyjnych.

10.1.8. Zobowiązania z tytułu depozytów

Ze względu na fakt, że depozyty przyjmuje się w ramach bieżącej działalności na bazie dziennej, a więc ich warunki są zbliżone do aktualnych warunków rynkowych identycznych transakcji, a czas do zapadalności tych pozycji jest krótki, uznaje się, że dla zobowiązań wobec klientów o zapadalności do 1 roku wartość godziwa nie odbiega istotnie od wartości bilansowej. Dla depozytów powyżej 1 roku wartość godziwą ustala się jako kwotę przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych na daną datę bilansową za pomocą stopy rynkowej wolnej od ryzyka powiększonej o marżę.

10.1.9. Inne zobowiązania

10.1.9.1. Zobowiązania z tytułu kontraktów inwestycyjnych na rachunek i ryzyko klienta

Zobowiązania z tytułu kontraktów inwestycyjnych na rachunek i ryzyko klienta wyceniane są zgodnie z wartością godziwą aktywów stanowiących pokrycie zobowiązań funduszu kapitałowego powiązanego z danym kontraktem inwestycyjnym.

10.1.9.2. Zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych

Zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych wyceniane są zgodnie z wartością godziwą składników majątku funduszu inwestycyjnego (wg udziału w aktywach netto funduszu inwestycyjnego).

10.1.9.3. Zobowiązania z tytułu pożyczek papierów wartościowych

Zobowiązania z tytułu papierów wartościowych pożyczonych w celu dokonania krótkiej sprzedaży wyceniane są w wartości godziwej pożyczonych papierów.

10.2 Hierarchia wartości godziwej

W oparciu o dane wejściowe wykorzystywane przy ustalaniu wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów i zobowiązań, dla których zaprezentowano wartość godziwą, klasyfikowane są do następujących poziomów:

- poziom I – aktywa i zobowiązania wyceniane na bazie cen notowanych (nieskorygowanych) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów i zobowiązań. Do tego poziomu zaklasyfikowano:
 - płynne notowane dłużne papiery wartościowe;
 - akcje i certyfikaty inwestycyjne notowane na giełdach;
 - instrumenty pochodne notowane na giełdach;
 - zobowiązania z tytułu pożyczek papierów wartościowych notowanych na giełdach (krótka sprzedaż).

- poziom II – aktywa i zobowiązania, których wycena opiera się na danych wejściowych innych niż ceny notowane zaliczane do poziomu I, które są obserwowalne na rynku w sposób bezpośredni (jako ceny) lub pośredni (bazujący na cenach). Do tego poziomu zaklasyfikowano:
 - notowane dłużne papiery wartościowe wyceniane na podstawie wycen publikowanych przez autoryzowany serwis informacyjny;
 - instrumenty pochodne – m. in. FX Swap, FX Forward, IRS, CIRS, FRA;
 - jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych;
 - nieruchomości inwestycyjne lub nieruchomości przeznaczone do sprzedaży, wycenione przy zastosowaniu metody porównawczej, dla których na badanym rynku występuje wystarczająca liczba transakcji podobnymi nieruchomościami, obejmujące wolne grunty pod zabudowę i niektóre mniejsze i mniej wartościowe budynki (w tym lokale mieszkalne, garaże itp.);
 - zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych;
 - kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta.
- poziom III – aktywa, których wycena opiera się na danych wejściowych niemożliwych do zaobserwowania na rynkach (dane wejściowe nieobserwowalne). Do tego poziomu zaklasyfikowano:
 - nienotowane dłużne papiery wartościowe oraz nie płynne notowane dłużne papiery wartościowe (w tym nieskarbowe papiery dłużne emitowane przez inne podmioty finansowe, jednostki samorządu terytorialnego, podmioty niefinansowe), wyceniane modelami opartymi na zdyskontowanych przepływach pieniężnych;
 - nieruchomości inwestycyjne lub nieruchomości przeznaczone do sprzedaży, wycenione przy zastosowaniu metody dochodowej, metody pozostałościowej lub metody porównawczej (jeżeli brak jest odpowiedniej liczby transakcji podobnymi nieruchomościami);
 - należności od klientów z tytułu kredytów oraz zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów;
 - opcje wbudowane w certyfikaty depozytowe wyemitowane przez spółki Grupy PZU oraz opcje zawarte na rynku międzybankowym w celu zabezpieczenia pozycji z tytułu opcji wbudowanych.

W sytuacji gdy do wyceny składnika aktywów lub zobowiązań używane są dane wejściowe klasyfikowane do różnych poziomów hierarchii wartości godziwej, wyceniany składnik przypisuje się do najniższego poziomu, z którego pochodzą dane wejściowe, mające istotny wpływ na całość wyceny.

Na wartość wyceny zakwalifikowanych do poziomu III składników aktywów lub zobowiązań istotny wpływ mają dane wejściowe nieobserwowalne.

Wyceniane aktywa	Dane nieobserwowalne	Charakterystyka	Wpływ na wycenę
Należności od klientów z tytułu kredytów	Marża płynności oraz bieżąca marża ze sprzedaży danej grupy produktowej	Wartości godziwe szacuje się przy zastosowaniu technik wyceny z uwzględnieniem założenia, iż na moment udzielenia kredytu wartość godziwa równa jest wartości bilansowej. Wartość godziwa kredytów bez rozpoznanej utraty wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów gotówkowych zdyskontowanych na daną datę bilansową pomniejszonych o oczekiwaną stratę kredytową. Stopa dyskontująca przepływy jest odpowiednią stopą rynkową wolną od ryzyka powiększoną o marżę płynności oraz bieżącą marżę ze sprzedaży dla danej grupy produktowej kredytu. Marża wyznaczana jest w podziale na grupy produktowe i termin do zapadalności. Dla celów szacowania wartości godziwej kredytów walutowych wykorzystywana jest marża płynności dla kredytów w złotych skorygowana o kwotowania transakcji fx swap i basis-swap. Wartość godziwa kredytów o rozpoznanej utracie wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych odzysków zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej ponieważ średnie oczekiwane odzyski uwzględniają w pełni element ryzyka kredytowego. W przypadku kredytów nieposiadających harmonogramu spłat (kredyty w rachunku bieżącym, overdrafty oraz karty kredytowe) przyjmuje się, że wartość godziwa równa jest wartości bilansowej.	Korelacja ujemna

Wyceniane aktywa	Dane nieobserwowalne	Charakterystyka	Wpływ na wycenę
Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	Marża ze sprzedaży	Wartości godziwe szacuje się przy zastosowaniu technik wyceny z uwzględnieniem założenia, iż na moment przyjęcia depozytu wartość godziwa równa jest wartości bilansowej. Wartość godziwa depozytów terminowych jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów gotówkowych zdyskontowanych na daną datę bilansową. Stopa dyskontująca przepływy jest odpowiednią stopą rynkową wolną od ryzyka powiększoną o marżę ze sprzedaży. Marża wyznaczana jest na podstawie depozytów przyjętych w ostatnim kwartale w podziale na grupy produktowe i termin do zapadalności. W przypadku depozytów krótkoterminowych (depozytów bieżących, overnight oraz w rachunku oszczędnościowym) za wartość godziwą przyjęto wartość bilansową.	Korelacja ujemna
Opcje wbudowane w certyfikaty depozytowe wyemitowane przez spółki Grupy PZU oraz opcje zawarte na rynku międzybankowym w celu zabezpieczenia pozycji z tytułu opcji wbudowanych	Parametry modelu	Instrumentami wbudowanymi są proste opcje (plain vanilla) oraz opcje egzotyczne na pojedyncze akcje, indeksy, towary oraz inne wskaźniki rynkowe, w tym indeksy stóp procentowych oraz kursy walutowe i ich koszyki. Wszystkie wydzielone opcje są na bieżąco domykane na rynku międzybankowym. Opcje walutowe wyceniane są w oparciu o model wyceny opcji Garmana-Kohlhagena (a w przypadku opcji barierowych i azjatyckich w oparciu o tzw. rozszerzony model Garmana-Kohlhagena). Opcje egzotyczne wbudowane w umowy depozytowe i ich domknięcia są wyceniane przy pomocy techniki Monte-Carlo przy założeniu modelu geometrycznego ruchu Browna dla czynników ryzyka.	
Nie płynne obligacje i pożyczki	Spready kredytowe	Spready obserwuje się na wszystkich obligacjach (ich seriach) lub pożyczkach tego samego emitenta lub emitenta o podobnej charakterystyce. Te <i>spready</i> obserwowane są w dniach emisji nowych serii obligacji, dniach zawierania nowych umów pożyczek oraz w dniach transakcji rynkowych, których przedmiotem są wierzycelności wynikające z tych obligacji i pożyczek.	Korelacja ujemna
Nieruchomości inwestycyjne oraz nieruchomości przeznaczone do sprzedaży	Stopa kapitalizacji	Stopę kapitalizacji ustala się na podstawie analizy stóp zwrotu osiągniętych w transakcjach dla podobnych nieruchomości.	Korelacja ujemna
	Koszty budowy	Wartość kosztów budowy określa się na podstawie rynkowych kosztów budowy pomniejszonych o koszty poniesione na dzień wyceny.	Korelacja dodatnia
	Miesięczna stawka czynszu za 1m ² odpowiedniego rodzaju powierzchni lub za jedno miejsce parkingowe	Stawki czynszu obserwuje się dla podobnych nieruchomości, podobnej jakości, w podobnych lokalizacjach oraz zbliżonej wielkości wynajmowanej powierzchni.	Korelacja dodatnia
Instrumenty pochodne	Parametry modelu	Opcje walutowe wyceniane są w oparciu o model wyceny opcji Garmana-Kohlhagena (a w przypadku opcji barierowych i azjatyckich w oparciu o tzw. rozszerzony model Garmana-Kohlhagena). Opcje egzotyczne wbudowane w umowy depozytowe i ich domknięcia są wyceniane przy pomocy techniki Monte-Carlo przy założeniu modelu geometrycznego ruchu Browna dla czynników ryzyka.	
Emisje własne oraz pożyczki podporządkowane	Spread emisji ponad krzywą rynkową	W przypadku zastosowania do wyceny historycznego <i>spreadu</i> emisji ponad krzywą rynkową, emisje takie klasyfikuje się do poziomu III hierarchii wartości godziwej.	Korelacja ujemna
Instrumenty kapitałowe nienotowane na aktywnym rynku		Kwotowania serwisów finansowych, obecna wartość przyszłych, prognozowanych wyników spółek lub modele wyceny bazujące na dostępnych danych rynkowych.	

10.2.1. Aktywa i zobowiązania wyceniane w wartości godziwej

Aktywa i zobowiązania wyceniane w wartości godziwej	31 grudnia 2022				31 grudnia 2021			
	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
Aktywa								
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	23 429	11 200	5 975	40 604	22 733	17 002	6 072	45 807
Instrumenty kapitałowe	1 254	-	394	1 648	297	-	471	768
Dłużne papiery wartościowe	22 175	11 200	5 581	38 956	22 436	17 002	5 601	45 039
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	2 813	4 951	411	8 175	2 625	6 142	446	9 213
Instrumenty kapitałowe	578	-	252	830	615	57	259	931
Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne	215	4 645	16	4 876	164	5 631	21	5 816
Dłużne papiery wartościowe	2 020	306	143	2 469	1 846	454	166	2 466
Należności od klientów z tytułu kredytów	-	-	438	438	-	-	406	406
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-	-	254	254	-	-	246	246
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	-	-	184	184	-	-	160	160
Pochodne instrumenty finansowe	-	16 172	25	16 197	1	8 273	54	8 328
Nieruchomości inwestycyjne	-	160	2 861	3 021	-	166	2 607	2 773
Zobowiązania								
Instrumenty pochodne	-	20 956	-	20 956	-	11 860	20	11 880
Zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych	-	305	-	305	-	380	-	380
Kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta (<i>unit-linked</i>)	-	238	-	238	-	267	-	267
Zobowiązania z tytułu pożyczek papierów wartościowych (krótka sprzedaż)	875	-	-	875	686	-	-	686

Zmiana stanu aktywów i zobowiązań zaklasyfikowanych do poziomu III hierarchii wartości godziwej w roku zakończonym 31 grudnia 2022	Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy			Instrumenty pochodne - aktywa	Instrumenty pochodne - zobowiązania	Należności od klientów z tytułu kredytów wyceniane w wartości godziwej		Nieruchomości inwestycyjne
	Kapitałowe	Dłużne	Kapitałowe	Certyfikaty inwestycyjne	Dłużne			przez inne całkowite dochody	przez wynik finansowy	
Stan na początek okresu	471	5 601	259	21	166	54	20	246	160	2 607
Nabycie / otwarcie pozycji / udzielenie	2	234	-	-	1 096	-	-	151	53	144
Reklasyfikacje z poziomu II ¹⁾	-	2 040	-	-	67	1	-	-	-	7
Reklasyfikacje z nieruchomości własnych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7
Reklasyfikacje z aktywów przeznaczonych do sprzedaży do nieruchomości inwestycyjnych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	23
Zyski lub straty ujęte w rachunku zysków i strat:	-	142	28	(4)	4	(10)	(10)	14	3	73
- przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej	-	146	-	-	2	(1)	-	14	3	-
- wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji	-	38	-	-	1	(1)	(9)	-	-	-
- zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych do wartości godziwej	-	(42)	28	(4)	1	(8)	(1)	-	-	73
Zyski lub straty ujęte w innych całkowitych dochodach	(80)	(256)	-	-	-	-	-	(6)	-	1
Sprzedaż/rozliczenia/spłaty/konwersje	-	(780)	(42)	-	(1 049)	(19)	(10)	(151)	(32)	-
Reklasyfikacje do aktywów przeznaczonych do sprzedaży lub nieruchomości własnych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(1)
Reklasyfikacje do poziomu II ¹⁾	-	(1 400)	-	-	(141)	(1)	-	-	-	-
Różnice kursowe	1	-	7	(1)	-	-	-	-	-	-
Stan na koniec okresu	394	5 581	252	16	143	25	-	254	184	2 861

¹⁾ Informacje o reklasyfikacjach zaprezentowano w punkcie 10.3.

Zmiana stanu aktywów i zobowiązań zaklasyfikowanych do poziomu III hierarchii wartości godziwej w roku zakończonym 31 grudnia 2021	Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy			Instrumenty pochodne - aktywa	Instrumenty pochodne - zobowiązania	Należności od klientów z tytułu kredytów wyceniane w wartości godziwej		Nieruchomości inwestycyjne
	Kapitałowe	Dłużne	Kapitałowe	Certyfikaty inwestycyjne	Dłużne			przez inne całkowite dochody	przez wynik finansowy	
Stan na początek okresu	347	11 431	370	21	94	93	60	1 475	187	2 307
Nabycie / otwarcie pozycji / udzielenie	-	3 376	-	-	5 938	2	2	53	1	310
Reklasyfikacje z poziomu I ¹⁾	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Reklasyfikacje z poziomu II ¹⁾	-	788	-	-	36	-	-	-	-	142
Reklasyfikacje z aktywów przeznaczonych do sprzedaży do nieruchomości inwestycyjnych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	157
Zyski lub straty ujęte w rachunku zysków i strat:	-	68	604	(2)	(17)	19	10	44	(4)	160
- przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej	-	113	-	-	2	7	-	44	(4)	-
- wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji	-	2	586	-	1	-	-	-	-	-
- zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych do wartości godziwej	-	(47)	18	(2)	(20)	12	10	-	-	160
Zyski lub straty ujęte w innych całkowitych dochodach	39	(161)	-	-	-	-	-	(24)	-	-
Sprzedaż/rozliczenia/spłaty/konwersje	-	(9 034)	(720)	-	(5 880)	(64)	(52)	(1 302)	(24)	-
Reklasyfikacje do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(469)
Reklasyfikacje do poziomu II ¹⁾	-	(874)	-	-	(5)	-	(4)	-	-	-
Zmiana składu grupy	85	-	-	-	-	4	4	-	-	-
Różnice kursowe	-	-	5	2	-	-	-	-	-	-
Stan na koniec okresu	471	5 601	259	21	166	54	20	246	160	2 607

¹⁾ Informacje o reklasyfikacjach zaprezentowano w punkcie 10.3.

10.2.1.1. Zmiany sposobu (metody) ustalania wartości godziwej instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej

Zarówno w 2022 roku, jak i w 2021 roku nie dokonywano zmian sposobu (metody) ustalania wartości godziwej instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej, których wartość byłaby istotna z punktu widzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

10.2.1.2. Nieruchomości inwestycyjne zakwalifikowane do poziomu III wartości godziwej

W tabeli poniżej przedstawiono istotne parametry uwzględnione przy wycenie największych nieruchomości inwestycyjnych (w tym prezentowanych jako przeznaczone do sprzedaży).

Wszystkie nieruchomości zaklasyfikowane do poziomu III wartości godziwej wyceniono za pomocą podejścia dochodowego przy zastosowaniu metody inwestycyjnej i techniki kapitalizacji prostej lub przy pomocy podejścia mieszanego. W wycenie tej wykorzystano dane wejściowe nieobserwowalne takie, jak:

- stopę kapitalizacji – ustaloną na podstawie analizy stóp zwrotu osiągniętych w transakcjach dla nieruchomości podobnych;
- miesięczną stawkę czynszu za 1m² odpowiedniego rodzaju powierzchni lub za jedno miejsce parkingowe.

Nieruchomości zaklasyfikowane do poziomu III	Rodzaj powierzchni	31 grudnia 2022			31 grudnia 2021		
		Wartość bilansowa	Czynsze uwzględnione w wycenie	Stopy kapitalizacji uwzględnione w wycenie	Wartość bilansowa	Czynsze uwzględnione w wycenie	Stopy kapitalizacji uwzględnione w wycenie
Nieruchomości inwestycyjne							
biurowe	Biurowa Parking	958	12,50 – 14,50EUR 40,00 – 90,00EUR	6,25% - 7,50%	962	12,50 – 14,50 EUR 40,00 – 75,00 EUR	6,00% - 7,25%
magazynowe	Biurowa Magazynowa	1 680	9,50 – 11,00 EUR 3,65 – 4,00 EUR	4,95%-6,70%	1 421	8,50 – 9,50 EUR 3,30 – 4,00 EUR	5,00% - 6,50%
handlowe	Handlowa	151	w zależności od wielkości wynajmowanej powierzchni	6,25%-7,50%	159	w zależności od wielkości wynajmowanej powierzchni	7,75% - 10,00%
pozostałe		72			65		
Razem		2 861			2 607		
Nieruchomości inwestycyjne przeznaczone do sprzedaży							
magazynowe	Biurowa Magazynowa	607	9,50 EUR 3,60 – 3,65 EUR	5,70%-6,20%	557	8,50 – 9,00 EUR 3,30 – 3,50 EUR	5,50% - 6,50%
pozostałe		6	-	-	41	-	-
Razem		613			598		

Nieruchomości zaklasyfikowane do poziomu III	Wartość godziwa	Zmienna szacunkowa	Zakładana fluktuacja zmiennej szacunkowej	Wpływ na wycenę
Nieruchomości inwestycyjne	2 861	Stopa kapitalizacji	+ 0,25 p. p.	(116)
			- 0,25 p. p.	127
			+ 5%	114
			- 5%	(114)
Nieruchomości inwestycyjne przeznaczone do sprzedaży	613	Stopa kapitalizacji	+ 0,25 p. p.	(24)
			- 0,25 p. p.	26
			+ 5%	26
			- 5%	(26)

10.2.2. Aktywa i zobowiązania niewyceniane w wartości godziwej

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań, dla których jest ona tylko ujawniana	31 grudnia 2022					31 grudnia 2021				
	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem wartość godziwa	Wartość bilansowa	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem wartość godziwa	Wartość bilansowa
Aktywa										
Należności od klientów z tytułu kredytów wyceniane w zamortyzowanym koszcie	-	-	212 467	212 467	212 255	-	-	214 781	214 781	214 602
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	40 218	36 396	20 448	97 062	106 054	39 455	8 663	32 383	80 501	83 270
Dłużne papiery wartościowe	40 218	32 226	10 170	82 614	91 646	39 455	6 436	25 489	71 380	74 183
Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	-	2 277	4 794	7 071	7 071	-	1 590	2 527	4 117	4 117
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	-	1 893	1 187	3 080	3 068	-	637	754	1 391	1 384
Pożyczki	-	-	4 297	4 297	4 269	-	-	3 613	3 613	3 586
Zobowiązania										
Zobowiązania wobec banków	-	1 637	6 117	7 754	7 720	-	2 726	4 762	7 488	7 470
Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	-	-	278 277	278 277	278 058	-	-	264 818	264 818	265 155
Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych ¹⁾	-	10 315	821	11 136	11 090	-	5 418	539	5 957	5 940
Zobowiązania podporządkowane ¹⁾	-	2 788	3 331	6 119	6 184	-	2 748	3 520	6 268	6 274
Zobowiązania z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu	-	930	1	931	931	-	846	359	1 205	1 207

¹⁾ Do poziomu II zaklasyfikowano te zobowiązania, na wycenę których nieobserwowalne parametry nie miały istotnego wpływu. Przede wszystkim są to zobowiązania z tytułu obligacji emitowanych przez Pekao.

10.3 Przesunięcia pomiędzy poziomami hierarchii wartości godziwej

W przypadku zmiany sposobu wyceny aktywów lub zobowiązań, wynikających np. z utraty (lub uzyskania) dostępności notowań obserwowanych na aktywnym rynku przenosi się takie aktywa lub zobowiązania pomiędzy poziomami I i II.

Składniki aktywów lub zobowiązań są przenoszone pomiędzy poziomami II i III (odpowiednio między poziomami III i II) gdy:

- następuje zmiana modelu wyceny będąca efektem zastosowania nowych czynników nieobserwowalnych (odpowiednio obserwowalnych) lub
- dotychczas stosowane czynniki, których wpływ na wycenę jest istotny przestają być (odpowiednio stają się) obserwowalne na aktywnym rynku.

Przeniesienia pomiędzy poziomami hierarchii wartości godziwej dokonywane są na koniec każdego kwartału wg wartości na ten dzień.

W 2022 roku dokonano następujących przeniesień aktywów pomiędzy poziomami wartości godziwej:

- z poziomu III do poziomu II przeniesiono obligacje korporacyjne, municypalne, które wyceniono przy użyciu rynkowych informacji o cenach porównywalnych instrumentów finansowych oraz obligacje korporacyjne, municypalne i Skarbu Państwa oraz instrumenty pochodne rynku walutowego i stopy procentowej, dla których wpływ szacowanych parametrów kredytowych nie wpływał istotnie na wycenę, jak również instrumenty pochodne rynku kapitałowego, dla których szacowana zmienność nieistotnie wpływała na wycenę;
- z poziomu II do poziomu III przeniesiono obligacje korporacyjne i municypalne, dla których wpływ szacowanych parametrów kredytowych istotnie wpływał na wycenę oraz instrumenty pochodne rynku kapitałowego, dla których szacowana zmienność istotnie wpływała na wycenę;
- z poziomu II do poziomu I przeniesiono obligacje rządowe, dla których dokonano wyceny z wykorzystaniem kwotowań na rynku, ze względu na wzrost jego aktywności.

W 2021 roku dokonano następujących przeniesień aktywów pomiędzy poziomami wartości godziwej:

- z poziomu III do poziomu II przeniesiono obligacje korporacyjne i municypalne, które wyceniono przy użyciu rynkowych informacji o cenach porównywalnych instrumentów finansowych, obligacje korporacyjne i municypalne, dla których szacowane parametry kredytowe miały nieistotny wpływ na wycenę oraz instrumenty pochodne rynku kapitałowego, dla których szacowana korelacja nieistotnie wpływała na wycenę;
- z poziomu II do poziomu III przeniesiono obligacje korporacyjne i municypalne, dla których wpływ szacowanych parametrów kredytowych był istotny oraz instrumenty pochodne rynku kapitałowego, dla których szacowana zmienność miała istotny wpływ na wycenę;
- z poziomu I do poziomu II przeniesiono obligacje rządowe, dla których dokonano wyceny z wykorzystaniem informacji o cenach porównywalnych instrumentów finansowych oraz jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych, dla których zaprzestano wyceny na podstawie kwotowań na rynku, ze względu na spadek jego aktywności.

11. Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto

11.1 Zasady rachunkowości

Przypis składek w umowach ubezpieczeniowych oraz w umowach reasekuracji czynnej rozpoznaje się w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia.

11.1.1. Ubezpieczenia majątkowe i osobowe

Składki przypisane obejmują kwoty, niezależnie od tego, czy kwoty te opłacono:

- należne za cały okres odpowiedzialności, niezależnie od jego długości, z tytułu zawartych w okresie sprawozdawczym umów ubezpieczenia – jeżeli długość okresu odpowiedzialności jest określona;
- należne w okresie sprawozdawczym – jeżeli długość okresu odpowiedzialności nie jest określona.

Składki te koryguje się o zmianę stanu rezerwy składek w ciągu okresu sprawozdawczego, a także pomniejsza o składki należne reasekuratorom.

11.1.2. Ubezpieczenia na życie

Składki przypisane obejmują kwoty należne w trakcie okresu sprawozdawczego z tytułu zawartych umów ubezpieczenia niezależnie od tego, czy kwoty te opłacono i bez względu na to, czy kwoty te odnoszą się do całości, czy części okresu sprawozdawczego. Składki te koryguje się o zmianę stanu rezerwy składek w ciągu okresu sprawozdawczego, a także pomniejsza o składki należne reasekuratorom.

11.2 Dane ilościowe

Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	17 941	16 120
W ubezpieczeniach bezpośrednich	17 916	16 109
W ubezpieczeniach pośrednich	25	11
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto w ubezpieczeniach na życie	8 769	8 960
Składki ubezpieczeń indywidualnych	1 601	1 929
Składki ubezpieczeń indywidualnie kontynuowanych	2 073	2 055
Składki ubezpieczeń grupowych	5 095	4 976
Składki przypisane brutto, razem	26 710	25 080

W 2022 i w 2021 roku spółki Grupy PZU nie zawierały umów reasekuracji czynnej w zakresie ubezpieczeń na życie.

Składki przypisane brutto w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (wg klas rachunkowych określonych w dziale II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej)	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Następstwa wypadków i choroba (grupa 1 i 2)	963	1 101
Komunikacyjne - odpowiedzialność cywilna (grupa 10)	5 536	5 354
Komunikacyjne pozostałe (grupa 3)	4 586	3 970
Morskie, lotnicze i transportowe (grupy 4, 5, 6, 7)	209	149
Od ognia i innych szkód majątkowych (grupy 8 i 9)	4 325	3 593
Odpowiedzialność cywilna (grupy 11,12,13)	1 067	963
Kredyt i gwarancje (grupy 14,15)	90	67
Świadczenie pomocy (grupa 18)	692	578
Ochrona prawna (grupa 17)	14	13
Pozostałe (grupa 16)	459	332
Razem	17 941	16 120

12. Przychody z tytułu prowizji i opłat

12.1 Zasady rachunkowości

Opłaty i prowizje nierozliczane według efektywnej stopy procentowej ujmuje się w sposób odzwierciedlający przekazanie przyrzeczonych usług na rzecz klienta w kwocie odzwierciedlającej wynagrodzenie, do którego Grupa PZU jest uprawniona w zamian za te usługi. Przychody prowizyjne rozlicza się liniowo, gdy są one pobierane z góry za czynność niejednorazową lub gdy

dotyczą udzielonych kredytów o nieustalonych harmonogramach przyszłych przepływów pieniężnych, dla których nie można ustalić efektywnej stopy procentowej. Do takich prowizji należą m. in. prowizje otrzymywane od kredytów w rachunkach bieżących, kredytów odnawialnych, udzielonych gwarancji i linii kredytowych (na przykład prowizje za przyznanie, podwyższenie lub przedłużenie limitu).

Pozostałe opłaty i prowizje za usługi finansowe niezwiązane bezpośrednio z powstaniem składnika aktywów finansowych rozpoznaje się w oparciu o pięciostopniowy model rozpoznawania przychodów (identyfikacja umowy z klientem, wskazanie poszczególnych zobowiązań zawartych w umowie, ustalenie ceny, alokacja ceny do poszczególnych elementów umowy, rozpoznanie przychodu po spełnieniu warunków związanych z poszczególnymi elementami umowy).

Przychody za usługi zarządzania środkami pieniężnymi, usługi maklerskie, doradztwo inwestycyjne, planowanie finansowe, usługi bankowości inwestycyjnej, usługi zarządzania aktywami oraz marże uzyskane na transakcjach walutowych z klientami, rozpoznaje się w rachunku zysków i strat jednorazowo w momencie wykonania usługi.

Przychody z tytułu zarządzania otwartymi funduszami emerytalnymi oraz przychody i opłaty od funduszy oraz towarzystw funduszy inwestycyjnych rozpoznaje się w trakcie spełniania zobowiązania do wykonania świadczenia.

12.2 Dane ilościowe

Przychody z tytułu prowizji i opłat	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Działalność bankowa	4 608	4 105
Marża na transakcjach walutowych z klientami	1 038	858
Prowizje maklerskie	181	203
Działalność powiernicza	76	77
Obsługa kart płatniczych, kredytowych	1 407	1 109
Wynagrodzenia z tytułu pośrednictwa sprzedaży ubezpieczeń	21	32
Kredyty i pożyczki	508	472
Obsługa rachunków bankowych	482	543
Przelewy	307	287
Operacje kasowe	122	106
Skupione wierzytelności	80	66
Gwarancje, akredytywy, inkaso, promesy	103	94
Prowizje z działalności leasingowej	95	87
Pozostałe prowizje	188	171
Przychody i opłaty od funduszy oraz towarzystw funduszy inwestycyjnych	363	474
Ubezpieczenia emerytalne	161	154
Pozostałe	4	5
Przychody z tytułu prowizji i opłat, razem	5 136	4 738

13. Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej

13.1 Zasady rachunkowości

Przychody z tytułu odsetek rozpoznaje się memoriałowo w oparciu o efektywną stopę procentową.

Przychody odsetkowe obejmują odsetki od instrumentów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie i w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dyskontuje przyszłe przepływy pieniężne do bilansowej wartości brutto składnika aktywów finansowych.

Przychody odsetkowe oblicza się od wartości bilansowej brutto, z wyjątkiem aktywów z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe oraz składników aktywów finansowych nabytych lub udzielonych z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe

(POCI). Dla takich aktywów przychody odsetkowe oblicza się od wartości bilansowej brutto pomniejszonej o odpis na oczekiwane straty kredytowe.

W ramach przychodów odsetkowych wyliczonych przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej ujmuje się także przychody i koszty z tytułu opłat i prowizji bezpośrednio związanych z powstaniem aktywów finansowych posiadających określone harmonogramy spłat. Należą do nich m. in. prowizje za przyznanie kredytu, za zmianę warunków umowy kredytowej, zmianę formy finansowania, restrukturyzację kredytu czy prowizje za pośrednictwo w udzielaniu kredytów i pożyczek.

13.2 Szacunki i założenia

14 lipca 2022 roku Prezydent RP podpisał ustawę o finansowaniu społecznościami.

Zgodnie z art. 73 tej ustawy, bank jest zobowiązany na wniosek kredytobiorcy zawiesić spłatę kredytu hipotecznego udzielonego w walucie polskiej, z wyłączeniem kredytów indeksowanych lub denominowanych do waluty innej niż waluta polska. Zawieszenie spłaty kredytu przysługuje tylko w stosunku do jednej umowy, zawartej w celu zaspokojenia własnych potrzeb mieszkaniowych. Zawieszenie spłaty kredytu przysługuje w następujących okresach:

- od 1 sierpnia do 30 września 2022 roku – w wymiarze dwóch miesięcy;
- od 1 października do 31 grudnia 2022 roku – w wymiarze dwóch miesięcy;
- od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 roku – w wymiarze miesiąca w każdym kwartale.

W okresie zawieszenia spłaty kredytu, kredytobiorca nie jest zobowiązany do dokonywania płatności wynikających z umowy kredytowej, z wyjątkiem opłat z tytułu ubezpieczeń powiązanych z tą umową.

Zgodnie z zapisami MSSF 9 wprowadzone przepisami ustawy uprawnienie dla klientów do skorzystania z zawieszenia przez nich spłat kredytu wymaga skorygowania wartości bilansowej brutto takich kredytów poprzez wyznaczenie i ujęcie w wyniku finansowym Grupy PZU szacowanego kosztu wynikającego z tego uprawnienia jako różnicy pomiędzy:

- wartością bieżącą oczekiwanych przepływów pieniężnych z portfela kredytowego spełniającego kryteria ustawy (wartość bilansowa brutto tego portfela) a
- wartością bieżącą oczekiwanych przepływów pieniężnych z tego portfela wyznaczoną w oparciu o zmodyfikowane przepływy pieniężne uwzględniające postanowienia ustawy, zdyskontowane aktualną efektywną stopą procentową,

z uwzględnieniem szacowanego poziomu partycypacji klientów uprawnionych, którzy w ocenie Grupy PZU z tego prawa skorzystają.

Istotne założenie wymagające osądu w zakresie wysokości tej straty to liczba klientów ubiegających się o wakacje kredytowe. Według pierwotnych szacunków strata rozpoznana z tego tytułu w wyniku finansowym Grupy PZU w III kwartale 2022 roku wyniosła 2 931 mln zł i została ujęta jako pomniejszenie przychodów odsetkowych obliczonych przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej.

Na 31 grudnia 2022 roku Grupa PZU dokonała ponownej weryfikacji dotychczasowych szacunków (m. in. w zakresie aktualności portfela objętego uprawnieniami do zawieszenia spłaty kredytu oraz oczekiwanego wskaźnika partycypacji). Oszacowany na 2023 rok wskaźnik partycypacji wyniósł 76% dla portfela Pekao oraz 69% dla portfela Alior Banku. W efekcie tej weryfikacji ostateczna kwota, która obciążała skonsolidowany rachunek zysków i strat za 2022 roku wyniosła 2 460 mln zł. Ze względu na fakt, że szacunek ten stanowi oczekiwane wykorzystanie przez klientów uprawnień wynikających z ustawy, a faktyczna realizacja będzie miała miejsce w okresie obowiązywania ustawy, konieczne będzie cykliczne aktualizowanie szacunku i ujmowanie efektów tych przeszacowań w bieżących wynikach Grupy PZU.

Łączna wartość bilansowa brutto należności od klientów z tytułu kredytów objętych wakacjami kredytowymi wyniosła na 31 grudnia 2022 roku 49 092 mln zł. Zmiana założonych wskaźników partycypacji klientów korzystających z wakacji kredytowych o 10% spowodowałaby zwiększenie kosztu z tego tytułu o 215 mln zł.

13.3 Dane ilościowe

Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Należności od klientów z tytułu kredytów	12 658 ¹⁾	7 272
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	1 452	740
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	2 323	1 481
Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	403	15
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	176	20
Pożyczki	285	121
Skupione wierzytelności	593	105
Należności	88	13
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	648	15
Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej, razem	18 626	9 782

¹⁾ W tym pomniejszenie przychodu o 2 460 mln z tytułu wakacji kredytowych.

14. Pozostałe przychody netto z inwestycji

14.1 Zasady rachunkowości

Dywidendy ujmuje się jako przychody w momencie nabycia prawa do dywidendy.

14.2 Dane ilościowe

Pozostałe przychody netto z inwestycji	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Pochodne instrumenty zabezpieczające	(361)	460
Przychody z dywidend, w tym:	57	70
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	30	44
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	27	26
Różnice kursowe	(240)	(240)
Przychody z tytułu nieruchomości inwestycyjnych	306	244
Koszty utrzymania nieruchomości inwestycyjnych	(135)	(108)
Koszty działalności inwestycyjnej	(28)	(33)
Pozostałe	17	25
Pozostałe przychody netto z inwestycji, razem	(384)	418

15. Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji

15.1 Zasady rachunkowości

Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji zawiera zyski i straty powstałe w wyniku zbycia instrumentów finansowych i nieruchomości inwestycyjnych.

15.2 Dane ilościowe

Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe	(225)	605
Instrumenty dłużne wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(29)	25
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	(214)	565
Instrumenty kapitałowe	(38)	530
Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne	(133)	37
Instrumenty dłużne	(43)	(2)
Instrumenty wyceniane w zamortyzowanym koszcie	18	15
Należności od klientów z tytułu kredytów wyceniane w zamortyzowanym koszcie	8	15
Instrumenty pochodne	(171)	(106)
Krótką sprzedaż	22	23
Należności	(126)	(140)
Nieruchomości inwestycyjne	-	7
Pozostałe	-	3
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji, razem	(492)	407

16. Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych

16.1 Zasady rachunkowości

Odpisy z tytułu utraty wartości zawierają saldo utworzonych i rozwiązanych odpisów z tytułu utraty wartości, zgodnie z zasadami opisanymi w punkcie 39.1.

16.2 Dane ilościowe

Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe	(69)	(28)
Instrumenty dłużne wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	14	1
Instrumenty wyceniane w zamortyzowanym koszcie	(83)	(29)
- instrumenty dłużne	(40)	(25)
- lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	(23)	(6)
- pożyczki	(20)	2
Należności od klientów z tytułu kredytów	(3 068)	(1 867)
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	(3 068)	(1 890)
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-	23
Udzielone gwarancje i poręczenia	(11)	61
Należności	(97)	(15)
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	(8)	-
Jednostki stowarzyszone	(18)	-
Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych, razem	(3 271)	(1 849)

17. Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej

17.1 Zasady rachunkowości

Informacje o sposobie ustalania wartości godziwej aktywów i zobowiązań zaprezentowano w punkcie 10.

17.2 Dane ilościowe

Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Inwestycyjne (lokacyjne) instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	(175)	226
Instrumenty kapitałowe	(42)	55
Dłużne papiery wartościowe	138	70
Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne	(271)	101
Instrumenty pochodne	674	338
Wycena zobowiązań wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych	40	(6)
Kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta (<i>unit-linked</i>)	34	8
Nieruchomości inwestycyjne	119	234
Należności od klientów z tytułu kredytów	12	(3)
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej, razem	704	797

18. Pozostałe przychody operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Przychody ze sprzedaży wyrobów, towarów i usług przez spółki nieubezpieczeniowe	1 033	894
Przychody z tytułu likwidacji bezpośredniej w imieniu innych zakładów ubezpieczeń	162	165
Rozwiązanie rezerw	181	78
Zwrot kosztów dochodzenia roszczeń	68	36
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów	127	107
Odsetki za nieterminowe uregulowanie należności z ubezpieczeń bezpośrednich i reasekuracji biernej	50	47
Zysk ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	57	37
Pozostałe	218	238
Pozostałe przychody operacyjne, razem	1 896	1 602

19. Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

19.1 Zasady rachunkowości

W kosztach okresu sprawozdawczego ujmuje się wszelkie koszty wypłaconych odszkodowań i świadczeń z zawartych umów ubezpieczenia wraz z bezpośrednimi i pośrednimi kosztami likwidacji szkód i świadczeń oraz zmianę stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia.

19.1.1. Ubezpieczenia majątkowe i osobowe

W ubezpieczeniach majątkowych i osobowych koszty odszkodowań i świadczeń pomniejsza się dodatkowo o wszelkie otrzymane regresy i odzyski, a także zmianę stanu oszacowanych regresów i odzysków.

19.1.2. Ubezpieczenia na życie

Świadczenia wypłacone obejmują wszelkie wypłaty i obciążenia dokonywane w okresie sprawozdawczym z tytułu świadczeń powstałych w okresie sprawozdawczym i w okresach ubiegłych (w tym również świadczenia rentowe i wykupy) oraz wszelkie bezpośrednie i pośrednie, zewnętrzne i wewnętrzne koszty likwidacji świadczeń. Koszty likwidacji zawierają także koszty postępowań spornych.

Wartość świadczeń ujmuje się w wysokości faktycznie wypłaconej, po potrąceniu zwrotów i refundacji (z wyjątkiem refundacji z tytułu reasekuracji biernej), powiększonej o zmianę stanu rezerwy na niewypłacone świadczenia oraz pomniejszonej o udział reasekuratorów w wypłaconych świadczeniach i rezerwach.

19.2 Dane ilościowe

Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	16 894	16 130
W ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	10 843	9 127
- odszkodowania i świadczenia	8 114	7 442
- zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	1 828	795
- koszty likwidacji szkód	901	890
W ubezpieczeniach na życie	6 051	7 003
- odszkodowania i świadczenia	6 439	6 776
- zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	(522)	102
- koszty obsługi świadczeń	134	125
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	(1 352)	(399)
W ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	(1 352)	(399)
Odszkodowania, świadczenia ubezpieczeniowe netto, razem	15 542	15 731

Koszty likwidacji szkód i obsługi świadczeń według rodzaju	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Zużycie materiałów i energii	16	15
Usługi obce	312	288
Podatki i opłaty	31	33
Koszty pracownicze	470	470
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	15	17
Amortyzacja wartości niematerialnych	27	25
Inne, w tym:	164	167
- zasądzone koszty, odsetki i kary w sprawach o odszkodowania	153	157
- pozostałe	11	10
Koszty likwidacji szkód i obsługi świadczeń, razem	1 035	1 015

20. Koszty z tytułu prowizji i opłat

Koszty z tytułu prowizji i opłat	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Koszty transakcji kartowych i bankomatowych, w tym koszty wydanych kart	1 044	817
Prowizje z tytułu pozyskania klientów bankowych	106	115
Prowizje za udostępnianie bankomatów	46	44
Koszty nagród dla klientów bankowych	18	16
Koszty przelewów i przekazów	50	42
Usługi dodatkowe do produktów bankowych	23	21
Prowizje maklerskie	28	28
Koszty obsługi rachunków bankowych	6	5
Koszty operacji banknotowych	29	22
Koszty działalności powierniczej	25	29
Pozostałe prowizje	74	55
Koszty z tytułu prowizji i opłat, razem	1 449	1 194

21. Koszty odsetkowe

21.1 Zasady rachunkowości

Koszty odsetkowe ujmuje się w rachunku zysków i strat z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

21.2 Dane ilościowe

Koszty odsetkowe	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Depozyty terminowe	1 638	41
Depozyty bieżące	1 002	70
Wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe	828	208
Pochodne instrumenty zabezpieczające	723	28
Pożyczki	72	4
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	298	7
Kredyty bankowe zaciągnięte przez spółki z Grupy PZU	117	21
Leasing	46	23
Pozostałe	43	16
Koszty odsetkowe, razem	4 767	418

22. Koszty akwizycji

22.1 Zasady rachunkowości

Koszty akwizycji obejmują koszty związane z zawieraniem i odnawianiem umów ubezpieczenia. Do bezpośrednich kosztów akwizycji zalicza się między innymi koszty prowizji pośredników ubezpieczeniowych, koszty wynagrodzeń pracowników związane z zawieraniem umów ubezpieczenia, koszty atestów, ekspertyz, badań związanych z ryzykiem przyjmowanym. Do pośrednich kosztów akwizycji zalicza się koszty związane z reklamą i promocją produktów ubezpieczeniowych oraz koszty związane z badaniem wniosków i wystawianiem polis.

Zgodnie z zasadą memoriału, część kosztów akwizycji rozlicza się w czasie, zgodnie z zasadami opisanymi w punktach 31.1.1 i 31.1.2.

22.2 Dane ilościowe

Koszty akwizycji według rodzaju	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Zużycie materiałów i energii	38	30
Usługi obce	121	106
Podatki i opłaty	7	6
Koszty pracownicze	786	727
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	38	40
Amortyzacja wartości niematerialnych	36	33
Inne, w tym:	3 078	2 716
- prowizje w działalności ubezpieczeniowej	2 972	2 629
- reklama	96	80
- pozostałe	10	7
Zmiana stanu odroczonej kosztów akwizycji	(201)	(86)
Koszty akwizycji, razem	3 903	3 572

23. Koszty administracyjne

23.1 Zasady rachunkowości

Koszty administracyjne obejmują m. in.:

- w działalności ubezpieczeniowej – koszty działalności ubezpieczeniowej niezaliczone do kosztów akwizycji, związane z inkasem składek, koszty związane z zarządzaniem portfelem umów ubezpieczenia, portfelem umów reasekuracyjnych oraz z ogólnym zarządzaniem zakładami ubezpieczeń Grupy PZU;
- w działalności bankowej – koszty działania banku, m. in. pracownicze, rzeczowe, amortyzację, podatki i opłaty.

23.2 Dane ilościowe

Koszty administracyjne według rodzaju	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Zużycie materiałów i energii	158	122
Usługi obce	1 504	1 260
Podatki i opłaty	98	108
Koszty pracownicze	4 181	3 808
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	575	578
Amortyzacja wartości niematerialnych	427	436
Wynagrodzenia osób obsługujących ubezpieczenia grupowe w zakładach pracy	204	203
Inne, w tym:	428	311
- reklama	284	202
- pozostałe	144	109
Koszty administracyjne, razem	7 575	6 826

24. Koszty pracownicze

Koszty pracownicze	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Wynagrodzenia	4 977	4 600
Programy określonych składek, w tym:	894	832
- narzuty na wynagrodzenia	785	735
- ubezpieczenia emerytalne III filaru, w tym koszty składek na PPE lub PPK poniesione w okresie	109	97
Pozostałe	202	210
Koszty pracownicze, razem	6 073	5 642

Koszty pracownicze znajdują się w pozycjach „Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych”, „Koszty akwizycji”, „Koszty administracyjne” i „Pozostałe koszty operacyjne” skonsolidowanego rachunku zysków i strat.

25. Pozostałe koszty operacyjne

Pozostałe koszty operacyjne	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Podatek od instytucji finansowych	1 452	1 290
Koszty podstawowej działalności spółek nieprowadzących działalności ubezpieczeniowej, ani bankowej	1 188	1 003
Koszty z tytułu likwidacji bezpośredniej w imieniu innych zakładów ubezpieczeń	166	175
Obowiązkowe opłaty na rzecz instytucji rynku ubezpieczeniowego i bankowego	152	143
Bankowy Fundusz Gwarancyjny	365	396
Koszty opłaty z tytułu bankowego systemu ochrony	696	-
Koszty opłaty z tytułu Funduszu Wsparcia Kredytobiorców	231	-
Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny	63	62
Opłata na rzecz Komendy Głównej Straży Pożarnej oraz Związku Ochotniczych Straży Pożarnych	23	24
Wydatki z tytułu działalności prewencyjnej	38	53
Utworzenie rezerw	753	295
Amortyzacja wartości niematerialnych nabytych w transakcjach przejęcia spółek	99	128
Utworzenie odpisów na aktywa niefinansowe	124	57
Darowizny	45	23
Odsetki za zwłokę, kary, odszkodowania	15	5
Koszty dochodzenia roszczeń	90	92
Pozostałe	146	171
Pozostałe koszty operacyjne, razem	5 646	3 917

Fundusz Wsparcia Kredytobiorców

Ustawa o finansowaniu społecznościowym wprowadza obowiązek dodatkowych wpłat do Funduszu Wsparcia Kredytobiorców (FWK). Wysokość dodatkowych wpłat przypadająca na poszczególne banki została ustalona przez Radę FWK w drodze uchwały, na podstawie informacji Przewodniczącego KNF. Z dopłat z FWK mogą korzystać zarówno kredytobiorcy, którzy zaciągnęli kredyty w walucie polskiej, jak i obcej. Wsparcie ma charakter zwrotny, ale część wsparcia może zostać umorzona pod określonymi warunkami.

Na ustalenie poziomu składki przypadającej na dany bank wpływ będą miały przede wszystkim następujące czynniki:

- udział danego banku w wartości bilansowej brutto portfela kredytów mieszkaniowych, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 90 dni na tle całego sektora bankowego w Polsce;

- możliwe wyłączenie z obowiązku dokonywania wpłat na FWK części kredytodawców niespełniających regulacyjnych wymogów kapitałowych i płynnościowych.

Składka dla Grupy PZU, która obciążała wyniki 2022 roku wyniosła 231 mln zł.

26. Podatek dochodowy

26.1 Zasady rachunkowości

Podatek dochodowy wykazany w rachunku zysków i strat obejmuje część bieżącą i odroczoną.

Część odroczone stanowi różnicę pomiędzy stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego na koniec i na początek okresu sprawozdawczego z zastrzeżeniem, że zmiany stanu rezerwy i aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotyczące operacji rozliczanych z kapitałem własnym odnosi się na kapitał własny.

26.2 Dane ilościowe

Podatek dochodowy	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Zysk brutto (skonsolidowany)	7 605	7 454
Stawka CIT (lub zakres stawek CIT) właściwa dla kraju siedziby jednostki dominującej (w %)	19%	19%
Podatek dochodowy jaki zostałyby skalkulowany jako iloczyn zysku księgowego brutto jednostek i stawki CIT właściwej dla kraju siedziby jednostki dominującej	1 445	1 416
Różnice pomiędzy podatkiem dochodowym skalkulowanym powyżej a podatkiem dochodowym wykazany w rachunku zysków i strat:	901	604
- podatek od instytucji finansowych	276	238
- rezerwy na należności kredytowe w części nie pokrytej podatkiem odroczonym	44	36
- wycena aktywów finansowych	(14)	9
- utworzenie/rozwiązanie odpisów na należności niezaliczone do kosztów uzyskania przychodów	79	45
- utworzenie/rozwiązanie pozostałych rezerw i odpisów na aktywa, niezaliczonych do kosztów uzyskania przychodów	314	25
- opłata na rzecz BFG	69	76
- Fundusz Wsparcia Kredytobiorców	44	-
- podatek z tytułu różnic kursowych naliczony w Szwecji w związku ze sprawą opisaną w punkcie 59.4	-	72
- różnice wynikające z odmiennych stawek podatkowych	(14)	(11)
- opodatkowanie działalności ubezpieczeniowej w Ukrainie	24	15
- dywidendy	30	38
- straty podatkowe	21	38
- pozostałe zwiększenia, zaniechania, zwolnienia, odliczenia i obniżki podatku	28	23
Podatek dochodowy wykazany w rachunku zysków i strat	2 346	2 020
Łączna kwota podatku bieżącego i odroczonego	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
1. Ujętego w rachunku zysków i strat, w tym:	2 346	2 020
- podatek bieżący	1 672	1 492
- podatek odroczone	674	528
2. Ujętego w innych całkowitych dochodach, w tym:	(671)	(1 209)
- podatek odroczone	(671)	(1 209)

Podatek dochodowy dotyczący składników innych całkowitych dochodów	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Inne całkowite dochody brutto	(3 595)	(6 357)
Podatek dochodowy	671	1 209
Wycena instrumentów dłużnych	400	522
Wycena należności od klientów z tytułu kredytów	1	9
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	295	702
Wycena instrumentów kapitałowych	(29)	(17)
Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	4	(7)
Inne całkowite dochody netto	(2 924)	(5 148)

W skład Grupy PZU wchodzi jednostki funkcjonujące w różnych krajach i podlegające odrębnym przepisom podatkowym. Przepisy dotyczące podatku od towarów i usług, podatku dochodowego od osób prawnych, fizycznych czy składek na ubezpieczenia społeczne podlegają stosunkowo częstym zmianom. Obowiązujące w krajach, w których działa Grupa PZU przepisy, zawierają również niejasności, które powodują różnice w opiniach co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych między organami państwowymi i przedsiębiorstwami. Rozliczenia podatkowe oraz inne (na przykład celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów (w Polsce – przez okres pięciu lat), które uprawnione są do nakładania wysokich kar, a ustalone w wyniku kontroli dodatkowe kwoty zobowiązań muszą zostać wpłacone wraz z wysokimi odsetkami. Zjawiska te generują ryzyko podatkowe, w wyniku którego kwoty wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym mogą ulec zmianie w późniejszym terminie po ostatecznym ustaleniu ich wysokości przez organy skarbowe.

27. Zysk na jedną akcję

27.1 Zasady rachunkowości

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie wyniku finansowego, który przypada na zwykłych akcjonariuszy PZU, przez średnią ważoną liczbę akcji zwykłych występujących w ciągu danego okresu.

Średnia ważona liczby akcji zwykłych występujących w ciągu okresu to liczba akcji zwykłych na początku danego okresu, skorygowana o liczbę akcji zwykłych odkupionych lub wyemitowanych w ciągu tego okresu ważona wskaźnikiem odzwierciedlającym okres (w dniach) do całkowitej liczby akcji w danym okresie.

27.2 Dane ilościowe

Zysk na jedną akcję	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Zysk netto przypisywany właścicielom jednostki dominującej	3 374	3 336
Podstawowa i rozwodniona średnia ważona liczba akcji zwykłych	863 390 384	863 344 936
Liczba akcji wyemitowanych	863 523 000	863 523 000
Średnia ważona liczba akcji własnych (w posiadaniu jednostek objętych konsolidacją)	132 616	178 064
Podstawowy i rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w złotych)	3,91	3,86

W 2022 i w 2021 roku nie wystąpiły transakcje ani zdarzenia powodujące rozwodnienie zysku przypadającego na jedną akcję.

28. Wartość firmy

28.1 Zasady rachunkowości

Wartość firmy, której wartość początkową ustalono w sposób opisany w punkcie 6.5 nie podlega amortyzacji, lecz na koniec każdego roku obrotowego oraz każdorazowo, gdy istnieją przesłanki, że mogło dojść do utraty wartości, poddaje się ją testom na

utrata wartości. Test na utratę wartości firmy oparty jest na ocenie wartości odzyskiwalnej poszczególnych jednostek generujących przepływy pieniężne, do których została zaalokowana wartość firmy i porównaniu jej z ich wartością księgową (łącznie z przypisaną wartością firmy). W sytuacji, gdy wartość odzyskiwalna jest mniejsza, odpis z tytułu utraty wartości odnosi się w pierwszej kolejności na zaalokowaną do jednostki generującej przepływy pieniężne wartość firmy. Jednostka generująca przepływy pieniężne, dla której przeprowadza się test, nie może być większa niż segment operacyjny.

28.2 Dane ilościowe

Wartość firmy	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Pekao ¹⁾	1 715	1 715
LD ²⁾	518	508
Spółki medyczne	307	288
Segment ubezpieczeń masowych w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (Link4)	221	221
Balta	42	41
Pozostałe	5	5
Wartość firmy, razem	2 808	2 778

¹⁾ Obejmuje wartość firmy z tytułu nabycia PIM oraz Idea Banku.

²⁾ Obejmuje wartość firmy z tytułu nabycia oddziału LD w Estonii.

Zmiana stanu wartości firmy	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Wartość firmy brutto na początek okresu	4 094	4 092
- nabycie spółek medycznych	21	4
- nabycie przedsiębiorstwa Idea Banku	-	1
- różnice kursowe	9	(3)
Wartość firmy brutto na koniec okresu	4 124	4 094
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	(1 316)	(1 316)
- odpis z tytułu utraty wartości – spółki medyczne	(2)	-
- różnice kursowe	2	-
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(1 316)	(1 316)
Wartość firmy netto na koniec okresu	2 808	2 778

28.3 Testy na utratę wartości

Testy na utratę wartości firmy sporządzono na 31 grudnia 2022 roku dla wszystkich CGU, do których zaalokowano wartość firmy. Test na utratę wartości polega na porównaniu wartości bilansowych (łącznie z przypisaną wartością firmy) i wartości odzyskiwalnych CGU, do których zaalokowano wartość firmy. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości CGU ujmuje się w rachunku zysków i strat, gdy wartość odzyskiwalna CGU jest niższa od jego wartości bilansowej.

Ośrodki wypracowujące środki pieniężne (CGU)

Wartość firmy przypisuje się do poszczególnych spółek (stanowiących CGU na potrzeby testu na utratę wartości) i na tym poziomie poddaje monitorowaniu. W trakcie ostatecznego rozliczenia ceny nabycia, wartość firmy z tytułu nabycia Link4 została w całości alokowana do segmentu ubezpieczeń masowych w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych, który ze względu na skalę integracji działalności Link4 z PZU w ramach realizacji strategii dwóch marek, zakładającej osiągnięcie synergii z tytułu zarządzania portfelem klientów masowych oraz sprzedaży dodatkowych produktów ubezpieczeniowych jest najmniejszym CGU, do której wartość firmy może być przypisana. Wartość firmy z tytułu nabycia PIM oraz przedsiębiorstwa Idea Banku została w całości alokowana do Pekao, gdyż jest to najniższy poziom, na którym wartość firmy jest monitorowana na poziomie Grupy.

Wartość bilansowa

Wartość bilansowa obejmuje aktywa netto CGU, włącznie z wartościami niematerialnymi, takimi jak znaki towarowe oraz relacje z klientami, które zostały ujawnione w związku z nabyciem CGU oraz wartość firmy. W przypadku podmiotów, w których występują udziały niekontrolujące, wartość bilansową na potrzeby testu powiększa się o część wartości firmy przypisywanej do udziałów niekontrolujących (nie jest ona wykazana w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej).

Na potrzeby testu wartość bilansowa netto segmentu ubezpieczeń masowych została ustalona w oparciu o alokację aktywów netto Grupy PZU. Alokacji dokonano w proporcji, w jakiej hipotetyczny kapitałowy wymóg wypłacalności, który można przypisać do segmentu ubezpieczeń masowych, pozostaje do całkowitego kapitałowego wymogu wypłacalności. Do alokacji kapitałowego wymogu wypłacalności zastosowano metodę Eulera. Polega ona na przypisaniu do segmentu miar ryzyka, które są oparte na regulacjach Wyłącznie II i uwzględniają efekty dywersyfikacji.

Wartość odzyskiwalna

Wartość odzyskiwalna odpowiada wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia lub wartości użytkowej, zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Na 31 grudnia 2022 roku wartość odzyskiwalną oszacowano w oparciu o wartość użytkową.

Wartość odzyskiwalną CGU ustalono w oparciu o wartość użytkową jednostek, metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych, w oparciu o najbardziej aktualne zatwierdzone projekcje finansowe, których okres, przedstawiono w tabeli poniżej. Horyzont prognoz dla Pekao wydłużono dla 6 lat, aby zapewnić normalizację danych finansowych wobec obserwowanej podwyższonej zmienności otoczenia prawno-ekonomicznego.

Projekcje finansowe CGU uwzględniają ofertę produktów oraz perspektywy wzrostu rynków, strukturę bilansu i dostępne nadwyżki kapitałowe, dotychczasowe wyniki oraz oczekiwane parametry makroekonomiczne, takie jak poziom stóp procentowych oraz wzrost gospodarczy.

Stopy dyskontowe użyte na potrzeby testu jednostek ubezpieczeniowych ustalono na poziomie kosztu kapitału własnego. W przypadku spółek medycznych użyto średniego ważonego kosztu kapitału (ang. *Weighted average cost of capital*, WACC). Koszt kapitału własnego został ustalony zgodnie z modelem CAPM. Ponadto w uzasadnionych przypadkach dokonano poprawek z tytułu wielkości firmy (ang. *size premium*). Stopy wolne od ryzyka ustalono w oparciu o rentowność 10-letnich obligacji rządowych kraju siedziby CGU, współczynniki beta oparto o współczynniki podobnych podmiotów notowanych. Premie rynkowe wyniosły 5,25% (w 2021 roku: 5,0%).

W przypadku podmiotów regulowanych (banki, zakłady ubezpieczeń, instytucje finansowe) prognozowane przepływy pieniężne uwzględniają konieczność utrzymania odpowiedniego poziomu środków własnych (kapitału ekonomicznego). Przepływy pieniężne segmentu ubezpieczeń masowych zostały określone w oparciu o kwotę hipotetycznych dywidend, które segment ten mógłby wypłacić, gdyby działał jako oddzielny zakład ubezpieczeń. Wysokość dywidend zależy od prognoz wyników technicznych tego segmentu po podatku dochodowym i podatku od instytucji finansowych oraz nadwyżek kapitałowych przypisanych do tego segmentu na datę bilansową i w kolejnych okresach. Wskaźniki wzrostu po okresie prognozy ustalono uwzględniając długoterminowe perspektywy rozwoju rynku, na którym działa dana jednostka. Wskaźniki wzrostu nie przekraczają długoterminowych prognoz rozwoju PKB danego kraju w ujęciu nominalnym.

Jednostka generująca przepływy pieniężne	31 grudnia 2022			31 grudnia 2021		
	Stopa dyskontowa	Stopa wzrostu po okresie prognoz	Horyzont projekcji finansowych	Stopa dyskontowa	Stopa wzrostu po okresie prognoz	Horyzont projekcji finansowych
Pekao	12,9%	3,5%	6 lat	9,7%	3,5%	3 lata
LD	8,6%	3,0%	3 lata	5,5%	3,0%	3 lata
Segment ubezpieczeń masowych	11,7%	2,5%	3 lata	8,8%	2,5%	3 lata
Balta	8,8%	3,0%	3 lata	6,1%	3,0%	3 lata
Spółki medyczne	9,3%	2,0%-3,0%	3 lata	6,0%-6,7%	2,0%-3,0%	3 lata

Analiza wrażliwości

Oszacowanie wartości odzyskiwalnej jest procesem złożonym i wymaga od Zarządu jednostki dominującej wypracowania profesjonalnych osądów oraz wykorzystania skomplikowanych i subiektywnych założeń. Stosunkowo niewielkie zmiany w istotnych założeniach mogą mieć istotny wpływ na wycenę wartości odzyskiwalnej. Istotnymi założeniami w procesie szacowania wartości odzyskiwalnej są: stopy wzrostu w okresie rezydualnym, stopy dyskonta, oczekiwany poziom rentowności, przyszłe wymogi kapitałowe oraz minimalny poziom adekwatności kapitałowej jako warunek wypłaty dywidend przez podmioty regulowane.

W kolejnej tabeli podano nadwyżkę wartości odzyskiwalnych ponad wartości księgowe oraz maksymalne stopy dyskontowe i minimalne krańcowe stopy wzrostu po okresie prognoz, przy których następuje zrównanie wartości bilansowych i odzyskiwalnych poszczególnych CGU. Kwota nadwyżki została podana na udziale PZU.

Jednostka generująca przepływy pieniężne	31 grudnia 2022			31 grudnia 2021		
	Nadwyżka (w mln zł)	Wartość krańcowa stopy dyskontowej	Wartość krańcowa stopy wzrostu po okresie prognoz	Nadwyżka (w mln zł)	Wartość krańcowa stopy dyskontowej	Wartość krańcowa stopy wzrostu po okresie prognoz
Pekao	200	13,2%	2,5%	1 376	11,2%	(4,3%)
LD	642	11,5%	(0,5%)	833	7,2%	1,1%
Balta	229	12,4%	(1,5%)	163	7,5%	1,5%
Segment ubezpieczeń masowych	5 400 ¹⁾	27,2%	nd ²⁾	4 848 ¹⁾	20,2%	nd ²⁾
Spółki medyczne	183	9,4%-17,5%	(9,6%)-1,7%	956	10,6%-28,1%	(54,4%)-(3,8%)

¹⁾ Nadwyżka wartości odzyskiwalnej segmentu ubezpieczeń masowych nad jego wartością bilansową wraz z zaalokowaną do tego segmentu wartością firmy z tytułu nabycia Link4.

²⁾ Wartość zdyskontowanych przepływów pieniężnych w okresie prognozy jest wyższa niż wartość bilansowa przypisana do segmentu ubezpieczeń masowych, w związku z czym nie zaprezentowano wartości krańcowej stopy wzrostu po okresie prognozy.

29. Wartości niematerialne

29.1 Zasady rachunkowości

Składniki wartości niematerialnych rozpoznaje się, jeżeli są one możliwe do zidentyfikowania, sprawowana jest nad nimi kontrola, jest prawdopodobne, że osiągnięte zostaną przyszłe korzyści ekonomiczne, które można przyporządkować danemu składnikowi i można wiarygodnie ustalić cenę nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika.

Wartości niematerialne wycenia się według cen nabycia lub kosztów wytworzenia pomniejszonych o odpisy amortyzacyjne, a także o odpisy z tytułu utraty wartości.

Sposób ustalenia wartości godziwej wartości niematerialnych nabywanych w transakcji połączenia jednostek gospodarczych zaprezentowano w punkcie 6.5.

Składniki wartości niematerialnych obejmują w szczególności: oprogramowanie komputerowe, autorskie prawa majątkowe, licencje oraz koncesje, a także składniki nabyte w transakcjach połączenia jednostek gospodarczych - znaki towarowe, relacje z klientami (w tym relacje z klientami posiadającymi rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe), relacje z brokerami, przyszłe zyski z zakupionego portfela umów ubezpieczenia itp.

Składniki wartości niematerialnych podlegają amortyzacji przez szacowany okres użyteczności:

- składniki inne niż składniki wartości niematerialnych nabyte w transakcjach połączenia jednostek gospodarczych – przy zastosowaniu metody liniowej przez okres od dwóch do pięciu lat. W uzasadnionych przypadkach, po indywidualnej analizie, dopuszcza się stosowanie innej stawki amortyzacji adekwatnej do przewidywanego okresu użytkowania danego składnika wartości niematerialnych. W związku z podjętą decyzją dotyczącą planowanego okresu użytkowania systemu produktowego w PZU przez okres dziesięciu lat, przyjęto dla niego roczną stawkę amortyzacji 10%;

- składniki wartości niematerialnych nabyte w transakcjach połączenia jednostek gospodarczych (z wyjątkiem nabytych znaków towarowych) – przez okres od jednego do piętnastu lat w oparciu o wartości generowanych zysków w poszczególnych latach;
- znaki towarowe nabyte w transakcjach połączenia jednostek gospodarczych, jako wartości niematerialne o okresie użytkowania ustalonym jako nieokreślony nie podlegają amortyzacji, lecz na koniec każdego roku obrotowego oraz każdorazowo, gdy istnieją przesłanki, że mogło dojść do utraty wartości, poddaje się je testom na utratę wartości.

Utrata wartości

Na koniec okresu sprawozdawczego przeprowadzany jest przegląd składników aktywów w celu stwierdzenia, czy nie występują przesłanki wskazujące na możliwość utraty ich wartości. W przypadku stwierdzenia takich przesłanek, a w przypadku znaków towarowych – każdorazowo na koniec roku, przeprowadza się test na utratę wartości danego składnika aktywów mający na celu określenie jego wartości odzyskiwalnej.

Uznaje się, że utrata wartości składników wartości niematerialnych wystąpiła, jeżeli w wyniku zmian technologicznych, przeznaczenia do likwidacji, wycofania z użytkowania lub wystąpienia innych przesłanek wskazujących na zmniejszenie przydatności danego składnika aktywów obniżyła się wartość przewidywanych korzyści ekonomicznych związanych ze składnikiem wartości niematerialnych lub rzeczowych aktywów trwałych.

W razie konieczności dokonuje się odpisu aktualizującego do wartości odzyskiwalnej. W sytuacji, gdy składnik aktywów nie generuje przepływów pieniężnych, które są w znacznym stopniu niezależne od przepływów generowanych przez inne aktywa, analizę przeprowadza się dla najmniejszej możliwej do zidentyfikowania grupy aktywów generujących niezależne wpływy pieniężne, do której należy dany składnik aktywów. Ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości wykazywane są jako koszt w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Pozostałe koszty operacyjne”.

Jeżeli występują przesłanki wskazujące na to, że odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, który był ujęty w okresach ubiegłych przestał istnieć lub uległ zmniejszeniu, szacuje się wartość odzyskiwalną takiego składnika aktywów. Ujęty w ubiegłych okresach odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości odwraca się do wartości odzyskiwalnej, nieprzekraczającej wartości bilansowej, jaka zostałaby ustalona (po odjęciu umorzenia), gdyby poprzednio w ogóle nie ujęto odpisu. Odwrócenie odpisu aktualizacyjnego z tytułu utraty wartości ujmuje się jako przychód w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Pozostałe przychody operacyjne”.

Testy na utratę wartości znaków towarowych sporządzono na 31 grudnia 2022 roku. W wyniku przeprowadzonych testów nie stwierdzono konieczności dokonywania odpisów z tytułu utraty wartości. Wartość użytkową znaków towarowych określono w oparciu o wartość zdyskontowanych przepływów pieniężnych z tytułu potencjalnych opłat licencyjnych. Wysokość opłat licencyjnych ustalono na poziomie 0,4-0,8% przychodów segmentu detalicznego i korporacyjnego Grupy Kapitałowej Pekao oraz 1% składek przypisanych brutto zakładów ubezpieczeń. Stopy dyskontowe ustalono w oparciu o koszt kapitału powiększony o premie specyficzne: 2 p.p. – w przypadku Pekao, 0,7-1,0 p.p. – dla zakładów ubezpieczeń. Stopy wzrostu po okresie prognoz danego CGU przyjęto na takim samym poziomie jak w testach na utratę wartości wartości firmy, opisanych w punkcie 28.3.

29.2 Dane ilościowe

Zmiana stanu wartości niematerialnych (wg grup rodzajowych) w roku zakończonym 31 grudnia 2022	Oprogramowanie, licencje i podobne wartości	Znaki towarowe	Relacje z klientami	Wartości niematerialne w toku wytwarzania	Inne wartości niematerialne	Wartości niematerialne, razem
Wartość brutto na początek okresu	3 873	622	1 999	703	101	7 298
Zmiany:	101	1	14	149	9	274
- zakupy i wytworzone we własnym zakresie	19	-	-	682	-	701
- zmiana składu grupy	-	-	9	-	-	9
- przeniesienia	523	-	-	(531)	8	-
- sprzedaż i likwidacja	(129)	-	-	(1)	-	(130)
- różnice kursowe i pozostałe	(312)	1	5	(1)	1	(306)
Wartość brutto na koniec okresu	3 974	623	2 013	852	110	7 572
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(2 120)	-	(1 501)	-	(81)	(3 702)
Zmiany:	(242)	-	(104)	-	(5)	(351)
- amortyzacja za okres	(496)	-	(99)	-	(6)	(601)
- sprzedaż i likwidacja	121	-	-	-	-	121
- różnice kursowe i pozostałe	133	-	(5)	-	1	129
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(2 362)	-	(1 605)	-	(86)	(4 053)
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	(15)	(100)	(61)	(17)	-	(193)
Zmiany odniesione w pozostałe koszty operacyjne	(47)	-	-	(5)	-	(52)
Inne zmiany	6	-	-	2	-	8
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(56)	(100)	(61)	(20)	-	(237)
Wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu	1 556	523	347	832	24	3 282

Zmiana stanu wartości niematerialnych (wg grup rodzajowych) w roku zakończonym 31 grudnia 2021	Oprogramowanie, licencje i podobne wartości	Znaki towarowe	Relacje z klientami	Wartości niematerialne w toku wytwarzania	Inne wartości niematerialne	Wartości niematerialne, razem
Wartość brutto na początek okresu	3 442	622	1 999	565	99	6 727
Zmiany:	431	-	-	138	2	571
- zakupy i wytworzone we własnym zakresie	23	-	-	782	2	807
- przeniesienia	625 ¹⁾	-	-	(632)	3	(4)
- sprzedaż i likwidacja	(262)	-	-	(6)	(3)	(271)
- różnice kursowe i pozostałe	45	-	-	(6)	-	39
Wartość brutto na koniec okresu	3 873	622	1 999	703	101	7 298
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(1 871)	-	(1 373)	-	(76)	(3 320)
Zmiany:	(249)	-	(128)	-	(5)	(382)
- amortyzacja za okres	(498)	-	(128)	-	(8)	(634)
- sprzedaż i likwidacja	246	-	-	-	3	249
- przeniesienia	3	-	-	-	-	3
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(2 120)	-	(1 501)	-	(81)	(3 702)
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	(23)	(100)	(61)	(17)	-	(201)
Zmiany odniesione w pozostałe koszty operacyjne	(7)	-	-	(2)	-	(9)
Likwidacja	15	-	-	2	-	17
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(15)	(100)	(61)	(17)	-	(193)
Wartość netto wartości niematerialnych na koniec okresu	1 738	522	437	686	20	3 403

¹⁾ W tym (4) mln z tytułu przeniesień do kategorii przeznaczonych do sprzedaży zgodnie z MSSF 5.

Amortyzacja wartości niematerialnych według miejsca wykazania w skonsolidowanym rachunku zysków i strat	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	27	25
Koszty akwizycji	36	33
Koszty administracyjne	427	436
Pozostałe koszty operacyjne ¹⁾	111	140
Amortyzacja, razem	601	634

¹⁾ W tym amortyzacja wartości niematerialnych nabytych w transakcjach przejęcia spółek w kwocie 99 mln zł (w 2021 roku: 128 mln zł).

30. Inne aktywa

Inne aktywa	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Rozliczenia z tytułu reasekuracji	133	90
Szacowane regresy i odzyski	202	198
Odroczone koszty informatyczne	205	110
Zarachowane należności z bezpośredniej likwidacji szkód	47	53
Koszty do rozliczenia w czasie	121	74
Zapasy	56	57
Zarachowane prowizje	17	18
Pozostałe składniki aktywów	30	33
Inne aktywa, razem	811	633

Inne aktywa	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Krótkoterminowe	675	521
Długoterminowe	136	112
Inne aktywa, razem	811	633

31. Odroczone koszty akwizycji

31.1 Zasady rachunkowości

Odroczone koszty akwizycji podlegają testom na utratę wartości poprzez ich uwzględnienie w teście adekwatności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

31.1.1. Ubezpieczenia majątkowe i osobowe

Koszty akwizycji dotyczące ubezpieczeń majątkowych i osobowych odraczane są na zasadach stosowanych przy ustalaniu rezerwy składek i amortyzowane w ciężar rachunku zysków i strat przez okres ochrony ubezpieczeniowej (wykazywane w pozycji „Koszty akwizycji”).

Odraczaniu w czasie podlegają prowizje akwizycyjne oraz część pośrednich kosztów akwizycji związanych z zawieraniem i odnawianiem polis ubezpieczeniowych w szczególności koszty działań związane bezpośrednio z procesami sprzedażowymi, które nie mogą zostać zakwalifikowane jako bezpośrednie koszty akwizycji, przede wszystkim koszty działań związanych z procesami: zawierania umów i underwritingu w jednostkach sprzedażowych (wyodrębnianych na podstawie ankiet czasu pracy), automatycznym i manualnym wprowadzaniem polis do systemów produkcyjnych (ewidencja sprzedaży) oraz funkcjonowaniem contact center w zakresie sprzedaży polis.

31.1.2. Ubezpieczenia na życie

W ubezpieczeniach na życie do rozliczania kosztów akwizycji w czasie w przypadku tradycyjnych produktów z udziałem w zysku (ubezpieczenia na życie lub dożycie oraz zaopatrzenia dzieci) stosuje się metodę Zillmera.

31.2 Dane ilościowe

Odroczone koszty akwizycji	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Krótkoterminowe	1 583	1 414
Długoterminowe	179	159
Odroczone koszty akwizycji, razem	1 762	1 573

Zmiana stanu odroczonej wartości kosztów akwizycji	1 stycznia – 31 grudnia 2022	1 stycznia – 31 grudnia 2021
Wartość netto na początek okresu	1 573	1 550
Ubezpieczenia majątkowe	1 438	1 423
Ubezpieczenia na życie	135	127
Koszty akwizycji dotyczące przyszłych okresów	2 322	1 898
Amortyzacja za okres odniesiona na wynik finansowy	(2 124)	(1 854)
Odpisy z tytułu utraty wartości okresu	(14)	(21)
Inne zmiany	5	-
Wartość netto na koniec okresu	1 762	1 573
Ubezpieczenia majątkowe	1 621	1 438
Ubezpieczenia na życie	141	135

32. Rzeczowe aktywa trwałe

32.1 Zasady rachunkowości

Składniki rzeczowych aktywów trwałych wykazuje się według cen nabycia lub kosztów wytworzenia, pomniejszonych o dotychczasowe umorzenie oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Amortyzuje się wszystkie składniki rzeczowych aktywów trwałych oraz ich istotne komponenty, z wyjątkiem gruntów oraz rzeczowych aktywów trwałych w budowie. Składnik amortyzuje się od momentu, gdy jest on dostępny do użytkowania, to znaczy od momentu jego dostosowania do miejsca i warunków potrzebnych do rozpoczęcia funkcjonowania zgodnie z zamierzeniami.

Poniżej przedstawiono roczne stawki amortyzacji dla istotnych składników aktywów:

Kategoria aktywów	Stawka
Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego	2,5%
Budynki i budowle	1,5% - 10%
Maszyny i urządzenia techniczne	10% - 40%
Środki transportu	14% - 33%
Sprzęt informatyczny	14,3% - 40%
Pozostałe aktywa trwałe	7% - 20%

Aktywa utrzymywane na podstawie umowy leasingu finansowego amortyzuje się przez okres ich użyteczności, o ile występuje racjonalna pewność ich zakupu lub przeniesienia własności. W przeciwnym razie amortyzuje się je przez okres nie dłuższy niż przez okres trwania leasingu.

Zasady dokonywania odpisów z tytułu utraty wartości są analogiczne do tych, które obowiązują dla wartości niematerialnych i zostały opisane w punkcie 29.1.

32.2 Dane ilościowe

Zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych (wg grup rodzajowych) w roku zakończonym 31 grudnia 2022	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Rzeczowe aktywa trwałe w budowie	Nieruchomości	Inne rzeczowe aktywa trwałe	Rzeczowe aktywa trwałe, razem
Wartość brutto na początek okresu	1 606	363	283	4 409	697	7 358
Zmiany:	(2)	(10)	122	408	(41)	477
- zakupy i wytworzone we własnym zakresie	12	4	427	4	11	458
- zwiększenie aktywów z tytułu prawa do użytkowania	2	12	-	621	-	635
- zmiana składu grupy	-	-	-	6	2	8
- sprzedaż i likwidacja	(184)	(22)	-	(64)	(121)	(391)
- zmniejszenia aktywów z tytułu prawa do użytkowania (rozwiązanie umów, sprzedaż)	-	(21)	-	(111)	-	(132)
- przeniesienie do kategorii przeznaczonych do sprzedaży wg MSSF 5	(5)	-	-	(68)	-	(73)
- przeniesienia do i z kategorii nieruchomości inwestycyjnych	-	-	-	(5)	-	(5)
- przeniesienia	171	15	(285)	28	71	-
- różnice kursowe i pozostałe	2	2	(20)	(3)	(4)	(23)
Wartość brutto na koniec okresu	1 604	353	405	4 817	656	7 835
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(945)	(114)	-	(1 702)	(300)	(3 061)
Zmiany:	(12)	(14)	-	(281)	29	(278)
- amortyzacja za okres	(198)	(21)	-	(113)	(84)	(416)
- amortyzacja aktywów z tytułu prawa do użytkowania	-	(17)	-	(293)	(1)	(311)
- sprzedaż i likwidacja	182	17	-	42	113	354
- sprzedaż, likwidacja i inne zmiany aktywów z tytułu prawa do użytkowania	-	12	-	46	-	58
- przeniesienie do kategorii przeznaczonych do sprzedaży wg MSSF 5	5	-	-	38	-	43
- różnice kursowe i pozostałe	(1)	(5)	-	(1)	1	(6)
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(957)	(128)	-	(1 983)	(271)	(3 339)
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	(14)	(3)	-	(120)	(16)	(153)
Zmiany odniesione na pozostałe koszty operacyjne	(6)	(1)	-	(47)	(3)	(57)
Zmiany odniesione na pozostałe przychody operacyjne	2	1	-	-	1	4
Inne zmiany	-	-	-	8	6	14
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(18)	(3)	-	(159)	(12)	(192)
Wartość netto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	629	222	405	2 675	373	4 304
- w tym wartość netto aktywów z tytułu prawa do użytkowania	2	77	-	1 079	3	1 161

Wartość aktywów z tytułu prawa do użytkowania zaprezentowano w punkcie 51.

Zmiana stanu rzeczowych aktywów trwałych (wg grup rodzajowych) w roku zakończonym 31 grudnia 2021	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Rzeczowe aktywa trwałe w budowie	Nieruchomości	Inne rzeczowe aktywa trwałe	Rzeczowe aktywa trwałe, razem
Wartość brutto na początek okresu	1 459	287	229	4 271	657	6 903
Zmiany:	147	76	54	138	40	455
- zakupy i wytworzone we własnym zakresie	20	10	414	16	14	474
- zwiększenie aktywów z tytułu prawa do użytkowania	-	95	-	162	1	258
- zmiana składu grupy	23	3	-	1	4	31
- sprzedaż i likwidacja	(72)	(69)	-	(31)	(88)	(260)
- zmniejszenia aktywów z tytułu prawa do użytkowania (rozwiązanie umów, sprzedaż)	-	(9)	-	(39)	(2)	(50)
- przeniesienie do kategorii przeznaczonych do sprzedaży wg MSSF 5	(1)	-	-	(9)	-	(10)
- przeniesienia	171	45	(348)	25	107	-
- różnice kursowe i pozostałe	6	1	(12)	13	4	12
Wartość brutto na koniec okresu	1 606	363	283	4 409	697	7 358
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	(809)	(114)	-	(1 356)	(306)	(2 585)
Zmiany:	(136)	-	-	(346)	6	(476)
- amortyzacja za okres	(208)	(23)	-	(124)	(75)	(430)
- amortyzacja aktywów z tytułu prawa do użytkowania	-	(16)	-	(276)	(1)	(293)
- sprzedaż i likwidacja	69	46	-	39	77	231
- sprzedaż, likwidacja i inne zmiany aktywów z tytułu prawa do użytkowania	-	-	-	1	2	3
- przeniesienie do kategorii przeznaczonych do sprzedaży wg MSSF 5	1	-	-	5	-	6
- różnice kursowe i pozostałe	2	(7)	-	9	3	7
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu	(945)	(114)	-	(1 702)	(300)	(3 061)
Odpisy z tytułu utraty wartości na początek okresu	(13)	(1)	-	(106)	(10)	(130)
Zmiany odniesione na pozostałe koszty operacyjne	(1)	(2)	-	(17)	(6)	(26)
Inne zmiany	-	-	-	3	-	3
Odpisy z tytułu utraty wartości na koniec okresu	(14)	(3)	-	(120)	(16)	(153)
Wartość netto rzeczowych aktywów trwałych na koniec okresu	647	246	283	2 587	381	4 144
- w tym wartość netto aktywów z tytułu prawa do użytkowania	-	91	-	821	4	916

33. Nieruchomości inwestycyjne

33.1 Zasady rachunkowości

Nieruchomości inwestycyjne utrzymuje się w celu osiągnięcia przychodów z czynszów lub uzyskania korzyści wynikających ze wzrostu ich wartości, bądź obu tych pożytków równocześnie. Nieruchomości inwestycyjne nie są wykorzystywane w działalności operacyjnej.

Nieruchomości inwestycyjne ujmuje się początkowo według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, powiększonych o koszty transakcji. Po początkowym ujęciu, wycenia się je w wartości godziwej, zgodnie z zasadami opisanymi w punkcie 10.1.6. Zyski i straty wynikające ze zmiany wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych ujmuje się w skonsolidowanym rachunku zysków i

strat w pozycji „Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej” w okresie, w którym powstały.

W przypadku gdy nieruchomość wykorzystywana na własne potrzeby staje się nieruchomością inwestycyjną, do dnia reklasyfikacji naliczana jest amortyzacja i dokonywane są ewentualne odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości, a następnie:

- jeżeli ustalona na ten dzień wartość bilansowa jest wyższa niż wartość godziwa, to różnica ujmowana jest w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Pozostałe koszty operacyjne”;
- jeżeli dotychczasowa wartość bilansowa jest niższa od wartości godziwej, to różnicę ujmuje się w pierwszej kolejności w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Pozostałe przychody operacyjne” jako odwrócenie odpisu aktualizującego (do wysokości wcześniej dokonanego odpisu, przy czym kwota ujęta w skonsolidowanym rachunku zysków i strat nie może przekroczyć kwoty doprowadzającej wartość nieruchomości do takiej wartości, jaka zostałaby ustalona po odjęciu umorzenia, gdyby w ogóle nie dokonano odpisu), a pozostałą część różnicy - w innych całkowitych dochodach w pozycji „Reklasyfikacja nieruchomości z rzeczowych aktywów trwałych do inwestycyjnych”.

Przy późniejszym zbyciu nieruchomości inwestycyjnej kapitał z aktualizacji wyceny przenosi się do kapitału zapasowego.

33.2 Szacunki i założenia

Czynniki mające istotny wpływ na wycenę nieruchomości inwestycyjnych zaprezentowano w punkcie 10.2.1.2.

33.3 Dane ilościowe

Zmiana stanu nieruchomości inwestycyjnych	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Wartość księgowa netto na początek okresu	2 773	2 493
Zwiększenia:	176	592
- zakup	146	430
- przeniesienie z nieruchomości przeznaczonych na potrzeby własne	7	-
- przeniesienie z kategorii przeznaczonych do sprzedaży wg MSSF 5	23	162
Zmniejszenia:	(3)	(470)
- sprzedaż i likwidacja	-	(1)
- przeniesienie do nieruchomości przeznaczonych na potrzeby własne	(2)	-
- przeniesienie do kategorii przeznaczonych do sprzedaży wg MSSF 5	(1)	(469)
Zysk (strata) z tytułu aktualizacji wyceny do wartości godziwej	75	158
- odniesiony na wynik finansowy	73	158
- odniesiony na inne całkowite dochody	2	-
Wartość księgowa netto na koniec okresu, w tym	3 021	2 773
- budynki i budowle	2 760	2 514
- grunty własne	191	196
- prawo wieczystego użytkowania gruntu i spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu	70	63

Pozycja „Prawo wieczystego użytkowania gruntu” zawiera prawo do odpłatnego wykorzystywania gruntu przez okres do 99 lat. Prawo takie może być przedmiotem obrotu handlowego.

Wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych wynika z wycen przeprowadzonych głównie w 2022 roku przez niezależnych rzeczoznawców.

34. Jednostki wyceniane metodą praw własności

34.1 Zasady rachunkowości

Jednostki stowarzyszone to jednostki, na które wywierany jest znaczący wpływ, czyli władza pozwalająca na uczestniczenie w podejmowaniu decyzji na temat polityki finansowej lub operacyjnej jednostki, w której dokonano inwestycji, niepolegająca jednak na sprawowaniu kontroli lub współkontroli.

Wspólne przedsięwzięcia to ustalenie umowne, w ramach którego strony sprawujące współkontrolę nad ustaleniem umownym mają prawa do aktywów netto tego ustalenia.

Jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia wycenia się metodą praw własności, zgodnie z którą w momencie początkowego ujęcia inwestycja ujmowana jest według ceny nabycia. Wartość firmy wynikająca z nadwyżki ceny nabycia ponad wartość godziwą możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań jednostki stowarzyszonej jest ujmowana w wartości bilansowej inwestycji. W kolejnych okresach wartość bilansowa jest korygowana w celu ujęcia udziałów inwestora w zyskach lub stratach jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia oraz ewentualnych odpisów z tytułu utraty wartości. Udział Grupy PZU w wyniku finansowym jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć ujmuje się w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Udział w zyskach netto jednostek wycenianych metodą praw własności”, natomiast udział w zmianach stanu innych całkowitych dochodów – w innych całkowitych dochodach. Otrzymane wypłaty z zysku wypracowanego przez jednostkę stowarzyszoną lub wspólne przedsięwzięcie obniżają wartość bilansową inwestycji.

34.2 Dane ilościowe

Jednostki stowarzyszone	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Krajowy Integrator Płatności SA	48	44
Sigma BIS SA	4	-
RUCH	-	48
GŚU Pomoc Górniczy Klub Ubezpieczonych SA	-	1
Jednostki stowarzyszone, razem	52	93

Informacje o udziale w kapitale i głosach poszczególnych jednostek stowarzyszonych zaprezentowano w punkcie 2.2. Nie istnieją ograniczenia (np. wynikające z ustaleń w zakresie pożyczek, wymogów regulacyjnych lub umów) możliwości transferu środków przez jednostki stowarzyszone w postaci dywidend pieniężnych.

35. Należności od klientów z tytułu kredytów

35.1 Zasady rachunkowości

Należności od klientów z tytułu kredytów wycenia się na koniec okresu sprawozdawczego w następujący sposób:

- w wartości godziwej przez wynik finansowy – aktywa niespełniające testu SPPI, ze względu na występujący w umowach element dźwigni finansowej, zwiększający zmienność przepływów pieniężnych (m. in. kredyty studenckie, kredyty z dopłatami Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz niektóre ekspozycje korporacyjne);
- w wartości godziwej przez inne całkowite dochody – aktywa spełniające test SPPI i zaklasyfikowane do modelu biznesowego, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składnika aktywów;
- w zamortyzowanym koszcie – dla pozostałych aktywów, spełniających test SPPI i utrzymywanych w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy.

Informacje na temat testu SPPI zaprezentowano w punkcie 37.1.1.

Odsetki od należności od klientów z tytułu kredytów wycenianych w zamortyzowanym koszcie lub w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, naliczone z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej rozpoznaje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody netto z inwestycji”.

Zmianę wartości godziwej należności od klientów z tytułu kredytów ujmuje się:

- dla wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody – w kapitale z aktualizacji wyceny;
- dla wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy – w rachunku zysków i strat w pozycji „Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej”.

Modyfikacje aktywów finansowych

W przypadku zmian warunków umowy aktywa finansowego dokonuje się porównania przepływów zmodyfikowanych i oryginalnych. Jeżeli zidentyfikowana różnica jest istotna, to pierwotne aktywo finansowe usuwa się ze sprawozdania z sytuacji finansowej, a zmodyfikowane aktywo finansowe ujmuje się w jego wartości godziwej.

Wynik powstały na dzień ustalenia skutków istotnej modyfikacji rozpoznaje się w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji”.

W przeciwnym przypadku modyfikacja nie powoduje usunięcia aktywa finansowego ze sprawozdania z sytuacji finansowej, a jedynie wyliczenie nowej wartości bilansowej brutto oraz ujęcie wyniku z modyfikacji w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej”.

Ocena, czy dana modyfikacja aktywów finansowych jest modyfikacją istotną czy nieistotną zależy od spełnienia kryteriów jakościowych i ilościowych.

Do oceny istotności modyfikacji stosuje się kryteria:

- jakościowe – zmiana waluty (o ile nie wynika z istniejących postanowień umownych lub wymogów obowiązujących regulacji prawnych), zmiana (zastąpienie) dłużnika (z wyłączeniem dodania lub odejścia solidarnego dłużnika lub przejęcia kredytu w spadku), konsolidacja kilku ekspozycji w jedną w ramach aneksu lub umowy ugody lub restrukturyzacji;
- ilościowe – m. in. progi procentowe zmiany marży, zwiększenia kwoty finansowania i zmiany okresu rezydualnego finansowania (dla produktów o charakterze odnawialnym).

Wystąpienie przynajmniej jednego w tych kryteriów skutkuje wystąpieniem istotnej modyfikacji.

35.2 Dane ilościowe

Należności od klientów z tytułu kredytów	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	212 255	214 602
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	254	246
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	184	160
Należności od klientów z tytułu kredytów, razem	212 693	215 008

Należności od klientów z tytułu kredytów	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Segment detaliczny	108 537	116 523
Kredyty operacyjne	191	214
Kredyty konsumpcyjne	24 809	27 013
Kredyty consumer finance	4 292	4 284
Kredyty na zakup papierów wartościowych	14	32
Kredyty w rachunku karty kredytowej	1 123	1 106
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	77 220	82 923
Pozostałe kredyty hipoteczne	647	717
Kredyty samochodowe	2	-
Pozostałe należności	239	234
Segment biznesowy	104 156	98 485
Kredyty operacyjne	35 005	31 859
Kredyty samochodowe	1	3
Kredyty inwestycyjne	30 107	27 992
Skupione wierzytelności (faktoring)	8 224	7 393
Kredyty w rachunku karty kredytowej	109	157
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	59	76
Pozostałe kredyty hipoteczne	9 872	9 522
Leasing finansowy	14 935	13 694
Pozostałe należności	5 844	7 789
Należności od klientów z tytułu kredytów, razem	212 693	215 008

36. Pochodne instrumenty finansowe

36.1 Zasady rachunkowości

Pochodne instrumenty finansowe obejmują zarówno instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu, jak i stanowiące zabezpieczenie wartości godziwej lub przepływów pieniężnych.

Pochodne instrumenty finansowe przeznaczone do obrotu ujmuje się w księgach rachunkowych w wartości godziwej na dzień zawarcia transakcji i w późniejszych okresach wycenia się w wartości godziwej, zgodnie z zasadami opisanymi w punkcie 10.1.4.

Instrumenty pochodne wykazuje się jako aktywa finansowe, jeżeli ich wartości godziwa jest dodatnia lub jako zobowiązania finansowe, jeżeli jest ujemna.

Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych niebędących instrumentami zabezpieczającymi ujmuje się w pozycji „Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej”.

Grupa PZU skorzystała z opcji dostępnej w MSSF 9 i kontynuuje stosowanie rachunkowości zabezpieczeń zgodnie z zapisami MSR 39.

Rachunkowość zabezpieczeń służy do symetrycznego ujmowania w rachunku zysków i strat kompensujących się zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego oraz pozycji zabezpieczanej. Rachunkowość zabezpieczeń stosowana jest, gdy spełnione są następujące warunki:

- w momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznaczono i udokumentowano powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego i zabezpieczanego, charakter zabezpieczanego ryzyka oraz sposób oceny efektywności zabezpieczenia;
- oczekuje się wysokiej efektywności zabezpieczenia, tj. wysokiej skuteczności w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą konkretnego powiązania zabezpieczającego;
- w przypadku przepływów pieniężnych istnieje wysokie prawdopodobieństwo wystąpienia transakcji zabezpieczanej, która jest narażona na ryzyko zmiany przepływów pieniężnych, wpływających na rachunek zysków i strat;

- efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, co oznacza możliwość wiarygodnej wyceny przepływów pieniężnych lub wartości godziwej związanych z pozycją zabezpieczaną oraz instrumentem zabezpieczającym;
- zabezpieczenie jest na bieżąco oceniane i stwierdza się jego wysoką efektywność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zabezpieczenie zostało ustanowione.

Grupa PZU zaprzestaje stosowania rachunkowości zabezpieczeń, jeśli instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonany (zastąpienia jednego instrumentu zabezpieczającego drugim lub przedłużenia terminu ważności danego instrumentu zabezpieczającego nie uważa się za wygaśnięcie lub rozwiązanie, jeśli takie zastąpienie lub przedłużenie terminu stanowi część udokumentowanej strategii zabezpieczenia), zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń lub unieważnia się powiązanie zabezpieczające.

36.2 Rodzaje strategii zabezpieczeń

36.2.1. Zabezpieczenia wartości godziwej

Zmiany w wycenie do wartości godziwej instrumentów finansowych wyznaczonych jako pozycje zabezpieczane odnoszone są – w części wynikającej z zabezpieczanego ryzyka – do rachunku zysków i strat. W pozostałej części zmiany wyceny bilansowej księgowane są zgodnie z ogólnymi zasadami dla danej klasy instrumentów finansowych.

Zmiany w wycenie do wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych wyznaczonych jako pozycja zabezpieczająca w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej są w całości księgowane w rachunku zysków i strat w tej samej pozycji, w której są prezentowane wyniki zmiany wartości pozycji zabezpieczanej.

Korekta z tytułu zabezpieczanego ryzyka na odsetkowej pozycji zabezpieczanej jest amortyzowana do rachunku zysków i strat nie później niż w momencie zaprzestania stosowania rachunkowości zabezpieczeń.

Głównymi zidentyfikowanymi potencjalnymi źródłami nieefektywności w zabezpieczeniach wartości godziwej są:

- wpływ ryzyka kredytowego kontrahenta oraz własnego ryzyka kredytowego na wartość godziwą transakcji zabezpieczających, które nie jest odzwierciedlone w wartości godziwej pozycji zabezpieczanej;
- różnice pomiędzy terminami zapadalności transakcji IRS a terminami zapadalności dłużnych papierów wartościowych;
- różnice w wysokości kuponów odsetkowych generowanych przez pozycję zabezpieczaną i instrumenty zabezpieczające.

Zabezpieczenie wartości godziwej stałokuponowych dłużnych papierów wartościowych denominowanych w złotych, euro i dolarach amerykańskich

Pekao zabezpiecza część ryzyka stopy procentowej związaną ze zmianą wartości godziwej pozycji zabezpieczanej wynikającej ze zmienności rynkowych stóp procentowych poprzez transakcje IRS. W ten sposób zabezpiecza się komponent ryzyka stopy procentowej związany ze zmianą wartości godziwej pozycji zabezpieczanej wynikającą wyłącznie ze zmienności rynkowych stóp procentowych (WIBOR, EURIBOR, LIBOR USD). Zabezpieczany komponent ryzyka odpowiadał w przeszłości za znaczącą część zmian wartości godziwej pozycji zabezpieczanej.

Tabela prezentuje wartości nominalne i oprocentowanie instrumentów zabezpieczających:

	Waluta	31 grudnia 2022 Termin zapadalności				Razem	31 grudnia 2021 Termin zapadalności				Razem
		Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat		Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	
Wartość nominalna		-	-	200	-	200	-	-	200	-	200
Średnie oprocentowanie nogi stałej	PLN	-	-	7,2	-	7,2	-	-	2,6	-	2,6
Wartość nominalna		94	-	760	152	1 006	-	-	699	287	986
Średnie oprocentowanie nogi stałej	EUR	2,4	-	1,0	1,1	1,1	-	-	0,0	(0,1)	0,0
Wartość nominalna		-	-	-	-	-	102	-	701	-	803
Średnie oprocentowanie nogi stałej	USD	-	-	-	-	-	3,7	-	1,4	-	1,7
Razem		94	-	960	152	1 206	102	-	1 600	287	1 989

Wpływ relacji zabezpieczającej na sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz wynik finansowy	31 grudnia 2022 Zabezpieczenie papierów wycenianych w			Razem	31 grudnia 2021 Zabezpieczenie papierów wycenianych w			Razem
	zamortyzowanym koszcie	wartości godziwej			zamortyzowanym koszcie	wartości godziwej		
Instrumenty zabezpieczające								
Wartość nominalna		200	1 006	1 206		200	1 789	1 989
Wartość bilansowa – aktywa		22	67	89		6	-	6
Wartość bilansowa – zobowiązania		-	5	5		-	91	91
Zmiana wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego będąca podstawą oszacowania nieefektywności zabezpieczenia		16	168	184		33	68	101
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat		1	3	4		1	3	4
Pozycje zabezpieczone								
Wartość bilansowa - aktywa		178	967	1 145		193	1 933	2 126
Skumulowana kwota korekty do wartości godziwej pozycji zabezpieczanej uwzględniona w wartości bilansowej pozycji zabezpieczanej ujętej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej – aktywa		(22)	(58)	(80)		(7)	111	104
Zmiana wartości pozycji zabezpieczanej wykorzystana jako podstawa do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia		(15)	(165)	(180)		(32)	(65)	(97)
Skumulowana kwota korekty do wartości godziwej pozycji zabezpieczanej pozostająca w sprawozdaniu z sytuacji finansowej dla tych pozycji zabezpieczanych, dla których zaprzestano korygowania pozycji bilansowej o korekty do wartości godziwej		-	-	-		-	-	-

Zabezpieczenie wartości godziwej stałokuponowych dłużnych papierów wartościowych denominowanych w złotych i euro

Alior Bank zabezpiecza ryzyko zmiany wartości godziwej nabytych dłużnych papierów wartościowych o stałym oprocentowaniu wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody lub w zamortyzowanym koszcie z tytułu zmian krzywej swapowej stóp procentowych. W ramach tej strategii, Alior Bank tworzy powiązania zabezpieczające, w których instrumentem zabezpieczanym są stałokuponowe dłużne papiery wartościowe denominowane w danej walucie, a instrumentem zabezpieczającym są swapy stopy procentowej (IRS) w tej samej walucie. W ramach tej strategii Alior Bank zabezpiecza ryzyko wynikające ze zmian krzywej swapowej stóp procentowych (ryzyko zmienności rynkowych swapowych stóp procentowych) z wyłączeniem innych efektów wpływających na zmianę wyceny (w tym *asset swap spread*).

Tabela prezentuje wartości nominalne i oprocentowanie instrumentów zabezpieczających:

	Waluta	31 grudnia 2022 Termin zapadalności					31 grudnia 2021 Termin zapadalności				
		Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem	Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Wartość nominalna		-	-	250	-	250	-	-	250	-	250
Średnie oprocentowanie nogi stałej	PLN	-	-	0,2	-	0,2	-	-	0,2	-	0,2
Wartość nominalna		-	-	157	-	157	-	-	154	-	154
Średnie oprocentowanie nogi stałej	EUR	-	-	0,7	-	0,7	-	-	0,7	-	0,7
Razem		-	-	407	-	407	-	-	404	-	404

Wpływ relacji zabezpieczającej na sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz wynik finansowy	31 grudnia 2022			31 grudnia 2021		
	Zabezpieczenie inwestycyjnych (lokacyjnych) aktywów finansowych wycenianych w		Razem	Zabezpieczenie inwestycyjnych (lokacyjnych) aktywów finansowych wycenianych w		Razem
	Zamortyzowanym koszcie	wartości godziwej		Zamortyzowanym koszcie	wartości godziwej	
Instrumenty zabezpieczające						
Wartość nominalna	157	250	407	154	250	404
Wartość bilansowa – aktywa	16	20	36	15	3	18
Wartość bilansowa – zobowiązania	-	-	-	-	-	-
Zmiana wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego będąca podstawą oszacowania nieefektywności zabezpieczenia	(2)	16	14	17	4	21
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat	(1)	-	(1)	(3)	1	(2)
Pozycje zabezpieczane						
Wartość bilansowa - aktywa	422	144	566	182	158	340
Skumulowana kwota korekty do wartości godziwej pozycji zabezpieczanej uwzględniona w wartości bilansowej pozycji zabezpieczanej ujętej w sprawozdaniu z sytuacji finansowej – aktywa	(6)	-	(6)	(14)	-	(14)
Zmiana wartości pozycji zabezpieczanej wykorzystana jako podstawa do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia	1	(16)	(15)	(20)	(3)	(23)
Skumulowana kwota korekty do wartości godziwej pozycji zabezpieczanej pozostająca w sprawozdaniu z sytuacji finansowej dla tych pozycji zabezpieczanych, dla których zaprzestano korygowania pozycji bilansowej o korekty do wartości godziwej	-	-	-	-	-	-

36.2.2. Zabezpieczenia przepływów pieniężnych

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych to zabezpieczenie przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych, które można przypisać konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją i które mogłyby wpływać na rachunek zysków i strat.

Wynik wyceny efektywnej części zabezpieczeń przepływów pieniężnych ujmuje się w innych całkowitych dochodach. Część nieefektywną zabezpieczenia ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej”.

W przypadku zabezpieczania ryzyka stopy procentowej i ryzyka walutowego portfeli kredytów i depozytów sposób zarządzania tymi portfelami umożliwia regularne włączanie do relacji zabezpieczającej nowych transakcji oraz wyłączenie transakcji na skutek spłaty lub zaklasyfikowania do pozycji zagrożonych. Skutkuje to ciągłą zmianą ekspozycji tych portfeli na ryzyko stopy procentowej i ryzyko walutowe. W związku z częstymi zmianami struktury terminowej portfeli, wyznaczanie pozycji zabezpieczanych odbywa się dynamicznie przy dopuszczeniu dopasowania pozycji zabezpieczających do tych zmian.

W zakresie relacji zabezpieczających przepływy pieniężne głównymi zidentyfikowanymi potencjalnymi źródłami nieefektywności są:

- wpływ ryzyka kredytowego kontrahenta oraz własnego ryzyka kredytowego na wartość godziwą instrumentów zabezpieczających, tj. swapów na stopę procentową (IRS), walutowych swapów na stopę procentową (basis swap) oraz swapów walutowych (FX swap), które nie jest odzwierciedlone w wartości godziwej pozycji zabezpieczanej;
- różnice pomiędzy częstotliwościami przeszacowania instrumentów zabezpieczających i zabezpieczanych kredytów i depozytów.

36.2.2.1. Zabezpieczenie portfela należności od klientów z tytułu kredytów i papierów wartościowych o zmiennym oprocentowaniu w złotych

Pekao zabezpiecza ryzyka stopy procentowej związane ze zmiennością rynkowych stawek referencyjnych (WIBOR) generowane przez portfel należności od klientów z tytułu kredytów i papiery wartościowe o zmiennym oprocentowaniu denominowane w złotych za pomocą swapów stopy procentowej (IRS).

	Waluta	31 grudnia 2022 Termin zapadalności					31 grudnia 2021 Termin zapadalności				
		Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem	Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Wartość nominalna		200	3 372	17 010	7 959	28 541	-	1 000	16 703	6 120	23 823
Średnie oprocentowanie nogi stałej	PLN	1,1	1,3	1,7	4,7	2,5	-	1,7	1,6	2,0	1,7

Wpływ relacji zabezpieczającej na sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz wynik finansowy

	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Instrumenty zabezpieczające		
Wartość nominalna	28 541	23 823
Wartość bilansowa – aktywa	104	-
Wartość bilansowa – zobowiązania	3 089	1 403
Zmiana wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego będąca podstawą oszacowania nieefektywności zabezpieczenia	(1 250)	(2 191)
Zyski lub straty wynikające z zabezpieczenia pozycji netto, ujęte w odrębnej linii innych całkowitych dochodów	-	-
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat	2	(14)
Kwota przeniesiona z kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych do rachunku zysków i strat jako korekta reklasyfikacyjna	-	-
Pozycje zabezpieczane		
Kwota zmiany wartości godziwej hipotetycznego instrumentu pochodnego reprezentującego pozycję zabezpieczaną, będącą podstawą do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	1 234	2 196
Saldo pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń dla relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń będzie kontynuowana po zakończeniu danego okresu sprawozdawczego	(2 760)	(1 508)
Saldo pozostające w pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń dla tych relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń nie jest już stosowana	-	-

36.2.2.2. Zabezpieczenie portfela depozytów w złotych

Pekao zabezpiecza ryzyka stopy procentowej związane ze zmiennością rynkowej stawki referencyjnej (WIBOR), generowane przez portfele depozytów denominowanych w złotych, które ekonomicznie odpowiadają długoterminowemu zobowiązaniu o zmiennym oprocentowaniu za pomocą swapów stopy procentowej (IRS).

	Waluta	31 grudnia 2022 Termin zapadalności					31 grudnia 2021 Termin zapadalności				
		Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem	Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Wartość nominalna		5	25	116	198	344	-	90	113	231	434
Średnie oprocentowanie nogi stałej	PLN	7,4	6,2	7,3	6,0	6,5	-	1,4	1,2	1,4	1,3

Wpływ relacji zabezpieczającej na sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz wynik finansowy

	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Instrumenty zabezpieczające		
Wartość nominalna	344	434
Wartość bilansowa – aktywa	39	9
Wartość bilansowa – zobowiązania	13	6
Zmiana wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego będąca podstawą oszacowania nieefektywności zabezpieczenia	20	43
Zyski lub straty wynikające z zabezpieczenia pozycji netto, ujęte w odrębnej linii innych całkowitych dochodów	-	-
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat	-	-
Kwota przeniesiona z kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych do rachunku zysków i strat jako korekta reklasyfikacyjna	-	-
Pozycje zabezpieczone		
Kwota zmiany wartości godziwej hipotetycznego instrumentu pochodnego reprezentującego pozycję zabezpieczaną, będącą podstawą do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	(20)	(43)
Saldo pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń dla relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń będzie kontynuowana po zakończeniu danego okresu sprawozdawczego	26	6
Saldo pozostające w pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń dla tych relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń nie jest już stosowana	-	-

36.2.2.3. Zabezpieczenie portfela kredytów o zmiennym oprocentowaniu we frankach szwajcarskich, portfela kredytów i należności leasingowych o zmiennym oprocentowaniu w euro oraz portfela depozytów w złotych

Pekao zabezpiecza ekspozycję na ryzyko stopy procentowej związane ze zmiennością rynkowych stawek referencyjnych (WIBOR, EURIBOR) oraz ekspozycji na ryzyko walutowe generowane przez portfele kredytów i należności leasingowych o zmiennym oprocentowaniu denominowane w euro oraz depozytów w złotych, które ekonomicznie stanowią długoterminowe zobowiązanie o zmiennym oprocentowaniu (powiązanie rozszerzone o obecne i przyszłe przepływy wynikające z kredytów i należności leasingowych o zmiennej stopie procentowej w euro) za pomocą walutowych swapów stopy procentowej (basis swap). Transakcje CIRS podlegają dekompozycji na składnik zabezpieczający portfel aktywów oraz portfel zobowiązań.

W 2022 roku Pekao rozwiązał powiązanie zabezpieczające, w którym swapy walutowo-procentowe (basis swap) stanowiły zabezpieczenie portfela kredytów o zmiennym oprocentowaniu w CHF oraz portfela depozytów w PLN ekonomicznie stanowiących długoterminowe zobowiązanie o zmiennym oprocentowaniu. Wpływ zaprzestania stosowania rachunkowości zabezpieczeń dla tego powiązania na skonsolidowany rachunek zysków i strat wyniósł 38 mln zł.

	Waluta	31 grudnia 2022 Termin zapadalności					31 grudnia 2021 Termin zapadalności				
		Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem	Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Wartość nominalna	CHF/ PLN	-	-	-	-	-	-	222	1 748	445	2 415
Wartość nominalna	EUR/ PLN	455	793	-	-	1 248	285	345	1 223	-	1 853

Wpływ relacji zabezpieczającej na sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz wynik finansowy

	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Instrumenty zabezpieczające		
Wartość nominalna	1 248	4 268
Wartość bilansowa – aktywa	-	-
Wartość bilansowa – zobowiązania	68	690
Zmiana wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego będąca podstawą oszacowania nieefektywności zabezpieczenia	(4)	5
Zyski lub straty wynikające z zabezpieczenia pozycji netto, ujęte w odrębnej linii innych całkowitych dochodów	-	-
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat	-	1
Kwota przeniesiona z kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych do rachunku zysków i strat jako korekta reklasifikacyjna	-	-
Pozycje zabezpieczane		
Kwota zmiany wartości godziwej hipotetycznego instrumentu pochodnego reprezentującego pozycję zabezpieczaną, będącą podstawą do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	4	(11)
Saldo pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń dla relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń będzie kontynuowana po zakończeniu danego okresu sprawozdawczego	(27)	(35)
Saldo pozostające w pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń dla tych relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń nie jest już stosowana	-	-

36.2.2.4. Zabezpieczenie portfela kredytów o zmiennym oprocentowaniu denominowanych w euro oraz depozytów terminowych i negocjowanych denominowanych w dolarach amerykańskich

Pekao zabezpiecza ekspozycję na ryzyko stopy procentowej związane ze zmiennością rynkowych stawek referencyjnych (EURIBOR, LIBOR USD) i ekspozycji na ryzyko walutowe generowane przez portfele kredytów o zmiennym oprocentowaniu denominowane w euro oraz depozytów terminowych i negocjowanych denominowanych w dolarach amerykańskich, które ekonomicznie odpowiadają długoterminowym pasywowi zmiennoprocentowym za pomocą swapów walutowych (FX Swap).

	Waluta	31 grudnia 2022 Termin zapadalności					31 grudnia 2021 Termin zapadalności				
		Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem	Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Wartość nominalna	EUR/PLN	703	469	-	-	1 172	6 569	2 690	-	-	9 259
Średni kurs		4,9	4,8	-	-	4,9	4,6	4,7	-	-	4,6
Wartość nominalna	EUR/USD	938	235	-	-	1 173	235	207	-	-	442
Średni kurs		1,1	1,1	-	-	1,1	1,1	1,1	-	-	1,1
Wartość nominalna	USD/PLN	-	-	-	-	-	-	102	-	-	102
Średni kurs		-	-	-	-	-	-	3,7	-	-	3,7

Wpływ relacji zabezpieczającej na sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz wynik finansowy

	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Instrumenty zabezpieczające		
Wartość nominalna	2 345	9 803
Wartość bilansowa – aktywa	48	63
Wartość bilansowa – zobowiązania	1	31
Zmiana wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego będąca podstawą oszacowania nieefektywności zabezpieczenia	9	(13)
Zyski lub straty wynikające z zabezpieczenia pozycji netto, ujęte w odrębnej linii innych całkowitych dochodów	-	-
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat	-	-
Kwota przeniesiona z kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych do rachunku zysków i strat jako korekta reklasyfikacyjna	-	-
Pozycje zabezpieczone		
Kwota zmiany wartości godziwej hipotetycznego instrumentu pochodnego reprezentującego pozycję zabezpieczaną, będącą podstawą do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	(9)	13
Saldo pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń dla relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń będzie kontynuowana po zakończeniu danego okresu sprawozdawczego	(3)	(12)
Saldo pozostające w pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń dla tych relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń nie jest już stosowana	-	-

36.2.2.5. Zabezpieczenie portfela kredytów i obligacji podporządkowanych o zmiennym oprocentowaniu

Alior Bank zabezpiecza ryzyko stopy procentowej związane ze zmiennością rynkowych stawek referencyjnych (WIBOR), generowane przez portfel kredytów i obligacji podporządkowanych denominowanych w złotych za pomocą swapów stopy procentowej (IRS).

	Waluta	31 grudnia 2022 Termin zapadalności					31 grudnia 2021 Termin zapadalności				
		Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem	Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Wartość nominalna		600	5 365	15 117	-	21 082	600	4 375	17 172	-	22 147
Średnie oprocentowanie nogi stałej	PLN	1,8	1,5	2,6	-	2,3	2,2	0,5	1,3	-	1,2
Wartość nominalna		-	-	553	-	553	-	-	543	-	543
Średnie oprocentowanie nogi stałej	EUR	-	-	(0,3)	-	(0,3)	-	-	(0,3)	-	(0,3)

Wpływ relacji zabezpieczającej na sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz wynik finansowy

	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Instrumenty zabezpieczające		
Wartość nominalna	21 635	22 690
Wartość bilansowa – aktywa	142	21
Wartość bilansowa – zobowiązania	1 679	1 082
Zmiana wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego będąca podstawą oszacowania nieefektywności zabezpieczenia	(1 539)	(891)
Zyski lub straty wynikające z zabezpieczenia pozycji netto, ujęte w odrębnej linii innych całkowitych dochodów	(1 062)	(1 200)
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat	(2)	(3)
Kwota przeniesiona z kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych do rachunku zysków i strat jako korekta reklasyfikacyjna	703	(110)
Pozycje zabezpieczone		
Kwota zmiany wartości godziwej hipotetycznego instrumentu pochodnego reprezentującego pozycję zabezpieczaną, będącą podstawą do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	1 541	939
Saldo pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń dla relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń będzie kontynuowana po zakończeniu danego okresu sprawozdawczego	(1 476)	(1 117)
Saldo pozostające w pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń dla tych relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń nie jest już stosowana	-	-

36.2.2.6. Zabezpieczenie portfela obligacji o stałym oprocentowaniu denominowanych w euro, dolarze amerykańskim lub funcie brytyjskim

PZU zabezpiecza przepływy w walucie obcej generowane przez portfele obligacji o stałym oprocentowaniu denominowane w euro, dolarze amerykańskim lub funcie brytyjskim za pomocą walutowych swapów stopy procentowej (CIRS). W ten sposób zabezpiecza się komponent ryzyka walutowego, związany ze zmiennością kursów walutowych.

	Waluta	31 grudnia 2022 Termin zapadalności					31 grudnia 2021 Termin zapadalności				
		Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem	Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Wartość nominalna	EUR/PLN	-	-	1 002	204	1 206	-	-	734	373	1 107
Średni kurs		-	-	4,3	4,3	4,3	-	-	4,3	4,3	4,3
Wartość nominalna	USD/PLN	-	-	438	-	438	-	-	445	-	445
Średni kurs		-	-	3,8	-	3,8	-	-	3,8	-	3,8
Wartość nominalna	GBP/PLN	-	16	358	191	565	-	-	350	211	561
Średni kurs		-	4,8	5,0	5,0	5,0	-	-	5,0	5,0	5,0

Wpływ relacji zabezpieczającej na sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz wynik finansowy

	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Instrumenty zabezpieczające		
Wartość nominalna	2 209	2 113
Wartość bilansowa – aktywa	-	-
Wartość bilansowa – zobowiązania	319	332
Zmiana wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego będąca podstawą oszacowania nieefektywności zabezpieczenia	13	(296)
Zyski lub straty wynikające z zabezpieczenia pozycji netto, ujęte w odrębnej linii innych całkowitych dochodów	-	-
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat	-	-
Kwota przeniesiona z kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych do rachunku zysków i strat jako korekta reklasyfikacyjna	(29)	(70)
Pozycje zabezpieczone		
Kwota zmiany wartości godziwej hipotetycznego instrumentu pochodnego reprezentującego pozycję zabezpieczaną, będącą podstawą do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	(13)	296
Saldo pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń dla relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń będzie kontynuowana po zakończeniu danego okresu sprawozdawczego	(127)	(169)
Saldo pozostające w pozycji kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń dla tych relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń nie jest już stosowana	-	-

36.2.2.7. Zmiana stanu kapitału z aktualizacji wyceny oraz udziałów niekontrolujących z tytułu wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń

	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Kapitał z aktualizacji wyceny oraz udziały niekontrolujące wynikające z wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń		
Stan na początek okresu	(2 835)	843
Zyski lub straty wynikające z zabezpieczenia – ujęte w innych całkowitych dochodach	(1 570)	(3 678)
Ryzyko stopy procentowej	(1 591)	(3 443)
Ryzyko stopy procentowej i ryzyko walutowe	21	(235)
Część straty przeniesiona do rachunku zysków i strat w związku z brakiem oczekiwania wystąpienia pozycji zabezpieczanej	38	-
Stan na koniec okresu	(4 367)	(2 835)

36.3 Dane ilościowe

Instrumenty pochodne wg stanu na 31 grudnia 2022 roku	Kwota bazowa wg terminów wymagalności					Aktywa	Zobowiązania
	Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem		
Związane ze stopą procentową	24 779	83 615	233 388	57 368	399 150	14 426	19 625
Instrumenty zabezpieczające wartość godziwą – transakcje swap	94	-	1 367	152	1 613	125	5
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne – transakcje swap	1 260	9 571	34 594	8 552	53 977	285	5 168
Instrumenty wykazywane jako przeznaczone do obrotu, w tym:	23 425	74 044	197 427	48 664	343 560	14 016	14 452
- kontrakty terminowe	11 714	22 413	400	-	34 527	45	36
- transakcje swap	11 638	47 338	194 509	45 747	299 232	13 870	14 303
- opcje call (zakup)	42	2 153	2 379	511	5 085	83	97
- opcje put (sprzedaż)	-	1 955	-	2 396	4 351	15	13
- opcje cap floor	31	185	139	10	365	3	3
Związane z kursami walut	45 517	19 661	2 807	-	67 985	1 300	896
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne – transakcje swap	1 641	704	-	-	2 345	48	1
Instrumenty wykazywane jako przeznaczone do obrotu, w tym:	43 876	18 957	2 807	-	65 640	1 252	895
- kontrakty terminowe	15 808	6 670	1 903	-	24 381	544	322
- transakcje swap	25 720	10 834	695	-	37 249	652	529
- opcje call (zakup)	1 186	740	105	-	2 031	28	5
- opcje put (sprzedaż)	1 162	713	104	-	1 979	28	39
Związane z cenami papierów wartościowych	109	724	1 573	-	2 406	26	3
- opcje call (zakup)	77	724	1 573	-	2 374	26	2
- kontrakty terminowe	32	-	-	-	32	-	1
Związane z cenami towarów	2 568	2 278	381	-	5 227	445	432
- kontakty terminowe	233	1	-	-	234	5	3
- transakcje swap	2 335	2 277	381	-	4 993	440	429
Razem	72 973	106 278	238 149	57 368	474 768	16 197	20 956

Instrumenty pochodne wg stanu na 31 grudnia 2021 roku	Kwota bazowa wg terminów wymagalności					Aktywa	Zobowiązania
	Do 3 mies.	Powyżej 3 mies. do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem		
Związane ze stopą procentową	24 408	48 118	211 279	60 467	344 272	6 706	10 372
Instrumenty zabezpieczające wartość godziwą – transakcje swap	102	-	2 004	287	2 393	24	91
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne – transakcje swap	885	6 032	39 031	7 380	53 328	30	3 513
Instrumenty wykazywane jako przeznaczone do obrotu, w tym:	23 421	42 086	170 244	52 800	288 551	6 652	6 768
- kontrakty terminowe	4 397	2 035	-	-	6 432	7	13
- transakcje swap	18 576	38 383	167 628	50 103	274 690	6 621	6 729
- opcje call (zakup)	268	999	1 638	413	3 318	16	20
- opcje put (sprzedaż)	-	325	896	2 284	3 505	6	4
- opcje cap floor	180	344	82	-	606	2	2
Związane z kursami walut	46 466	17 073	9 470	-	73 009	797	727
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne – transakcje swap	6 804	2 999	-	-	9 803	63	31
Instrumenty wykazywane jako przeznaczone do obrotu, w tym:	39 662	14 074	9 470	-	63 206	734	696
- kontrakty terminowe	11 844	7 588	6 343	-	25 775	361	393
- transakcje swap	24 376	3 961	1 228	-	29 565	287	254
- opcje call (zakup)	1 797	1 296	953	-	4 046	83	24
- opcje put (sprzedaż)	1 645	1 229	946	-	3 820	3	25
Związane z cenami papierów wartościowych	386	456	1 629	-	2 471	69	41
- opcje call (zakup)	366	456	1 629	-	2 451	69	41
- kontrakty terminowe	20	-	-	-	20	-	-
Związane z cenami towarów	1 975	347	871	-	3 193	756	740
- kontakty terminowe	182	179	-	-	361	12	7
- transakcje swap	1 583	168	871	-	2 622	729	717
- opcje call (zakup)	137	-	-	-	137	15	14
- opcje put (sprzedaż)	73	-	-	-	73	-	2
Razem	73 235	65 994	223 249	60 467	422 945	8 328	11 880

37. Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe, w tym aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

37.1 Zasady rachunkowości

37.1.1. Ujęcie i klasyfikacja

Aktywa finansowe ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w momencie, gdy jednostka Grupy PZU staje się stroną wiążącego kontraktu, z którego wynika, iż ponosi ryzyko i staje się beneficjentem korzyści związanych z instrumentem finansowym. W przypadku transakcji zawieranych na zorganizowanym rynku, nabycie bądź sprzedaż aktywów finansowych ujmuje się w księgach w dacie zawarcia transakcji.

Klasyfikacji instrumentu dokonuje się w momencie rozpoznania instrumentu po raz pierwszy. Zmiany klasyfikacji możliwe są wyłącznie w rzadkich przypadkach zmiany modelu biznesowego. Klasyfikacja aktywów finansowych uzależniona jest od:

- modelu biznesowego jednostki w zakresie zarządzania aktywami finansowymi oraz
- charakterystyki umownych przepływów pieniężnych dla składnika aktywów finansowych.

Zgodnie z MSSF 9 aktywa finansowe klasyfikuje się do wyceny w:

- zamortyzowanym koszcie;
- wartości godziwej przez wynik finansowy;
- wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań, w przypadku których otrzymujący ma prawo te aktywa sprzedać lub wymienić na inne zabezpieczenie, prezentowane są w odrębnej pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej.

Modele biznesowe

Składniki aktywów finansowych zarządzane są zgodnie z modelami biznesowymi, służącymi do przekazywania informacji do celów zarządczych. Dokonując analizy modeli biznesowych, Grupa PZU uwzględnia m.in.:

- sposób, w jaki wyniki modelu biznesowego i aktywów finansowych utrzymywanych w ramach tego modelu biznesowego są oceniane i przekazywane kluczowemu personelowi kierownicemu jednostki;
- rodzaje ryzyka, które mają wpływ na wyniki modelu biznesowego (i aktywów finansowych utrzymywanych w ramach tego modelu biznesowego), a w szczególności sposób, w jaki zarządza się tym ryzykiem.

Charakterystyka modeli biznesowych	Aktywa utrzymywane w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy	Aktywa utrzymywane zarówno w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i ze sprzedaży aktywów	Pozostałe aktywa finansowe
Zarządzane ryzyka	Długoterminowe ryzyko stopy procentowej, ryzyko kredytowe.	Długoterminowe ryzyko stopy procentowej, ryzyko kredytowe, płynność długoterminowa.	Krótkoterminowe ryzyko stopy procentowej, ryzyko walutowe, zmiany cen akcji, indeksów, towarów oraz zarządzanie płynnością krótkoterminową.
Warunki sprzedaży aktywów z modelu	<ul style="list-style-type: none"> • sporadyczność transakcji • nieznaczna wartość sprzedanych aktywów w stosunku do łącznej wartości aktywów w modelu • bliski termin wymagalności sprzedawanych aktywów przy przychodzie zbliżonym do wartości pozostałych do uzyskania kontraktowych przepływów pieniężnych, gdyby składnik aktywów był utrzymywany w portfelu do pierwotnego terminu wymagalności • pogorszenie jakości kredytowej 	Dopuszczalny poziom sprzedaży jest wyższy niż w modelu aktywów utrzymywanych w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy jednak znacznie niższy niż w przypadku aktywów przeznaczonych do obrotu.	Brak ograniczeń sprzedaży.

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz te, które są utrzymywane w modelu zarządzanym na podstawie wartości godziwej, zaklasyfikowano do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Test SPPI

W celu oceny, czy umowne przepływy pieniężne stanowią wyłącznie spłaty kwoty głównej i odsetek dokonywany jest specjalny test (tzw. test SPPI, ang. *solely payments of principal and interest*). Pod pojęciem kwoty głównej rozumie się wartość godziwą składnika aktywów finansowych w momencie początkowego ujęcia. Odsetki obejmują zapłatę za wartość pieniądza w czasie, za ryzyko kredytowe związane z kwotą główną pozostałą do spłaty w określonym czasie i za inne podstawowe ryzyka i koszty związane z udzieleniem kredytów, a także marżę zysku.

W trakcie testu SPPI analizuje się, czy składnik aktywów finansowych zawiera warunki umowne, które mogłyby zmienić terminy lub kwoty umownych przepływów pieniężnych tak, aby warunek uzyskiwania wyłącznie kwoty głównej i odsetek nie był spełniony. Dokonując oceny, Grupa PZU rozważa:

- zdarzenia warunkowe, które mogłyby zmienić kwoty i terminy przepływów pieniężnych;
- czynniki modyfikujące oprocentowanie;
- warunki przedpłaty i przedłużenia płatności;
- warunki ograniczające prawo do pozyskiwania przepływów pieniężnych;
- czynniki modyfikujące wartość pieniądza w czasie, w tym okresowe resetowanie stopy procentowej.

Test SPPI przeprowadza się dla aktywów finansowych klasyfikowanych do modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy lub modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i ze sprzedaży.

Test SPPI przeprowadza się:

- zbiorczo – dla homogenicznych grup produktów standardowych;
- na poziomie pojedynczego kontraktu – dla produktów niestandardowych;
- na poziomie kodu ISIN – dla dłużnych papierów wartościowych.

Gdy składnik aktywów finansowych zawiera warunki powodujące modyfikację wartości pieniądza w czasie, dokonuje się tak zwanego *benchmark testu* weryfikującego, jak różniłyby się niezdyskontowane przepływy pieniężne wynikające z umowy od niezdyskontowanych przepływów pieniężnych, które powstałyby, gdyby wartość pieniądza w czasie nie została zmodyfikowana (poziom referencyjny przepływów pieniężnych). W przypadku, gdy ta różnica jest istotna, instrument nie spełnia testu SPPI i jest wyceniany w wartości godziwej przez wynik finansowy.

37.1.2. Zasady wyceny

Aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie

Jako aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie klasyfikuje się składniki aktywów finansowych, jeżeli spełnione są oba poniższe warunki:

- składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy;
- spełniają test SPPI - warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Do aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie zalicza się m. in.:

- przekazaną zapłatę za dłużne papiery wartościowe nabyte w ramach kontraktu, z którego wynika, iż zbywający zachował niemalże wszystkie ryzyka i korzyści związane z tymi papierami (transakcje *buy-sell-back* i *reverse repo*);
- dłużne papiery wartościowe;
- lokaty terminowe w instytucjach kredytowych;
- udzielone pożyczki.

Na moment początkowego ujęcia aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie ujmuje się w wartości godziwej powiększonej o koszty transakcji, które można bezpośrednio przypisać do nabycia lub emisji tych aktywów.

Wyniki wyceny w zamortyzowanym koszcie ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej”.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody

Aktywa finansowe wyceniane są w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, jeżeli spełnione są oba poniższe warunki:

- składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych;
- spełniają test SPPI - warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty.

Odsetki od instrumentów dłużnych, naliczone z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej rozpoznaje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej”.

Zasady wyceny do wartości godziwej opisano w punkcie 10.1. Skutki zmian wartości godziwej ujmuje się w innych całkowitych dochodach do momentu wyłączenia składnika aktywów ze sprawozdania z sytuacji finansowej, kiedy to skumulowane efekty wyceny przenoszone są do rachunku zysków i strat, do pozycji „Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji”.

Odpis na oczekiwane straty kredytowe ujmowany jest w innych całkowitych dochodach i drugostronnie w rachunku zysków i strat w pozycji „Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych”. Wartość ujętego odpisu nie obniża wartości bilansowej składnika aktywów.

Do tej kategorii aktywów finansowych klasyfikuje się również instrumenty kapitałowe, dla których dokonano nieodwołalnego wyboru wyceny w wartości godziwej z ujęciem późniejszych zmian wartości godziwej przez inne całkowite dochody. Decyzję o takiej klasyfikacji podejmuje się indywidualnie dla każdego instrumentu. Portfel instrumentów kapitałowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody obejmuje aktywa, które uznano za istotne z punktu widzenia Grupy PZU. W przypadku sprzedaży takich aktywów, wynik ze sprzedaży przenosi się do kapitałów zapasowych.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Do kategorii tej klasyfikowane są pozostałe instrumenty finansowe nie spełniające warunków zaklasyfikowania do aktywów finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie lub w wartości godziwej przez inne całkowite dochody. W szczególności dotyczy to:

- aktywów finansowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy;
- jednostek uczestnictwa nie będących instrumentami kapitałowymi i których nie dotyczy warunek charakterystyki przepływów pieniężnych stanowiących jedynie spłatę kwoty głównej i odsetek;
- aktywów finansowych niespełniających testu SPPI - dla których warunki umowne powodują, że przepływy pieniężne nie stanowią jedynie spłaty kwoty głównej i odsetek;
- aktywów finansowych utrzymywanych zgodnie z modelem biznesowym innym, niż którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych dla uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy lub zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych;
- instrumentów kapitałowych, które nie zostały nieodwołalnie wyznaczone do wyceny według wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Zasady wyceny do wartości godziwej opisano w punkcie 10.1. Skutki zmiany wyceny instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej, w tym odnoszące się do nich przychody z tytułu odsetek oraz zmiany wartości zobowiązań z tytułu kontraktów inwestycyjnych na rachunek i ryzyko klienta ujmuje się w pozycji „Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej” w okresie, którego dotyczą.

37.1.3. Wyłączenie ze sprawozdania z sytuacji finansowej

Składniki aktywów finansowych wyłącza się ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy wygasają lub są przenoszone na inny podmiot umowne prawa do przepływów pieniężnych z danego składnika aktywów. Przeniesienie występuje

także, gdy umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów zostają zatrzymane, ale przyjmowany jest umowny obowiązek przekazania tych przepływów jednostce spoza Grupy PZU.

Przenosząc składniki aktywów finansowych ocenia się, w jakim stopniu zachowane zostaje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów:

- jeżeli przenoszone jest zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to wyłącza się składnik aktywów finansowych ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej;
- jeżeli zachowuje się zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to w dalszym ciągu ujmuje się składnik aktywów finansowych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej;
- jeżeli nie przenosi się ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych, ustala się czy została zachowana kontrola nad tym składnikiem aktywów finansowych.

W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest ujmowany w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej do wysokości wynikającej z trwałego zaangażowania, odpowiednio w przypadku braku kontroli składnik jest ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej wyłączany.

37.2 Dane ilościowe

Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe	31 grudnia 2022				31 grudnia 2021			
	w zamortyzowanym koszcie	w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	w wartości godziwej przez wynik finansowy	Razem	w zamortyzowanym koszcie	w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	w wartości godziwej przez wynik finansowy	Razem
Instrumenty kapitałowe	nd.	1 648	830	2 478	nd.	768	931	1 699
Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne	nd.	nd.	4 876	4 876	nd.	nd.	5 816	5 816
Dłużne papiery wartościowe	91 605	38 077	2 417	132 099	74 052	44 128	2 418	120 598
Rządowe	68 590	26 683	2 160	97 433	65 228	31 409	2 135	98 772
Krajowe	62 918	23 973	2 023	88 914	64 958	28 664	1 952	95 574
Oprocentowanie stałe	58 616	14 984	1 630	75 230	59 532	21 233	1 511	82 276
Oprocentowanie zmienne	4 302	8 989	393	13 684	5 426	7 431	441	13 298
Zagraniczne	5 672	2 710	137	8 519	270	2 745	183	3 198
Oprocentowanie stałe	5 672	2 710	137	8 519	270	2 745	180	3 195
Oprocentowanie zmienne	-	-	-	-	-	-	3	3
Pozostałe	23 015	11 394	257	34 666	8 824	12 719	283	21 826
Oprocentowanie stałe	16 418	7 334	63	23 815	2 844	7 424	37	10 305
Oprocentowanie zmienne	6 597	4 060	194	10 851	5 980	5 295	246	11 521
Pozostałe, w tym:	14 408	-	-	14 408	8 841	-	-	8 841
Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	7 071	-	-	7 071	3 871	-	-	3 871
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	3 068	-	-	3 068	1 384	-	-	1 384
Pożyczki	4 269	-	-	4 269	3 586	-	-	3 586
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe, razem	106 013	39 725	8 123	153 861	82 893	44 896	9 165	136 954

Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	31 grudnia 2022				31 grudnia 2021			
	w zamortyzowanym koszcie	w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	w wartości godziwej przez wynik finansowy	Razem	w zamortyzowanym koszcie	w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	w wartości godziwej przez wynik finansowy	Razem
Dłużne papiery wartościowe	41	879	52	972	131	911	48	1 090
Rządowe	41	879	52	972	131	911	48	1 090
Krajowe	41	879	52	972	131	911	48	1 090
Oprocentowanie stałe	41	791	51	883	131	911	2	1 044
Oprocentowanie zmienne	-	88	1	89	-	-	46	46
Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	-	-	-	-	246	-	-	246
Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań, razem	41	879	52	972	377	911	48	1 336

Instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	31 grudnia 2022		31 grudnia 2021	
	Wartość godziwa	Dywidendy ujęte w okresie	Wartość godziwa	Dywidendy ujęte w okresie
PKN Orlen	910	-	-	-
Grupa Azoty SA	284	-	243	-
Biuro Informacji Kredytowej SA	270	24	323	24
PSP sp. z o.o.	79	-	94	-
Polimex-Mostostal SA	49	-	42	-
Krajowa Izba Rozliczeniowa SA	15	2	16	1
Webuild SpA	10	-	15	-
Pozostałe	31	1	35	1
Instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, razem	1 648	27	768	26

29 września 2022 roku PZU nabył od Skarbu Państwa 14 161 080 akcji PKN Orlen, stanowiących 2,26% kapitału zakładowego oraz ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu PKN Orlen, za łączną kwotę 756 mln zł i zaklasyfikował je jako akcje wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody. Transakcja była zgodna ze strategią lokacyjną na lata 2021-2023 dla portfela na ryzyko własne PZU i PZU Życie. Celem transakcji było osiągnięcie pozytywnego wyniku z transakcji. W zależności od sytuacji rynkowej, PZU rozważy sprzedaż całości lub części posiadanego pakietu akcji PKN Orlen w kolejnych kwartałach.

38. Należności

Należności - wartość bilansowa	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich, w tym:	3 310	2 694
- należności od ubezpieczających	3 183	2 604
- należności od pośredników ubezpieczeniowych	120	89
- inne należności	7	1
Należności z tytułu reasekuracji	54	63
Inne należności	9 278	6 661
- należności z tytułu sprzedaży papierów wartościowych i depozytów zabezpieczających ¹⁾	6 401	4 516
- należności z tytułu rozliczeń kart płatniczych	1 358	931
- należności z tytułu dostaw i usług	507	310
- należności od budżetu, inne niż z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	118	98
- należności z tytułu prowizji dotyczących produktów pozabilansowych	165	170
- rozliczenia przewencyjne	52	33
- należności z tytułu likwidacji bezpośredniej w imieniu innych zakładów ubezpieczeń	16	12
- należności z tytułu wykonywania czynności komisarza awaryjnego	4	8
- należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	305	223
- należności z tytułu kaucji i wadów	64	54
- należności międzybankowe i międzyoddziałowe	14	16
- pozostałe	274	290
Należności, razem	12 642	9 418

¹⁾ W pozycji wykazuje się przede wszystkim należności związane z zawartymi, lecz nierozliczonymi transakcjami dotyczącymi instrumentów finansowych.

Zarówno na 31 grudnia 2022 roku, jak i na 31 grudnia 2021 roku wartość godziwa należności nie odbiegała istotnie od ich wartości bilansowej, głównie ze względu na ich krótkoterminowy charakter oraz politykę tworzenia odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Należności – wg wymagalności wynikającej z warunków umowy	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Do 1 roku ¹⁾	12 126	9 191
Powyżej 1 roku do 5 lat	449	150
Powyżej 5 lat	67	77
Należności – wg wymagalności wynikającej z warunków umowy, razem	12 642	9 418

¹⁾ W tym należności przeterminowane.

39. Oczekiwane straty kredytowe i utrata wartości aktywów finansowych

39.1 Zasady rachunkowości i znaczące szacunki

Ocenę, czy występują obiektywne dowody utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, przeprowadza się na koniec każdego okresu sprawozdawczego.

W przypadku wystąpienia obiektywnych dowodów utraty wartości wynikających ze zdarzeń zaistniałych po pierwotnym ujęciu składników aktywów finansowych i powodujących zmniejszenie oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych dokonuje się stosownych odpisów w ciężar kosztów bieżącego okresu.

Do obiektywnych dowodów utraty wartości zalicza się informacje dotyczące następujących zdarzeń:

- znaczące trudności finansowe emitenta lub dłużnika;
- niedotrzymanie warunków umowy, np. niespłacenie albo zaleganie ze spłaceniem odsetek lub nominału;
- przyznanie pożyczkobiorcy przez pożyczkodawcę (ze względów ekonomicznych lub prawnych, wynikających z trudności finansowych pożyczkobiorcy) udogodnienia, którego w innym przypadku pożyczkodawca by nie udzielił (*forbearance*);
- wysokie prawdopodobieństwo likwidacji, upadłości lub innej reorganizacji finansowej pożyczkobiorcy;
- zanik aktywnego rynku na dany składnik aktywów finansowych ze względu na trudności finansowe emitenta;

- obserwowane dane wskazujące na możliwy do zmierzenia spadek oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych związanych z grupą aktywów finansowych od momentu ich początkowego ujęcia, mimo że nie można jeszcze ustalić spadku dotyczącego pojedynczego składnika grupy aktywów finansowych, w tym:
 - negatywne zmiany dotyczące statusu płatności pożyczkobiorców w grupie (np. zwiększona ilość opóźnionych płatności) lub
 - niekorzystne zmiany sytuacji gospodarczej w danej branży, regionie itp., które wpływają na pogorszenie zdolności płatniczej dłużników;
- niekorzystne zmiany środowiska technologicznego, rynkowego, gospodarczego, prawnego lub innego, w którym działa emitent instrumentów kapitałowych, wskazujące na możliwość nieodzyskania kosztów inwestycji w ten instrument kapitałowy.

Dla aktywów, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy Grupa PZU rozpoznaje oczekiwane straty kredytowe – ECL. Dotyczy to:

- należności od klientów z tytułu kredytów;
- pożyczek;
- dłużnych papierów wartościowych;
- transakcji z przyrzeczeniem odsprzedaży;
- należności leasingowych;
- lokat terminowych w instytucjach kredytowych;
- zobowiązań do udzielenia kredytów i pożyczek oraz udzielonych gwarancji finansowych.

Dla aktywów dłużnych wycenianych w zamortyzowanym koszcie oraz w wartości godziwej przez inne całkowite dochody utrata wartości jest mierzona jako:

- ECL w całym okresie życia – oczekiwane straty kredytowe wynikające z wszystkich ewentualnych zdarzeń niewykonania zobowiązania w całym oczekiwanym okresie życia instrumentu finansowego;
- 12-miesięczne ECL – część oczekiwanych strat kredytowych w całym okresie życia, która reprezentuje oczekiwane straty kredytowe wynikające ze zdarzeń niewykonania zobowiązania w ramach instrumentu finansowego, które są możliwe w ciągu 12 miesięcy po dniu sprawozdawczym.

Grupa PZU wycenia odpis na oczekiwane straty kredytowe w kwocie równej ECL w całym okresie życia, z wyjątkiem następujących instrumentów, dla których rozpoznawany jest 12-miesięczny ECL:

- instrumenty finansowe, dla których ryzyko kredytowe nie wzrosło znacząco od momentu początkowego ujęcia;
- dłużne papiery wartościowe charakteryzujące się niskim ryzykiem kredytowym na dzień sprawozdawczy. Jako dłużne papiery wartościowe charakteryzujące się niskim ryzykiem kredytowym przyjmuje się papiery wartościowe posiadające zewnętrzny rating na poziomie inwestycyjnym oraz
- ekspozycje wobec banków i NBP.

Odpis wyznacza się w trzech kategoriach:

- koszyk 1 – portfel z niskim ryzykiem kredytowym – rozpoznaje się 12-miesięczny ECL;
- koszyk 2 – portfel, w którym nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego – rozpoznaje się ECL w całym okresie życia;
- koszyk 3 – portfel z utratą wartości – rozpoznaje się ECL w całym okresie życia.

Sposób kalkulacji odpisu na oczekiwane straty kredytowe ma również wpływ na sposób rozpoznania przychodu odsetkowego – dla koszyków 1 i 2 wyznacza się na bazie ekspozycji brutto, natomiast w koszyku 3 – na bazie ekspozycji netto.

Grupa PZU ujmuje skumulowane zmiany ECL w całym okresie życia od momentu początkowego ujęcia jako odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu składników aktywów finansowych nabytych lub udzielonych z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (POCI).

Zmiany wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe ujmuje się w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych”.

Klasyfikacja i oszacowanie ECL dokonywane przez Grupę PZU w zakresie należności od klientów z tytułu kredytów, uwzględniają wymagania:

- MSSF 9 Instrumenty finansowe oraz MSR 37 Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe;
- Rekomendacji R KNF dotyczącej zasad klasyfikacji ekspozycji kredytowych, szacowania i ujmowania oczekiwanych strat kredytowych oraz zarządzania ryzykiem kredytowym, wydanej w kwietniu 2021 roku;
- art. 178 Rozporządzenia CRR oraz wytycznych EBA/GL/2016/07 dotyczących stosowania definicji niewykonania zobowiązania oraz Rozporządzenia Ministra Finansów, Inwestycji i Rozwoju z dnia 3 października 2019 roku w sprawie poziomu istotności przeterminowanego zobowiązania kredytowego oraz Rozporządzenia UE nr 2021/451, załącznik V – zgodnie z którymi definicję niewykonania zobowiązania stosuje się na poziomie:
 - poszczególnych instrumentów kredytowych – w przypadku ekspozycji detalicznych (z uwzględnieniem zarażania w przypadku zaległości istotnych dla całej relacji);
 - dłużnika – w przypadku ekspozycji komercyjnych.

Rezerwy na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich

W związku z orzeczeniem TSUE z 3 października 2019 roku Grupa PZU identyfikuje ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich.

W odniesieniu do ekspozycji niespłaconych na 31 grudnia 2022 roku Grupa PZU uznaje, że ryzyko prawne ma wpływ na oczekiwane przepływy pieniężne z ekspozycji kredytowej oraz na poziom oczekiwanej straty kredytowej w rozumieniu MSSF 9.

W związku z powyższym ocena ryzyka kredytowego portfela walutowych kredytów hipotecznych we franku szwajcarskim prowadzona jest z uwzględnieniem ryzyka prawnego związanego z tym portfelem. Ze względu na niekorzystną linię orzeczniczą sądów, skutkującą wyższą oczekiwaną liczbą pozwów oraz istotnym prawdopodobieństwem przegrania sprawy na 31 grudnia 2022 roku Grupa PZU przyjęła, że kredyty, w przypadku których klient wniósł pozew oraz kredyty, dla których prawdopodobieństwo sporu sądowego z klientem oceniono na więcej niż 60% zaklasyfikowano do Koszyka 3. Pozostałe kredyty, niespełniające tych kryteriów klasyfikuje się do koszyka 2.

Rezerwy dotyczące ekspozycji kredytowych niespłaconych na 31 grudnia 2022 roku (obejmujących pozwy istniejące i możliwe przyszłe) ujęto w odpisach aktualizujących wartość należności od klientów z tytułu kredytów i odpowiednio w „zmianie wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych”.

Dodatkowe informacje dotyczące szacowania rezerw związanych z ryzykiem prawnym walutowych kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich zaprezentowano w punkcie 48.3.

Zasady szacowania oczekiwanych strat kredytowych

Proces szacowania oczekiwanych strat kredytowych wymaga zastosowania istotnych szacunków, m. in. założeń co do prognoz makroekonomicznych oraz możliwych scenariuszy, jak te prognozy będą kształtować się w przyszłości, korekt eksperckich w odniesieniu do branż, dla których Grupa PZU identyfikuje podwyższone ryzyko oraz zasad identyfikacji istotnego wzrostu ryzyka kredytowego.

W 2022 roku Grupa PZU dla klientów z niektórymi portfelami i branżami, dla których stwierdzono podwyższone ryzyko, zwiększyła poziom PD o 100%, co w konsekwencji doprowadziło do wzrostu oczekiwanych strat kredytowych o 197 mln zł. Wpływ ten uwzględniono dla należności od klientów z tytułu kredytów o wartości bilansowej brutto 15 832 mln zł.

Ponadto, dla niektórych portfeli należności od klientów z tytułu kredytów dokonano zmian zasad kalkulacji odpisów. Zmiany dotyczyły m. in. innego podejścia do segmentacji klientów, sposobu wyznaczania PD dla niektórych portfeli i modyfikacji modelu logiki transferu.

Wyznaczenie odpisów zgodnie z MSSF 9 wymaga sformułowania prognoz ewolucji głównych parametrów ryzyka kredytowego. W kalkulacji odpisów Grupa PZU uwzględnia różne scenariusze rozwoju jakości portfela, odzwierciedlające bieżące i oczekiwane zmiany sytuacji gospodarczej i czynników niepewności.

Grupa PZU wyznacza oczekiwane straty kredytowe z uwzględnieniem różnych scenariuszy dla sytuacji makroekonomicznej.

Szacunkowa zmiana utraty wartości należności od klientów z tytułu kredytów na skutek portfelowej zmiany PD lub LGD o +/- 10%	31 grudnia 2022		31 grudnia 2021	
	-10%	+10%	-10%	+10%
Koszyk 1	298	(323)	279	(300)
Koszyk 2	280	(295)	418	(386)

Do kluczowych ustawowych narzędzi wsparcia klientów dostępnych m. in. ze względu na sytuację makroekonomiczną zalicza się Fundusz Wsparcia Kredytobiorców, moratoria dostępne dla klientów, którzy utracili źródło dochodów oraz wakacje kredytowe. Ekspozycje objęte Funduszem Wsparcia Kredytobiorców lub moratoriami dla klientów, którzy utracili źródło dochodów klasyfikuje się do *forbearance* i w konsekwencji do koszyka 2 (o ile nie spełniają przesłanek utraty wartości, które skutkowałyby klasyfikacją do koszyka 3).

Ekspozycje hipoteczne objęte moratoriami płatniczymi podlegają ogólnym zasadom klasyfikacji, gdzie fakt skorzystania z moratoriów nie spełnia warunków udogodnienia oferowanego ze względu na pogorszoną sytuację finansową, jako że nie stanowi ona kryterium dla skorzystania z instrumentu. W okresach zawieszania wymagalności wstrzymuje się naliczania zaległości/przeterminowania, powracając do kontynuacji naliczania w dacie zakończenia okresu zawieszenia.

39.1.1. Wyznaczanie parametrów PD i LGD

Do oszacowania odpisów na oczekiwane straty kredytowe Grupa PZU wykorzystuje parametry PD oraz LGD.

W przypadku emitentów oraz ekspozycji, które posiadają rating zewnętrzny, PD przypisuje się na podstawie średnich rynkowych poziomów niewypłacalności (ang. *default rate*) dla danych klas ratingowych. W pierwszej kolejności określa się rating wewnętrzny podmiotu/emisji zgodnie z obowiązującą metodyką nadawania ratingów wewnętrznych. Do szacowania średniego poziomu PD wykorzystuje się tablice publikowane przez zewnętrzne agencje ratingowe.

Dla emitentów obligacji korporacyjnych i pożyczek korporacyjnych, w przypadku których nie ma ratingu zewnętrznego, stosowany jest model RiskCalc Moody's lub wewnętrzne modele i metodyki ratingowe. Do oszacowania PD w przypadku modelu RiskCalc stosuje się parametr EDF (ang. *expected default frequency*), a w pozostałych przypadkach oszacowania na podstawie wewnętrznych metodyk i modeli. W przypadku szacowania PD dla całego okresu życia dla ekspozycji, których termin zapadalności przekracza 5 lat (w modelu RiskCalc krzywa Forward EDF dotyczy okresu 5 letniego) przyjmuje się założenie, że w kolejnych latach parametr PD jest stały i odpowiada wartości wyznaczonej przez model w piątym roku.

Dla należności od klientów z tytułu kredytów PD szacowany jest w oparciu o wewnętrzne modele w zależności od grupy segmentowej, indywidualnej jakości kredytowej klienta oraz fazy cyklu życia ekspozycji.

Dla emitentów obligacji korporacyjnych i pożyczek korporacyjnych parametr LGD 12-miesięczny oraz dla całego okresu życia ustalany jest w oparciu o model RiskCalc Moody's (moduł LGD). W przypadku szacowania LGD dla całego okresu życia dla instrumentów, których termin zapadalności przekracza 5 lat przyjmuje się, że w kolejnych latach parametr LGD jest stały i odpowiada wartości wyznaczonej przez moduł dla piątego roku.

Jeżeli danemu instrumentowi agencja ratingowa przyznała oddzielny rating odzysku wówczas wykorzystuje się ten parametr. Dla danego parametru RR (ang. *recovery rate*) stosuje się formułę: $LGD = 1 - RR$.

W przypadku braku możliwości zastosowania modelu RiskCalc do szacowania poziomów LGD oraz w przypadku, gdy instrument nie ma nadanego przez zewnętrzną agencję ratingową parametru LGD, przyjmuje się średni poziom RR na podstawie danych rynkowych (odpowiednio różnicując na klasy długu korporacyjnego oraz skarbowego), których dostawcami są zewnętrzne agencje ratingowe przy zastosowaniu formuły: $LGD = 1 - RR$. W przypadku konieczności szacowania LGD w całym okresie życia przyjmuje się, że wartość parametru jest stała. Przy wyborze danych w zakresie parametru LGD uwzględnia się stopień podporządkowania długu.

39.1.2. Zmiana ryzyka kredytowego od momentu początkowego ujęcia

Na każdy dzień sprawozdawczy Grupa PZU dokonuje oceny, czy ryzyko kredytowe związane z danym instrumentem finansowym znacznie wzrosło od dnia jego początkowego ujęcia. Dokonując takiej oceny, Grupa PZU posługuje się zmianą ryzyka niewykonania zobowiązania w oczekiwanym okresie życia instrumentu finansowego, a nie zmianą kwoty oczekiwanych strat kredytowych. W celu dokonania takiej oceny porównuje się parametr PD dla danego instrumentu finansowego na dzień sprawozdawczy z parametrem PD na dzień początkowego ujęcia, biorąc pod uwagę racjonalne i możliwe do udokumentowania informacje, które są dostępne bez nadmiernych kosztów lub starań.

Jeżeli instrument finansowy charakteryzuje się niskim ryzykiem kredytowym (tzn. posiada zewnętrzny rating na poziomie inwestycyjnym) zarówno na moment początkowego ujęcia, jak i na dzień sprawozdawczy, uznaje się, że nie nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego związanego z tym instrumentem. W szczególności dotyczy to obligacji skarbowych.

Dla instrumentów finansowych Grupa PZU ocenia czy ryzyko kredytowe znacząco wzrosło poprzez porównanie parametru PD w całym pozostałym okresie życia na dzień sprawozdawczy z parametrem PD w całym pozostałym okresie życia oszacowanym w momencie początkowego ujęcia.

Grupa PZU regularnie monitoruje efektywność kryteriów przyjętych do identyfikacji znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego w celu potwierdzenia, że:

- kryteria pozwalają na identyfikację znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego zanim nastąpi utrata wartości danej ekspozycji;
- średni czas pomiędzy identyfikacją znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego a utratą wartości jest racjonalny;
- nie występują nieuzasadnione zmienności odpisów na oczekiwane straty kredytowe wynikające z przeniesień pomiędzy 12-miesięcznym ECL a ECL w całym okresie życia.

W przypadku należności od klientów z tytułu kredytów identyfikacja istotnego wzrostu ryzyka kredytowego opiera się o analizę przesłanek jakościowych (m. in. występowanie przeterminowania powyżej 30 dni, klasyfikację klienta na listę podwyższonego ryzyka – ang. *watch list, forbearance*) i ilościowych.

39.1.3. Aktywa finansowe ze zidentyfikowaną utratą wartości (koszyk 3)

Grupa PZU klasyfikuje aktywa finansowe do koszyka 3, gdy zostaną spełnione przesłanki wystąpienia utraty wartości, do których zalicza się m. in. opóźnienie w spłacie powyżej 90 dni przy jednoczesnym spełnieniu progu istotności kwoty niespłaconej, objęcie ekspozycji procesem restrukturyzacji lub wystąpienie innej jakościowej przesłanki utraty wartości.

39.1.4. Aktywa finansowe dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (POCI)

Aktywa finansowe nabyte lub udzielone z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (POCI) to aktywa, które mają stwierdzoną utratę wartości w momencie początkowego ujęcia. Klasyfikacja do POCI nie ulega zmianie przez cały okres życia instrumentu, aż do momentu zaprzestania ujmowania (ang. *derecognition*).

Aktywa POCI powstają w wyniku:

- nabycia kontraktu spełniającego definicję POCI (np. przy połączeniu z inną jednostką lub kupnie portfela);
- zawarcia kontraktu, który jest POCI w momencie pierwotnego udzielenia (np. udzielenie kredytu klientowi w złej kondycji finansowej);
- modyfikacji kontraktu (np. w toku restrukturyzacji) skutkującej wyłączeniem aktywa ze sprawozdania z sytuacji finansowej i rozpoznaniem nowego aktywa spełniającego definicję POCI.

Na moment początkowego ujęcia aktywa POCI ujmują się w wartości godziwej, bez rozpoznawania odpisu na oczekiwane straty kredytowe.

39.1.5. Należności od ubezpieczających

Dla należności od ubezpieczających, które nie zawierają istotnego komponentu finansowania przeprowadza się zbiorczą ocenę utraty wartości i szacuje wartość odpisów z tytułu utraty wartości.

Należności grupuje się według podobnych charakterystyk ryzyka kredytowego. Dla należności niewymagalnych ustalana jest wartość należności, która prawdopodobnie stanie się wymagalna na podstawie historycznej analizy udziału należności niespłacanych w terminie. Kwotę odpisu z tytułu oczekiwanych strat kredytowych ustala się na podstawie wskaźnika nieściągalności należności zapadłych dla najkrótszego okresu przeterminowania.

Dla należności zapadłych sporządzana jest struktura wiekowa, w zależności od czasu przeterminowania. Dla tej grupy wartość odpisu z tytułu oczekiwanych strat kredytowych oblicza się w poszczególnych przedziałach przeterminowania na podstawie wskaźników nieściągalności należności zapadłych ustalonych na podstawie analizy historycznej.

39.2 Dane ilościowe

Należności od klientów z tytułu kredytów wyceniane w zamortyzowanym koszcie	1 stycznia - 31 grudnia 2022					1 stycznia - 31 grudnia 2021 (przekształcone)				
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Wartość bilansowa brutto										
Stan na początek okresu	182 578	28 470	11 239	5 307	227 594	163 118	28 238	12 044	5 473	208 873
Ujęcie instrumentów w momencie nabycia, powstania, udzielenia	55 905	-	-	176	56 081	58 460	-	-	8	58 468
Zmiany z tytułu wyceny, sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu	(47 257)	(4 277)	(1 887)	(624)	(54 045)	(40 618)	(4 955)	(2 570)	(1 132)	(49 275)
Zmiana wynikająca z modyfikacji przepływów pieniężnych dotyczących instrumentu	(4)	(1)	-	-	(5)	(2)	(1)	-	-	(3)
Aktywa spisane ze sprawozdania z sytuacji finansowej	-	-	(2 354)	(31)	(2 385)	-	-	(1 678)	(57)	(1 735)
Reklasyfikacja do koszyka 1	11 229	(10 965)	(264)	-	-	7 958	(7 665)	(293)	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 2	(13 819)	14 206	(387)	-	-	(15 055)	15 127	(72)	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 3	(2 303)	(3 221)	5 524	-	-	(1 374)	(2 167)	3 541	-	-
Zmiana składu grupy	-	-	-	-	-	11 131	-	-	1 058	12 189
Inne zmiany, w tym różnice kursowe	(971)	(77)	296	326	(426)	(1 040)	(107)	267	(43)	(923)
Stan na koniec okresu	185 358	24 135	12 167	5 154	226 814	182 578	28 470	11 239	5 307	227 594
Oczekiwane straty kredytowe										
Stan na początek okresu	(1 067)	(1 798)	(6 321)	(3 806)	(12 992)	(909)	(1 876)	(6 413)	(4 048)	(13 246)
Utworzenie odpisów dla instrumentów nowo nabytych, powstałych, udzielonych	(666)	-	-	(47)	(713)	(839)	-	-	(3)	(842)
Zmiany z tytułu wyceny, poziomu ryzyka kredytowego, sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu, z wyłączeniem reklasyfikacji	469	(500)	(3 147)	750	(2 428)	927	(395)	(1 202)	306	(364)
Aktywa spisane ze sprawozdania z sytuacji finansowej	-	-	2 354	31	2 385	-	-	1 678	57	1 735
Reklasyfikacja do koszyka 1	(599)	481	118	-	-	(495)	360	135	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 2	148	(327)	179	-	-	157	(161)	4	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 3	233	420	(653)	-	-	111	372	(483)	-	-
Inne zmiany, w tym różnice kursowe	(136)	(319)	160	(516)	(811)	(19)	(98)	(40)	(118)	(275)
Stan na koniec okresu	(1 618)	(2 043)	(7 310)	(3 588)	(14 559)	(1 067)	(1 798)	(6 321)	(3 806)	(12 992)
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	183 740	22 092	4 857	1 566	212 255	181 511	26 672	4 918	1 501	214 602

W związku z wejściem w życie od 1 stycznia 2022 roku wydanej przez KNF „Rekomendacji R dotyczącej zasad klasyfikacji ekspozycji kredytowych, szacowania i ujmowania oczekiwanych strat kredytowych oraz zarządzania ryzykiem kredytowym” Grupa PZU zmodyfikowała kryteria identyfikacji aktywów POCI, co skutkowało identyfikacją nowych aktywów POCI i w konsekwencji przekształceniem danych porównawczych w zakresie wartości brutto kredytów i pożyczek udzielonych klientom wycenianych według zamortyzowanego kosztu oraz wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe dotyczące tych kredytów (zmiany prezentacyjne pomiędzy Koszykiem 3 a aktywami POCI). Zmiana nie miała wpływu na łączną wartość netto należności od klientów z tytułu kredytów.

Należności od klientów z tytułu kredytów wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	1 stycznia - 31 grudnia 2022					1 stycznia - 31 grudnia 2021				
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Wartość bilansowa										
Stan na początek okresu	115	131	-	-	246	720	755	-	-	1 475
Ujęcie instrumentów w momencie nabycia, powstania, udzielenia	151	-	-	-	151	-	-	-	-	-
Zmiana wyceny	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu	(8)	(132)	-	-	(140)	(601)	(622)	-	-	(1 223)
Inne zmiany	(6)	1	-	-	(5)	(4)	(2)	-	-	(6)
Stan na koniec okresu	254	-	-	-	254	115	131	-	-	246
Oczekiwane straty kredytowe										
Stan na początek okresu	(2)	(2)	-	-	(4)	(4)	(22)	-	-	(26)
Utworzenie odpisów dla instrumentów nowo nabytych, powstałych, udzielonych	(2)	-	-	-	(2)	-	-	-	-	-
Zmiany z tytułu wyceny lub poziomu ryzyka kredytowego (z wyłączeniem reklasyfikacji)	-	-	-	-	-	(2)	2	-	-	-
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu	-	2	-	-	2	4	19	-	-	23
Inne zmiany	-	-	-	-	-	-	(1)	-	-	(1)
Stan na koniec okresu	(4)	-	-	-	(4)	(2)	(2)	-	-	(4)

Odpis dotyczący należności od klientów z tytułu kredytów wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody ujmuje się w kapitale z aktualizacji wyceny i nie pomniejsza on wartości bilansowej aktywów.

Dłużne inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	1 stycznia - 31 grudnia 2022					1 stycznia - 31 grudnia 2021				
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Wartość bilansowa brutto										
Stan na początek okresu	73 897	354	35	39	74 325	57 850	73	34	-	57 957
Ujęcie instrumentów w momencie nabycia, powstania, udzielenia	35 051	-	-	-	35 051	26 513	-	-	-	26 513
Zmiana wyceny	1 032	1	-	-	1 033	802	-	1	-	803
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu	(19 088)	(264)	-	-	(19 352)	(11 476)	(8)	-	-	(11 484)
Aktywa spisane ze sprawozdania z sytuacji finansowej	-	-	(13)	-	(13)	-	-	(1)	-	(1)
Reklasyfikacja do koszyka 1	80	(80)	-	-	-	-	-	-	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 2	(238)	238	-	-	-	(288)	288	-	-	-
Zmiana składu grupy	-	-	-	-	-	15	-	-	40	55
Inne zmiany, w tym różnice kursowe	781	(13)	2	24	794	481	1	1	(1)	482
Stan na koniec okresu	91 515	236	24	63	91 838	73 897	354	35	39	74 325
Oczekiwane straty kredytowe										
Stan na początek okresu	(69)	(8)	(35)	(30)	(142)	(50)	(2)	(34)	-	(86)
Utworzenie odpisów dla instrumentów nowo nabytych, powstałych, udzielonych	(21)	-	-	-	(21)	(39)	-	-	-	(39)
Zmiany z tytułu wyceny lub poziomu ryzyka kredytowego (z wyłączeniem reklasyfikacji)	(28)	1	-	-	(27)	9	1	-	-	10
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu	3	5	-	-	8	4	-	-	-	4
Aktywa spisane ze sprawozdania z sytuacji finansowej	-	-	13	-	13	-	-	1	-	1
Reklasyfikacja do koszyka 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 2	28	(28)	-	-	-	7	(7)	-	-	-
Inne zmiany, w tym różnice kursowe	-	2	(2)	(23)	(23)	-	-	(2)	(30)	(32)
Stan na koniec okresu	(87)	(28)	(24)	(53)	(192)	(69)	(8)	(35)	(30)	(142)
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	91 428	208	-	10	91 646	73 828	346	-	9	74 183

Dłużne inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	1 stycznia - 31 grudnia 2022					1 stycznia - 31 grudnia 2021				
	Ko- szyk 1	Ko- szyk 2	Ko- szyk 3	POCI	Razem	Ko- szyk 1	Ko- szyk 2	Ko- szyk 3	POCI	Razem
Wartość bilansowa										
Stan na początek okresu	44 788	251	-	-	45 039	63 387	256	-	-	63 643
Ujęcie instrumentów w momencie nabycia, powstania, udzielenia	213 353	-	-	-	213 353	297 955	4	-	-	297 959
Zmiana wyceny	(1 313)	17	-	-	(1 296)	(445)	(10)	-	-	(455)
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu	(219 013)	(45)	-	-	(219 058)	(315 883)	(93)	-	-	(315 976)
Reklasyfikacja do koszyka 1	26	(26)	-	-	-	-	-	-	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 2	(36)	36	-	-	-	(94)	94	-	-	-
Zmiana składu grupy	-	-	-	-	-	313	-	-	-	313
Inne zmiany, w tym różnice kursowe	914	4	-	-	918	(445)	-	-	-	(445)
Stan na koniec okresu	38 719	237	-	-	38 956	44 788	251	-	-	45 039
Oczekiwane straty kredytowe										
Stan na początek okresu	(54)	(26)	-	-	(80)	(68)	(13)	-	-	(81)
Utworzenie odpisów dla instrumentów nowo nabytych, powstałych, udzielonych	(2)	-	-	-	(2)	(19)	-	-	-	(19)
Zmiany z tytułu wyceny lub poziomu ryzyka kredytowego (z wyłączeniem reklasyfikacji)	1	7	-	-	8	12	(12)	-	-	-
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu	8	-	-	-	8	20	-	-	-	20
Reklasyfikacja do koszyka 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 2	2	(2)	-	-	-	1	(1)	-	-	-
Stan na koniec okresu	(45)	(21)	-	-	(66)	(54)	(26)	-	-	(80)

Odpis dotyczący dłużnych inwestycyjnych (lokacyjnych) aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody ujmuje się w kapitale z aktualizacji wyceny i nie pomniejsza on wartości bilansowej aktywów.

Wartość odpisów na oczekiwane straty kredytowe dotyczące transakcji z przyrzeczeniem odsprzedaży wynosi zero.

Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	1 stycznia - 31 grudnia 2022					1 stycznia - 31 grudnia 2021				
	Ko-szyk 1	Ko-szyk 2	Ko-szyk 3	POCI	Razem	Ko-szyk 1	Ko-szyk 2	Ko-szyk 3	POCI	Razem
Wartość bilansowa brutto										
Stan na początek okresu	1 385	-	-	-	1 385	953	-	-	-	953
Ujęcie instrumentów w momencie nabycia, powstania, udzielenia	35 834	-	-	-	35 834	33 091	-	-	-	33 091
Zmiana wyceny	7	1	-	-	8	2	-	-	-	2
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu	(34 057)	(71)	-	-	(34 128)	(32 810)	-	-	-	(32 810)
Reklasyfikacja do koszyka 2	(238)	238	-	-	-	-	-	-	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 3	(128)	(9)	137	-	-	-	-	-	-	-
Zmiana składu grupy	-	-	-	-	-	161	-	-	-	161
Inne zmiany, w tym różnice kursowe	11	(19)	(1)	-	(9)	(12)	-	-	-	(12)
Stan na koniec okresu	2 814	140	136	-	3 090	1 385	-	-	-	1 385
Oczekiwane straty kredytowe										
Stan na początek okresu	(1)	-	-	-	(1)	(1)	-	-	-	(1)
Utworzenie odpisów dla instrumentów nowo nabytych, powstałych, udzielonych	(17)	-	-	-	(17)	(2)	-	-	-	(2)
Zmiany z tytułu wyceny lub poziomu ryzyka kredytowego (z wyłączeniem reklasyfikacji)	(20)	12	(2)	-	(10)	(4)	-	-	-	(4)
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu	1	3	-	-	4	-	-	-	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 2	37	(37)	-	-	-	-	-	-	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 3	1	9	(10)	-	-	-	-	-	-	-
Inne zmiany	(2)	2	2	-	2	6	-	-	-	6
Stan na koniec okresu	(1)	(11)	(10)	-	(22)	(1)	-	-	-	(1)
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	2 813	129	126	-	3 068	1 384	-	-	-	1 384

Pożyczki	1 stycznia - 31 grudnia 2022					1 stycznia - 31 grudnia 2021				
	Ko- szyk 1	Ko- szyk 2	Ko- szyk 3	POCI	Razem	Ko- szyk 1	Ko- szyk 2	Ko- szyk 3	POCI	Razem
Wartość bilansowa brutto										
Stan na początek okresu	3 522	75	-	-	3 597	3 318	79	-	-	3 397
Ujęcie instrumentów w momencie nabycia, powstania, udzielenia	1 068	-	-	-	1 068	1 418	-	-	-	1 418
Zmiana wyceny	72	3	-	-	75	(10)	2	-	-	(8)
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu	(436)	(4)	-	-	(440)	(1 204)	(6)	-	-	(1 210)
Reklasyfikacja do koszyka 1	74	(74)	-	-	-	-	-	-	-	-
Stan na koniec okresu	4 300	-	-	-	4 300	3 522	75	-	-	3 597
Oczekiwane straty kredytowe										
Stan na początek okresu	(5)	(6)	-	-	(11)	(7)	(6)	-	-	(13)
Utworzenie odpisów dla instrumentów nowo nabytych, powstałych, udzielonych	(8)	-	-	-	(8)	(1)	-	-	-	(1)
Zmiany z tytułu wyceny lub poziomu ryzyka kredytowego (z wyłączeniem reklasyfikacji)	(19)	5	-	-	(14)	1	-	-	-	1
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu	2	-	-	-	2	2	-	-	-	2
Reklasyfikacja do koszyka 1	(1)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Stan na koniec okresu	(31)	-	-	-	(31)	(5)	(6)	-	-	(11)
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	4 269	-	-	-	4 269	3 517	69	-	-	3 586

Należności	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Wartość bilansowa brutto		
Stan na początek okresu	10 575	7 333
Zmiany w okresie	3 243	3 242
Stan na koniec okresu	13 818	10 575
Oczekiwane straty kredytowe		
Stan na początek okresu	(1 157)	(1 087)
Zmiany w okresie	(19)	(70)
Stan na koniec okresu	(1 176)	(1 157)
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	12 642	9 418

40. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

40.1 Zasady rachunkowości

Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych obejmują między innymi środki pieniężne w kasie oraz na bieżących rachunkach bankowych, w tym na rachunku w NBP.

Środki pieniężne wykazuje się w wartości nominalnej.

40.2 Środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania

W skonsolidowanym rachunku przepływów pieniężnych jako środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania wykazano środki funduszy prewencyjnych zakładów ubezpieczeń oraz środki na wydzielonych rachunkach VAT (tzw. *split payment*). Na gruncie polskich przepisów i opartych na nich wewnętrznych regulacjach spółek Grupy PZU, środki te mogą być wydatkowane tylko w ściśle określonych celach w ramach działalności prewencyjnej lub rozliczeń z tytułu VAT.

40.3 Dane ilościowe

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Środki w banku centralnym ¹⁾	8 922	2 480
Środki pieniężne w kasie i na rachunkach bankowych	7 037	6 967
Pozostałe	1	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych, razem	15 960	9 447

¹⁾ Kwota dotyczy rezerwy obowiązkowej utrzymywanej przez Pekao i Alior Bank na rachunku bieżącym w NBP, w wysokości zgodnej z decyzjami Rady Polityki Pieniężnej.

41. Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej

41.1 Kapitał podstawowy

Kapitał podstawowy ujmuje się w wysokości określonej w statucie jednostki dominującej i zarejestrowanej w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Wszystkie akcje zostały w pełni opłacone.

Stan na 31 grudnia 2022 i 31 grudnia 2021

Seria/emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania	Rodzaj ograniczenia praw do akcji	Liczba akcji	Wartość serii/emisji wg wartości nominalnej (w zł)	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy (od daty)
A	na okaziciela	brak	brak	604 463 200	60 446 320	gotówka	23.01.1997	27.12.1991
B	na okaziciela	brak	brak	259 059 800	25 905 980	aport	31.03.1999	01.01.1999
Liczba akcji razem				863 523 000				
Kapitał zakładowy razem					86 352 300			

Strukturę akcjonariatu PZU oraz informacje o transakcjach dotyczących znacznych pakietów akcji PZU przedstawiono w punkcie 3.

41.2 Podział zysku jednostki dominującej

W odniesieniu do podziału zysku za 2021 rok i za lata poprzednie, podziałowi podlega wyłącznie zysk wykazany w jednostkowym sprawozdaniu finansowym PZU sporządzonym zgodnie z PSR.

41.2.1.1. Podział zysku za 2021 rok

29 czerwca 2022 roku ZWZ PZU dokonało podziału zysku netto PZU za rok zakończony 31 grudnia 2021 roku, w kwocie 2 028 mln zł powiększonego o kwotę 950 mln zł przeniesioną z kapitału zapasowego utworzonego z zysku netto za rok zakończony 31 grudnia 2020 roku, to jest wynoszącego łączną kwotę 2 978 mln zł, w następujący sposób:

- 1 675 mln zł (to jest 1,94 zł na jedną akcję) przeznaczyć na wypłatę dywidendy;
- 1 296 mln zł przeznaczyć na kapitał zapasowy;
- 7 mln zł przeznaczyć na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

Dzień dywidendy ustalono na 29 września 2022 roku, a datę wypłaty na 20 października 2022 roku.

Uchwalony podział zysku jest zgodny z Polityką kapitałową i dywidendową Grupy PZU na lata 2021 – 2024, przyjętą 24 marca 2021 roku oraz uwzględnia zalecenia zawarte w stanowisku KNF w sprawie polityki dywidendowej w 2022 roku z 9 grudnia 2021 roku.

41.2.1.2. Podział zysku za 2022 rok

Do dnia podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego Zarząd PZU nie podjął uchwały w sprawie propozycji podziału zysku za rok 2022.

41.3 Pozostałe kapitały

41.3.1. Zasady rachunkowości

Akcje własne nabyte i zatrzymane przez konsolidowane jednostki Grupy PZU wykazuje się w cenie nabycia.

W pozycji „Kapitał zapasowy” ujmuje się:

- efekt dystrybucji zysku, zgodnie z regulacjami prawnymi kraju siedziby spółki (w Polsce zgodnie z postanowieniami Kodeksu spółek handlowych) oraz statutów spółek Grupy PZU;
- kapitał powstały przy sprzedaży nieruchomości inwestycyjnych, uprzednio przeniesionych z nieruchomości własnych, zgodnie z zasadami opisanymi w punkcie 33;
- różnicę pomiędzy zmianą wartości udziału niekontrolującego a wartością godziwą zapłaty w transakcjach z udziałowcami niekontrolującymi.

W pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” ujmowane są skutki:

- przeszacowania aktywów finansowych zaliczonych do kategorii aktywów wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody;
- przeszacowania wartości nieruchomości do ich wartości godziwej na dzień ich przekwalifikowania z nieruchomości wykorzystywanych na własne potrzeby do nieruchomości inwestycyjnych;
- wyceny instrumentów zabezpieczających, w części stanowiącej efektywne zabezpieczenie przepływów pieniężnych;

po uwzględnieniu korespondującej zmiany aktywów lub rezerwy z tytułu podatku odroczonego.

Pozycja „Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych” obejmuje kwoty wynikające ze wzrostu lub obniżenia wartości bieżącej zobowiązań z tytułu określonych świadczeń na skutek zmian założeń aktuarialnych i korekt założeń aktuarialnych ex post – demograficznych (np. umieralności, wskaźnika rotacji pracowników) oraz finansowych (np. stopy dyskontowej czy prognozowanej stopy wzrostu wynagrodzeń).

„Różnice kursowe z przeliczenia” zawierają różnice powstałe na skutek przeliczeń danych finansowych podmiotów zagranicznych według kursów walutowych, zgodnie z zasadami opisanymi w punkcie 6.6.

41.3.2. Dane ilościowe

Pozostałe kapitały	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Akcje własne	(4)	(5)
Kapitał zapasowy	15 315	14 816
Sprzedaż akcji powyżej ich wartości nominalnej	538	538
Podział wyników spółek Grupy PZU	14 709	14 220
Pozostały	68	58
Kapitał z aktualizacji wyceny	(2 455)	(1 140)
Wycena instrumentów dłużnych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(1 525)	(305)
Wycena instrumentów kapitałowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(51)	(223)
Reklasyfikacja nieruchomości z rzeczowych aktywów trwałych do inwestycyjnych	58	66
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	(937)	(678)
Pozostałe kapitały rezerwowe	1 721	600
Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	(6)	3
Różnice kursowe z przeliczenia	92	69
LD	114	90
Bałta	36	29
PZU Ukraina	(51)	(45)
PZU Ukraina Życie	(15)	(12)
Pozostałe	8	7
Pozostałe kapitały, razem	14 663	14 343

42. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe

42.1 Zasady rachunkowości

42.1.1. Ubezpieczenia majątkowe i osobowe

Rezerwa składek i rezerwa na ryzyka niewygasłe

Rezerwę składek ustala się na koniec każdego okresu sprawozdawczego metodą indywidualną, z dokładnością do jednego dnia. Rezerwę na ryzyka niewygasłe tworzy się jako uzupełnienie do rezerwy składek, na pokrycie przyszłych odszkodowań, świadczeń i kosztów, z uwzględnieniem odroczonego kosztów akwizycji, w odniesieniu do umów ubezpieczenia, które nie wygasają z ostatnim dniem okresu sprawozdawczego. Kalkulację rezerwy na ryzyka niewygasłe przeprowadza się dla grup ubezpieczeń na koniec każdego okresu sprawozdawczego.

Ogólną kwotę rezerwy na ryzyka niewygasłe ustala się dla tych grup, dla których wskaźnik szkodowo-kosztowy jest większy niż 100%, jako różnicę pomiędzy iloczynem rezerwy składek i wskaźnika szkodowo-kosztowego a rezerwą składek – dotyczącymi tego samego okresu ubezpieczenia.

Rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia

Rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia obejmuje:

- rezerwę na niewypłacone odszkodowania i świadczenia za szkody i wypadki zaistniałe i zgłoszone do końca okresu sprawozdawczego;
- rezerwę na szkody i wypadki zaistniałe do końca okresu sprawozdawczego i niezgłoszone;

- rezerwę na koszty likwidacji szkód.

RBNP ustala się w wysokości określonej metodą indywidualną przez komórki likwidacji szkód lub też, jeśli posiadane informacje nie pozwalają na ocenę wysokości rezerwy, w wysokości średniej szkody ustalonej metodą aktuarialną. Utworzona rezerwa uwzględnia udział własny ubezpieczonego, oczekiwany wzrost cen towarów i usług naprawczych i nie może przekraczać sumy ubezpieczenia lub sumy gwarancyjnej. Rezerwę aktualizuje się niezwłocznie po uzyskaniu informacji mających wpływ na jej wysokość, metodą indywidualnej oceny lub szacunku szkód i świadczeń.

IBNR tworzy się na szkody i świadczenia niezgłoszone do dnia bilansowego, na który tworzona jest rezerwa. IBNR wylicza się przy wykorzystaniu metod analizy trójkątów szkód: uogólnionej metody *Chain Ladder*, a w przypadku niewielkiej liczby lub wartości szkód - metody Bornhuettera-Fergusona w podziale na lata, w których powstały szkody. Podstawą do wycień są roczne trójkąty zarówno szkód wypłaconych, jak i szkód zgłoszonych. Dla ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych dla klienta masowego rezerwa IBNR ustalana jest na podstawie wielokrotnych symulacji modelu rozwoju szkód (tzw. bootstrap), w celu uzyskania oszacowania rozkładu przyszłych odszkodowań i świadczeń.

Rezerwę na bezpośrednie koszty likwidacji dla szkód zgłoszonych ustala się indywidualnie dla każdej szkody, zaś dla szkód zaistniałych i niezgłoszonych – przy wykorzystaniu uogólnionej metody *Chain Ladder* (na podstawie analizy trójkątów kosztów w podziale na lata, w których powstały szkody).

Rezerwę na pośrednie koszty likwidacji szkód tworzy się metodą aktuarialną jako iloczyn wskaźnika udziału pośrednich kosztów likwidacji w wypłaconych odszkodowaniach oraz bezpośrednich kosztach likwidacji szkód i sumy rezerwy na szkody zgłoszone i niewypłacone, rezerwy na szkody i wypadki zaistniałe i niezgłoszone oraz rezerwy na bezpośrednie koszty likwidacji szkód.

Rezerwy I i II oraz rezerwę na koszty likwidacji szkód ujmuje się w wartości nominalnej, tj. bez ich dyskontowania.

Rezerwa na skapitalizowaną wartość rent

Rezerwę na skapitalizowaną wartość rent wylicza się indywidualnie, jako wartość obecnej renty (dożywotniej lub czasowej), płatnej z góry.

Rezerwa na skapitalizowaną wartość rent pochodzących ze szkód zaistniałych i nieujawnionych jako renty do dnia, na który ustala się rezerwę (tj. rezerwa IBNR na renty), tworzona jest na podstawie przewidywanej liczby nowych rent oraz przewidywanej przeciętnej wartości przyszłych rent.

Test adekwatności rezerw

Przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego, przeprowadzana jest procedura analogiczna do testu adekwatności rezerw w ubezpieczeniach na życie, mająca na celu weryfikację wystarczalności rezerw szkodowych w ramach poszczególnych produktów. Wykorzystuje się przy tym aktualnie obserwowane trendy dotyczące wypadkowości, tempa zgłaszania szkód i wypłat odszkodowań. Jeśli oszacowania uwzględniające aktualne trendy są wyższe od rezerw szkodowych, rezerwy podnoszone są do wysokości tych oszacowań.

Mechanizm tworzenia rezerwy na ryzyka niewygaste w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych odpowiada minimalnym wymaganiom dla testu adekwatności rezerw.

42.1.2. Ubezpieczenia na życie

Rezerwa składek i rezerwa na ryzyka niewygaste

Rezerwę składek tworzy się jako tę część składki przypisanej, która przypada na przyszłe okresy sprawozdawcze proporcjonalnie do okresu, na który składka jest przypisana.

Rezerwę na ryzyka niewygasłe tworzy się dla portfeli odnawialnych ubezpieczeń grupowych, w których wystąpił deficyt przyszłych składek, w stosunku do oczekiwanych świadczeń i innych wypływów (kosztów i prowizji). Rezerwę tworzy się zbiorczo dla całego portfela ubezpieczeń, jako wartość oczekiwanej przyszłej straty w okresie odpowiedzialności.

Rezerwa ubezpieczeń na życie

Rezerwy ubezpieczeń na życie określa się metodami aktuarialnymi prospektywnymi, indywidualnie dla każdej umowy ubezpieczenia przy zastosowaniu tzw. metody składki netto (ang. *net premium reserves*) i odpowiadają różnicy pomiędzy:

- oczekiwaną wartością bieżącą gwarantowanych świadczeń, jakie mogą zaistnieć w związku z udzieloną ochroną ubezpieczeniową;
- wartością bieżącą oczekiwanych składek, jakie do końca obowiązywania tych umów będą jeszcze opłacone.

W ubezpieczeniach związanych z ubezpieczeniowymi funduszami kapitałowymi rezerwę ubezpieczeń na życie tworzy się w celu pokrycia bieżących świadczeń z tytułu udzielonej ochrony ubezpieczeniowej ponad wartość środków zgromadzonych w funduszu i odpowiada części pobranych opłat z tytułu udzielonej ochrony ubezpieczeniowej przypadającej na przyszłe okresy sprawozdawcze.

W kalkulacji rezerw ubezpieczeń na życie uwzględnia się również narzuty na koszty, zaś samych rezerw nie pomniejsza się o wartość odroczonego kosztów akwizycji.

Rezerwa dla ubezpieczeń na życie jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający

Rezerwy dla ubezpieczeń na życie jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający tworzy się w wysokości wartości lokaty dokonanej zgodnie z postanowieniami zawartej umowy.

Rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia

Rezerwę na niewypłacone odszkodowania i świadczenia tworzy się niezależnie na:

- świadczenia zgłoszone niewypłacone – metodą indywidualną, a w przypadku braku możliwości oceny wysokości świadczenia (jeżeli występowanie świadczeń jest zjawiskiem masowym) metodą średniej wysokości świadczenia z ostatniego kwartału poprzedzającego kwartał sprawozdawczy;
- świadczenia zaistniałe niezgłoszone – metodą ryczałtową jako procent świadczeń wypłaconych za okres ostatnich dwunastu miesięcy.

Rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia obejmuje również rezerwę na koszty likwidacji świadczeń.

Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych

Rezerwę tworzy się w wysokości uwzględniającej przewidywane kwoty, o które będą powiększane przyszłe świadczenia lub pomniejszane przyszłe składki, zgodnie z aktualną metodą przyznawania premii i rabatów.

Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe

Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach na życie obejmują:

- rezerwę na rewaloryzację świadczeń z ubezpieczeń jednostkowych na życie i rent przejętych z Państwowego Zakładu Ubezpieczeń;

- rezerwę na prowadzone procesy sądowe oraz świadczenia w związku z orzeczeniami sądowymi (na podstawie art. 358 § 3 ustawy z 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny w sprawie zmiany wysokości lub sposobu spełnienia świadczenia pieniężnego;
 - dla ubezpieczeń jednostkowych na życie i rent przejętych z Państwowego Zakładu Ubezpieczeń wartość rezerwy wyznaczono w oparciu o wartość oczekiwanych przyszłych dodatkowych świadczeń wynikających ze spraw sądowych i ugód. Wartość tych świadczeń ustalono poprzez ekstrapolację historycznego trendu świadczeń, oszacowanego na bazie liczby zakończonych procesów sądowych i ugód oraz wartości zasądzonych kwot;
 - dla pozostałych ubezpieczeń w oparciu o wartość sporną oraz prawdopodobieństwo zasądzenia lub ugody;
- rezerwę na wypadek wystąpienia niskich stóp procentowych - związaną z przewidywanym obniżeniem się rentowności aktywów stanowiących pokrycie rezerw ubezpieczeń na życie dla tradycyjnych indywidualnych ubezpieczeń na życie i zaopatrzenia dzieci oraz rent. Rezerwa tworzona jest metodą aktuarialną indywidualnie dla każdej umowy ubezpieczenia w wysokości odpowiadającej różnicy pomiędzy:
 - wysokością rezerw matematycznych ustalonych przy użyciu odpowiednich formuł matematycznych i zastosowaniu zmodyfikowanych stóp technicznych uwzględniających przewidywaną ich obniżkę w przyszłości oraz
 - wysokością rezerw matematycznych ustalonych zgodnie z obowiązującymi regulaminami tworzenia rezerw, przy oryginalnej stopie technicznej, jaka miała zastosowanie w taryfikacji tych produktów.

Testy adekwatności rezerw

Na koniec każdego roku, dla poszczególnych produktów portfela ubezpieczeń na życie, dokonuje się porównania wysokości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym z wartością obecną przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych tj. wartością ekonomiczną zobowiązań. Prognozy tych przepływów obejmują przychody z tytułu składek oraz zwrotów prowizji (tzw. *clawback* w ubezpieczeniach bankowych ochronnych z jednorazową opłatą składki związane z przedterminowym rozwiązaniem umowy), wydatki z tytułu świadczeń, kosztów, prowizji i są wyznaczane w oparciu o szereg założeń dotyczących: śmiertelności, szkodowości, rezygnacji, kosztów obsługi, krzywych stóp zwrotu oraz innych specyficznych dla danego produktu założeń (np. indeksacji).

Wykorzystywane do prognoz przepływów pieniężnych założenia o przewidywanym przyszłym poziomie śmiertelności, szkodowości, rezygnacji oraz inne specyficzne dla danego produktu założenia są co roku weryfikowane i aktualizowane w oparciu o bieżące doświadczenia oraz obserwowane trendy. Wraz z oceną dotyczącą ich dalszego kształtowania stanowią najlepsze oczekiwanie (ang. *best estimate assumption*) w zakresie dalszego rozwoju śmiertelności, szkodowości, rezygnacji itd.

Przyszłe indeksacje sum ubezpieczeń i składek, wynikające z prawa do udziału w zyskach, określonego jako nadwyżka osiągniętych stóp zwrotu z lokat ponad stopę techniczną, oparte są na prognozie przyszłych stóp zwrotu z obecnego portfela aktywów na pokrycie rezerw dla tych produktów wraz z przewidywanymi w przyszłości ich reinwestycjami przy aktualnej strukturze terminowej stóp procentowych, tj. zgodnie z aktualnymi oczekiwaniami rynkowymi.

Prognozy przyszłych kosztów dokonuje się w oparciu o przewidywaną liczbę umów pozostających w portfelu w kolejnych okresach i średni jednostkowy koszt obsługi przypadający na umowę. Założenia dotyczące kosztów jednostkowych ustalone są w oparciu o przewidywane przyszłe koszty utrzymania i obsługi portfela wraz z kosztami zarządzania aktywami oraz kosztami likwidacji szkód. Przyjmuje się, że jednostkowe koszty obsługi podlegają zwiększeniu w kolejnych latach projekcji o wskaźnik wzrostu kosztów. Wysokość przyszłych prowizji ustalana jest w oparciu o umówione stawki prowizyjne dla poszczególnych umów w kolejnych latach ich obowiązywania.

Do określenia obecnej wartości przyszłych przepływów finansowych wykorzystywane są czynniki dyskonta ustalone w oparciu o nieskorygowaną rentowność polskich obligacji skarbowych zgodnie z ich aktualnymi notowaniami rynkowymi.

W ramach testu porównuje się obecną wartość prognozowanych przepływów pieniężnych z wysokością rezerw wykazywaną na koniec każdego roku. W przypadku stwierdzenia niewystarczalności rezerw w stosunku do wartości zdyskontowanych przepływów wprowadza się zmiany do dotychczasowych zasad wyznaczania rezerw, dokonując tym samym korekty ich wartości. Celem testu adekwatności rezerw jest ocena wystarczalności wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, a nie ocena adekwatności poszczególnych założeń. Test adekwatności rezerw

nie prowadzi więc do bezpośredniej identyfikacji stopnia wystarczalności lub nieadekwatności poszczególnych założeń przyjętych w oszacowaniu rezerw techniczno-ubezpieceniowych.

Test przeprowadzony na 31 grudnia 2022 roku wykazał adekwatność rezerw dla wszystkich grup produktowych.

42.1.3. Udział reasekuratorów

Udział reasekuratorów w rezerwie składek, rezerwie na ryzyka niewygasłe, rezerwach na niewypłacone odszkodowania i świadczenia ustala się w wysokości zgodnej z warunkami odpowiednich umów reasekuracyjnych.

Udział reasekuratorów w odszkodowaniach i świadczeniach ustala się dla tych grup ubezpieczeń, dla których istnieje pokrycie reasekuracyjne, w takiej części, w jakiej reasekuratorzy uczestniczą w odszkodowaniach i świadczeniach, zgodnie z odpowiednimi umowami reasekuracyjnymi.

42.2 Szacunki i założenia

Grupa PZU prowadzi ciągły monitoring zdarzeń ubezpieczeniowych, w szczególności powiązanych z pandemią COVID-19 oraz wysokim poziomem inflacji. Na podstawie prowadzonych analiz Grupa PZU dostosowała wartość rezerwy IBNR do podwyższonego, obserwowanego pod koniec 2022 roku, poziomu zgonów, wynikającego z kolejnej fali pandemii COVID-19 oraz grypy. Wysoki poziom inflacji miał przełożenie na wzrost poziomów obecnej i przyszłej indeksacji w portfelu indywidualnie kontynuowanym i tym samym na wzrost rezerw.

W przypadku ubezpieczeń majątkowych i osobowych inflacja przyczyniła się do wzrostu średniej szkody wypłaconej, jednak nie zaobserwowano wzrostów po stronie bezpośrednich kosztów likwidacji szkód. Utrzymywane poziomy rezerw techniczno-ubezpieceniowych są wystarczające na pokrycie prawdopodobnej nadmiarowej inflacji szkód. W przypadku rezerw rentowych wzrost indeksacji jest kompensowany wzrostem stopy dyskonta.

42.2.1. Ubezpieczenia majątkowe i osobowe

Przy ustalaniu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia uwzględnia się niepewność związaną z zadośćuczynieniami w szkodach osobowych. W przypadku tego typu roszczeń zmiany w otoczeniu prawnym i nieugruntowane orzecznictwo mogą wpływać na ostateczną wartość wypłaconych świadczeń.

Przy wyliczaniu rezerwy na skapitalizowaną wartość rent, przyszły wzrost średniej renty szacuje się na podstawie danych historycznych z uwzględnieniem innych informacji mogących mieć wpływ na przyszły wzrost rent (przykładowo wzrost świadomości ubezpieczeniowej, zmiany legislacyjne, itp.).

Zarówno na 31 grudnia 2022 roku, jak i na 31 grudnia 2021 roku dla wszystkich rent przyjęto stopę dyskonta na poziomie -0,3%.

Dla rent dożywotnich okres, przez jaki renta będzie wypłacana ustala się na podstawie publicznie dostępnych statystyk (w Polsce – PTTŻ). Dodatkowo, przy ustalaniu rezerwy na skapitalizowaną wartość rent uwzględnia się koszt przyszłej ich obsługi w wysokości 3% wartości wypłacanych świadczeń.

Szacowaną wartość ostateczną wypłacanych odszkodowań i świadczeń w trójkątach rozwoju rezerw, a także analizę wrażliwości wyniku netto oraz kapitałów własnych na zmianę założeń wykorzystywanych przy wyliczaniu rezerwy na skapitalizowaną wartość rent zaprezentowano w punkcie 8.5.2.1.

42.2.2. Ubezpieczenia na życie

Wysokość rezerw ubezpieczeń na życie odpowiada wartości zobowiązań wynikających z zawartych umów ubezpieczeń. Ustalana jest jako różnica pomiędzy wartością bieżącą oczekiwanych świadczeń, a wartością bieżącą oczekiwanych składek. W kalkulacji rezerw uwzględnia się wszystkie świadczenia oraz składki przewidziane w umowach jako kontraktowe zobowiązania

i należności, bez względu na fakt, czy umowa będzie przez ubezpieczającego realizowana do końca umówionego okresu, czy będzie przez niego wypowiedziana. Przyjęte założenia dotyczące częstotliwości występowania zdarzeń objętych ochroną ubezpieczeniową, tj. śmiertelność, zachorowalność i wypadkowość ustala się na podstawie publicznie dostępnych statystyk, w Polsce przykładowo PTTŻ lub w oparciu o statystyki własne opracowane na podstawie danych historycznych z poszczególnych grup produktów znajdujących się w portfelu.

Założenia stosowane w kalkulacji rezerw ubezpieczeń na życie określa się odrębnie dla poszczególnych produktów ubezpieczeniowych w momencie ustalania taryf składek i wprowadzenia danego produktu do sprzedaży. Założenia te obarczone są naturalną niepewnością wynikającą z długiego horyzontu czasowego. Jednocześnie, co roku poszczególne przyjmowane założenia są weryfikowane pod względem ich adekwatności. Analizie poddawane są dane w szczególności pod kątem zachowania całego portfela, a nie pojedynczych przypadków. W przypadku stwierdzenia nieadekwatności danego założenia, jest ono weryfikowane i zmieniane, co bezpośrednio prowadzi do zmiany wysokości zobowiązań prezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

W kalkulacji rezerw techniczno-ubezpieczeniowych Grupa PZU wykorzystuje m. in. PTTŻ lub inne, dostępne publicznie statystyki. Dla portfela ubezpieczeń grupowych i kontynuowanych w kalkulacji rezerw przyjmowane są również założenia dotyczące prawdopodobieństw posiadania współubezpieczonych (małżonka, rodziców i teściów). Założenia te, z uwagi na ich długoterminowy charakter, obarczone są naturalną niepewnością, co do faktycznego rozwoju portfela.

Dla współczynnika śmiertelności zastosowano PTTŻ z 2018 roku z dodatkowymi narzutami dla głównych ubezpieczonych (uzależnionymi od wieku ubezpieczonego).

W kalkulacji rezerw dla portfela ubezpieczeń grupowych Grupa PZU stosuje metodę indywidualną.

Dla portfela ubezpieczeń grupowych, będących ubezpieczeniami rocznymi odnawialnymi Grupa PZU utworzyła rezerwę na ryzyka niewygaste, która ma na celu pokrycie deficytu przyszłych składek w stosunku do oczekiwanych świadczeń i innych wy wpływów (kosztów i prowizji), powstałego z tytułu zwiększonej śmiertelności spowodowanej pandemią COVID-19.

Analizę wrażliwości wyniku netto oraz kapitałów własnych na zmianę założeń wykorzystywanych przy wyliczaniu rezerw technicznych w ubezpieczeniach na życie zaprezentowano w punkcie 8.5.2.2.

42.3 Dane ilościowe

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	31 grudnia 2022			31 grudnia 2021		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	29 892	(4 015)	25 877	26 881	(2 539)	24 342
Rezerwa składek	10 624	(1 579)	9 045	9 423	(1 139)	8 284
Rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego	26	-	26	42	-	42
Rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	12 680	(2 160)	10 520	11 039	(1 119)	9 920
- na szkody zgłoszone	5 240	(1 861)	3 379	4 024	(966)	3 058
- na szkody niezgłoszone (IBNR)	5 054	(256)	4 798	4 748	(129)	4 619
- na koszty likwidacji szkód	2 386	(43)	2 343	2 267	(24)	2 243
Rezerwa na skapitalizowaną wartość rent	6 543	(269)	6 274	6 371	(280)	6 091
Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych	16	(7)	9	6	(1)	5
Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	3	-	3	-	-	-
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach na życie	22 714	-	22 714	23 292	(1)	23 291
Rezerwa składek	110	-	110	113	(1)	112
Rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego	-	-	-	25	-	25
Rezerwa ubezpieczeń na życie	17 014	-	17 014	16 345	-	16 345
Rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	676	-	676	676	-	676
- na szkody zgłoszone	186	-	186	163	-	163
- na szkody niezgłoszone (IBNR)	485	-	485	508	-	508
- na koszty obsługi świadczeń	5	-	5	5	-	5
Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych	3	-	3	6	-	6
Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	156	-	156	164	-	164
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla ubezpieczeń na życie, jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający	4 755	-	4 755	5 963	-	5 963
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, razem	52 606	(4 015)	48 591	50 173	(2 540)	47 633

42.3.1. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych

Rezerwy wg klas rachunkowych określonych w dziale II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej	31 grudnia 2022			31 grudnia 2021		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Następstwa wypadków i choroba (grupa 1 i 2)	1 064	(157)	907	1 014	(125)	889
Komunikacyjne - odpowiedzialność cywilna (grupa 10)	15 632	(708)	14 924	15 314	(670)	14 644
Komunikacyjne pozostałe (grupa 3)	3 673	(11)	3 662	3 248	(35)	3 213
Morskie, lotnicze i transportowe (grupy 4, 5, 6, 7)	227	(117)	110	177	(78)	99
Od ognia i innych szkód majątkowych (grupy 8 i 9)	3 949	(1 363)	2 586	3 308	(1 020)	2 288
Odpowiedzialność cywilna (grupy 11,12,13)	3 006	(307)	2 699	2 721	(259)	2 462
Kredyt i gwarancje (grupy 14,15)	360	(140)	220	251	(131)	120
Świadczenie pomocy (grupa 18)	500	(2)	498	430	(1)	429
Ochrona prawna (grupa 17)	27	-	27	23	-	23
Pozostałe (grupa 16)	1 454	(1 210)	244	395	(220)	175
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, razem	29 892	(4 015)	25 877	26 881	(2 539)	24 342

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	31 grudnia 2022			31 grudnia 2021		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Krótkoterminowe	6 559	(969)	5 590	5 669	(646)	5 023
Długoterminowe	23 333	(3 046)	20 287	21 212	(1 893)	19 319
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, razem	29 892	(4 015)	25 877	26 881	(2 539)	24 342

Jako rezerwy długoterminowe wykazano rezerwy, z których prognozowane przepływy pieniężne nastąpią po upływie więcej niż 12 miesięcy od zakończenia okresu sprawozdawczego, czyli od 31 grudnia 2022 roku.

Zmiana stanu rezerw

Zmiana stanu rezerwy składek w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	1 stycznia - 31 grudnia 2022			1 stycznia - 31 grudnia 2021		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu	9 423	(1 139)	8 284	8 645	(924)	7 721
Wzrost (spadek) rezerw dotyczących polis zawartych w roku bieżącym	9 620	(1 298)	8 322	8 466	(785)	7 681
Wzrost (spadek) rezerw dotyczących polis zawartych w latach poprzednich	(8 418)	855	(7 563)	(7 696)	572	(7 124)
Różnice kursowe w okresie	(1)	3	2	8	(2)	6
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, razem	10 624	(1 579)	9 045	9 423	(1 139)	8 284

Zmiana stanu rezerwy na pokrycie ryzyka niewygaśniętego	1 stycznia - 31 grudnia 2022			1 stycznia - 31 grudnia 2021		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu	42	-	42	32	-	32
Wzrost (spadek) rezerw dotyczących polis zawartych w roku bieżącym	10	-	10	31	-	31
Wzrost (spadek) rezerw dotyczących polis zawartych w latach poprzednich	(26)	-	(26)	(21)	-	(21)
Stan na koniec okresu	26	-	26	42	-	42

Zmiana stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	1 stycznia - 31 grudnia 2022			1 stycznia - 31 grudnia 2021		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu	11 039	(1 119)	9 920	10 371	(903)	9 468
Wyłączone świadczenia dotyczące szkód zaistniałych w latach poprzednich, w tym:	(2 961)	199	(2 762)	(2 546)	89	(2 457)
- wypłacone odszkodowania	(2 537)	197	(2 340)	(2 138)	87	(2 051)
- koszty likwidacji szkód	(424)	2	(422)	(408)	2	(406)
Wzrost (spadek) rezerw, w tym:	4 609	(1 249)	3 360	3 204	(298)	2 906
- dotyczących szkód zaistniałych w bieżącym roku	5 203	(1 211)	3 992	3 923	(280)	3 643
- dotyczących szkód zaistniałych w latach poprzednich	(594)	(38)	(632)	(719)	(18)	(737)
Pozostałe zmiany	-	2	2	-	(1)	(1)
Różnice kursowe w okresie	(7)	7	-	10	(6)	4
Stan na koniec okresu	12 680	(2 160)	10 520	11 039	(1 119)	9 920

Zmiana stanu rezerwy na skapitalizowaną wartość rent w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	1 stycznia - 31 grudnia 2022			1 stycznia - 31 grudnia 2021		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu	6 371	(280)	6 091	6 226	(273)	5 953
Wypłacone świadczenia dotyczące szkód zaistniałych w latach poprzednich	(262)	6	(256)	(280)	11	(269)
Wzrost (spadek) rezerw dotyczących szkód zaistniałych w latach poprzednich	35	(4)	31	104	(33)	71
Zmiany w założeniach wynikające ze zmiany stóp technicznych	(6)	-	(6)	(9)	-	(9)
Wzrost rezerw dotyczących szkód zaistniałych w bieżącym roku	402	9	411	330	15	345
Różnice kursowe w okresie	3	-	3	-	-	-
Stan na koniec okresu	6 543	(269)	6 274	6 371	(280)	6 091

42.3.2. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach na życie

Zmiana stanu rezerwy ubezpieczeń na życie, rezerwy na premie i rabaty oraz pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych - umowy ubezpieczeniowe	1 stycznia - 31 grudnia 2022			1 stycznia - 31 grudnia 2021		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu	16 515	-	16 515	16 505	-	16 505
Wzrost (spadek) rezerw dotyczący polis zawartych w roku bieżącym	2 115	-	2 115	1 384	-	1 384
Wzrost (spadek) rezerw dotyczący polis zawartych w latach poprzednich	(1 427)	-	(1 427)	(1 388)	-	(1 388)
Zmiany w założeniach wynikające ze zmiany stóp technicznych	(1)	-	(1)	-	-	-
Różnice kursowe	(29)	-	(29)	14	-	14
Stan na koniec okresu	17 173	-	17 173	16 515	-	16 515

Zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla ubezpieczeń na życie, jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający	1 stycznia - 31 grudnia 2022			1 stycznia - 31 grudnia 2021		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu	5 963	-	5 963	5 920	-	5 920
Zwiększenia funduszu z tytułu składek	504	-	504	1 193	-	1 193
Pobrane opłaty	(102)	-	(102)	(104)	-	(104)
Przychody z lokat funduszu	(454)	-	(454)	(75)	-	(75)
Zmniejszenia funduszu z tytułu świadczeń, wykupów, itp.	(1 120)	-	(1 120)	(921)	-	(921)
Pozostałe zmiany	(36)	-	(36)	(50)	-	(50)
Stan na koniec okresu	4 755	-	4 755	5 963	-	5 963

Zmiana stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	1 stycznia - 31 grudnia 2022			1 stycznia - 31 grudnia 2021		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Stan na początek okresu	676	-	676	613	-	613
Wykorzystanie rezerw szkodowych w ciągu roku	(668)	-	(668)	(613)	-	(613)
Utworzenie rezerw szkodowych w ciągu roku	668	-	668	676	-	676
Stan na koniec okresu	676	-	676	676	-	676

43. Zobowiązania podporządkowane

43.1 Zasady rachunkowości

Zobowiązania podporządkowane ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w momencie, gdy jednostka Grupy PZU staje się stroną wiążącego kontraktu, z którego wynika, że ponosi ryzyko związane z instrumentem finansowym.

W kolejnych okresach zobowiązania podporządkowane wycenia się w zamortyzowanym koszcie.

Zobowiązania podporządkowane (lub ich części) wyłącza się ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

43.2 Dane ilościowe

	Wartość nominalna	Waluta	Oprocentowanie	Data emisji/Data wykupu	Wartość bilansowa 31 grudnia 2022	Wartość bilansowa 31 grudnia 2021
Zobowiązania zaliczane do funduszy własnych PZU						
Obligacje podporządkowane PZU	2 250	PLN	WIBOR 6M + marża	30 czerwca 2017 / 29 lipca 2027	2 333	2 266
Zobowiązania zaliczane do funduszy własnych Pekao						
Obligacje serii A	1 250	PLN	WIBOR 6M + marża	30 października 2017 / 29 października 2027	1 270	1 255
Obligacje serii B	550	PLN	WIBOR 6M + marża	15 października 2018 / 16 października 2028	560	553
Obligacje serii C	200	PLN	WIBOR 6M + marża	15 października 2018 / 14 października 2033	204	201
Obligacje serii D	350	PLN	WIBOR 6M + marża	4 czerwca 2019 / 4 czerwca 2031	352	351
Obligacje serii D1	400	PLN	WIBOR 6M + marża	4 grudnia 2019 / 4 czerwca 2031	403	401
Zobowiązania zaliczane do funduszy własnych Alior Banku						
Obligacje serii F	322	PLN	WIBOR 6M+ marża	26 września 2014 / 26 września 2024	229	225
Obligacje serii K oraz K1	600	PLN	WIBOR 6M+ marża	20 października 2017 / 20 października 2025	612	604
Obligacje serii EUR001	10	EUR	LIBOR 6M+ marża	4 lutego 2016 / 4 lutego 2022	-	47
Obligacje serii P1A	150	PLN	WIBOR 6M+ marża	27 kwietnia 2016 / 16 maja 2022	-	151
Obligacje serii P1B	70	PLN	WIBOR 6M+ marża	29 kwietnia 2016 / 16 maja 2024	71	70
Obligacje serii P2A	150	PLN	WIBOR 6M+ marża	14 grudnia 2017 / 29 grudnia 2025	150	150
Zobowiązania podporządkowane					6 184	6 274

Niższa wartość bilansowa zobowiązań podporządkowanych w stosunku do wartości nominalnej wynika z faktu, iż część wyemitowanych przez Alior Bank obligacji została objęta przez konsolidowane fundusze inwestycyjne.

Zobowiązania podporządkowane wg wymagalności	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Do 1 roku	-	198
Powyżej 1 roku do 5 lat	4 665	1 049
Powyżej 5 lat	1 519	5 027
Zobowiązania podporządkowane wg wymagalności, razem	6 184	6 274

44. Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych

44.1 Zasady rachunkowości

Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w momencie, gdy jednostka Grupy PZU staje się stroną wiążącego kontraktu, z którego wynika, że ponosi ryzyko związane z instrumentem finansowym.

W kolejnych okresach wycenia się je w zamortyzowanym koszcie.

Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych (lub ich części) wyłącza się ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy obowiązek określony w umowie został wypłacony, umorzony lub wygaś.

44.2 Dane ilościowe

Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Obligacje	3 488	4 154
Certyfikaty depozytowe	6 646	695
Listy zastawne	956	1 091
Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych, razem	11 090	5 940

Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych wg wymagalności	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Do 1 roku	9 631	4 433
Powyżej 1 roku do 5 lat	1 459	1 042
Powyżej 5 lat	-	465
Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych wg wymagalności, razem	11 090	5 940

45. Zobowiązania wobec banków

45.1 Zasady rachunkowości

Zobowiązania wobec banków ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w momencie, gdy jednostka Grupy PZU staje się stroną wiążącego kontraktu, z którego wynika, że ponosi ryzyko związane z instrumentem finansowym.

W kolejnych okresach wycenia się je w zamortyzowanym koszcie.

Zobowiązania wobec banków (lub ich części) wyłącza się ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygaś.

45.2 Dane ilościowe

Zobowiązania wobec banków	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Depozyty bieżące	855	821
Depozyty jednodniowe	868	3
Depozyty terminowe	508	1 893
Kredyty otrzymane	5 271	4 658
Pozostałe zobowiązania	218	95
Zobowiązania wobec banków, razem	7 720	7 470

Zobowiązania wobec banków wg wymagalności	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Do 1 roku	3 700	4 192
Powyżej 1 roku do 5 lat	2 696	2 417
Powyżej 5 lat	1 324	861
Zobowiązania wobec banków wg wymagalności, razem	7 720	7 470

46. Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów

46.1 Zasady rachunkowości

Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w momencie, gdy jednostka Grupy PZU staje się stroną wiążącego kontraktu, z którego wynika, że ponosi ryzyko związane z instrumentem finansowym.

W kolejnych okresach wycenia się je w zamortyzowanym koszcie.

Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów (lub ich części) wyłącza się ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygaś.

46.2 Dane ilościowe

Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Depozyty bieżące	206 298	241 112
Depozyty terminowe	70 655	23 067
Pozostałe zobowiązania	1 105	976
Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów, razem	278 058	265 155

Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów wg wymagalności	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Do 1 roku	268 781	264 563
Powyżej 1 roku do 5 lat	3 809	537
Powyżej 5 lat	5 468	55
Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów wg wymagalności, razem	278 058	265 155

47. Inne zobowiązania

47.1 Zasady rachunkowości

Zobowiązania finansowe ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w momencie, gdy jednostka Grupy PZU staje się stroną wiążącego kontraktu, z którego wynika, iż ponosi ryzyko związane z instrumentem finansowym. W przypadku transakcji zawieranych na zorganizowanym rynku, nabycie bądź sprzedaż zobowiązań finansowych ujmuje się w księgach w dacie zawarcia transakcji.

Zobowiązanie finansowe (lub jego część) jest wyłączone ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

Do zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy zaklasyfikowano w szczególności:

- zobowiązania z tytułu pożyczek papierów wartościowych (krótka sprzedaż);
- kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta (unit-linked);
- zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych.

Do zobowiązań finansowych wycenianych w zamortyzowanym koszcie zaklasyfikowano w szczególności zobowiązania z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu.

Ze względu na krótkoterminowy charakter, zobowiązania z tytułu dostaw i usług wykazuje się w wartości wymaganej zapłaty.

Koszty do zapłacenia wynikające ze świadczeń wykonanych na rzecz jednostek Grupy PZU przez kontrahentów zewnętrznych lub z obowiązku wykonania świadczeń, których wartość można oszacować, mimo że data powstania zobowiązania nie jest jeszcze znana wycenia się w kwocie szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych.

Koszt urlopów pracowniczych uznaje się na bazie memoriałowej, stosując metodę zobowiązań. Zobowiązanie z tytułu urlopów pracowniczych ustala się w oparciu o różnicę pomiędzy faktycznym stanem wykorzystania urlopów przez pracowników, a stanem jaki istniałby, gdyby urlopy były wykorzystywane proporcjonalnie do upływu czasu w okresie, za które te urlopy przysługują pracownikom.

47.2 Dane ilościowe

Inne zobowiązania	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Zobowiązania wyceniane w wartości godziwej	1 418	1 333
Zobowiązania z tytułu pożyczek papierów wartościowych (krótka sprzedaż)	875	686
Kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta (<i>unit-linked</i>)	238	267
Zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych	305	380
Koszty do zapłacenia	2 729	2 230
Zarachowane koszty prowizji agencyjnej	396	381
Zarachowane koszty wynagrodzeń	726	750
Zarachowane koszty reasekuracji	1 075	725
Pozostałe	532	374
Przychody pobierane z góry	615	502
Pozostałe zobowiązania	12 416	9 138
Zobowiązania z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu	931	1 207
Zobowiązania z tytułu leasingu	1 296	992
Zobowiązania z tytułu transakcji na instrumentach finansowych	2 283	1 338
Zobowiązania wobec banków z tytułu dokumentów płatniczych rozliczanych w systemach rozliczeń międzybankowych	2 331	1 251
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	1 020	955
Zobowiązania z tytułu rozliczeń kart płatniczych	923	404
Rozrachunki publiczno-prawne	573	275
Zobowiązania z tytułu składek na rzecz BFG	738	629
Zobowiązania z tytułu reasekuracji	252	228
Oszacowane zobowiązania pozaubezpieczeniowe	162	159
Zobowiązania wobec pracowników	116	101
Oszacowane zwroty wynagrodzeń w związku z rezygnacją lub odstąpieniem klientów banków od ubezpieczeń zawieranych przy sprzedaży produktów kredytowych	27	18
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	486	652
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	328	147 ¹⁾
Zobowiązanie z tytułu urlopów pracowniczych	162	165
Zobowiązania wobec budżetu inne niż z tytułu podatku dochodowego	153	68
Zobowiązania z tytułu darowizn	13	17
Zobowiązania banków z Grupy PZU z tytułu ubezpieczeń produktów bankowych oferowanych klientom banku	14	28
Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny	14	13
Zobowiązanie z tytułu zwrotu kosztów kredytu	132	96
Zobowiązania z tytułu likwidacji bezpośredniej	32	36
Pozostałe	430	359
Inne zobowiązania, razem	17 178	13 203

¹⁾ W tym 72 mln zł z tytułu zobowiązania podatkowego w Szwecji. Dodatkowe informacje o tej sprawie zaprezentowano w punkcie 59.4.

Na 31 grudnia 2022 roku i na 31 grudnia 2021 roku wartość godziwa innych zobowiązań nie odbiegała istotnie od ich wartości bilansowej, głównie ze względu na fakt, że ponad 90 % to zobowiązania krótkoterminowe.

Inne zobowiązania wg wymagalności	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Do 1 roku	14 888	11 858
Powyżej 1 roku do 5 lat	1 878	795
Powyżej 5 lat	412	550
Inne zobowiązania wg wymagalności, razem	17 178	13 203

48. Rezerwy

48.1 Zasady rachunkowości

Rezerwy to zobowiązania, których kwota lub termin zapłaty są niepewne. Podstawą utworzenia rezerwy jest bieżący obowiązek, wynikający ze zdarzeń przeszłych, którego wypełnienie spowoduje wypływ środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne. Kwota rezerwy ustalana jest w oparciu o wiarygodny szacunek tego wypływu na dzień bilansowy.

Rezerwy na udzielone gwarancje i poręczenia ustala się jako różnicę pomiędzy oczekiwaną wartością ekspozycji bilansowej, która powstanie z udzielonego zobowiązania pozabilansowego a wartością bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych uzyskanych z ekspozycji bilansowej powstałej z udzielonego zobowiązania.

Rezerwę na koszty restrukturyzacji tworzy się tylko wówczas, gdy oprócz ogólnych kryteriów ujmowania rezerw spełnione są także kryteria szczegółowe dotyczące rezerw na koszty restrukturyzacji. Należą do nich m. in. posiadanie szczegółowego, formalnego planu restrukturyzacji i wzbudzenie uzasadnionego oczekiwania u stron, których plan dotyczy, że zostaną przeprowadzone działania restrukturyzacyjne (poprzez rozpoczęcie wdrażania planu lub ogłoszenie jego głównych elementów).

W związku z przyjętymi zasadami rachunkowości oraz faktem, iż spółki Grupy PZU nie wydzieliły aktywów programów określonych świadczeń, wartość bilansowa rezerw programów określonych świadczeń równa się wartości bieżącej odpowiadających im zobowiązań.

Do programów określonych składek zalicza się ponoszone przez pracodawcę koszty składek stanowiących ustawowe narzuty na wynagrodzenia pracownicze. Obejmują one m. in. części składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz całość składek na ubezpieczenie wypadkowe, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i odpis na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych. Koszty programów określonych składek obciążają rachunek zysków i strat w okresie, którego dotyczą.

Do programów określonych świadczeń zalicza się m. in. koszty odpraw emerytalnych i świadczeń pośmiertnych. Koszty programów określonych świadczeń oszacowane metodami aktuarialnymi rozpoznaje się memoriałowo przy zastosowaniu metody prognozowanych uprawnień jednostkowych.

Zyski i straty aktuarialne rozpoznaje się w całości w okresie, w którym wystąpiły w pozycji „Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych” w innych całkowitych dochodach. Dodatkowe informacje przedstawiono w punkcie 41.3.1.

48.2 Szacunki i założenia

Rezerwy na sprawy sporne ustala się metodą indywidualną, z uwzględnieniem prawdopodobieństwa wystąpienia wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne dla wypełnienia ciężącego obowiązku. Wypływ środków uznaje się za prawdopodobny, jeśli bardziej możliwe jest, że do zaistnienia zdarzenia dojdzie, niż to, że do niego nie dojdzie, czyli gdy prawdopodobieństwo zaistnienia zdarzenia jest większe od prawdopodobieństwa, że zdarzenie nie nastąpi.

Szczegółowe opisy i kwoty rezerw na sprawy sporne zaprezentowano w punkcie 56.

Rezerwy na odprawy emerytalne i świadczenia pośmiertne szacowane są metodami aktuarialnymi z zastosowaniem odpowiednich technik i założeń aktuarialnych – stóp dyskontowych, zgodnych z krzywą rentowności obligacji zerokuponowych Skarbu Państwa, wskaźnika śmiertelności przyjmowanego na poziomie określonym w PTTŻ, przewidywanej stopy wzrostu wynagrodzeń w poszczególnych jednostkach Grupy PZU, wskaźnika rotacji pracowników (różnicowanego ze względu m. in. na wiek, staż pracy i płeć pracownika) oraz wskaźnika inwalidztwa (odejść na rentę) przyjmowanego jako odpowiedni procent wartości wskaźnika śmiertelności.

48.3 Dane ilościowe

Rezerwy	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Krótkoterminowe	436	406
Długoterminowe	1 275	800
Rezerwy, razem	1 711	1 206

Zmiana stanu rezerw w okresie zakończonym 31 grudnia 2022	Stan na początek okresu	Zwiększenie	Wykorzystanie	Rozwiązanie	Inne zmiany	Stan na koniec okresu
Rezerwa na udzielone gwarancje i poręczenia	496	443	-	(432)	7	514
Rezerwa na odprawy emerytalne	267	34	(43)	(3)	10	265
Rezerwa na roszczenia sporne i potencjalne zobowiązania	69	60	(14)	(29)	2	88
Rezerwa na potencjalne zwroty kosztów kredytów	120	55	(48)	-	-	127
Rezerwa na ryzyko prawne dotyczące kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich	132	502	(9)	(146)	-	479
Rezerwy na zwroty klientom podwyższonych marż kredytów hipotecznych przed ustanowieniem hipoteki	-	129	(6)	-	-	123
Rezerwa na kary nałożone przez UOKiK	39	-	-	-	-	39
Rezerwa na koszty z tytułu restrukturyzacji	28	1	(8)	-	-	21
Rezerwa na świadczenia pośmiertne	25	2	-	(2)	-	25
Pozostałe	30	6	(4)	(2)	-	30
Rezerwy, razem	1 206	1 232	(132)	(614)	19	1 711

Zmiana stanu rezerw w okresie zakończonym 31 grudnia 2021	Stan na początek okresu	Zwiększenie	Wykorzystanie	Rozwiązanie	Inne zmiany	Stan na koniec okresu
Rezerwa na udzielone gwarancje i poręczenia	555	340	-	(401)	2	496
Rezerwa na odprawy emerytalne	323	32	(38)	(4)	(46)	267
Rezerwa na roszczenia sporne i potencjalne zobowiązania	80	34	(35)	(11)	1	69
Rezerwa na potencjalne zwroty kosztów kredytów	128	75	(83)	-	-	120
Rezerwa na ryzyko prawne dotyczące kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich	91	43	-	(2)	-	132
Rezerwa na kary nałożone przez UOKiK	39	-	-	-	-	39
Rezerwa na koszty z tytułu restrukturyzacji	93	120	(137)	(48)	-	28
Rezerwa na świadczenia pośmiertne	32	1	(3)	(4)	(1)	25
Pozostałe	37	12	(10)	(9)	-	30
Rezerwy, razem	1 378	657	(306)	(479)	(44)	1 206

Rezerwa na potencjalne zwroty kosztów kredytu

11 września 2019 roku opublikowano wyrok TSUE w sprawie C-383/18. Rozstrzygając sprawę, TSUE orzekł, że artykuł 16 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z 23 kwietnia 2008 roku w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę Rady 87/102/EWG należy interpretować w ten sposób, że prawo konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu obejmuje wszystkie koszty, które zostały nałożone na konsumenta.

Na podstawie posiadanych interpretacji prawnych Grupa PZU zastosowała liniową formułę rozliczania się z kredytobiorcami z kosztów kredytu, która proporcjonalność odnosi do okresu pomiędzy rzeczywistą datą spłaty kredytu a datą spłaty określoną w umowie i nakazuje równy podział kosztu jednorazowego na poszczególne terminy płatności.

W przypadku przedpłat kredytów konsumenckich i hipotecznych dokonanych przed dniem wyroku TSUE Grupa PZU szacuje kwoty oczekiwanych wypłat zgodnie z MSR 37 i tworzy na ten cel rezerwę, która obciąża pozostałe koszty operacyjne.

W trakcie 2022 roku wykorzystanie rezerwy wyniosło 48 mln zł, a jej wartość na 31 grudnia 2022 roku – 127 mln zł (na 31 grudnia 2021 roku: 120 mln zł). Jej wysokość stanowi najlepszy możliwy szacunek oparty na podstawie obserwowanego historycznie trendu kwoty zwrotów kosztów kredytu wynikających z napływających reklamacji oraz uwzględnia scenariusz możliwej ewolucji praktyki rynkowej lub stanowiska regulatora. Szacunki wymagały przyjęcia założeń eksperckich i wiążą się z niepewnością.

Z tego względu kwota rezerwy będzie podlegała aktualizacji w kolejnych okresach w zależności od kształtowania się trendu kwot zwrotu.

Istotne założenia przyjęte do oszacowania rezerwy obejmują zmianę tempa spadku kwot zwrotów.

Wpływ zmiany tempa spadku kwot zwrotów na wysokość rezerwy	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
+10%	(4)	(5)
-10%	4	6

Rezerwa na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich

3 października 2019 roku TSUE wydał orzeczenie w sprawie skutków ewentualnej abuzywności postanowień indywidualnej umowy kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego udzielonego przez jeden z banków. TSUE dokonał wykładni przepisów dyrektywy Rady 93/13/EW z 5 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich na kanwie umowy kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego. TSUE wskazał skutki uznania ewentualnej abuzywności klauzul przeliczeniowych przez sąd krajowy, nie badając jednocześnie w ogóle ewentualnej abuzywności postanowień umownych. TSUE nie przesądził, że w przypadku ustalenia przez sąd krajowy ewentualnej abuzywności automatycznie nastąpić powinno ustalenie przez sąd nieważności całej umowy. Ocena w tym zakresie pozostaje do rozstrzygnięcia przez sąd krajowy, przy czym TSUE nie wykluczył możliwości uzupełnienia luki powstałej w wyniku abuzywności klauzul przeliczeniowych za pomocą krajowych przepisów dyspozytywnych.

Orzeczenie TSUE stanowi ogólne wytyczne dla polskich sądów powszechnych. Ostateczne rozstrzygnięcia podejmowane przez polskie sądy będą dokonywane na podstawie przepisów UE interpretowanych zgodnie z wyrokiem TSUE, mając na uwadze przepisy prawa krajowego i analizę indywidualnych okoliczności każdej sprawy. Linia orzecznicza w sprawach kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich ukształtowała się w sposób niekorzystny, co skutkuje wydawaniem przez sądy wyroków ustalających nieważność umów kredytu i zasądzających na rzecz kredytobiorców zwrotu spełnionych przez nich świadczeń. Jak dotychczas nie doszło do podjęcia uchwały pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego odnoszącej się do kwestii objętych wnioskiem Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, w szczególności do następujących aspektów:

- czy postanowienia abuzywne, odnoszące się do sposobu określania kursu waluty w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego, mogą być zastąpione przez przepisy prawa cywilnego, bądź zwyczajowego;
- czy w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu denominowanego umowa może wiązać strony w pozostałym zakresie;
- czy w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu umowa może wiązać strony w pozostałym zakresie;
- czy w sytuacji unieważnienia umowy kredytowej zastosowanie znajdzie teoria salda czy teoria dwóch kondykcji;
- co jest momentem określającym rozpoczęcie biegu terminu przedawnienia w przypadku, gdy bank występuje z roszczeniem względem kredytobiorcy o zwrot wypłaconego kredytu;
- czy możliwe jest otrzymanie przez banki i kredytobiorców wynagrodzenia za korzystanie ze środków.

W ocenie Grupy PZU orzeczenie Sądu Najwyższego dotyczące powyższych kwestii może mieć istotny wpływ w na dalsze kształtowanie się linii orzecznictwa sądowego w kontekście trzech ostatnich zagadnień, gdyż pozostałe kwestie zostały przesądzone w orzeczeniach prejudycjalnych wydanych przez TSUE. Dodatkowo, należy zauważyć, że nie jest pewne, czy i kiedy Izba Cywilna w pełnym składzie podejmie uchwałę w przedmiocie ww. pytań prawnych.

Istotnym orzeczeniem w sprawie kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich jest wyrok TSUE z 8 września 2022 roku wydany w połączonych sprawach C-80/21 do C-82/21, w którym TSUE odpowiedział na pytania prejudycjalne zadane przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie. TSUE stwierdził:

- sąd krajowy nie może stwierdzić nieuczciwego charakteru nie całości warunku umownego, lecz jedynie jego elementu, który nadaje mu ów nieuczciwy charakter, jeżeli usunięcie takie sprowadzałoby się do zmiany treści tego warunku, który miałby wpływ na jego istotę. Oznacza to, że w zasadzie sąd krajowy jest ograniczony do stwierdzenia nieuczciwego charakteru całego warunku umowy;
- jeżeli sąd krajowy stwierdzi nieuczciwy charakter warunku umowy, co w danym przypadku skutkuje możliwością dalszego utrzymania w mocy obowiązywania całej umowy pomimo wyłączenia z niej nieuczciwych warunków, to sąd krajowy nie może

zastąpić tych warunków przepisem krajowym o charakterze dyspozytywnym. Oznacza to, że sąd krajowy nie może zastosować w takim przypadku przepisów kodeksu cywilnego dotyczących przeliczania rat kursem średnim NBP;

- sąd krajowy po stwierdzeniu nieuczciwego charakteru warunku umowy, nie jest uprawniony do zmiany treści tego warunku w celu utrzymania obowiązywania umowy, która nie może pozostać w mocy po usunięciu tego warunku, jeżeli dany konsument został poinformowany o skutkach nieważności umowy i zgodził się na konsekwencje tej nieważności. Oznacza to, że jeżeli konsument zgodził się na skutki nieważności umowy (będąc o nich poinformowany), to sąd krajowy orzeczeniem nie może zmienić treści takiego warunku, tylko musi stwierdzić nieważność;
- bieg 10-letniego terminu przedawnienia roszczenia konsumenta o zwrot zapłaconych rat nie może się rozpocząć od chwili spełnienia każdego świadczenia w wykonaniu umowy (spłaty każdej raty), nawet jeżeli konsument nie był w stanie samodzielnie dokonać oceny nieuczciwego charakteru warunku umownego lub nie powziął wiedzy o nieuczciwym charakterze tego warunku i bez uwzględnienia, że umowa kredytu przewidywała znacznie dłuższy (30-letni) okres spłaty. Oznacza to, że bieg 10-letniego terminu przedawnienia roszczenia konsumenta o zwrot rat nie rozpoczyna się od dnia spłaty każdej raty. W praktyce należy przyjmować, że żadne roszczenia konsumenta o zwrot zapłaconych rat nie uległy przedawnieniu.

TSUE nadal nie wypowiedział się natomiast co do pytań prejudycjalnych dotyczących przedawnienia roszczenia banku wobec konsumenta (o zwrot wypłaconego kapitału, czy też ewentualnie o wynagrodzenia za korzystanie z kapitału), jak też co do przysługiwania w ogóle bankowi roszczenia o wynagrodzenie za korzystanie z kapitału. TSUE co do tych kwestii będzie orzekał najprawdopodobniej najwcześniej w połowie 2023 roku.

16 lutego 2023 roku Rzecznik Generalny TSUE wydał na podstawie 252 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej opinię w sprawie C-520/21 w postępowaniu, w którym Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieścia, I Wydział Cywilny zwrócił się z wnioskiem do TSUE o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, w którym TSUE zajmie stanowisko w przedmiocie tego, czy w przypadku gdy umowa kredytu zawarta przez bank i konsumenta jest od początku nieważna z powodu zawarcia w niej nieuczciwych warunków umownych, strony oprócz zwrotu pieniędzy zapłaconych w wykonaniu tej umowy (bank - kapitału kredytu, konsument - rat, opłat, prowizji i składek ubezpieczeniowych) oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od chwili wezwania do zapłaty, mogą domagać się także jakichkolwiek innych świadczeń.

W powyższej opinii Rzecznik Generalny TSUE doszedł do wniosku, iż art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, należy interpretować w ten sposób, że:

- ww. przepisy nie stoją na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą w przypadku uznania, iż umowa kredytu zawarta przez konsumenta i bank jest od początku nieważna z powodu zawarcia w niej nieuczciwych warunków umownych, konsument, oprócz zwrotu pieniędzy zapłaconych na podstawie tej umowy oraz zapłaty odsetek ustawowych za opóźnienie od chwili wezwania do zapłaty, może w następstwie takiego uznania domagać się od banku także dodatkowych świadczeń. Do sądu krajowego należy przy tym ustalenie, w świetle prawa krajowego, czy konsumenci mają prawo dochodzić tego rodzaju roszczeń oraz jeżeli tak jest, rozstrzygnięcie o ich zasadności;
- ww. przepisy stoją na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą w przypadku uznania, iż umowa kredytu zawarta przez konsumenta i bank jest od początku nieważna z powodu zawarcia w niej nieuczciwych warunków umownych, bank, oprócz zwrotu pieniędzy zapłaconych na podstawie tej umowy oraz zapłaty odsetek ustawowych za opóźnienie od chwili wezwania do zapłaty, może w następstwie takiego uznania domagać się od konsumenta także dodatkowych świadczeń.

Do 31 grudnia 2022 roku przeciwko Grupie PZU wpłynęło 2 989 indywidualnych spraw sądowych dotyczących walutowych kredytów hipotecznych (w tym 2 539 spraw dotyczących umów aktywnych na moment złożenia pozwu), które zostały udzielone w latach ubiegłych o łącznej wartości przedmiotu sporu w kwocie 998 mln zł (na 31 grudnia 2021 roku: 1 623 sprawy, o wartości przedmiotu sporu 470 mln zł). Główna przyczyna sporu wskazywana przez powodów dotyczy kwestionowania zapisów umowy kredytu w zakresie stosowania przez Grupę PZU kursów przeliczeniowych i skutkuje roszczeniami dotyczącymi orzeczenia częściowej lub całkowitej nieważności umów kredytowych.

W 2022 roku Grupa PZU w sprawach z powództwa kredytobiorców otrzymała 580 niekorzystnych wyroków sądowych, w tym 97 wyroków mających charakter prawomocny oraz 24 korzystne wyroki sądowe, w tym 5 mających charakter prawomocny (w 2021 roku: 125 niekorzystnych wyroków sądowych, w tym 20 wyroków mających charakter prawomocny oraz 11 korzystnych wyroków sądowych, w tym 4 wyroki prawomocne).

Wyliczenie rezerwy przeprowadzone na 31 grudnia 2022 roku opierało się na oszacowaniu oczekiwanej straty, wynikającej z możliwej materializacji ryzyka prawnego. Przeprowadzony szacunek obejmuje następujące kluczowe elementy:

- łączna liczba spraw spornych – Grupa PZU zaktualizowała prognozy oczekiwanej liczby przyszłych pozwów stosując metody statystyczne oraz uwzględniając obserwowany trend wzrostowy zarówno liczby napływających pozwów, jak również wydawanych zaświadczeń o historii spłat kredytu (mających charakter wskaźnika wyprzedzającego w stosunku do przyszłych pozwów). Grupa PZU szacuje, że łączna liczba pozwów, które zostały, bądź zostaną wniesione może wynieść ok 12 tysięcy, a zjawisko nowych pozwów może być istotne do końca 2028 roku. Zgodnie z opinią zewnętrznej kancelarii prawnej, dla kredytów indeksowanych, udzielanych oryginalnie przez Pekao, Grupa PZU ocenia prawdopodobieństwo uznania zapisów umownych za abuzywne jako znikome, ponieważ stosowana klauzula indeksacyjna opierała się na średnim kursie NBP, a nie tabeli kursowej Pekao. W efekcie nie oczekuje się napływu pozwów dla takich umów w przyszłości, a dla pozwów istniejących (5 sztuk) nie tworzy rezerwy indywidualnej. Jednocześnie dla umów spłaconych 10 lat temu lub wcześniej (tzn. nieaktywnych na koniec 2012 roku) Grupa PZU przyjmuje możliwość skutecznego podniesienia zarzutów powodujących oddalenie roszczenia i również nie oczekuje napływu pozwów dla takich umów w przyszłości. Znajduje to potwierdzenie w dotychczasowej praktyce: skala spraw spornych dotyczących pozostałej części populacji udzielonych kredytów jest znikoma. W rezultacie, całość prognozy przyszłych pozwów dotyczy kredytów denominowanych aktywnych lub całkowicie spłaconych w ciągu ostatnich 10 lat;
- prawdopodobieństwo przegranej sprawy sądowej – zgodnie z opinią zewnętrznej kancelarii prawnej, dla kredytów denominowanych, nabytych przez Pekao w wyniku przejęcia (podziału przez wydzielenie) Banku BPH, Grupa PZU szacuje prawdopodobieństwo uznania zapisów umownych za abuzywne na poziomie minimum 95% (względem minimum 90% na koniec 2021 roku);
- możliwe skutki finansowe – Grupa PZU przyjmuje następujące możliwe rozstrzygnięcia:
 - unieważnienie całej umowy walutowego kredytu hipotecznego w efekcie uznania klauzuli waloryzacyjnej za niedozwoloną, które to rozstrzygnięcie uznaje za najbardziej prawdopodobne (powyżej 95%);
 - uznanie, że klauzule zawarte w umowie kredytowej stanowią niedozwolone postanowienia umowne skutkujące ustaleniem salda kredytu w PLN oraz pozostawienie oprocentowania kredytu w oparciu o stawkę SARON/LIBOR (tzw. odfrankowanie);
 - uznania klauzuli waloryzacyjnej za abuzywną i zastąpienia w jej treści tabeli kursowej banku przez kurs średni NBP;
 - oddalenia powództwa.

Grupa PZU zaktualizowała oczekiwania obejmujące rozkład prawdopodobieństwa możliwych rozstrzygnięć oraz wysokość oczekiwanych skutków finansowych w razie przegranej sprawy sądowej, biorąc pod uwagę statystyki dla spraw spornych toczących się obecnie. W szczególności, udział unieważnienia umowy kredytowej w możliwych scenariuszach rozstrzygnięć przekroczył 95% (względem 80% na koniec 2021 roku). Ponadto, Grupa PZU zakłada możliwość zawierania z kredytobiorcami ugód pozasądowych, skutkujących przewalutowaniem kredytu na PLN. Zgodnie z przyjętym podejściem, oferta ugody będzie przedstawiana kredytobiorcom posiadającym aktywne umowy i będącym w sporze z Grupą PZU i może obejmować wariant rekalkulacji kredytu tak, jak gdyby był oryginalnie udzielony w PLN (zgodnie z propozycją Przewodniczącego UKNF). Szacunek skutków finansowych uwzględnia oczekiwaną skłonność kredytobiorców do korzystania z ugód, zależną od relacji korzyści z zawarcia ugody do potencjalnej korzyści wynikającej z kontynuowania sporu sądowego

Pomimo, iż temat ryzyka prawnego dotyczącego portfela walutowych kredytów hipotecznych jest jednym z kluczowych tematów w sektorze bankowym w ostatnich latach, nadal historia danych dotycząca skali pozwów (w szczególności w zakresie wyroków prawomocnych) nie jest wystarczająca. Wszystko powyższe powoduje, iż proces ustalenia poziomu rezerwy wymaga każdorazowo przyjęcia wielu eksperckich założeń w oparciu o profesjonalny osąd.

Kolejne orzeczenia oraz możliwe rozwiązania sektorowe, które będą się pojawiać na rynku polskim w odniesieniu do walutowych kredytów hipotecznych mogą mieć wpływ na kwotę rezerwy ustaloną przez Grupę PZU i powodować konieczność zmiany poszczególnych założeń przyjętych w wyliczeniach. W związku z tą niepewnością możliwe jest, że kwota rezerwy ulegnie zmianie w przyszłości.

Poniższe tabele prezentują kwoty rezerw na indywidualne istniejące sprawy sądowe, których stroną jest Grupa PZU oraz rezerwę portfelową na pozostałe umowy walutowych kredytów hipotecznych, które są obciążone ryzykiem prawnym związanym z charakterem tych umów.

Pozycje skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Odpisy aktualizujące wartość należności od klientów z tytułu kredytów	1 824	516
rezerwa indywidualna	394	220
rezerwa portfelowa	1 430	296
Inne rezerwy	479	132
rezerwa indywidualna	182	52
rezerwa portfelowa	297	80
Razem	2 303	648

Pozycje skonsolidowanego rachunku zysków i strat	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	(1 325)	(172)
Pozostałe koszty operacyjne	(356)	(42)
Razem	(1 681)	(214)

Głównymi przyczynami wzrostu poziomu rezerwy na 31 grudnia 2022 roku względem 31 grudnia 2021 roku są:

- aktualizacja oczekiwanej liczby spraw spornych, mająca swoje źródło w obserwowanej kontynuacji rosnących trendów napływających spraw spornych i wydawanych zaświadczeń dotyczących historii spłat kredytu, a także uwzględniająca możliwy wpływ zmian otoczenia prawnego, w tym opinii Rzecznika Generalnego TSUE, na skłonność kredytobiorców do wchodzenia w spór sądowy, oraz
- zwiększenie prawdopodobieństwa możliwych negatywnych rozstrzygnięć sporu, wynikające z bardziej niekorzystnej dla banków linii orzeczniczej, w której dominujący i rosnący udział w ogóle rozstrzygnięć ma unieważnienie umowy kredytu.

Grupa PZU przeprowadziła analizę wrażliwości w odniesieniu do istotnych założeń wyliczenia rezerwy, gdzie zmiana poziomu poszczególnych parametrów miałyby następujący wpływ na kwotę rezerwy na ryzyko prawne walutowych kredytów hipotecznych.

Parametr	Scenariusz	Wpływ na poziom rezerwy 31 grudnia 2022	Wpływ na poziom rezerwy 31 grudnia 2021
Liczba pozwów	+10%	211	53
	-10%	(211)	(41)
Prawdopodobieństwo przegranej	+5 p.p.	116	33
	-5 p.p.	(118)	(29)
Prawdopodobieństwo scenariusza unieważnienia umowy	+5 p.p.	76	29
	-5 p.p.	(67)	(25)

Rezerwa na zwroty klientom podwyższonych marż kredytów hipotecznych przed ustanowieniem hipoteki

Rezerwę utworzono w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 roku o zmianie ustawy o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami oraz ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw.

Rezerwa na udzielone gwarancje i poręczenia

Pozycja zawiera rezerwy tworzone przez banki na potencjalne utraty korzyści ekonomicznych wynikających z ekspozycji pozabilansowych (np. udzielonych gwarancji lub ekspozycji kredytowych).

Rezerwa na kary nałożone przez UOKiK

Kwota 28 mln zł dotyczy kary zwróconej przez UOKiK do Pekao. Ze względu na potencjalne ryzyko wypływu środków w związku z tą sprawą Grupa PZU utrzymuje rezerwę z tego tytułu.

Kwota 11 mln zł dotyczy kary nałożonej przez Prezesa UOKiK w wyniku decyzji, w której uznał on, że postanowienie stosowane przez Pekao w aneksach do umów, dotyczące zasad ustalania kursów walut obcych stanowi niedozwolone postanowienie umowne. Pekao złożył odwołanie od decyzji Prezesa UOKiK do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i otrzymał odpowiedź Prezesa UOKiK, w którym wniósł on o oddalenie odwołania w całości.

49. Odroczonego podatek dochodowy

49.1 Zasady rachunkowości

Wysokość rezerwy i aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się metodą bilansową przy uwzględnieniu stawek podatku dochodowego od osób prawnych, które zgodnie z oczekiwaniami będą obowiązywały w momencie realizacji aktywa lub rezerwy, zgodnie z przepisami prawa podatkowego w krajach siedzib poszczególnych spółek Grupy PZU, wydanymi do końca okresu sprawozdawczego.

Dla wszystkich konsolidowanych spółek uczestniczących w PGK kompensuje się aktywa i rezerwy z tytułu podatku odroczonego przy założeniu, że umowa PGK będzie przedłużana na kolejne okresy, dlatego na potrzeby tej kompensaty nie analizuje się okresu, w którym spodziewane jest odwrócenie się różnic przejściowych.

49.2 Szacunki i założenia

Spółki Grupy PZU dokonały oszacowania przyszłego dochodu do opodatkowania pod kątem możliwości realizacji ujemnych różnic przejściowych z tytułu strat podatkowych poniesionych przez te spółki. W wyniku tych szacunków nie rozpoznano aktywów z tytułu podatku odroczonego dotyczącego części strat podatkowych.

49.3 Dane ilościowe

49.3.1. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Nierozpoznane aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające ze straty podatkowej wg dopuszczalnego prawem terminu realizacji	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
do 1 roku	13	13
powyżej 1 roku do 5 lat	1	18
powyżej 5 lat	34	6
termin nieograniczony przepisami prawa	2	2
Razem	50	39

Zmiana stanu aktywów z tytułu podatku odroczonego w roku zakończonym 31 grudnia 2022	Stan na początek okresu	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na inne całkowite dochody	Pozostałe zmiany	Stan na koniec okresu
Należności od klientów z tytułu kredytów	1 262	171	1	-	1 434
Prowizje bankowe pobrane z góry	531	(97)	-	-	434
Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	11	127	-	-	138
Wartości niematerialne – znaki towarowe i relacje z klientami	(196)	(9)	-	-	(205)
Instrumenty finansowe	754	(802)	513	-	465
Nieruchomości	(40)	15	-	3	(22)
Zarachowane przychody i koszty reasekuracyjne	22	(10)	-	-	12
Rezerwy na świadczenia pracownicze	56	(6)	2	-	52
Rezerwy na premie	77	15	-	-	92
Inne rezerwy i zobowiązania	563	113	-	-	676
Straty podatkowe do rozliczenia w latach następnych	5	(2)	-	-	3
Ulga podatkowa z tytułu działalności w strefie	9	(3)	-	(2)	4
Rezerwa na koszty z tytułu restrukturyzacji	4	(2)	-	-	2
Aktywa z tytułu odroczonego podatku, razem	3 058	(490)	516	1	3 085

Zmiana stanu aktywów z tytułu podatku odroczonego w roku zakończonym 31 grudnia 2021	Stan na początek okresu	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na inne całkowite dochody	Pozostałe zmiany	Stan na koniec okresu
Należności od klientów z tytułu kredytów	1 301	(48)	9	-	1 262
Prowizje bankowe pobrane z góry	598	(67)	-	-	531
Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	26	(15)	-	-	11
Wartości niematerialne – znaki towarowe i relacje z klientami	(199)	3	-	-	(196)
Instrumenty finansowe	100	(316)	970	-	754
Nieruchomości	(47)	9	-	(2)	(40)
Zarachowane przychody i koszty reasekuracyjne	15	7	-	-	22
Rezerwy na świadczenia pracownicze	79	(15)	(8)	-	56
Rezerwy na premie	55	22	-	-	77
Inne rezerwy i zobowiązania	530	33	-	-	563
Straty podatkowe do rozliczenia w latach następnych	37	(32)	-	-	5
Ulga podatkowa z tytułu działalności w strefie	-	-	-	9	9
Rezerwa na koszty z tytułu restrukturyzacji	16	(12)	-	-	4
Aktywa z tytułu odroczonego podatku, razem	2 511	(431)	971	7	3 058

49.3.2. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Zmiana stanu rezerwy z tytułu podatku odroczonego w roku zakończonym 31 grudnia 2022	Stan na początek okresu	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na inne całkowite dochody	Pozostałe zmiany	Stan na koniec okresu
Instrumenty finansowe	346	132	(153)	-	325
Należności regresowe	14	(2)	-	-	12
Nieruchomości	156	35	-	(3)	188
Odroczone koszty akwizycji	338	53	-	-	391
Zarachowane przychody i koszty reasekuracyjne	(90)	(34)	-	-	(124)
Wartości niematerialne – znaki towarowe i relacje z klientami	63	(20)	-	1	44
Rezerwy na świadczenia pracownicze	(20)	8	(2)	-	(14)
Rezerwa na premie	(62)	12	-	-	(50)
Zobowiązania niewypłacone osobom fizycznym (z tytułu umów zlecenia, agencyjne, etc.)	(77)	(6)	-	-	(83)
Inne rezerwy i zobowiązania	(92)	(23)	-	-	(115)
Fundusz prewencyjny	12	3	-	-	15
Rezerwa na wyrównanie szkodowości	120	6	-	-	126
Straty podatkowe do rozliczenia w latach następnych	(24)	16	-	(2)	(10)
Pozostałe różnice	122	4	-	-	126
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego, razem	806	184	(155)	(4)	831

Zmiana stanu rezerwy z tytułu podatku odroczonego w roku zakończonym 31 grudnia 2021	Stan na początek okresu	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na inne całkowite dochody	Pozostałe zmiany	Stan na koniec okresu
Instrumenty finansowe	528	55	(237)	-	346
Należności regresowe	13	1	-	-	14
Nieruchomości	121	37	-	(2)	156
Odroczone koszty akwizycji	292	46	-	-	338
Zarachowane przychody i koszty reasekuracyjne	(22)	(68)	-	-	(90)
Wartości niematerialne – znaki towarowe i relacje z klientami	68	(5)	-	-	63
Rezerwy na świadczenia pracownicze	(17)	(2)	(1)	-	(20)
Rezerwa na premie	(52)	(10)	-	-	(62)
Zobowiązania niewypłacone osobom fizycznym (z tytułu umów zlecenia, agencyjne, etc.)	(72)	(5)	-	-	(77)
Inne rezerwy i zobowiązania	(106)	14	-	-	(92)
Fundusz prewencyjny	11	1	-	-	12
Rezerwa na wyrównanie szkodowości	111	9	-	-	120
Straty podatkowe do rozliczenia w latach następnych	(19)	(5)	-	-	(24)
Pozostałe różnice	93	29	-	-	122
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego, razem	949	97	(238)	(2)	806

50. Aktywa i zobowiązania przeznaczone do sprzedaży

50.1 Zasady rachunkowości

Aktywa i zobowiązania lub grupy do zbycia klasyfikuje się jako przeznaczone do sprzedaży, gdy istnieje plan ich sprzedaży oraz trwa aktywny program znalezienia nabywcy.

Aktywa i zobowiązania przeznaczone do sprzedaży lub grupy do zbycia wyceniane są w kwocie niższej z dwóch wartości dotychczasowej wartości bilansowej oraz wartości godziwej pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży.

50.2 Dane ilościowe

Aktywa przeznaczone do sprzedaży wg klasyfikacji przed przeniesieniem	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Grupy przeznaczone do sprzedaży	302	297
Aktywa	335	325
Nieruchomości inwestycyjne	316	298
Należności	4	7
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	15	20
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami zakwalifikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży	33	28
Inne zobowiązania	15	14
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	18	14
Inne aktywa przeznaczone do sprzedaży	319	318
Rzeczowe aktywa trwałe	18	18
Nieruchomości inwestycyjne	301	300
Aktywa i grupy aktywów przeznaczone do sprzedaży	654	643
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami zakwalifikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży	33	28

W pozycji „Nieruchomości inwestycyjne” i w sekcji „Grupy przeznaczone do sprzedaży” zaprezentowano przede wszystkim nieruchomości przeznaczone do sprzedaży przez fundusze inwestycyjne sektora nieruchomości ze względu na osiągnięcie przewidywanego horyzontu inwestycyjnego.

Dane uwzględnione w wycenie nieruchomości inwestycyjnych prezentowanych jako przeznaczone do sprzedaży zaprezentowano w punkcie 10.2.1.2.

51. Leasing

51.1 Zasady rachunkowości

Spółki Grupy PZU są stroną umów leasingowych, zarówno jako leasingodawcy, jak i leasingobiorcy.

Umowa jest leasingiem lub zawiera leasing, gdy na jej mocy przekazuje się prawo do kontroli użytkowania zidentyfikowanego składnika aktywów na dany okres w zamian za wynagrodzenie.

51.1.1. Grupa PZU jako leasingobiorca

W dacie, w której przedmiot leasingu jest dostępny do wykorzystania, Grupa PZU ujmuje składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania oraz zobowiązanie z tytułu leasingu.

Zgodnie z pkt. 4 MSSF 16 Grupa PZU nie stosuje tego standardu dla wartości niematerialnych.

Okres leasingu stanowi długość nieodwołalnego okresu korzystania ze składnika aktywów i określa się go, biorąc pod uwagę:

- opcje przedłużenia lub skrócenia, jeżeli są one zasadniczo pewne;
- istotne inwestycje w przedmiocie leasingu podejmowane w okresie obowiązywania umowy, które zgodnie z przewidywaniami mają przynieść znaczne korzyści ekonomiczne dla jednostki Grupy PZU, na podstawie których podjęte zostaną decyzje czy przedłużyć umowę bądź wypowiedzieć;
- koszty związane z wypowiedzeniem leasingu, takie jak koszty negocjacji, koszty relokacji, koszty poszukiwania innego lokalu/nieruchomości odpowiadającego potrzebom biznesowym jednostki, kary za wypowiedzenie umowy oraz koszty związane z dostosowaniem zwracanego przedmiotu umowy do określonego stanu;
- znaczenie składnika aktywów dla działalności jednostki Grupy PZU, biorąc pod uwagę czy jest to wyspecjalizowany składnik aktywów, jego umiejscowienie i dostępność odpowiednich rozwiązań alternatywnych;
- uwarunkowania związane ze skorzystaniem z opcji (tj. jeżeli można skorzystać z opcji w sytuacji, w której spełniono jeden lub większą liczbę warunków) i prawdopodobieństwo, że te warunki zaistnieją.

Oceniając prawdopodobieństwo wykonania opcji, o których mowa powyżej, uwzględnia się wszystkie istotne fakty i okoliczności, które stanowią zachętę ekonomiczną do tego, aby skorzystać z opcji przedłużenia leasingu lub nie skorzystać z opcji wypowiedzenia leasingu.

Okres leasingu dla umów na czas nieokreślony Grupa PZU wyznacza uwzględniając czynniki ekonomiczne, dotychczasową praktykę i dostępne informacje, które mogą być pomocne w określeniu czasu korzystania ze składnika aktywów. Dla wyznaczenia okresu leasingu Grupa PZU stosuje profesjonalny osąd. W szczególności – dla prawa wieczystego użytkowania gruntów okres leasingu wyznacza się jako czas pozostały od dnia wdrożenia MSSF 16 lub od dnia nabycia prawa wieczystego użytkowania gruntu (jeżeli zostało nabyte po 1 stycznia 2019 roku) do dnia wygaśnięcia prawa.

Na moment początkowego ujęcia:

- zobowiązanie z tytułu leasingu wycenia się w wartości bieżącej opłat leasingowych pozostających do zapłaty, w tym stałych opłat leasingowych pomniejszonych o należne zachęty leasingowe, zmiennych opłat leasingowych, które zależą od indeksu lub stawki, kwoty, których zapłaty przez leasingobiorcę oczekuje się w ramach gwarantowanej wartości końcowej, ceny wykonania opcji kupna, jeżeli jest prawdopodobne, że zostanie ona wykorzystana oraz kar pieniężnych za wypowiedzenie leasingu, jeżeli istnieje możliwość skorzystania z takiej opcji;
- aktywa z tytułu prawa do użytkowania wycenia się według kosztu, obejmującego kwotę początkowej wyceny zobowiązania z tytułu leasingu, wszelkie opłaty leasingowe zapłacone w dacie rozpoczęcia lub przed tą datą, pomniejszone o otrzymane zachęty leasingowe, wszelkie początkowe koszty poniesione przez leasingobiorcę oraz szacunek kosztów, które mają zostać poniesione w związku z demontażem i usunięciem składnika aktywów, przeprowadzeniem renowacji miejsca, w którym się znajdował, jeżeli wynika to z umowy leasingowej.

Grupa PZU rozpoznaje aktywa oraz zobowiązania z tytułu leasingu w kwocie netto. Kwotę VAT ujmuje się w kosztach bieżącego okresu.

Opłaty leasingowe dyskontuje się stopą procentową leasingu, jeżeli można ją łatwo ustalić lub krańcową stopą procentową leasingobiorcy.

Krańcową stopę leasingobiorcy wyznacza się w oparciu o pochodzące z aktywnego rynku bieżące wyceny instrumentów finansowych emitowanych przez PZU lub inne podmioty należące do Grupy PZU. W przypadku braku takich instrumentów, bądź braku aktywnego rynku, krańcową stopę procentową wyznacza się w oparciu o wyceny instrumentów finansowych emitowanych przez inne podmioty o podobnym profilu działalności oraz poziomie ryzyka kredytowego. Dla wszystkich umów kończących się w tej samej dacie i o stałej kwocie miesięcznych płatności (do tej grupy należy większość umów leasingu w Grupie PZU) wyznaczono stałą stopę dyskontową umowy.

W późniejszych okresach:

- składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania wycenia się modelem kosztu pomniejszonego o odpisy amortyzacyjne i odpisy z tytułu utraty wartości lub w wartości godziwej (w przypadku aktywów będących nieruchomościami inwestycyjnymi);
- składnik zobowiązań – według zamortyzowanego kosztu.

Aktywa z tytułu prawa do użytkowania amortyzuje się metodą liniową od daty rozpoczęcia leasingu do końca okresu użytkowania lub do końca okresu leasingu, w zależności od tego, która z tych dat jest wcześniejsza.

Aktywa z tytułu prawa do użytkowania wykazuje się łącznie z rzeczowymi aktywami trwałymi lub odpowiednio nieruchomościami inwestycyjnymi, natomiast zobowiązania z tytułu leasingu – jako zobowiązania finansowe.

Zmiany w opłatach leasingowych (wynikające m. in. ze zmian w indeksie, stawce, okresie leasingu), uwzględnia się, dokonując aktualizacji wyceny zobowiązań z tytułu leasingu i odpowiedniej korekty aktywów z tytułu prawa do użytkowania. Okres leasingu aktualizowany jest w przypadku:

- wystąpienia znaczącego zdarzenia, albo znaczącej zmiany w okolicznościach, które Grupa PZU kontroluje i które wpływają na to, że można z wystarczającą pewnością założyć, że Grupa PZU skorzysta z opcji, która nie została wcześniej uwzględniona w ustaleniach dotyczących okresu leasingu, lub że nie skorzysta z opcji, która została wcześniej uwzględniona w tych ustaleniach;
- zmiany dotyczącej nieodwołalnego okresu leasingu albo ponownego określenia okresu leasingu w przypadku zmiany umowy, jeśli zmiana ta nie została ujęta jako osobny leasing.

Leasing krótkoterminowy i leasing aktywów o niskiej wartości

Grupa PZU nie rozpoznaje aktywów z tytułu prawa do użytkowania w przypadkach umów krótkoterminowych oraz dla leasingów, w odniesieniu do których bazowy składnik aktywów ma niską wartość. Za aktywa o niskiej wartości przyjęto aktywa o wartości początkowej bazowego składnika aktywów równej lub niższej od 20 tys. zł. W tym przypadku Grupa PZU rozpoznaje płatności leasingowe jako koszt w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w okresie trwania leasingu.

51.1.2. Grupa PZU jako leasingodawca

W dacie rozpoczęcia leasingu Grupa PZU klasyfikuje daną umowę leasingową jako:

- leasing finansowy – jeżeli następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z posiadania bazowego składnika aktywów lub jako
- leasing operacyjny – jeżeli powyższe warunki nie zostały spełnione.

Ustalając klasyfikację danej umowy leasingowej bierze się pod uwagę m. in. fakt, czy okres leasingu stanowi większą część ekonomicznego okresu użytkowania składnika aktywów.

Leasing finansowy

W dacie rozpoczęcia leasingu Grupa PZU ujmuje należność w kwocie równej inwestycji leasingowej netto, czyli bieżącej wartości minimalnych opłat leasingowych oraz ewentualnej niegwarantowanej wartości końcowej przypisanej Grupie PZU. W okresie leasingu Grupa PZU ujmuje przychody odsetkowe od należności leasingowej.

Leasing operacyjny

Umowy leasingu operacyjnego dotyczą przede wszystkim nieruchomości.

Opłaty leasingowe z tytułu umów leasingu operacyjnego ujmuje się w rachunku zysków i strat jako przychody metodą liniową przez okres trwania leasingu.

51.2 Dane ilościowe

51.2.1. Grupa PZU jako leasingodawca

51.2.1.1. Leasing finansowy

Inwestycje leasingowe	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Niezdyskontowane opłaty leasingowe		
Do 1 roku	17 228	15 029
Od 1 roku do 2 lat	6 055	5 179
Od 2 do 3 lat	4 454	3 865
Od 3 do 4 lat	3 186	2 772
Od 4 do 5 lat	1 769	1 623
Powyżej 5 lat	858	784
Powyżej 5 lat	906	806
Niezrealizowane przychody finansowe	(2 256)	(1 158)
Zdyskontowane niegwarantowane wartości końcowe	-	-
Inwestycje leasingowe netto	14 972	13 871

51.2.1.2. Leasing operacyjny

Transakcje leasingu operacyjnego dotyczą zasadniczo umów najmu nieruchomości inwestycyjnych. Poniższa tabela prezentuje przyszłe minimalne opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego (kwoty niezdykontowane).

Przyszłe minimalne należności z tytułu opłat leasingowych	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Do 1 roku	305	217
Od 1 roku do 2 lat	268	196
Od 2 do 3 lat	176	160
Od 3 do 4 lat	135	88
Od 4 do 5 lat	98	58
Powyżej 5 lat	179	192
Przyszłe minimalne należności z tytułu opłat leasingowych, razem	1 161	911

51.2.2. Grupa PZU jako leasingobiorca

Aktywa z tytułu prawa do użytkowania wykazywane jako rzeczowe aktywa trwałe	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Środki transportu	77	91
Inne rzeczowe aktywa trwałe oraz urządzenia techniczne i maszyny	5	4
Nieruchomości	1 079	821
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania, razem	1 161	916

Zmianę stanu aktywów z tytułu prawa do użytkowania wykorzystywanego na własne potrzeby zaprezentowano razem ze zmianą stanu rzeczowych aktywów trwałych w punkcie 32.2.

Koszty związane z leasingiem	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Amortyzacja aktywów z tytułu prawa do użytkowania	311	293
Środki transportu	17	16
Inne rzeczowe aktywa trwałe	1	1
Nieruchomości	293	276
Odsetki od zobowiązań z tytułu leasingu	46	23
Koszt związany z leasingami krótkoterminowymi	94	97
Koszt związany z leasingami aktywów o niskiej wartości	1	1
Koszt zmiennych opłat leasingowych nieuwjętych w wycenie zobowiązań z tytułu leasingu	-	-

52. Aktywa stanowiące zabezpieczenie należności, zobowiązań oraz zobowiązań warunkowych

Aktywa finansowe zastawione jako zabezpieczenie zobowiązań i zobowiązań warunkowych	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Wartość bilansowa aktywów finansowych zastawionych jako zabezpieczenie zobowiązań	13 267	12 133
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	931	1 205
Pokrycie Funduszu ochrony środków gwarantowanych na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	962	1 027
Pokrycie zobowiązań do zapłaty na fundusz gwarancyjny na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	415	275
Pokrycie zobowiązań do zapłaty na fundusz przymusowej restrukturyzacji (BFG)	739	489
Kredyt lombardowy i techniczny	6 483	5 481
Inne kredyty	317	431
Emisja hipotecznych listów zastawnych	1 262	1 402
Pokrycie Funduszu Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych na rzecz Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych	36	28
Transakcje pochodne	2 094	1 756
Blokada aktywów w związku z umową technicznego limitu kredytowego w Izbie Rozliczeniowej Transakcje pochodne	28	39
Wartość bilansowa aktywów finansowych zastawionych jako zabezpieczenie zobowiązań warunkowych	-	-
Aktywa finansowe zastawione jako zabezpieczenie zobowiązań i zobowiązań warunkowych, razem	13 267	12 133

53. Aktywa i zobowiązania warunkowe

Aktywa i zobowiązania warunkowe	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Aktywa warunkowe, w tym:	6	6
- otrzymane gwarancje i poręczenia	6	6
Zobowiązania warunkowe	80 676	68 948
- z tytułu limitów odnawialnych w rachunkach ROR oraz kart kredytowych	4 829	4 813
- z tytułu kredytów i pożyczek w transzach	53 634	41 017
- udzielone poręczenia i gwarancje	8 521	9 531
- roszczenia ubezpieczeniowe sporne	933	785
- inne roszczenia sporne	187	190
- pozostałe, w tym:	12 572	12 612
- gwarantowanie emisji papierów wartościowych	4 158	5 240
- faktoring	7 192	5 863
- limit intra – day	449	424
- akredytywy i promesy	688	947
- pozostałe	85	138

54. Kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych

54.1 Zasady rachunkowości

Porozumienia dotyczące kompensowania zawierane przez Grupę to:

- umowy ramowe ISDA (*International Swaps and Derivatives Association Master Agreements*) oraz inne umowy ramowe dotyczące instrumentów pochodnych;
- globalne umowy ramowe (GMRA - *Global Master Repurchase Agreement*) dotyczące transakcji zakupu/sprzedaży papierów wartościowych z przyrzeczeniem odkupu.

Porozumienia dotyczące kompensowania zawierane przez Grupę PZU nie spełniają kryteriów kompensowania w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Zapisy takich porozumień dają bowiem prawo do kompensaty ujętych kwot, które jest wykonalne tylko w przypadku określonego zdarzenia (naruszenia umowy).

Grupa PZU otrzymała i złożyła zabezpieczenia w postaci depozytów zabezpieczających i płynnych papierów wartościowych w odniesieniu do transakcji na instrumentach pochodnych.

Zabezpieczenia te ustanowione są na standardowych warunkach branżowych. Zabezpieczenia w postaci depozytów zabezpieczających wynikają m.in. z tzw. *Credit Support Annex (CSA)* – stanowiących załącznik do umów ramowych ISDA.

54.2 Dane ilościowe

Ujawnienia w tabelach poniżej obejmują aktywa i zobowiązania finansowe, które podlegają egzekwowalnym porozumieniom ramowym lub podobnym porozumieniom dotyczącym kompensowania, niezależnie od tego, czy są one kompensowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

Aktywa i zobowiązania finansowe podlegające ewentualnym kompensatom	31 grudnia 2022	31 grudnia 2021
Aktywa finansowe		
Pochodne instrumenty finansowe		
Wartość bilansowa pozycji ze sprawozdania z sytuacji finansowej	16 197	8 328
Wartość bilansowa pozycji nie podlegających ewentualnym kompensatom	277	291
Wartość bilansowa netto – podlegająca ewentualnym kompensatom	15 920	8 037
Potencjalne kwoty kompensaty	15 923	7 560
- instrumenty finansowe (zawiera otrzymane zabezpieczenia na papierach wartościowych)	14 848	6 788
- otrzymane zabezpieczenia pieniężne	1 075	772
Wartość netto	(3)	477
Zobowiązania finansowe		
Pochodne instrumenty finansowe		
Wartość bilansowa pozycji ze sprawozdania z sytuacji finansowej	20 957	11 880
Wartość bilansowa pozycji nie podlegających ewentualnym kompensatom	458	519
Wartość bilansowa netto – podlegająca ewentualnym kompensatom	20 499	11 361
Potencjalne kwoty kompensaty	18 865	9 996
- instrumenty finansowe (zawiera otrzymane zabezpieczenia na papierach wartościowych)	14 891	6 969
- otrzymane zabezpieczenia pieniężne	3 974	3 027
Wartość netto	1 634	1 365

55. Informacja dodatkowa do skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych

Zmiana stanu zobowiązań wynikająca z działalności finansowej w okresie zakończonym 31 grudnia 2022	Stan na początek okresu	Zmiany wynikające z przepływów pieniężnych	Naliczenia i płatności odsetkowe oraz rozliczenia dyskonta i premii	Różnice kursowe	Zmiana składu grupy	Inne zmiany	Stan na koniec okresu
Kredyty otrzymane	4 658	581	4	28	-	-	5 271
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	5 940	5 047	(1)	13	-	91	11 090
Obligacje	4 154	(673)	(6)	12	-	1	3 488
Certyfikaty depozytowe	695	5 886	5	(1)	-	61	6 646
Listy zastawne	1 091	(166)	-	2	-	29	956
Zobowiązania podporządkowane	6 274	(319)	230	(1)	-	-	6 184
Zobowiązania z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu	1 207	(321)	123	-	-	(78)	931
Zobowiązania z tytułu leasingu	992	(296)	291	44	5	260	1 296
Razem	19 071	4 692	647	84	5	273	24 772

Zmiana stanu zobowiązań wynikająca z działalności finansowej w okresie zakończonym 31 grudnia 2021	Stan na początek okresu	Zmiany wynikające z przepływów pieniężnych	Naliczenia i płatności odsetkowe oraz rozliczenia dyskonta i premii	Różnice kursowe	Inne zmiany	Stan na koniec okresu
Kredyty otrzymane	6 439	(1 779)	1	(10)	7	4 658
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	7 532	(1 610)	6	10	2	5 940
Obligacje	4 597	(457)	1	11	2	4 154
Certyfikaty depozytowe	1 611	(918)	6	-	(4)	695
Listy zastawne	1 324	(235)	(1)	(1)	4	1 091
Zobowiązania podporządkowane	6 679	(500)	95	-	-	6 274
Zobowiązania z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu	1 154	54	2	-	(3)	1 207
Zobowiązania z tytułu leasingu	1 064	(292)	22	-	198	992
Razem	22 868	(4 127)	126	-	204	19 071

56. Sprawy sporne

Podmioty z Grupy PZU biorą udział w licznych sporach sądowych, arbitrażowych oraz postępowaniach administracyjnych. Do typowych sporów sądowych, w których biorą udział spółki z Grupy PZU należą spory związane z zawartymi umowami ubezpieczeniowymi, umowami kredytów w walutach obcych, spory dotyczące stosunku pracy oraz spory dotyczące zobowiązań umownych. Do typowych postępowania administracyjnych, w których biorą udział spółki z Grupy PZU należą postępowania związane z posiadaniem nieruchomości. Powyższe postępowania i spory mają zwykle charakter typowy i powtarzalny, zazwyczaj żadne z nich z osobna nie ma istotnego znaczenia dla Grupy PZU.

Większość sporów z udziałem spółek z Grupy PZU dotyczy czterech spółek: PZU, PZU Życie, Pekao i Alior Banku.

Szacując kwoty rezerw na poszczególne sprawy uwzględnia się wszystkie informacje dostępne na datę podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego, jednak ich wartość może ulec zmianie w przyszłości. W przypadku jednostek ubezpieczeniowych roszczenia sporne uwzględnia się w procesie tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na szkody

znane biorąc pod uwagę prawdopodobieństwo niekorzystnego rozstrzygnięcia sporu oraz szacując wartość prawdopodobnego rozstrzygnięcia.

Na 31 grudnia 2022 roku wartość przedmiotu sporu wszystkich 265 937 (na 31 grudnia 2021 roku: 284 223) spraw toczących się przed sądami, organami właściwymi dla postępowań arbitrażowych lub organami administracji publicznej prowadzonych w podmiotach z Grupy PZU wynosiła łącznie 9 033 mln zł (na 31 grudnia 2021 roku: 8 516 mln zł). W kwocie tej 5 586 mln zł (na 31 grudnia 2021 roku: 4 723 mln zł) dotyczy zobowiązań, a 3 447 mln zł (na 31 grudnia 2021 roku: 3 793 mln zł) wierzytelności spółek z Grupy PZU.

W 2022 roku i do dnia podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego w spółkach z Grupy PZU nie wystąpiły postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej dotyczące zobowiązań albo wierzytelności PZU lub jednostki od niego bezpośrednio lub pośrednio zależnej, których jednostkowa wartość byłaby istotna, z wyjątkiem kwestii opisanych w punktach poniżej.

56.1 Uchwały ZWZ PZU w sprawie podziału zysku PZU za rok obrotowy 2006

Pozwem z 30 lipca 2007 roku wszczęto postępowanie z powództwa Manchester Securities Corporation („MSC”) z siedzibą w Nowym Jorku przeciwko PZU o uchylenie uchwały nr 8/2007 ZWZ PZU z 30 czerwca 2007 roku w sprawie podziału zysku PZU za rok obrotowy 2006, jako sprzecznej z dobrymi obyczajami i mającej na celu pokrzywdzenie powoda – akcjonariusza PZU.

Zaskarżona uchwała ZWZ PZU podzieliła zysk netto za rok 2006 w kwocie 3 281 mln zł w następujący sposób:

- na kapitał zapasowy przekazano kwotę 3 261 mln zł;
- na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych przekazano kwotę 20 mln zł.

Wyrokiem z 22 stycznia 2010 roku Sąd Okręgowy w Warszawie w całości uchylił ww. uchwałę ZWZ PZU. PZU wykorzystał wszystkie środki odwoławcze, w tym skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego, który 27 marca 2013 roku oddalił tę skargę kasacyjną. Wyrok ten jest prawomocny i nie podlega dalszemu zaskarżeniu.

W ocenie PZU uchylenie ww. uchwały ZWZ PZU nie powoduje po stronie akcjonariuszy powstania roszczenia o wypłatę dywidendy przez PZU.

W związku z uprawomocnieniem się wyroku uchylającego uchwałę nr 8/2007, 30 maja 2012 roku ZWZ PZU podjęło uchwałę o podziale zysku za rok obrotowy 2006 w sposób odpowiadający podziałowi zysku dokonанemu uchyloną uchwałą nr 8/2007. Sprzeciw do uchwały z 30 maja 2012 roku zgłosił MSC i został on zaprotokołowany.

20 sierpnia 2012 roku doręczono PZU odpis pozwu wniesionego przez MSC do Sądu Okręgowego w Warszawie, w którym wymieniona spółka domagała się uchylenia uchwały ZWZ PZU z 30 maja 2012 roku o podziale zysku za rok obrotowy 2006, a wartość przedmiotu sporu została określona przez powoda na 5 mln zł. PZU złożył odpowiedź na pozew domagając się oddalenia powództwa w całości.

17 grudnia 2013 roku Sąd Okręgowy wydał wyrok, którym uwzględnił powództwo w całości i zasądził od PZU na rzecz MSC koszty procesu. 4 marca 2014 roku PZU złożył apelację od ww. wyroku, zaskarżając go w całości. Wyrokiem z 11 lutego 2015 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił w całości wyrok Sądu Okręgowego z 17 grudnia 2013 roku, oddalił powództwo MSC i obciążył MSC kosztami procesu. Wyrok Sądu Apelacyjnego jest prawomocny. MSC zaskarżył w całości wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną z 9 czerwca 2015 roku. PZU złożył odpowiedź na skargę kasacyjną. Postanowieniem z 19 kwietnia 2016 roku Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej MSC do rozpoznania. Postanowienie jest prawomocne, nie podlega dalszemu zaskarżeniu na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego i kończy postępowanie w sprawie.

W międzyczasie 16 grudnia 2014 roku MSC wezwał PZU do zapłaty 265 mln zł z tytułu odszkodowania w związku z uchyleniem uchwały nr 8/2007 ZWZ PZU z 30 czerwca 2007 roku w sprawie podziału zysku PZU za rok obrotowy 2006. PZU odmówił spełnienia świadczenia ze względu na jego bezzasadność.

23 września 2015 roku PZU doręczono odpis pozwu wraz z załącznikami, w sprawie wszczętej przez MSC przeciwko PZU o zapłatę 169 mln zł wraz z odsetkami ustawowymi od 2 stycznia 2015 roku do dnia zapłaty oraz kosztów procesu. Powództwo obejmuje żądanie zapłaty odszkodowania z tytułu pozbawienia MSC oraz J.P. Morgan (MSC nabył roszczenie od J.P. Morgan), jako mniejszościowych akcjonariuszy PZU, udziału w zysku za rok obrotowy 2006, w związku z podjęciem 30 czerwca 2007 roku przez ZWZ PZU uchwały nr 8/2007. Sprawa jest prowadzona przed Sądem Okręgowym w Warszawie. 18 grudnia 2015 roku PZU złożył

odpowieź na pozew wnosząc o oddalenie powództwa w całości. 1 kwietnia 2016 roku MSC złożył pismo procesowe, w którym odniósł się do twierdzeń, zarzutów i wniosków PZU oraz powołał nowe dowody w sprawie. 30 czerwca 2016 roku PZU złożył replikę na ostatnie pismo procesowe MSC wraz z wnioskami dowodowymi. Postanowieniem z 21 lipca 2016 roku Sąd skierował sprawę do mediacji, na którą PZU nie wyraził zgody. Na kolejnych rozprawach prowadzone jest postępowanie dowodowe. 6 kwietnia 2022 roku Sąd Okręgowy w Warszawie wydał postanowienie, w którym dopuścił dowód z opinii instytutu naukowego na okoliczność ustalenia wysokości szkody poniesionej przez MSC oraz J.P Morgan, w postaci utraconych korzyści, na skutek podjęcia przez ZWZ PZU 30 czerwca 2007 roku uchwały nr 8/2007, wyłączającej od podziału zysk za rok obrotowy 2006 i braku wypłaty tego zysku w roku 2007.

Zdaniem Zarządu PZU roszczenia MSC są bezzasadne. W konsekwencji, na 31 grudnia 2022 roku nie dokonano zmian w prezentacji kapitałów PZU, mogących potencjalnie wynikać z uchylenia uchwały 8/2007 ZWZ PZU o podziale zysku za rok obrotowy 2006, w tym pozycji „Kapitał zapasowy” i „Zysk (strata) z lat ubiegłych”, a także nie korygowano środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Inne wezwania do zapłaty dotyczące podziału zysku PZU za rok obrotowy 2006

13 listopada 2018 roku Sąd Okręgowy w Warszawie doręczył odpis pozwu złożony przez Wspólną Reprezentację SA w restrukturyzacji, która wytoczyła powództwo przeciwko PZU o zapłatę 34 mln zł z odsetkami ustawowymi od 1 października 2015 roku do dnia zapłaty i kosztami procesu. Powództwo obejmuje roszczenie o zapłatę odszkodowania z tytułu pozbawienia akcjonariuszy udziału w zysku za rok obrotowy 2006. Powód twierdzi, że roszczenia odszkodowawcze zostały przeniesione przez akcjonariuszy na Powoda na podstawie umów zleceń wraz z powierniczym przelewem wierzytelności a roszczenie dochodzone pozwem stanowi łączną szkodę wyrządzoną akcjonariuszom. PZU nie uznaje roszczeń ze względu na ich bezzasadność i złożył odpowiedź na pozew wnosząc o oddalenie powództwa w całości. PZU nie wyraził zgody na mediację. Na kolejnych rozprawach prowadzone jest postępowanie dowodowe.

56.2 Zgłoszenie wierzytelności PZU do masy upadłości spółek z Grupy Kapitałowej PBG

PZU jest wierzycielem PBG SA („PBG”) oraz Hydrobudowy Polska SA („Hydrobudowa”) z tytułu wystawionych i zrealizowanych gwarancji ubezpieczeniowych (gwarancji kontraktowych).

W 2012 roku wszczęto postępowania upadłościowe względem PBG oraz Hydrobudowy. 21 września 2012 roku PZU przystąpił do ww. postępowań zgłaszając swoje wierzytelności do mas upadłości tych spółek.

PBG i Hydrobudowa należą do jednej grupy kapitałowej, której podmiotem dominującym jest PBG i wzajemnie poręczyły swoje zobowiązania. Wszystkie wierzytelności, które zgłoszono do masy upadłości Hydrobudowy w kwocie 101 mln zł, w konsekwencji zgłoszono równocześnie do masy upadłości PBG.

Postępowanie upadłościowe PBG zakończyło się 20 lipca 2016 roku prawomocnym postanowieniem Sądu Upadłościowego.

Na pierwszej liście wierzytelności, przedstawionej przez syndyka Hydrobudowy sędziemu komisarzowi, została uwzględniona wierzytelność PZU w kwocie 16 mln zł, na czwartej uzupełniającej liście wierzytelności została uwzględniona wierzytelność PZU w kwocie 16 mln zł. Łączna wartość uwzględnionych wierzytelności PZU wynosiła zatem 32 mln zł. W zakresie wierzytelności na kwotę ponad 66 mln zł, 24 października 2018 roku PZU złożył sprzeciw do sędziego komisarza, co do odmowy uznania zgłoszonej wierzytelności. Postanowieniem z 23 stycznia 2020 roku Sąd uwzględnił sprzeciw PZU i podwyższył wierzytelność PZU na czwartej uzupełniającej liście wierzytelności do kwoty 83 mln zł. 8 września 2022 roku syndyk masy upadłościowej zwrócił się o przesłanie oświadczenia dotyczącego ewentualnego zbycia wierzytelności zgłoszonej oraz wskazanie wysokości spłat tytułem jej zaspokojenia. PZU przekazał stosowne oświadczenie. Lista wierzytelności do masy upadłości Hydrobudowy nie została jeszcze ostatecznie ustalona. Postępowanie upadłościowe względem Hydrobudowy jest w toku, a ustalenie ostatecznej listy wierzytelności stanowi dopiero wstępny etap tego postępowania i poprzedza sporządzenie planu podziału (po przeprowadzeniu likwidacji masy upadłości).

56.3 Pozwy przeciwko Alior Bankowi

Alior Bank jest pozwanym w jednej sprawie zbiorowej (pozew wniesiono 5 marca 2018 roku) z powództwa osoby fizycznej reprezentującej grupę 84 osób fizycznych i prawnych oraz 4 sprawach indywidualnych o ustalenie odpowiedzialności Alior Banku za szkodę spowodowaną nienależytym wykonywaniem obowiązków informacyjnych przez Alior Bank wobec klientów oraz nienależytym wykonywaniem umów o świadczenie usług przyjmowania i przekazywania zleceń nabycia lub zbycia certyfikatów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych zarządzanych poprzednio przez Fincrea TFI SA, a obecnie Raiffeisen Bank International AG (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce (Fundusze). Postanowieniem z 27 września 2019 roku sąd postanowił rozpoznać sprawę w postępowaniu zbiorowym. Pismem z 15 lipca 2021 roku powództwo zostało rozszerzone o grupę kolejnych 283 osób. Jednocześnie oświadczenia o wystąpieniu z grupy złożyło 14 osób. Wartość przedmiotu sporu rozszerzonego powództwa według stanu na 15 lipca 2021 roku i na podstawie pisma procesowego o rozszerzeniu powództwa wynosiła 104 mln zł, przy czym ostateczna wartość przedmiotu sporu będzie możliwa do ustalenia po wydaniu przez Sąd Okręgowy w Warszawie postanowienia o ustaleniu składu grupy. Pozwy złożono w przedmiocie ustalenia odpowiedzialności (nie o zapłatę, czyli naprawienie szkody), w związku z czym Grupa PZU nie przewiduje wypływu środków pieniężnych z tego postępowania innych niż koszty procesowe, których wysokość szacuje na 600 tys. zł.

Alior Bank jest ponadto pozwanym w 102 sprawach z powództwa nabywców certyfikatów inwestycyjnych Funduszy o zapłatę (naprawienie szkody). Łączna wartość przedmiotu sporu w tych sprawach to 34 mln zł.

W ocenie Grupy PZU każda sprawa o zapłatę wymaga indywidualnego podejścia. Ostateczna wartość certyfikatów inwestycyjnych zostanie ustalona po zakończeniu likwidacji. Po analizie i selekcji spraw wyodrębniono takie, w których określone czynniki ryzyka uzasadniają utworzenie rezerwy. W jej kalkulacji uwzględniono także możliwy wzrost skali pozwów. Łączna wartość rezerwy na 31 grudnia 2022 roku wyniosła 20 mln zł.

56.4 Postępowanie KNF w przedmiocie nałożenia kary na Alior Bank

Decyzją z 6 sierpnia 2019 roku, wydaną na podstawie art. 167 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 167 ust. 1 pkt 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, KNF nałożyła na Alior Bank karę pieniężną w wysokości 10 mln zł (Alior Bank zapłacił karę). Postępowanie dotyczyło prawidłowości działania Alior Banku i Biura Maklerskiego Alior Banku w zakresie dystrybucji certyfikatów inwestycyjnych funduszy zarządzanych poprzednio przez Fincrea TFI SA, a obecnie Raiffeisen Bank International AG (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce. Po ponownym rozpatrzeniu sprawy (na wniosek Alior Banku), 3 grudnia 2019 roku KNF utrzymał w mocy pierwotną decyzję, którą 3 stycznia 2020 roku Alior Bank zaskarżył do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie. 17 czerwca 2020 roku Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie wydał wyrok, w którym uchylił decyzję KNF z 3 grudnia 2019 roku, utrzymującą w mocy wcześniejszą decyzję KNF z 6 sierpnia 2019 roku oraz umorzył postępowanie prowadzone przez KNF w tej sprawie. KNF złożyła skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Do dnia podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego Naczelny Sąd Administracyjny nie rozpatrzył skargi.

57. Transakcje z podmiotami powiązanymi

57.1 Kluczowy personel kierowniczy

Za kluczowy personel kierowniczy Grupy PZU uważa się Członków Zarządu PZU oraz Dyrektorów Grupy PZU.

W 2022 i w 2021 roku spółki Grupy PZU nie udzieliły pożyczek ani żadnych podobnych świadczeń członkom kluczowego personelu kierowniczego.

W kolejnych tabelach przedstawiono wynagrodzenia członków kluczowego personelu kierowniczego PZU (Członków Zarządu PZU oraz osób zarządzających wyższego szczebla. Dane dotyczące wynagrodzeń zaprezentowano w tysiącach złotych.

Wynagrodzenia i inne krótkoterminowe świadczenia pracownicze wypłacone przez PZU	1 stycznia – 31 grudnia 2022		1 stycznia – 31 grudnia 2021	
		w tym część wynagrodzenia zmiennego za lata 2017-2021		w tym część wynagrodzenia zmiennego za lata 2017-2021
Zarząd	15 462	7 084	14 332	5 849
Beata Kozłowska-Chyła	1 823	712	1 479	465
Ernest Bejda	1 744	670	1 350	370
Małgorzata Kot	1 701	626	1 153	173
Krzysztof Kozłowski	1 317	243	405	-
Tomasz Kulik	2 036	962	1 788	808
Piotr Nowak	731	-	nd.	nd.
Maciej Rapkiewicz	2 036	962	1 788	808
Małgorzata Sadurska	2 050	976	1 801	822
Krzysztof Szypuła	717	626	1 153	173
Marcin Eckert	466	466	1 316 ¹⁾	645
Aleksandra Agatowska	38	38	94	94
Adam Brzozowski	154	154	711 ²⁾	454
Elżbieta Häuser – Schöneich	154	154	711 ³⁾	454
Roger Hodgkiss	179	179	179	179
Paweł Surówka	316	316	404	404
Osoby zarządzające wyższego szczebla (Dyrektorzy Grupy PZU)	3 288	1 286	2 370	1 180
Aleksandra Agatowska	799	354	673	267
Andrzej Jaworski	308	-	nd.	nd.
Bartłomiej Litwińczuk	804	375	705	313
Dorota Macieja	804	375	705	313
Krzysztof Szypuła	391	-	nd.	nd.
Małgorzata Kot	20	20	90	90
Roman Pałac	103	103	138	138
Tomasz Karusewicz	59	59	59	59

¹⁾ W tym odprawa 246 tys. zł.

²⁾ W tym wynagrodzenie z tytułu zakazu konkurencji 257 tys. zł.

³⁾ W tym wynagrodzenie z tytułu zakazu konkurencji 257 tys. zł.

W 2022 roku Członkom Zarządu PZU wypłacono część świadczeń za lata 2017 – 2021 wynikających z systemu zmiennego wynagradzania. Wypłata pozostałej części premii za lata 2019 – 2022 może mieć miejsce w następnych okresach. Na poczet tych świadczeń Grupa PZU posiada zobowiązanie, którego łączna wysokość na 31 grudnia 2022 roku wyniosła 19 948 tys. zł (łącznie z narzutami pracodawcy, na 31 grudnia 2021 roku: 17 897 tys. zł).

Wynagrodzenia i inne krótkoterminowe świadczenia pracownicze wypłacone przez pozostałe podmioty z Grupy PZU	1 stycznia – 31 grudnia 2022 (w tys. zł)		1 stycznia – 31 grudnia 2021 (w tys. zł)	
		w tym część wynagrodzenia zmiennego za lata 2017 – 2021		w tym część wynagrodzenia zmiennego za lata 2017 – 2020
Zarząd, z czego:	27	27	119	119
Małgorzata Kot	27	27	119	119
Osoby zarządzające wyższego szczebla (Dyrektorzy Grupy PZU), z czego:	4 897	1 892	3 325	1 540
Aleksandra Agatowska	1 194	527	980	370
Andrzej Jaworski	462	-	nd.	nd.
Bartłomiej Litwińczuk	1 203	558	1 024	437
Dorota Macieja	1 203	558	1 024	437
Krzysztof Szypuła	586	-	nd.	nd.
Roman Pałac	157	157	205	204
Tomasz Karusewicz	92	92	92	92
Całkowita szacunkowa wartość świadczeń niepieniężnych przyznanych przez PZU oraz podmioty zależne PZU				
Zarząd, z czego:		1 785		1 482
Beata Kozłowska-Chyła		265		218
Ernest Bejda		193		155
Małgorzata Kot		224		189
Krzysztof Kozłowski		189		44
Tomasz Kulik		273		178
Piotr Nowak		110		nd.
Maciej Rapkiewicz		211		185
Małgorzata Sadurska		312		217
Krzysztof Szypuła		8		136
Marcin Eckert		nd.		160
Osoby zarządzające wyższego szczebla (Dyrektorzy Grupy PZU), z czego:		942		587
Aleksandra Agatowska		270		214
Andrzej Jaworski		74		nd.
Bartłomiej Litwińczuk		238		185
Dorota Macieja		200		173
Krzysztof Szypuła		160		nd.
Tomasz Karusewicz		nd.		15 ¹⁾

¹⁾ Świadczenia zaległe z PZU i PZU Życie.

57.2 Rada Nadzorcza PZU

W tabelach przedstawiono wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej PZU. Dane dotyczące wynagrodzeń zaprezentowano w tysiącach złotych.

Wynagrodzenia i inne krótkoterminowe świadczenia pracownicze wypłacone Radzie Nadzorczej przez PZU oraz podmioty zależne PZU	1 stycznia – 31 grudnia 2022 (w tys. zł)	1 stycznia – 31 grudnia 2021 (w tys. zł)
Robert Jastrzębski	224	203
Paweł Górecki	224	203
Robert Śnitko	224	203
Marcin Chłudziński	205	187
Agata Górnicka	205	187
Elżbieta Mączyńska-Ziemacka	205	187
Krzysztof Opolski	224	203
Radosław Sierpiński	241 ¹⁾	41
Piotr Wachowiak	68	nd.
Józef Wierzbowski	205	187
Maciej Zaborowski	205	187
Paweł Mucha	151	112
Maciej Łopiński	nd.	89
Tomasz Kuczur	nd.	145
Razem	2 381	2 134

¹⁾ w tym 36 tys. zł z tytułu pełnienia funkcji członka Rady Naukowej w PZU Zdrowie SA.

57.3 Zawarcie przez PZU lub jednostki zależne istotnych transakcji z podmiotami powiązаныmi na innych warunkach niż rynkowe

W 2022 roku ani PZU, ani jednostki zależne nie zawarły żadnej transakcji z podmiotami powiązаныmi, jeżeli pojedynczo lub łącznie byłyby one istotne i zostały zawarte na innych warunkach niż rynkowe.

57.4 Pozostałe transakcje z podmiotami powiązаныmi

Salda i obroty wynikające z transakcji handlowych pomiędzy Grupą PZU a podmiotami powiązаныmi	1 stycznia – 31 grudnia 2022 roku i na 31 grudnia 2022 roku		1 stycznia – 31 grudnia 2021 roku i na 31 grudnia 2021 roku	
	Kluczowy personel kierowniczy	Pozostałe pomioty powiązane¹⁾	Kluczowy personel kierowniczy	Pozostałe pomioty powiązane¹⁾
Składka przypisana brutto				
w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	-	2	-	3
w ubezpieczeniach na życie (łącznie z wolumenami z kontraktów inwestycyjnych)	-	-	-	-
Pozostałe przychody	-	1	-	2
Koszty	-	44	-	22
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe	-	-	-	3
Należności od klientów z tytułu kredytów	-	-	1	-
Należności	-	1	-	-
Zobowiązania z tytułu depozytów	4	41	2	14
Inne zobowiązania	-	4	-	6
Aktywa warunkowe	-	-	-	-
Zobowiązania warunkowe	-	2	-	-

¹⁾ Jednostki stowarzyszone wyceniane metodą praw własności.

Na etapie nabycia akcji, odpowiednio Alior Banku oraz Pekao, PZU złożył do KNF Oświadczenia o zobowiązaniach, o których mowa w art. 25h ust. 3 ustawy Prawo bankowe, zgodnie z którymi, działając jako inwestor strategiczny zapewni m.in.:

- Banki będą zarządzane tak, aby utrzymywać stale płynność, poziom funduszy własnych oraz współczynniki wypłacalności na stabilnym, wymaganym przepisami prawa poziomie, gwarantującym zdolność Banków do wywiązywania się ze swoich zobowiązań;
- odpowiednie wsparcie kapitałowe bez zbędnej zwłoki, w razie zaistnienia groźby spadku lub spadku wskaźników adekwatności kapitałowej lub płynności Banków poniżej poziomu wymaganego przez przepisy prawa i regulacje oraz rekomendacje polskich organów nadzoru bankowego. Każdorazowe wsparcie Banków wymaga jednakże analizy po stronie PZU, nakierowanej na konieczność utrzymania zaufania do PZU, poprzez zachowanie, nawet w sytuacji kryzysowej, wysokiego poziomu wypłacalności PZU i Grupy PZU jako całości;
- w ramach uprawnień przysługujących PZU jako akcjonariuszowi, wszelkie decyzje dotyczące wypłaty dywidend i reinwestycji zysków Banków będą uwzględniać potrzeby rozwoju Banków i ich stabilność, a także bezpieczeństwo środków finansowych zdeponowanych w Bankach przez ich klientów. W szczególności, w sytuacji, gdy zagrożona będzie płynność lub pozycja kapitałowa Banków, wymagane zgodnie z przepisami prawa lub rekomendacjami właściwych organów nadzoru bankowego adresowanymi do sektora bankowego w Polsce, dywidenda nie będzie wypłacana, a zatrzymane zyski zostaną przeznaczone na podwyższenie funduszy własnych Banków.

57.5 Transakcje z jednostkami powiązаныmi ze Skarbem Państwa

Transakcje z jednostkami zależnymi, współzależnymi i stowarzyszonymi ze Skarbem Państwa stanowiły w przeważającej większości umowy ubezpieczeń majątkowych i osobowych, ubezpieczeń na życie, kontraktów inwestycyjnych oraz usług bankowych. Transakcje te są zawierane i rozliczane na warunkach możliwych do uzyskania przez klientów niebędących stronami powiązаныmi. Należności i zobowiązania wobec stron powiązanych ze Skarbem Państwa z tytułu umów ubezpieczeniowych mają zazwyczaj charakter krótkoterminowy.

58. Zatrudnienie

Poniższa tabela przedstawia średnie zatrudnienie w etatach w spółkach Grupy PZU.

Wyszczególnienie	1 stycznia - 31 grudnia 2022	1 stycznia - 31 grudnia 2021
Zarządy (liczba osób na koniec okresu sprawozdawczego)	149	143
Kadra kierownicza	3 610	3 705
Pozostali pracownicy	34 520	35 903
Razem	38 279	39 751

59. Pozostałe informacje

59.1 Wynagrodzenie firmy audytorskiej przeprowadzającej badanie sprawozdań finansowych

W kolejnej tabeli zaprezentowano kwoty należne firmie audytorskiej Grupy PZU (KPMG Audyt sp. z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. – „KPMG Audyt” oraz firmy z sieci KPMG) za badanie sprawozdań finansowych podlegających konsolidacji jednostek Grupy PZU, przeprowadzane przez KPMG, wypłacone lub należne za dany okres, powiększone o podatek VAT, określone zgodnie z zasadą memoriału.

Wyszczególnienie	1 stycznia - 31 grudnia 2022 (w tys. zł)	1 stycznia - 31 grudnia 2021 (w tys. zł)
Badanie sprawozdań finansowych	10 487	9 345
Inne usługi poświadczające	6 383	5 718
Razem	16 870	15 063

18 lutego 2014 roku Rada Nadzorcza PZU wybrała firmę KPMG Audyt z siedzibą w Warszawie, ul. Inflancka 4A, 00-189 Warszawa, wpisaną przez Polską Izbę Biegłych Rewidentów na listę firm audytorskich pod numerem 3546, jako podmiot przeprowadzający badania sprawozdań finansowych za lata 2014 – 2016, a 27 kwietnia 2017 roku Rada Nadzorcza PZU skorzystała z możliwości przedłużenia współpracy na lata 2017 – 2018. 23 maja 2019 roku, po udzieleniu przez KNF zezwolenia na przedłużenie o dwa lata maksymalnego okresu trwania zlecenia na wykonanie badania jednostkowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych PZU przez firmę audytorską KPMG Audyt, Rada Nadzorcza PZU podjęła decyzję o ponownym wyborze KPMG Audyt jako firmy audytorskiej do badań sprawozdań finansowych za lata 2019-2020.

W związku z przepisem art. 49 Ustawy z dnia 31 marca 2020 roku o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw („Ustawa”), przedłużającym, poprzez zniesienie ograniczenia zawartego w art. 134 ust. 1 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym, do dziesięciu lat maksymalny okres nieprzerwanego trwania zleceń badań ustawowych, 28 maja 2020 roku Rada Nadzorcza PZU wyraziła zgodę na odnowienie na lata 2021-2022, z opcją przedłużenia na rok 2023 zlecenia na przeglądy i badania jednostkowych sprawozdań finansowych PZU i skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy PZU dla KPMG Audyt. 7 kwietnia 2021 roku Rada Nadzorcza PZU wyraziła zgodę na skorzystanie z opcji przedłużenia na 2023 rok zlecenia.

W celu wykonania opisanych powyżej prac, do umów zawartych dotychczas z KPMG Audyt zawarto stosowne aneksy.

Dotychczasowa współpraca z KPMG Audyt w zakresie przeglądów i badań jednostkowych sprawozdań finansowych PZU oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych Grupy PZU trwa nieprzerwanie od 2014 roku.

59.2 Udzielenie przez PZU lub jednostki zależne poręczeń kredytu lub pożyczki lub udzielenie gwarancji

W 2022 i w 2021 roku ani PZU, ani jednostki zależne nie udzieliły poręczeń kredytu lub pożyczki, ani nie udzieliły gwarancji – łącznie jednemu podmiotowi lub jednostce zależnej od tego podmiotu – jeżeli łączna wartość istniejących poręczeń lub gwarancji byłaby istotna.

59.3 Kontrole UKNF

59.3.1. PZU

W okresie od 27 lipca do 25 września 2020 roku KNF przeprowadziła kontrolę działalności i stanu majątkowego PZU w zakresie likwidacji szkód. 7 stycznia 2021 roku PZU otrzymał zalecenie dotyczące zaniechania naruszania interesów uprawnionych do odszkodowania z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, polegających na stosowaniu w celu ustalania odszkodowania metodą kosztorysową, nieaktualnych, niemiarodajnych danych o stawkach za roboczogodzinę na rynku napraw motoryzacyjnych, nieodpowiadających faktycznym kosztom naprawy z miejsca zamieszkania, siedziby poszkodowanego lub miejsca naprawy pojazdu. 19 lutego 2021 roku PZU poinformował KNF o wykonaniu zalecenia w terminie, a 19 marca 2021 roku przekazał, na wezwanie KNF, dodatkowe dokumenty i wyjaśnienia dotyczące wykonania zalecenia. 19 kwietnia 2021 roku KNF wezwała PZU do przedstawienia dodatkowych dokumentów i wyjaśnień uznając, że przedstawione wcześniej przez PZU dowody nie pozwalają na uznanie zalecenia za wykonane. 30 kwietnia 2021 roku PZU przekazał dodatkowe wyjaśnienia i dokumenty. KNF określiła wymagania i terminy przekazania dowodów realizacji. 7 grudnia 2021 roku PZU przekazał raport z realizacji zalecenia. 28 stycznia 2022 roku KNF poprosił o dodatkowe wyjaśnienia i dokumenty, które zostały przekazane przez PZU 14 lutego 2022 roku. 25 marca 2022 roku KNF przekazała pismo stwierdzające, że przedstawione przez PZU dowody są niewystarczające do uznania, że zalecenie zostało wykonane. 8 kwietnia 2022 roku PZU przesłał odpowiedź do KNF, uzupełniając dokumentację dotyczącą sposobu realizacji zalecenia. Na skutek wezwania KNF z 10 czerwca 2022 roku, 24 czerwca 2022 roku PZU przekazał

dotatkowe wyjaśnienia, a 21 lipca 2022 roku odbyło się spotkanie przedstawicieli PZU i KNF, podczas którego omówiono proces realizacji zalecenia. 29 lipca, 30 września i 14 października 2022 roku PZU przekazał do KNF dodatkową dokumentację oraz wyjaśnienia.

W okresie od 11 stycznia do 10 marca 2022 roku KNF przeprowadziła w PZU kontrolę działalności i stanu majątkowego PZU w zakresie kapitałowego wymogu wypłacalności. 4 kwietnia 2022 roku PZU otrzymał protokół z kontroli, do którego 15 kwietnia 2022 roku przekazał zastrzeżenia, dodatkowe wyjaśnienia i dokumenty. 8 czerwca 2022 roku PZU otrzymał 2 zalecenia po kontroli, które zostaną wykonane począwszy od sprawozdań sporządzanych wg stanu na 31 grudnia 2022 roku. 6 lutego 2023 roku PZU poinformował o wykonaniu zaleceń.

59.3.2. PZU Życie

W okresie od 22 sierpnia do 21 października 2022 roku KNF przeprowadziła w PZU Życie kontrolę zgodności działalności PZU Życie z przepisami prawa, w zakresie korzystania z usług agentów ubezpieczeniowych i agentów oferujących ubezpieczenia uzupełniające. 22 grudnia 2022 roku PZU Życie zgłosił uwagi do protokołu KNF po kontroli z 13 grudnia 2022 roku. Po odpowiedzi KNF z 4 stycznia 2023 roku, PZU Życie udzielił dodatkowych wyjaśnień 20 stycznia, 22 i 23 lutego 2023 roku. 20 marca 2023 roku PZU Życie otrzymał zalecenie dotyczące nadzoru sprawowanego przez PZU Życie nad działalnością agenta w zakresie procesu określania potrzeb i wymagań klienta. Termin na wykonanie zalecenia przypada 31 grudnia 2023 roku.

W okresie od 10 stycznia do 10 marca 2023 roku KNF przeprowadziła w PZU Życie kontrolę w zakresie sporządzania sprawozdań finansowych dla celów wypłacalności oraz wyceny aktywów i zobowiązań dla celów wypłacalności. Do dnia podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego PZU Życie nie otrzymał protokołu po kontroli.

59.4 Zobowiązanie podatkowe w Szwecji

PZU Finance AB, spółka zależna od PZU, w latach 2014-2015 wyemitowała 5-letnie obligacje w kwocie nominalnej 850 mln EUR, które zapadły w lipcu 2019 roku. Wpływy z emisji zostały przekazane do PZU w formie dwóch pożyczek na łączną kwotę 850 mln EUR. Płatności z tytułu pożyczek były dopasowane do płatności z tytułu obligacji pod względem terminu płatności oraz kwoty. PZU spłacił pożyczki wobec PZU Finance AB 28 czerwca 2019 roku.

W 2018 roku, w związku z wątpliwościami dotyczącymi opodatkowania na podstawie ustawy Swedish Conversion Act (2000:46) różnic kursowych w sytuacji, gdzie walutą sprawozdawczą jest euro, PZU Finance AB wystąpiła o indywidualną interpretację do Szwedzkiej Rady ds. Interpretacji Podatkowych (Skatterättsnämnden). 13 marca 2019 roku PZU Finance AB otrzymała interpretację, zgodnie z którą różnice kursowe z tytułu spłaty pożyczki powinny zostać opodatkowane, natomiast różnice kursowe z tytułu spłaty obligacji – nie podlegają opodatkowaniu. W ocenie Grupy PZU interpretacja Rady oznaczałaby stosowanie na terytorium Szwecji odmiennego podejścia wobec spółek raportujących w euro w porównaniu do spółek raportujących w koronach szwedzkich, co byłoby niezgodne z założeniami do ww. ustawy oraz byłoby sprzeczne z art. 63 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) dotyczącym konieczności zapewnienia swobodnego przepływu kapitału w UE lub art. 49 i 54 TFUE dotyczącymi swobody przedsiębiorczości.

3 kwietnia 2019 PZU Finance AB zaskarżyła indywidualną interpretację podatkową Szwedzkiej Rady ds. Interpretacji Podatkowych do Naczelnego Sądu Administracyjnego (Högsta förvaltningsdomstolen). 4 maja 2020 roku Naczelny Sąd Administracyjny odrzucił wniosek PZU Finance AB i jednocześnie uchylił indywidualną interpretację uznając, że nie wykazano dostatecznych podstaw do wydania indywidualnej interpretacji podatkowej, w związku z czym interpretacja nie powinna zostać wydana.

Jednocześnie, 27 sierpnia 2020 roku PZU Finance AB złożyła zeznanie podatkowe w ramach postępowania wyjaśniającego za rok 2019 („disclosure procedure”), zgodnie z którym przedstawiła sytuację opisaną powyżej oraz przyjęła do kalkulacji zobowiązania podatkowego, iż różnice kursowe z tytułu spłaty obligacji stanowią koszt uzyskania przychodu. 22 grudnia 2020 roku PZU Finance AB otrzymała decyzję podatkową z urzędu skarbowego potwierdzającą poprawność wyliczenia podatku. Decyzja nie była ostateczna. Z uwagi na realizację zadań dla jakich spółka została powołana, Walne Zgromadzenie 4 maja 2021 roku podjęło decyzję o rozpoczęciu procedury likwidacyjnej spółki PZU Finance AB. 23 czerwca 2021 PZU Finance AB otrzymała wstępną, a 21 grudnia 2021 roku wymagalną, negatywną dla spółki, decyzję urzędu skarbowego dotyczącą korekty rozliczenia podatkowego za rok 2019. W związku z tym Grupa PZU rozpoznała na 31 grudnia 2021 roku zobowiązanie z tytułu bieżącego

podatku dochodowego w wysokości 72 mln zł (159 mln SEK). 21 stycznia 2022 roku PZU przekazał bezpośrednio do urzędu skarbowego w Szwecji płatność w wysokości 159 mln SEK (155 mln SEK kwoty bazowej oraz 4 mln SEK należnych odsetek). 10 listopada 2022 roku, korzystając z przysługującej ścieżki odwoławczej od decyzji podatkowej PZU Finance AB złożyła pozew do do Sądu Administracyjnego w Sztokholmie w sprawie ponownego ustalenia wysokości podatku za 2019 rok.

59.5 Przystąpienie Pekao i Alior Banku do systemu ochrony

Na mocy ustawy z dnia 7 kwietnia 2022 roku o zmianie ustawy o listach zastawnych i bankach hipotecznych oraz niektórych innych ustaw wprowadzono do polskiego systemu prawnego możliwość utworzenia systemu ochrony. System ochrony może być utworzony dobrowolnie przez banki prowadzące działalność w formie spółek akcyjnych, na podstawie umowy systemu ochrony, która będzie regulować zakres odpowiedzialności uczestnika systemu ochrony za zobowiązania wynikające z udziału w systemie. Celem systemu ochrony jest:

- zapewnienie płynności i wypłacalności banków – uczestników na warunkach i w zakresie określonym w umowie systemu ochrony;
- wspieranie:
 - prowadzonej przez BFG przymusowej restrukturyzacji banku będącego spółką akcyjną;
 - przejęcia banku będącego spółką akcyjną na podstawie Art. 146b ust. 1 Prawa bankowego.

14 czerwca 2022 roku banki (uczestnicy systemu ochrony): Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski SA, Pekao, Bank Millennium SA, BNP Paribas Bank Polska SA, ING Bank Śląski SA, mBank SA, Santander Bank Polska SA oraz Alior Bank zawarły Umowę systemu ochrony i utworzyły system ochrony. Zawiązana spółka pod nazwą System Ochrony Banków Komercyjnych SA jest spółką zarządzającą systemem ochrony.

14 września 2022 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Systemu Ochrony Banków Komercyjnych podjęło uchwałę o wniesieniu przez banki uczestników systemu ochrony dodatkowych wpłat do funduszu pomocowego w wysokości 0,038% środków gwarantowanych każdego banku uczestnika, według stanu na ostatni dzień drugiego kwartału 2022 roku.

Łączne koszty opłaty na utworzony w jednostce zarządzającej systemem ochrony fundusz pomocowy wyniosły w Grupie PZU 696 mln zł (482 mln zł w Pekao i 214 mln zł w Alior Banku) i obciążąły skonsolidowany rachunek zysków i strat w II kwartale 2022 roku (636 mln zł) i III kwartale 2022 roku (60 mln zł).

59.6 Postępowania UOKiK wobec Alior Banku

27 września 2019 roku Prezes UOKiK wydał postanowienie o wszczęciu wobec Alior Banku postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone (sygnatura RPZ.611.4.2019.PG), którego przedmiotem jest 11 klauzul (tzw. klauzul modyfikacyjnych) zamieszczonych w stosowanych przez Alior Bank wzorcach umownych, na podstawie których Alior Bank dokonywał jednostronnych zmian w umowach zawartych z konsumentami. Prezes UOKiK zakwestionował brzmienie przedmiotowych postanowień m.in. jako nieprecyzyjne i niedające konsumentom możliwości weryfikacji wystąpienia przesłanek dokonywanej zmiany. Alior Bank prowadził korespondencję z Prezesem UOKiK w przedmiotowej sprawie i przedstawił UOKiK plan usunięcia z umów z klientami trwających skutków naruszenia. W przypadku jego akceptacji przez Prezesa UOKiK, możliwe będzie prowadzenie dalszych rozmów na temat dostosowania zakwestionowanych klauzul modyfikacyjnych do oczekiwań Prezesa UOKiK.

Na 31 grudnia 2022 roku Grupa PZU nie zidentyfikowała przesłanek do utworzenia rezerw z tytułu powyższej sprawy.

UOKiK prowadzi postępowanie wyjaśniające (znak: RWR.405.4.2021.ET) w celu wstępnego ustalenia, czy działania Alior Banku podejmowane po zgłoszeniu przez konsumentów nieautoryzowanych transakcji płatniczych, o których mowa w ustawie z dnia 19 stycznia 2011 roku o usługach płatniczych, mogą uzasadniać wszczęcie postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów lub postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone. Postępowanie to prowadzone jest „w sprawie”. Alior Bank nie jest stroną tego postępowania, przekazał jednak dokumenty i informacje, o które wzywał UOKiK. Do dnia podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego Alior Bank nie otrzymał korespondencji z UOKiK, w której organ wyraziłby zastrzeżenia pod adresem Alior Banku w związku ze stosowaną praktyką. UOKiK poinformował

w komunikatach o wszczęciu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wobec 9 innych banków, których praktyka była weryfikowana w analogicznych do prowadzonego wobec Alior Banku postępowaniach wyjaśniających. Ponieważ Alior Bank stosuje podobną praktykę do zakwestionowanej w przypadku tych 9 banków, należy się spodziewać, że również Alior Bank otrzyma postanowienie o wszczęciu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Na ten moment nie jest możliwe oszacowanie skutków potencjalnego postępowania dla Alior Banku, w szczególności, jaki byłby oczekiwany przez UOKiK sposób usunięcia przez Alior Bank skutków naruszenia oraz czy doszłoby do nałożenia na Alior Bank kary pieniężnej. Dla poczynienia takich szacunków, konieczne byłoby zapoznanie się z uzasadnieniem postanowienia o wszczęciu postępowania. Ponadto, zarzuty UOKiK budzą wątpliwości w całym sektorze bankowym w zakresie ich zgodności z prawem europejskim. Przepisy ustawy o usługach płatniczych, na które UOKiK powołuje się w kontekście tych zarzutów, nie stanowią pełnego odzwierciedlenia implementowanej w nich dyrektywy. Spowodowało to liczne wystąpienia do UOKiK ze strony Związku Banków Polskich, a także wprowadzenie przez Ministerstwo Finansów propozycji dostosowania tych przepisów do wskazanej dyrektywy w projekcie nowelizacji ustawy o usługach płatniczych. W ocenie Alior Banku kwoty wynikające z dotychczas zgłoszonych, w przypadku negatywnego stanowiska UOKiK, będą możliwe do odzyskania na drodze sądowej. Na pozostałą część na 31 grudnia 2022 roku Alior Bank utworzył rezerwę w wysokości 2 mln zł.

59.7 Sprawy dotyczące Alior Leasing sp. z o.o.

W grudniu 2021 roku do Alior Banku i Alior Leasing sp. z o.o. wpłynęło od byłych członków Zarządu Alior Leasing sp. z o.o. wezwanie na sąd arbitrażowy ad hoc. Na podstawie opinii prawnych Grupa PZU ocenia prawdopodobieństwo skutecznego uzyskania przez odwołanych członków zarządu Alior Leasing na drodze sądowej świadczeń z tytułu programu menedżerskiego na mniej niż 50%. Z tego względu na 31 grudnia 2022 roku Grupa PZU nie utworzyła rezerwy z tego tytułu.

Alior Leasing sp. z o.o. zidentyfikowała ryzyko wystąpienia możliwych roszczeń wobec Alior Leasing sp. z o.o. ze strony osób trzecich, które mogą wynikać z działań niektórych pracowników i współpracowników Alior Leasing sp. z o.o. Na dzień podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego roszczenia z tego tytułu nie zostały zgłoszone. W ocenie Grupy PZU nie występują okoliczności uzasadniające tworzenie rezerwy z tego tytułu.

Grupa PZU odstępuje od ujawnienia dalszych informacji dotyczących wyżej wskazanych możliwych roszczeń ze strony osób trzecich, aby nie osłabiać statusu i pozycji procesowej w przypadku ewentualnego postępowania.

59.8 Planowana emisja obligacji przez PZU

15 lutego 2022 roku Zarząd PZU podjął uchwałę w sprawie wystąpienia do WZ PZU z wnioskiem dotyczącym emisji obligacji podporządkowanych na rynku krajowym. Rozważana emisja była ściśle powiązana z planowanym przez PZU wcześniejszym wykupem obligacji podporządkowanych serii A wyemitowanych 30 czerwca 2017 roku o łącznej wartości nominalnej wynoszącej 2 250 mln zł z terminem zapadalności 29 lipca 2027 roku (Obligacje Serii A). Warunki emisji Obligacji Serii A przewidywały możliwość ich wcześniejszego wykupu przez PZU 29 lipca 2022 roku.

W związku z planowanym wykupem Obligacji Serii A, intencją PZU było wyemitowanie w ich miejsce obligacji podporządkowanych nowej emisji o parametrach zbliżonych do Obligacji Serii A. Rozważana emisja dotyczyłaby obligacji podporządkowanych na rynku krajowym o łącznej wartości nominalnej nie wyższej niż 3 000 mln zł, z których wpływy zostałyby zaliczone do środków własnych kategorii 2, zgodnie z Ustawą o działalności ubezpieczeniowej oraz Rozporządzeniem Delegowanym Komisji (UE) 2015/35 z dnia 10 października 2014 roku uzupełniającym dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wyłącalność II).

25 lutego 2022 roku Rada Nadzorcza PZU pozytywnie zaopiniowała wniosek Zarządu w sprawie emisji obligacji, a 25 marca 2022 roku Walne Zgromadzenie PZU, wyraziło zgodę na emisję obligacji.

31 maja 2022 roku, w związku z niesprzyjającą sytuacją rynkową, Zarząd PZU podjął decyzję o rezygnacji z kontynuowania prac zmierzających do emisji obligacji i w konsekwencji o rezygnacji z wykorzystania opcji wcześniejszego wykupu obligacji Serii A.

59.9 Konflikt w Ukrainie

Z uwagi na inwazję Federacji Rosyjskiej na Ukrainę i trwający od 24 lutego 2022 roku konflikt zbrojny Zarząd PZU dokonał oceny wpływu zaistniałej sytuacji na działalność operacyjną, ciągłość działania, sytuację finansową oraz kontynuację działalności przez Grupę PZU.

W efekcie tej analizy oraz ze względu na obniżenie ratingu Ukrainy, Grupa PZU ujęła w skonsolidowanym rachunku zysków i strat m. in.:

- zwiększone odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych dla inwestycyjnych (lokacyjnych) aktywów finansowych w wysokości 53 mln zł;
- odpisy z tytułu utraty wartości należności w wysokości 41 mln zł.

Na 31 grudnia 2022 roku łączne aktywa netto (aktywa pomniejszone o zobowiązania i skorygowane o wzajemne udziały między PZU Ukraina i PZU Ukraina Życie) trzech spółek działających w Ukrainie (PZU Ukraina, PZU Ukraina Życie oraz LLC SOS Services Ukraine) wyniosły 25 mln zł (na 31 grudnia 2021 roku: 70 mln zł).

Aktywa (po wyłączeniu wzajemnych udziałów pomiędzy PZU Ukraina i PZU Ukraina Życie) tych spółek objęte konsolidacją wyniosły 391 mln zł (na 31 grudnia 2021 roku: 554 mln zł), w tym m.in.:

- inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe to 207 mln zł (na 31 grudnia 2021 roku: 322 mln zł), z czego 78 mln zł (na 31 grudnia 2021 roku: 159 mln zł) to instrumenty emitowane przez rząd Ukrainy, a 129 mln zł (na 31 grudnia 2021 roku: 163 mln zł) depozyty terminowe;
- udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych to 49 mln zł (na 31 grudnia 2021 roku: 134 mln zł), z tego 32 mln zł (na 31 grudnia 2021 roku: 47 mln zł) stanowił udział PZU.

Zobowiązania spółek wyniosły 366 mln zł (31 grudnia 2021 roku: 484 mln zł), w tym:

- rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe 318 mln zł (na 31 grudnia 2021 roku: 414 mln zł);
- pozostałe zobowiązania 48 mln zł (na 31 grudnia 2021 roku: 70 mln zł).

Banki z Grupy PZU posiadały na 31 grudnia 2022 roku 294 mln zł bankowych ekspozycji kredytowych (na 31 grudnia 2021 roku: 335 mln zł) oraz 107 mln zł bankowych zaangażowań pozabilansowych (na 31 grudnia 2021 roku: 317 mln zł) wobec podmiotów, które są rezydentami w Ukrainie, Rosji lub Białorusi.

Poza wymienionymi powyżej aktywami spółek prowadzących działalność w Ukrainie i zaangażowań w Alior Banku oraz Pekao, Grupa PZU nie posiadała istotnych ekspozycji na rynki objęte działaniami wojennymi lub sankcjami. Wszystkie posiadane na 31 grudnia 2021 roku obligacje wyemitowane przez rządy Rosji (90 mln zł), Białorusi (1,6 mln zł) i Ukrainy (4 mln zł) zostały sprzedane do 3 marca 2022 roku (zrealizowana strata wyniosła 13 mln zł i obciążała skonsolidowany rachunek zysków i strat Grupy PZU w I kwartale 2022 roku).

Obowiązujący od 24 lutego 2022 roku stan wojenny na terytorium całej Ukrainy oraz prowadzone aktywne działania wojenne na wschodzie i południu kraju, a także przeprowadzanych ataków powietrznych na całym terytorium powodują, że spółki ukraińskie z Grupy PZU pracują z uwzględnieniem wojennych uwarunkowań:

- procesy operacyjne są prowadzone z bieżącym dopasowaniem do stanu faktycznego, wszystkie ważne procesy są realizowane (w trybie stacjonarnym i zdalnym), przy zapewnieniu kontynuacji i realizacji procesów krytycznych, wszystkie systemy IT są dostępne;
- Ukrainę podzielono na trzy strefy – czerwoną (terytoria okupowane – zakaz zawierania umów), niebieską (terytoria sąsiadujące z okupowanymi lub odbite z rąk Federacji Rosyjskiej – zawieranie umów pod ścisłą kontrolą underwriterów) i zieloną (zachodnia i centralna część Ukrainy – brak ograniczeń dla sprzedaży);
- procesy sprzedażowe PZU Ukraina prowadzone są w ograniczonym zakresie – placówki są zamknięte wszędzie tam, gdzie są prowadzone działania wojenne, spółka prowadzi sprzedaż zarówno ubezpieczeń nowych, jak i wznowionych we wszystkich trzech głównych liniach biznesowych (w ubezpieczeniach komunikacyjnych, mienia i osobowych) przez wszystkie kanały. W 2022 roku największy udział w sprzedaży miały ubezpieczenia komunikacyjne – obowiązkowego OC, Zielonej Karty i AC oraz ubezpieczenia zdrowotne i turystyczne (wypadkowe);
- procesy sprzedażowe w zakresie nowego biznesu PZU Ukraina Życie były początkowo wstrzymane we wszystkich kanałach sprzedaży, jednak od czerwca 2022 roku spółka wznowiła sprzedaż przez kanał bankowy produktów krótkoterminowych

z ograniczonym ryzykiem oraz z dodatkowymi ograniczeniami terytorialnymi dotyczącymi zawierania umów ubezpieczenia i kwot ubezpieczenia, a od lipca 2022 roku powróciła do sprzedaży polis nowego biznesu niewymagających underwritingu, z ograniczeniami w zakresie ryzyka i sum ubezpieczenia, w kanałach sprzedaży agencyjnym i brokerskim;

- zapewniona jest funkcjonalność pełnego cyklu obsługi szkód – w PZU Ukraina Życie realizowane są wypłaty z kompletną dokumentacją oraz realizowane są w miarę możliwości wypłaty sumy odstąpienia. PZU Ukraina realizuje wypłaty z ubezpieczenia AC i OC, zgodnie z warunkami umów ubezpieczeniowych i obowiązującego ustawodawstwa – spółka realizuje wypłaty tylko w przypadku posiadania kompletu dokumentów, przy czym ogłoszenie stanu wojennego w całym kraju wyłącza odpowiedzialność ubezpieczyciela za szkody powstałe w wyniku działań wojennych;
- centrum kontaktowe i infolinia działają bez zakłóceń (LLC SOS Services Ukraine);
- spółki utrzymują politykę kadrową, zapewniającą dopasowanie stosunków pracy do stanu faktycznego pracowników nieświadczących pracy, zmobilizowanych, przebywających za granicą, którym aktualnie spółki nie mogą zaproponować pracy z uwagi na ograniczoną działalność, stosują „zawieszenie umowy o pracę” – zgodnie z przepisami wynikającymi z ustawy z 15 marca 2022 roku „O organizacji stosunków pracy podczas stanu wojennego”;
- płynność finansowa spółek jest zapewniona, a zobowiązania pracownicze oraz inne zobowiązania, w tym administracyjne i podatkowe, w miarę możliwości technicznych są obsługiwane na bieżąco;
- spółki zrewidowały zarządzanie płynnością, zwiększając wartość gotówki utrzymywanej na rachunkach bieżących i krótkoterminowych depozytów w bankach należących do zagranicznych grup bankowych;
- spółki skupiają się na zapewnieniu cyberbezpieczeństwa, bezpieczeństwa informacji oraz bezpieczeństwa fizycznego serwerów.

Dodatkowo, NBU wprowadził od 24 lutego 2022 roku i utrzymuje ograniczenia wpływające na prowadzenie działalności na terenie Ukrainy, w tym:

- tymczasowy zakaz zakupu walut obcych;
- zakaz międzynarodowych transferów środków pieniężnych z Ukrainy.

Pod koniec 2022 roku NBU złagodził powyższe ograniczenia, m.in.: postanowił częściowo znieść zakaz płatności międzynarodowych z reasekuracji na rzecz nierezydentów. Ubezpieczyciel wykorzystujący reasekurację, by wykonać płatność zagraniczną, zobowiązany był uzyskać każdorazowo uprzednią zgodę NBU, który przed jej wydaniem bada spełnianie szeregu wymogów (m.in. przejrzysta struktura własnościowa, nieskazitelna reputacja biznesowa, przestrzeganie współczynników wypłacalności i adekwatności kapitałowej oraz ryzykowności operacji). 18 stycznia 2023 roku PZU Ukraina otrzymała od NBU potwierdzenie spełniania przewidzianych w Uchwale NBU warunków oraz jednorazową zgodę na spłatę części zobowiązań reasekuracyjnych na rzecz wskazanych nierezydentów. W ramach uzyskanej zgody PZU Ukraina pomiędzy 27 stycznia a 2 lutego 2023 roku spłaciła część zobowiązań reasekuracyjnych.

14 lutego 2023 roku weszła w życie Uchwała NBU z 10 lutego 2023 roku, na mocy której ubezpieczyciele mogą regulować międzynarodowe zobowiązania reasekuracyjne (z wyjątkiem obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych), po wpisaniu na listę ubezpieczycieli uprawnionych do wykonywania operacji w zakresie reasekuracji z reasekuratorami niebędącymi rezydentami. Ubezpieczyciel może zostać wpisany na tę listę pod warunkiem spełnienia wskazanych wymogów w dniu złożenia wniosku do NBU i w okresie znajdowania się na tej liście, potwierdzonych decyzją wydaną przez NBU o ich spełnieniu. PZU Ukraina spełnia wymogi i 17 lutego 2023 roku złożyła wniosek do NBU w sprawie umieszczenia na ww. liście ubezpieczycieli i uchwałą z 13 marca 2023 roku została wpisana na tę listę.

Ponadto, w ramach tzw. „wojennych regulacji” rynku, 6 marca 2022 roku NBU podjął uchwałę nr 39 w sprawie regulacji działalności uczestników rynku pozabankowych usług finansowych, pozabankowych grup finansowych, uczestników rynku płatniczego, przedsiębiorstw windykacyjnych oraz osób prawnych posiadających zezwolenie na świadczenie usług w zakresie transportu wartości pieniężnych na rzecz banków, na mocy której w okresie stanu wojennego nie będą stosowane sankcje za naruszenie regulacyjnych kryteriów i standardów adekwatności kapitałowej, wypłacalności, płynności, rentowności, jakości aktywów i ryzyka działalności ubezpieczyciela.

Stan wojenny został przedłużony do 20 maja 2023 roku.

Dodatkowo, agencje ratingowe w ciągu 2022 roku kilkakrotnie zmieniały ratingi Ukrainy. Aktualne ratingi przedstawiają się następująco:

- od 19 sierpnia 2022 roku wg agencji ratingowej S&P Global Ratings długoterminowy i krótkoterminowy rating państwowy Ukrainy w walucie obcej jest na poziomie odpowiednio CCC+/C;
- od 17 sierpnia 2022 roku wg agencji ratingowej Fitch Ratings rating dla długoterminowych i krótkoterminowych zobowiązań walutowych (potwierdzony 20 stycznia 2023 roku) jest na poziomie CC/C;
- od 10 lutego 2023 roku wg agencji ratingowej Moody's Investors Service długoterminowy rating rządu Ukrainy w walutach obcych i w hrywnie, jak również rating niezabezpieczonego zadłużenia w walutach obcych został obniżony do Ca z Caa3, a perspektywa została zmieniona z negatywnej na stabilną.

Ze względu na wymienione nadzwyczajne okoliczności, spółki ukraińskie Grupy PZU nie zrealizowały założonych na 2022 rok planów sprzedażowych. Na dzień podpisania skonsolidowanego sprawozdania finansowego określenie możliwości utrzymania ciągłości działania (materializacja ryzyka pełnej utraty zdolności operacyjnych) spółek ukraińskich Grupy PZU jest obciążone niepewnością, ze względu na możliwość m. in:

- długofalowego utrzymywania się oraz eskalacji działań wojennych (ok. 16% obszaru Ukrainy objęte jest działaniami wojennymi);
- kontynuacji ostrzału z broni dalekiego zasięgu obiektów cywilnych i wojskowych, w tym obiektów infrastruktury krytycznej, co prowadzi do znacznych strat wśród ludności oraz zakłóceń w dostawach usług komunalnych, takich jak energia, ogrzewanie i zaopatrzenie w wodę;
- braku dostępu do kluczowych systemów, w tym poprzez zniszczenie infrastruktury fizycznej spółek;
- zaprzestania przez system bankowy Ukrainy obsługi wszelkich wewnętrznych transferów środków pieniężnych;
- niedostępności pracowników.

Grupa PZU na bieżąco analizuje zmiany sytuacji i rozpatruje przyszłe scenariusze rozwoju wydarzeń. Ze względu na sytuację w Ukrainie wycena aktywów i zobowiązań (w szczególności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych) spółek ukraińskich wymaga przyjęcia szeregu założeń i obciążona jest istotną niepewnością.

59.10 Zdarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego

59.10.1. Opinia Rzecznika Generalnego TSUE z 16 lutego 2023 roku

16 lutego 2023 roku Rzecznik Generalny TSUE („Rzecznik”) wydał opinię odnoszącą się do tego, czy w sytuacji, gdy umowa kredytu zawarta przez bank i konsumenta jest od początku nieważna z powodu zawarcia w niej nieuczciwych warunków umownych, strony oprócz zwrotu pieniędzy zapłaconych w wykonaniu tej umowy (bank - kapitału kredytu, konsument - rat, opłat, prowizji i składek ubezpieczeniowych) oraz odsetek ustawowych za opóźnienie od chwili wezwania do zapłaty, mogą domagać się także jakichkolwiek innych świadczeń.

W powyższej opinii Rzecznika, na gruncie Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich („Dyrektywa”):

- roszczenia konsumenta w zakresie domagania się innych świadczeń - nie pozostają w sprzeczności z jej postanowieniami, przy czym do sądu krajowego należy ustalenie, w świetle prawa krajowego, czy konsumenci mają prawo dochodzić tego rodzaju roszczeń oraz jeżeli tak jest, rozstrzygnięcie o ich zasadności;
- roszczenia banków w zakresie domagania się od konsumenta dodatkowych świadczeń (tzw. wynagrodzenia za korzystanie z kapitału) - sprzeciwiają się takiej wykładni sądowej prawa krajowego, która przyznawałaby bankom takie roszczenia.

Powyższa opinia nie ma charakteru wiążącego, a wyrok TSUE odnoszący się do powyższego obszaru spodziewany jest najwcześniej w połowie 2023 roku.

Grupa PZU oszacowała rezerwę na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych w CHF zgodnie z założeniami przedstawionymi w punkcie 48.3, zakładając istotny wzrost liczby spraw spornych w przyszłości oraz negatywny charakter rozstrzygnięć sądowych. W kalkulacji rezerwy Grupa PZU nie uwzględniła pobierania od kredytobiorców wynagrodzenia za korzystanie z kapitału.

Grupa PZU ocenia, iż ewentualne podzielenie przez TSUE w jego rozstrzygnięciu stanowiska Rzecznika wyrażonego w opinii, w przyszłości może wpłynąć na konieczność rewizji założeń związanych z wylczeniem rezerwy i na dokonywane przez Grupę PZU

szacunki w zakresie oczekiwanej liczby pozwów oraz roszczeń (wynagrodzenia) dla kredytobiorcy, które na dzisiaj nie są możliwe do skwantyfikowania.

59.10.2. Emisja obligacji nieuprzywilejowanych senioralnych przez Pekao

1 marca 2023 roku Zarząd Pekao podjął uchwałę wyrażającą zgodę na emisję przez Pekao obligacji nieuprzywilejowanych senioralnych o łącznej wartości nominalnej nie wyższej niż 500 mln zł. Ze względu na znaczące zainteresowanie inwestorów wyrażone w toku budowy księgi popytu Zarząd podjął decyzję o zwiększeniu pierwotnie zakładanej kwoty emisji do 750 mln zł.

Obligacje zgodnie z art. 97a ust. 1 pkt. 2 Ustawy z dnia 10 czerwca 2016 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji będą stanowić zobowiązania kwalifikowalne Pekao.

Obligacje będą oferowane w sposób niewymagający sporządzenia prospektu, ponieważ emisja obligacji nastąpi w trybie art. 33 pkt 1) ustawy z dnia 15 stycznia 2015 roku o obligacjach, a propozycje nabycia obligacji zostaną skierowane wyłącznie do inwestorów kwalifikowanych w rozumieniu art. 2 lit. e Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1129 z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie prospektu, który ma być publikowany w związku z ofertą publiczną papierów wartościowych lub dopuszczeniem ich do obrotu na rynku regulowanym oraz uchylecia dyrektywy 2003/71/WE.

Wartość nominalna jednej obligacji wyniesie 500.000 zł. Oprocentowanie obligacji będzie zmienne, oparte o wskaźnik referencyjny WIBOR 6M, powiększony o marżę w wysokości 2,4 p.p. Obligację mają 3 letni termin zapadalności, z zastrzeżoną opcją dającą prawo do wcześniejszego wykupu w terminie 2 lat od dnia emisji lub w innych przypadkach wskazanych w warunkach emisji obligacji (zmiana regulacyjna klasyfikacji obligacji, zmiana opodatkowania obligacji), pod warunkiem uzyskania zgody BFG, jeżeli taka zgoda będzie wymagana. Dniem emisji będzie 3 kwietnia 2023 roku, a dniem wykupu – 3 kwietnia 2026 roku (z zastrzeżeniem możliwości ich wcześniejszego wykupu na zasadach opisanych w art. 77 i 78a Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012. Obligacje mają zostać wprowadzone do alternatywnego systemu obrotu Catalyst prowadzonego przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie.

Podpisy osób wchodzących w skład Zarządu PZU:

Imię i nazwisko	Stanowisko / Funkcja	
Beata Kozłowska – Chyła	Prezes Zarządu PZU (podpis)
Tomasz Kulik	Członek Zarządu PZU (podpis)
Ernest Bejda	Członek Zarządu PZU (podpis)
Małgorzata Kot	Członek Zarządu PZU (podpis)
Krzysztof Kozłowski	Członek Zarządu PZU (podpis)
Piotr Nowak	Członek Zarządu PZU (podpis)
Maciej Rapkiewicz	Członek Zarządu PZU (podpis)
Małgorzata Sadurska	Członek Zarządu PZU (podpis)

Osoba odpowiedzialna za sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego:

Katarzyna Łubkowska	Dyrektor Biura Rachunkowości (podpis)
---------------------	---------------------------------	-------------------

Warszawa, 29 marca 2023 roku

UCHWAŁA NR/2023

ZWYCZAJNEGO WALNEGO ZGROMADZENIA

POWSZECHNEGO ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPÓŁKI AKCYJNEJ

z dnia 2023 roku

w sprawie zatwierdzenia Skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej za rok zakończony 31 grudnia 2022 roku sporządzonego zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej

Na podstawie art. 395 § 5 Kodeksu spółek handlowych, w związku z art. 63c ust. 4 ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości oraz § 18 pkt 1 Statutu PZU SA, Zwyczajne Walne Zgromadzenie PZU SA uchwala, co następuje:

§ 1

Zwyczajne Walne Zgromadzenie PZU SA, po rozpatrzeniu, zatwierdza Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej za rok zakończony 31 grudnia 2022 roku sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej, obejmujące:

- 1) skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej sporządzone na 31 grudnia 2022 roku, które po stronie aktywów oraz kapitałów i zobowiązań wykazuje sumę 436 119 milionów złotych (słownie: czterysta trzydzieści sześć miliardów sto dziewiętnaście milionów złotych);
- 2) skonsolidowany rachunek zysków i strat za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 roku, wykazujący zysk netto w kwocie 5 259 milionów złotych (słownie: pięć miliardów dwieście pięćdziesiąt dziewięć milionów złotych);
- 3) skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 roku, wykazujące dochód całkowity netto w kwocie 2 335 milionów złotych (słownie: dwa miliardy trzysta trzydzieści pięć milionów złotych);
- 4) sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 roku, wykazujące zmniejszenie kapitału własnego w kwocie 242 miliony złotych (słownie: dwieście czterdzieści dwa miliony złotych);
- 5) skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 roku, wykazujące zwiększenie stanu środków pieniężnych w kwocie 6 513 milionów złotych (słownie: sześć miliardów pięćset trzysta trzy miliony złotych);
- 6) informacje dodatkowe i noty objaśniające.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z chwilą powzięcia.

Przewodniczący
Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia PZU SA